

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

(แก้ไขเพิ่มเติมถึงพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๔)

ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๓

(แก้ไขเพิ่มเติมถึงระเบียบฯ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๒)

และกฎที่เกี่ยวข้อง (แก้ไขเพิ่มเติมล่าสุด พ.ศ. ๒๕๖๗)

สำนักงานศาลปกครอง

**พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง
และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒**

(แก้ไขเพิ่มเติมถึงพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๔)

ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓

(แก้ไขเพิ่มเติมถึงระเบียบฯ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๒)

และกฎที่เกี่ยวข้อง

(แก้ไขเพิ่มเติมล่าสุด พ.ศ. ๒๕๖๗)

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง

และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

(แก้ไขเพิ่มเติมถึงพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๔)

ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓

(แก้ไขเพิ่มเติมถึงระเบียบฯ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๒)

และกฎที่เกี่ยวข้อง (แก้ไขเพิ่มเติมล่าสุด พ.ศ. ๒๕๖๗)

ISBN 978-616-333-108-3

พิมพ์ครั้งที่สอง : พฤศจิกายน ๒๕๖๗

จำนวนพิมพ์ ๒,๒๓๐ เล่ม

จัดพิมพ์โดย : สำนักงานศาลปกครอง

อาคารศาลปกครอง เลขที่ ๑๒๐ หมู่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ

แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๑๑๑๑

สายด่วน ๑๓๕๕

<http://www.admincourt.go.th>

พิมพ์ : บริษัท สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด

๕๙/๔ หมู่ ๑๐ ถนนกาญจนาภิเษก ตำบลบางม่วง

อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๔๐

โทรศัพท์ : ๐ ๒๙๐๓ ๘๒๕๗-๙

โทรสาร : ๐ ๒๙๒๑ ๔๕๘๗

คำนำ

การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีปกครองของศาลปกครอง และการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรของสำนักงานศาลปกครอง จำเป็นต้องใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๔) ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ (แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงระเบียบฯ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๒) และกฎที่เกี่ยวข้อง (แก้ไขเพิ่มเติมล่าสุด พ.ศ. ๒๕๖๗) เป็นกฎหมายหลักอันสำคัญที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของศาลปกครองและบุคลากรของสำนักงานศาลปกครอง สำนักงานศาลปกครองจึงได้รวบรวมกฎหมาย ระเบียบว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง และกฎอื่นที่เกี่ยวข้องดังกล่าวให้เป็นปัจจุบัน และได้จัดพิมพ์เพื่อใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการศาลปกครอง พนักงานคดีปกครอง บุคลากรฝ่ายศาลปกครองอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนบุคคลทั่วไปที่สนใจ

ในการจัดพิมพ์หนังสือครั้งนี้ สำนักงานศาลปกครอง ขอขอบคุณมูลนิธิคอนราต อาเดนาวร์ (Konrad Adenauer Stiftung) เป็นอย่างสูง ที่มองเห็นความสำคัญและได้ให้การสนับสนุนทุนในการจัดพิมพ์หนังสือนี้ และขอขอบคุณ ดร.ประสาธ พงษ์สุวรรณ ประธานแผนกคดีบริหารงานบุคคลในศาลปกครองสูงสุด และนางสาวอัจฉิมา ถาวร ที่ปรึกษาสำนักงานศาลปกครอง ที่ได้รวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของหนังสือนี้ ซึ่งสำนักงานศาลปกครองจะได้นำหนังสือนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งนำไปเผยแพร่เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมต่อไปอีกด้วย

(นายประสิทธิ์ศักดิ์ มีลาภ)

ประธานศาลปกครองสูงสุด

สารบัญ

หน้า

- ตราสัญลักษณ์ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง
- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้ตราประจำชาติสำหรับศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองกลาง
- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดภาพเครื่องหมายราชการตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายราชการ พุทธศักราช ๒๔๘๒ (ฉบับที่ ๑๗๑)
- พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ๒
 - หมวด ๑ การจัดตั้งและเขตอำนาจศาลปกครอง ๖
 - หมวด ๒ ตุลาการศาลปกครอง ๑๑
 - หมวด ๓ คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง ๓๓
 - หมวด ๓/๑ คณะกรรมการบริหารศาลปกครอง ๔๑
 - หมวด ๔ วิธีพิจารณาคดีปกครอง ๔๗
 - ส่วนที่ ๑ การฟ้องคดีปกครอง ๔๗
 - ส่วนที่ ๒ การดำเนินคดีปกครอง ๕๔
 - ส่วนที่ ๒/๑ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ๖๔

ส่วนที่ ๓ คำพิพากษาหรือคำสั่งคดีปกครอง	๗๐
หมวด ๕ สำนักงานศาลปกครอง	๗๙
บทเฉพาะกาล	๙๒
บัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง	
ตุลาการศาลปกครอง	๑๐๑
● จริยธรรมตุลาการศาลปกครอง	๑๑๙
(ให้ไว้ ณ วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๖)	
● พระราชกฤษฎีกาคำตอบแทนพยานบุคคล	
และพยานผู้เชี่ยวชาญของศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๕	๑๒๕
● ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด	
ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓	๑๓๐
ภาค ๑ บททั่วไป	๑๓๓
ภาค ๒ วิธีพิจารณาคดีปกครองในศาลปกครองชั้นต้น	๑๔๒
หมวด ๑ การเสนอคำฟ้องและตรวจคำฟ้อง	๑๔๒
หมวด ๑/๑ การขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล	๑๕๐
หมวด ๒ การแสวงหาข้อเท็จจริง	๑๕๓

ส่วนที่ ๑ การแสวงหาข้อเท็จจริง จากคำฟ้อง คำให้การ คำคัดค้านคำให้การ และคำให้การเพิ่มเติม	๑๕๓
ส่วนที่ ๒ การแสวงหาข้อเท็จจริงของศาล	๑๕๙
หมวด ๓ การสรุปสำนวน	๑๖๓
หมวด ๔ การรับฟังพยานหลักฐาน	๑๖๕
หมวด ๕ วิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษา	๑๖๗
ส่วนที่ ๑ การทะเลาะการบังคับตามกฎหมาย หรือคำสั่งทางปกครอง	๑๖๗
ส่วนที่ ๒ การบรรเทาทุกข์ชั่วคราว	๑๗๒
หมวด ๖ การร้องสอด การรวมคดี การแยกคดี การโอนคดี และการถอนคำฟ้อง	๑๗๕
หมวด ๗ การนั่งพิจารณาคดีและการพิพากษาคดี	๑๗๘
ส่วนที่ ๑ การนั่งพิจารณาคดี	๑๗๘
ส่วนที่ ๒ การแถลงการณ์ของตุลาการ ผู้แถลงคดี	๑๘๐
ส่วนที่ ๓ การทำคำพิพากษาและคำสั่ง	๑๘๑
ภาค ๓ วิธีพิจารณาคดีปกครองในศาลปกครองสูงสุด	๑๘๔
ภาค ๔ การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง	๑๙๓
หมวด ๑ บททั่วไป	๑๙๓
ส่วนที่ ๑ ศาลที่มีอำนาจในการบังคับคดี	๑๙๘
ส่วนที่ ๒ การแจ้งคำสั่งบังคับ	๒๐๐

ส่วนที่ ๓ การงดการบังคับคดี	๒๐๑
ส่วนที่ ๔ การถอนการบังคับคดี	๒๐๓
ส่วนที่ ๕ การเพิกถอนหรือแก้ไข การบังคับคดีที่ผิดระเบียบ	๒๐๕
หมวด ๒ การไต่สวนและมีคำสั่งกำหนดวิธีการ ดำเนินการให้เป็นไปตามคำพิพากษา หรือคำสั่ง	๒๐๘
หมวด ๓ กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและกำหนดคำบังคับ ตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๑)	๒๐๙
ส่วนที่ ๑ กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและกำหนด คำบังคับให้เพิกถอนกฎ	๒๐๙
ส่วนที่ ๒ กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและกำหนด คำบังคับให้เพิกถอนคำสั่ง	๒๐๙
ส่วนที่ ๓ กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและกำหนด คำบังคับห้ามการกระทำ	๒๑๐
หมวด ๔ กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและกำหนดคำบังคับ ตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๒)	๒๑๐
หมวด ๕ กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและกำหนดคำบังคับ ตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๓)	๒๑๑
ส่วนที่ ๑ กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและกำหนด คำบังคับให้ใช้เงิน	๒๑๑

- ส่วนที่ ๒** กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและกำหนด
คำสั่งบังคับให้ส่งคืนหรือส่งมอบ
ทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง ๒๑๒
- ส่วนที่ ๓** กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและกำหนด
คำสั่งบังคับให้กระทำการหรืองดเว้น
กระทำการ ๒๑๔
- ส่วนที่ ๔** กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและกำหนด
คำสั่งบังคับให้กระทำการหรืองดเว้น
กระทำการโดยให้ออกไปจาก
อสังหาริมทรัพย์ ที่อยู่อาศัย
หรือทรัพย์สินที่ครอบครอง (ขับไล่) ๒๑๕
- ส่วนที่ ๕** กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและกำหนด
คำสั่งบังคับให้กระทำการหรืองดเว้น
กระทำการโดยให้ลูกหนี้ตาม
คำพิพากษารื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง
ไม้ยืนต้น ไม้ล้มลุกหรือธัญชาติ
หรือขนย้ายทรัพย์สิน ออกไปจาก
อสังหาริมทรัพย์ ที่อยู่อาศัย
หรือทรัพย์สินที่ครอบครอง (รื้อถอน) ๒๑๘
- หมวด ๖** กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและกำหนดคำสั่ง
ตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๔) ๒๑๙
- หมวด ๗** กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและกำหนดคำสั่ง
ตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๕) ๒๑๙

หมวด ๘	การบังคับคดีในกรณีที่ขอให้ศาลสั่งจับกุม และกักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษา	๒๒๐
หมวด ๙	การบังคับคดีตามคำสั่งกำหนดมาตรการหรือ วิธีการใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์เป็นการชั่วคราว ก่อนการพิพากษาคดี	๒๒๒
ส่วนที่ ๑	การบังคับคดีตามคำสั่งทุเลาการบังคับ ตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครอง	๒๒๒
ส่วนที่ ๒	การบังคับคดีตามคำสั่ง บรรเทาทุกข์ชั่วคราว	๒๒๓
หมวด ๑๐	คำร้องในชั้นบังคับคดี	๒๒๓
หมวด ๑๑	ค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับคดี	๒๒๕
ส่วนที่ ๑	ค่าฤชาธรรมเนียมศาลในชั้นบังคับคดี	๒๒๕
ส่วนที่ ๒	ค่าฤชาธรรมเนียมเจ้าพนักงาน บังคับคดี	๒๒๖
ส่วนที่ ๓	ความรับผิดชอบขั้นที่สุด ในค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับคดี	๒๒๗
หมวด ๑๒	เงินค้ำจ่าย	๒๓๐

● ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
ว่าด้วยองค์คณะ การจ่ายสำนวน การโอนคดี การปฏิบัติหน้าที่
ของตุลาการในคดีปกครอง การคัดค้านตุลาการศาลปกครอง
การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานคดีปกครอง และการมอบอำนาจ
ให้ดำเนินคดีปกครองแทน พ.ศ. ๒๕๔๔

หมวด ๑ องค์คณะ	๒๓๖
หมวด ๒ การจ่ายสำนวนและการโอนคดี	๒๓๗
หมวด ๓ การปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการในคดีปกครอง	๒๓๘
หมวด ๔ การคัดค้านตุลาการศาลปกครอง	๒๔๒
หมวด ๕ การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานคดีปกครอง	๒๔๔
หมวด ๖ การมอบอำนาจให้ดำเนินคดีปกครองแทน บทเฉพาะกาล	๒๔๕ ๒๔๖

● ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการกำหนดคดี หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการขอบังคับคดีตามคำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้น พ.ศ. ๒๕๖๐

๒๔๙

● ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการปรับ หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่มีได้ปฏิบัติตามคำบังคับของศาลปกครองให้ถูกต้อง ครบถ้วนหรือปฏิบัติล่าช้าเกินสมควร พ.ศ. ๒๕๖๐

๒๕๔

● ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครองทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๒

๒๖๐

ส่วนที่ ๑ บททั่วไป	๒๖๓
ส่วนที่ ๒ การฟ้องคดีทางอิเล็กทรอนิกส์หรือโทรสาร	๒๖๕
ส่วนที่ ๓ การยื่น ส่ง และรับ คำให้การ คำคัดค้าน คำให้การ คำให้การเพิ่มเติม คำชี้แจง คำแถลง คำร้อง คำขอ พยานหลักฐาน คำสั่งศาล หมายเรียก หรือเอกสารอื่นใด โดยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์หรือโดยโทรสาร	๒๖๗
ส่วนที่ ๔ การพิจารณาคดีโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือระบบการประชุมทางจอภาพ	๒๖๙
บทเฉพาะกาล	๒๗๐
● ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๒	๒๗๒
หมวด ๑ บททั่วไป	๒๗๔
หมวด ๒ กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท	๒๗๕
ส่วนที่ ๑ การริเริ่มให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท	๒๗๕
ส่วนที่ ๒ ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท	๒๗๗
ส่วนที่ ๓ การดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท	๒๗๙
ส่วนที่ ๔ ผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท	๒๘๑

- ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการดำเนินการตามมาตรา ๖ และมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ พ.ศ. ๒๕๖๔ ๒๘๕
 - หมวด ๑ การดำเนินการกรณีตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ ๒๘๖
 - หมวด ๒ การดำเนินการกรณีตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ ๒๙๔
- ระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ประธานศาลปกครองสูงสุดและอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น และการบริหารงานศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๔ ๒๙๗
 - หมวด ๑ อำนาจหน้าที่ประธานศาลปกครองสูงสุด และอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น ๒๙๙
 - หมวด ๒ ความสัมพันธ์ระหว่างศาลปกครอง กับสำนักงานศาลปกครอง ๓๐๒
 - หมวด ๓ บทเฉพาะกาล ๓๐๓

- ระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และค่าธรรมเนียม การตรวจดู การคัดสำเนา และการรับรองสำเนา คำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๑ ๓๐๖
- ระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยวิธีการสอบสวนและสิทธิ ของข้าราชการตุลาการศาลปกครองซึ่งถูกกล่าวหาว่า มีเหตุให้ต้องพ้นจากตำแหน่งหรือกระทำผิดวินัย พ.ศ. ๒๕๖๒ ๓๑๒
- ระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยวิธีการคัดเลือกตุลาการ ศาลปกครองสูงสุด ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด ประธานแผนกในศาลปกครองสูงสุด รองประธาน ศาลปกครองสูงสุด และประธานศาลปกครองสูงสุด พ.ศ. ๒๕๖๐ ๓๔๖
- ระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยวิธีการคัดเลือกตุลาการ ศาลปกครองชั้นต้น ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น รองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น และอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น พ.ศ. ๒๕๖๐ ๓๕๒
- ระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยการสอบคัดเลือกบุคคล เพื่อแต่งตั้งเป็นตุลาการประจำศาลปกครองชั้นต้น พ.ศ. ๒๕๖๐ ๓๕๗

- ประกาศ ก.ศป. เรื่อง วินัยแห่งการเป็นข้าราชการ
ตุลาการศาลปกครอง
(ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒) ๓๖๕
- ระเบียบ ก.บ.ศป. ว่าด้วยเบี้ยประชุมในการประชุมใหญ่
ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด พ.ศ. ๒๕๖๔ ๓๗๑
- ระเบียบ ก.บ.ศป. ว่าด้วยเงินค่าธรรมเนียม เงินค่าปรับ
และเงินกลาง พ.ศ. ๒๕๖๒ ๓๗๖
 - หมวด ๑ การรับเงิน ๓๗๘
 - หมวด ๒ การจ่ายเงิน ๓๘๐
 - หมวด ๓ เงินค้ำจ่าย ๓๘๓
 - หมวด ๔ การส่งเงินเป็นรายได้แผ่นดิน ๓๘๕
- ประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด
เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราค่าใช้จ่าย
ในการแจ้งข้อความ การส่งเอกสาร
การคัดสำเนาและการรับรองเอกสารในคดีปกครอง
(ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๔) ๓๘๘

- ประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด
เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจดู
การคัดสำเนา และการรับรองสำเนาเอกสารในสำนวนคดี
(ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๔) ๓๙๔
- ประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด
เรื่อง การตรวจคำอุทธรณ์ที่มีข้อเท็จจริง
หรือข้อกฎหมายที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย
(ประกาศ ณ วันที่ ๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙) ๓๙๙
- ประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด
เรื่อง การพิจารณาคำขอให้มีการปฏิบัติตามคำพิพากษา
ของศาลปกครองชั้นต้นโดยไม่ต้องรอนกว่าคดีจะถึงที่สุด
(ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐) ๔๐๓
- ประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด
เรื่อง การชำระค่าธรรมเนียมศาล พ.ศ. ๒๕๖๐
(ประกาศ ณ วันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๐) ๔๐๖

- ประกาศอธิบดีศาลปกครองกลาง
เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจดู
การคัดสำเนา และการรับรองสำเนาเอกสารในสำนวนคดี
(ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๔) ๔๑๑
- คำแนะนำของประธานศาลปกครองสูงสุด
ว่าด้วยการจำแนกลักษณะสำนวนคดี
(ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๙) ๔๑๕
- คำแนะนำของประธานศาลปกครองสูงสุด
ว่าด้วยการจำแนกลักษณะสำนวนคดี (เพิ่มเติม)
(ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๙) ๔๒๒
- คำแนะนำของประธานศาลปกครองสูงสุด
เรื่อง การดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยวิธีการ
ทางอิเล็กทรอนิกส์หรือระบบการประชุมทางจอภาพ
(ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒) ๔๒๕
 - ส่วนที่ ๑ คำแนะนำทั่วไป ๔๒๕
 - ส่วนที่ ๒ การดำเนินกระบวนการพิจารณาในกรณีที่
สำนวนคดีเป็นสำนวนอิเล็กทรอนิกส์ ๔๒๘
 - ส่วนที่ ๓ การดำเนินกระบวนการพิจารณา
ในกรณีที่สำนวนคดีเป็นสำนวนกระดาษ ๔๒๘

- ประกาศสำนักงานศาลปกครอง
เรื่อง ค่าธรรมเนียมการทำสำเนาและการรับรอง
สำเนาข้อมูลข่าวสารของสำนักงานศาลปกครอง
(ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔) ๔๓๒
- คำแนะนำของสำนักงานศาลปกครองที่ ๑/๒๕๕๔
เรื่อง หลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการฟ้องคดีปกครอง
(แนบท้ายหนังสือสำนักงานศาลปกครอง ที่ ศป ๐๐๐๓/๒๑๗
ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๔) ๔๓๕
- คำแนะนำของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
ที่ ๑/๒๕๕๐ เรื่อง หลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์
หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครอง
(แนบท้ายหนังสือสำนักงานศาลปกครอง ที่ ศป ๐๐๐๓/๒๑๗
ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๔) ๔๔๙
- พระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่
ระหว่างศาล พ.ศ. ๒๕๕๒ ๔๕๖

- ข้อบังคับคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลว่าด้วยวิธีการเสนอเรื่อง การพิจารณา และวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๔๔ ๔๖๙
 - หมวด ๑ บททั่วไป ๔๗๑
 - หมวด ๒ การยื่นคำร้องและการเสนอเรื่อง ๔๗๓
 - หมวด ๓ การพิจารณา ๔๗๘
 - หมวด ๔ การวินิจฉัย ๔๗๙
 - หมวด ๕ เบ็ดเตล็ด ๔๘๑

- พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ ๔๘๔

- ประกาศศาลปกครอง เรื่อง กำหนดระยะเวลาดำเนินงานคดีในศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖ (ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖) ๔๙๑

- ประกาศศาลปกครอง เรื่อง กำหนดคดีที่กระทบต่อประโยชน์สาธารณะ พ.ศ. ๒๕๖๖ (ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๖) ๔๙๘

ตราสัญลักษณ์ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง

ตราสัญลักษณ์ ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง

ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครองได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้อัญเชิญ “พระคทาจอมทัพ” ซึ่งเป็นพระคทาประจำพระองค์ไปประกอบเป็นส่วนหนึ่งของ “ตราสัญลักษณ์ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง” เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติยศของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชให้สถิตสถาพรตลอดไป โดยประกอบเป็นแกนกลางคูลพาหประดิษฐานบนพาน มีข้อชัยพฤกษ์อยู่ด้านล่างภายในขอบวงรี ซึ่งมีความหมายของตราสัญลักษณ์ ดังนี้

วงรี วงรีมาจากวงกลมที่รีเป็นรูปไข่ หมายถึง วงกลมซึ่งมีการเคลื่อนไหวหมุนไปตลอดเวลา เป็นการพัฒนาการอย่างไม่หยุดนิ่ง มีความก้าวหน้าอยู่เสมอ

คูลพาห คูลหรือตาชั่ง เป็นเครื่องหมายวัดหาความเสมอกัน หมายถึง การสมดุล เสมอภาค มีความเป็นธรรม และไม่เอินเอียงแก่ฝ่ายใด ทรงไว้ซึ่งความยุติธรรมเที่ยงตรง

พระคทาจอมทัพ เป็นพระคทาประจำพระองค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชเป็นเครื่องหมายแสดงว่าศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครองจัดตั้งขึ้นสำเร็จในรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เพื่อให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ กับทั้งเป็นมิ่งขวัญเครื่องเตือนใจให้ตุลาการศาลปกครองและข้าราชการฝ่ายศาลปกครองปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเจตนารมณ์ในการจัดตั้งศาลปกครอง

พาน ใช้สำหรับอัญเชิญสิ่งสำคัญ ซึ่งได้แก่ การอัญเชิญพระคทา
จอมทัพซึ่งเป็นพระคทาประจำพระองค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ภูมิพลอดุลยเดช

ข้อชัยพฤกษ์ เป็นข้อใบไม้ใช้สวมหัวเมื่อมีชัยชนะ หมายถึง
ความมีชัยชนะในการคิดและการดำเนินการแห่งสรรพกิจทั้งปวงของ
ศาลปกครอง และสำนักงานศาลปกครอง

ด้วยพระบารมีปกเกล้าปกกระหม่อม และพระมหากรุณาธิคุณ
อันหาที่สุดมิได้ที่พระองค์ได้พระราชทานต่อศาลปกครองและสำนักงาน
ศาลปกครอง พวกเราเหล่าตุลาการศาลปกครองและข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง
ขอน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม เพื่อเป็นมิ่งขวัญ
และเตือนใจในการปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเจตนารมณ์ในการจัดตั้งศาลปกครอง
เพื่อยังความยุติธรรมให้แก่ประชาชนชาวไทยต่อไป

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
เรื่อง พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้ตราประจำชาติ
สำหรับศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองกลาง

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
เรื่อง พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้ตราประจำชาติ
สำหรับศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองกลาง

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้สำนักงานศาลปกครองใช้ตราประจำชาติสำหรับศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองกลาง ซึ่งได้เปิดทำการตั้งแต่วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔ โดยมีลักษณะดวงตราเป็นรูปวงรี สูง ๖ เซนติเมตร กว้าง ๔.๖ เซนติเมตร ภายในมีรูปตุลพาทย์ที่มีแกนกลางเป็นพระศทาจอมทัพบประดิษฐานอยู่บนพาน มีแถบชื่อศาลปกครองสูงสุด และศาลปกครองกลาง อยู่ด้านล่างของดวงตรา ดังปรากฏรูปแบบของดวงตราท้ายประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
สุวิทย์ คุณกิตติ
รองนายกรัฐมนตรี

แบบตราประจำชาติสำหรับศาลปกครองสูงสุด

แบบตราประจำชาติสำหรับศาลปกครองกลาง

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
เรื่อง กำหนดภาพเครื่องหมายราชการตามพระราชบัญญัติ
เครื่องหมายราชการ พุทธศักราช ๒๔๘๒
(ฉบับที่ ๑๗๑)

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี
เรื่อง กำหนดภาพเครื่องหมายราชการตามพระราชบัญญัติ
เครื่องหมายราชการ พุทธศักราช ๒๔๘๒
(ฉบับที่ ๑๗๑)

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายราชการ พุทธศักราช ๒๔๘๒ นายกรัฐมนตรีจึงออกประกาศกำหนดภาพเครื่องหมายราชการของสำนักงานศาลปกครอง มีลักษณะเป็นรูปวงรี ๒ ชั้น เส้นนอกใหญ่กว่าเส้นใน ๓ เท่า ภายในวงรีมีรูปตุลพาหที่มีแกนกลางเป็นพระคทาจอมทัพประดิษฐานบนพาน มีช่อชัยพฤกษ์อยู่ด้านล่าง (ไม่จำกัดสี และขนาด) ไว้เป็นเครื่องหมายราชการ ตามความในพระราชบัญญัติเครื่องหมายราชการ พุทธศักราช ๒๔๘๒ ดังปรากฏรายละเอียดของภาพเครื่องหมายดังกล่าวท้ายประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร
นายกรัฐมนตรี

เครื่องหมายราชการของสำนักงานศาลปกครอง

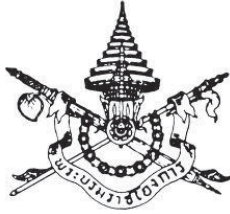
เป็นรูปวงรี ๒ ชั้น เส้นนอกใหญ่กว่าเส้นใน ๓ เท่า ภายในวงรีมีรูปตุลพาห
ที่มีแกนกลางเป็นพระศทาจอมทัพบประดิษฐานบนพาน มีช่อชัยพฤกษ์อยู่ด้านล่าง
(ไม่จำกัดสี และขนาด)

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง
และวิธีพิจารณาคดีปกครอง

พ.ศ. ๒๕๔๒

(แก้ไขเพิ่มเติมถึงพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ

(ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๔)

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง
และวิธีพิจารณาคดีปกครอง
พ.ศ. ๒๕๔๒^{*}

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๒
เป็นปีที่ ๕๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

^{*} แก้ไขเพิ่มเติมถึงพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๔ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๘ ตอนที่ ๓๕ ก วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๔ (หน้า ๔-๖)

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป^๑

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“**หน่วยงานทางปกครอง**” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ และให้หมายความรวมถึงหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้ใช้อำนาจทางปกครองหรือให้ดำเนินกิจการทางปกครอง

“**เจ้าหน้าที่ของรัฐ**” หมายความว่า

(๑) ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง คณะบุคคล หรือผู้ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานทางปกครอง

(๒) คณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท คณะกรรมการหรือบุคคลซึ่งมีกฎหมายให้อำนาจในการออกกฎ คำสั่ง หรือมติใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อบุคคล และ

(๓) บุคคลที่อยู่ในบังคับบัญชาหรือในกำกับดูแลของหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตาม (๑) หรือ (๒)

^๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖ ตอนที่ ๙๔ ก วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๒ (หน้า ๑-๔๐)

“คณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท” หมายความว่า คณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายที่มีการจัดองค์กรและวิธีพิจารณาสำหรับการวินิจฉัยชี้ขาดสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย

“ตุลาการศาลปกครอง” หมายความว่า ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดและตุลาการในศาลปกครองชั้นต้น

“ก.ศป.” หมายความว่า คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง

“ก.บ.ศป.” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารศาลปกครอง^๒

“ก.ขป.” หมายความว่า คณะกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง^๓

“คู่กรณี” หมายความว่า ผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดี และให้หมายความรวมถึงบุคคล หน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเข้ามาเป็นคู่กรณีด้วยการร้องสอด ไม่ว่าจะโดยความสมัครใจเอง หรือโดยถูกคำสั่งศาลปกครองเรียกเข้ามาในคดี ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นผู้มีส่วนได้เสียหรืออาจถูกระทบจากผลแห่งคดีนั้นและเพื่อประโยชน์แห่งการดำเนินกระบวนการพิจารณา ให้รวมถึงผู้มีสิทธิกระทำการแทนด้วย

“คำฟ้อง” หมายความว่า การเสนอข้อหาต่อศาลไม่ว่าจะได้เสนอต่อศาลปกครองชั้นต้นหรือศาลปกครองสูงสุด ไม่ว่าจะได้เสนอในขณะที่เริ่มคดีโดยคำฟ้องหรือคำร้องขอ หรือเสนอในภายหลังโดยคำฟ้องเพิ่มเติมหรือแก้ไข หรือฟ้องแย้ง หรือโดยสอดเข้ามาในคดีไม่ว่าด้วยความสมัครใจหรือถูกบังคับ หรือโดยมีคำขอให้พิจารณาใหม่

^๒ ความในมาตรา ๓ นิยามคำว่า “ก.บ.ศป.” เพิ่มโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

^๓ ความในมาตรา ๓ นิยามคำว่า “ก.ขป.” เพิ่มโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

“กฎ” หมายความว่า พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่น ระเบียบ ข้อบังคับ หรือบทบัญญัติอื่นที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไป โดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดหรือบุคคลใดเป็นการเฉพาะ

“สัญญาทางปกครอง” หมายความว่า ความรวมถึง สัญญาที่คู่สัญญาอย่างน้อยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือเป็นบุคคลซึ่งกระทำการแทนรัฐ และมีลักษณะเป็นสัญญาสัมปทาน สัญญาที่ให้จัดทำบริการสาธารณะหรือจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภคหรือแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

“ประโยชน์แก่ส่วนรวม” หมายความว่า ประโยชน์ต่อสาธารณะหรือประโยชน์อันเกิดแก่การจัดทำบริการสาธารณะหรือการจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภคหรือประโยชน์อื่นใดที่เกิดจากการดำเนินการหรือการกระทำที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริม หรือสนับสนุนแก่ประชาชนเป็นส่วนรวม หรือประชาชนส่วนรวมจะได้รับประโยชน์จากการดำเนินการหรือการกระทำนั้น^๔

มาตรา ๔ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕^๕ บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือประกาศที่ออกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด หรือโดย ก.ศป. หรือโดย ก.ศป. โดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด หรือโดย ก.บ.ศป. หรือโดย ก.ขป. เมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

^๔ ความในมาตรา ๓ นิยามคำว่า “ประโยชน์แก่ส่วนรวม” เพิ่มโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑

^๕ ความในมาตรา ๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๖^๖ ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ตามมาตรา ๔๔ มาตรา ๔๖ มาตรา ๖๐/๑ มาตรา ๖๖ มาตรา ๗๐ มาตรา ๗๕/๑ มาตรา ๗๕/๒ และมาตรา ๗๕/๔ ต้องส่งให้สภาผู้แทนราษฎรในวันที่ ออกระเบียบดังกล่าว เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตรวจสอบได้ ถ้าต่อมามีการเสนอญัตติและสภาผู้แทนราษฎรมิมีมติภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ส่งระเบียบดังกล่าวให้สภาผู้แทนราษฎรด้วยคะแนนเสียง ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ให้ยกเลิกระเบียบใด ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ดำเนินการให้เป็นไปตามนั้น

กำหนดวันตามวรรคหนึ่งให้หมายถึงวันในสมัยประชุม

หมวด ๑

การจัดตั้งและเขตอำนาจศาลปกครอง

มาตรา ๗ ศาลปกครองแบ่งออกเป็นสองชั้น คือ

- (๑) ศาลปกครองสูงสุด
- (๒) ศาลปกครองชั้นต้น ได้แก่
 - (ก) ศาลปกครองกลาง
 - (ข) ศาลปกครองในภูมิภาค

ศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองชั้นต้นอาจแบ่งเป็นแผนก หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น และจะให้มีอำนาจในคดีประเภทใด หรือคดีในท้องที่ใดซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของแต่ละศาลนั้น แยกต่างหาก

^๖ ความในมาตรา ๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑

โดยเฉพาะก็ได้ ทั้งนี้ ให้ออกเป็นประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด โดยความเห็นชอบของ ก.บ.ศป.^๗

ประกาศประธานศาลปกครองสูงสุดตามวรรคสอง เมื่อได้ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้^๘

มาตรา ๗/๑^๙ ในกรณีที่มีการจัดตั้งแผนกหรือหน่วยงาน ที่เรียกชื่ออย่างอื่นขึ้นในศาลปกครองสูงสุดหรือศาลปกครองชั้นต้นใด ให้มีตุลาการหัวหน้าแผนกหรือตุลาการหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นนั้น แผนกหรือหน่วยงานละหนึ่งคน เพื่อรับผิดชอบงานของแผนกหรือหน่วยงาน ดังกล่าว ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ ก.บ.ศป. กำหนด

มาตรา ๘ ให้จัดตั้งศาลปกครองสูงสุดชั้นมีที่ตั้งในกรุงเทพมหานคร หรือในจังหวัดใกล้เคียง

ให้จัดตั้งศาลปกครองกลางชั้นมีที่ตั้งในกรุงเทพมหานครหรือ ในจังหวัดใกล้เคียง โดยมีเขตตลอดท้องที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดราชบุรี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสงคราม และจังหวัดสมุทรสาคร

ในระหว่างที่ศาลปกครองในภูมิภาคยังมีได้มีเขตอำนาจในท้องที่ใด ให้ศาลปกครองกลางมีเขตอำนาจในท้องที่นั้นด้วย

^๗ ความในมาตรา ๗ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

^๘ ความในมาตรา ๗ วรรคสาม เพิ่มโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๔

^๙ ความในมาตรา ๗/๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

บรรดาคดีที่เกิดขึ้นนอกเขตอำนาจศาลปกครองกลางตามวรรคสอง และวรรคสาม จะยื่นฟ้องต่อศาลปกครองกลางก็ได้ ทั้งนี้ ให้อยู่ในดุลพินิจของศาลนั้นที่จะไม่รับพิจารณาพิพากษาคดีที่ยื่นฟ้องเช่นนั้นได้ เว้นแต่คดีที่โอนมาตามหลักเกณฑ์ของการพิจารณาคดีปกครอง

การจัดตั้งและการกำหนดเขตอำนาจของศาลปกครองในภูมิภาค ให้กระทำโดยพระราชบัญญัติ โดยคำนึงถึงปริมาณคดีและการบริหารบุคลากรของศาลปกครอง โดยจะกำหนดให้เขตอำนาจศาลปกครองในภูมิภาคครอบคลุมเขตการปกครองหลายจังหวัดก็ได้

ศาลปกครองสูงสุด ศาลปกครองกลาง และศาลปกครองในภูมิภาค จะเปิดทำการเมื่อใด ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดโดยความเห็นชอบของ ก.บ.ศป. ประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดวันเปิดทำการของศาลปกครอง^{๑๐}

มาตรา ๘/๑^{๑๑} การเปลี่ยนแปลงเขตท้องที่ที่ศาลปกครองชั้นต้น มีเขตอำนาจ ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน โดยคำนึงถึงสิทธิในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม การบริหารจัดการคดี และระยะเวลาพิจารณาพิพากษาคดี ให้กระทำโดยข้อเสนอของ ก.บ.ศป. และตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๙ ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในเรื่องดังต่อไปนี้

^{๑๐} ความในมาตรา ๘ วรรคหก แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

^{๑๑} ความในมาตรา ๘/๑ เพิ่มโดยมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

(๑) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ว่าจะเป็นการออกกฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดเนื่องจากกระทำโดยไม่มีอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่หรือไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือโดยไม่ถูกต้องตามรูปแบบขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำนั้น หรือโดยไม่สุจริต หรือมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม หรือมีลักษณะเป็นการสร้างชั้นตอนโดยไม่จำเป็นหรือสร้างภาระให้เกิดกับประชาชนเกินสมควร หรือเป็นการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบ

(๒) คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

(๓) คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือจากกฎ คำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งอื่น หรือจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

(๔) คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง

(๕) คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับให้บุคคลต้องกระทำหรือละเว้นกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด

(๖) คดีพิพาทเกี่ยวกับเรื่องที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง

เรื่องดังต่อไปนี้ไม่อยู่ในอำนาจศาลปกครอง

(๑) การดำเนินการเกี่ยวกับวินัยทหาร

(๒) การดำเนินการของคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ

(๓) คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลแรงงาน ศาลภาษีอากร ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลล้มละลาย หรือศาลชำนาญพิเศษอื่น

มาตรา ๑๐ ศาลปกครองชั้นต้นมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่อยู่ในอำนาจศาลปกครอง เว้นแต่คดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองสูงสุด

มาตรา ๑๑ ศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีดังต่อไปนี้

(๑) คดีพิพาทเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาทตามที่ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดประกาศกำหนด

(๒) คดีพิพาทเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของพระราชกฤษฎีกาหรือกฎที่ออกโดยคณะรัฐมนตรี หรือโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

(๓) คดีที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในอำนาจศาลปกครองสูงสุด

(๔) คดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น

หมวด ๒
ตุลาการศาลปกครอง

มาตรา ๑๑/๑^{๑๒} ข้าราชการศาลปกครอง มีดังนี้

(๑) ข้าราชการตุลาการศาลปกครอง คือ ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ตามมาตรา ๑๒ ตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นตามมาตรา ๑๗ และตุลาการประจำศาลปกครองชั้นต้นซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามมาตรา ๑๙

(๒) ข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง คือ ข้าราชการในสำนักงานศาลปกครอง ซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามมาตรา ๓๘ หรือมาตรา ๓๘/๑ หรือได้รับการบรรจุและแต่งตั้งตามมาตรา ๘๗

มาตรา ๑๒^{๑๓} ในศาลปกครองสูงสุด ให้มีตำแหน่งตุลาการศาลปกครองดังต่อไปนี้

- (๑) ประธานศาลปกครองสูงสุด
- (๒) รองประธานศาลปกครองสูงสุด
- (๓) ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด
- (๔) ตุลาการศาลปกครองสูงสุด
- (๕) ตุลาการศาลปกครองสูงสุดที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่ ก.ศป.

ประกาศกำหนด

ทั้งนี้ ตามจำนวนที่ ก.ศป. กำหนด

^{๑๒} ความในมาตรา ๑๑/๑ เพิ่มโดยมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

^{๑๓} ความในมาตรา ๑๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๔

การกำหนดตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง (๕) ให้ ก.ศป. กำหนดว่าจะให้เทียบเท่ากับตำแหน่งใดตามวรรคหนึ่ง (๒) (๓) หรือ (๔) ไว้ในประกาศดังกล่าวด้วย และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๑๓ ผู้ที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี

(๓) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือในการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ ที่ ก.ศป. กำหนด และ

(๔) มีคุณสมบัติอื่นอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(ก) เป็นหรือเคยเป็นกรรมการร่างกฎหมาย กรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ หรือกรรมการกฤษฎีกา

(ข) รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น

(ค) รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาหรือเทียบเท่า หรือตุลาการพระธรรมนูญศาลทหารสูงสุด

(ง) รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอัยการพิเศษประจำเขตหรือเทียบเท่า

(จ) รับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือเทียบเท่าหรือตำแหน่งอื่นในหน่วยงานของรัฐที่เทียบเท่าตามที่ ก.ศป. ประกาศกำหนด

(ฉ) เป็นหรือเคยเป็นผู้สอนวิชาในสาขานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือวิชาที่เกี่ยวกับ

การบริหารราชการแผ่นดินในสถาบันอุดมศึกษา และดำรงตำแหน่ง หรือเคยดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์หรือศาสตราจารย์พิเศษ

(ข) เป็นหรือเคยเป็นผู้ประกอบวิชาชีพนายความไม่น้อยกว่า ยี่สิบปี และมีประสบการณ์ในคดีปกครองตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ศป. ประกาศ กำหนด

มาตรา ๑๔ ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดต้องไม่มีลักษณะ ต้องห้ามในขณะดำรงตำแหน่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นข้าราชการอื่นซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ
- (๒) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลใด
- (๓) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งในทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหาร พรรคการเมือง สมาชิกพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง
- (๔) เป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจ
- (๕) เป็นกรรมการในหน่วยงานของรัฐ เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจาก ก.ศป.
- (๖) เป็นกรรมการ ผู้จัดการ หรือที่ปรึกษา หรือดำรงตำแหน่งอื่นใด ที่มีลักษณะงานคล้ายกันในห้างหุ้นส่วนบริษัท
- (๗) เป็นทนายความหรือประกอบอาชีพหรือวิชาชีพอย่างอื่น หรือดำรงตำแหน่งหรือประกอบภารใด ๆ อันขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ ตามระเบียบที่ ก.ศป. กำหนด

มาตรา ๑๕^{๑๔} การแต่งตั้งตุลาการศาลปกครองสูงสุด ก.ศป. อาจดำเนินการได้โดยวิธีการ ดังต่อไปนี้

^{๑๔} ความในมาตรา ๑๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

(๑) พิจารณาเลื่อนตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น โดยคำนึงถึงหลักอาวุโส ความรู้ความสามารถ ความรับผิดชอบ ความเหมาะสม ประวัติและผลงาน การปฏิบัติราชการ

(๒) พิจารณาคัดเลือกบุคคลซึ่งมิได้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองในขณะนั้น โดยมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๓ และมีความเหมาะสมที่จะแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลปกครองสูงสุด

การแต่งตั้งตุลาการศาลปกครองสูงสุดตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงสัดส่วนของผู้ที่ได้รับการคัดเลือกตามวรรคหนึ่ง (๒) โดยให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนตุลาการในศาลปกครองสูงสุดทั้งหมด

ให้ ก.ศป. เสนอรายชื่อผู้ได้รับการเลื่อนตามวรรคหนึ่ง (๑) หรือได้รับการคัดเลือกตามวรรคหนึ่ง (๒) ต่อนายกรัฐมนตรี และให้นายกรัฐมนตรีนำรายชื่อดังกล่าวเสนอขอความเห็นชอบต่อวุฒิสภาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับรายชื่อ เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วให้นายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.ศป. กำหนดโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

มาตรา ๑๕/๑^{๑๕} ให้ ก.ศป. พิจารณาคัดเลือกตุลาการในศาลปกครองสูงสุดคนหนึ่งเป็นประธานศาลปกครองสูงสุด แล้วเสนอชื่อต่อนายกรัฐมนตรี และให้นายกรัฐมนตรีนำเสนอขอความเห็นชอบ

^{๑๕} ความในมาตรา ๑๕/๑ เพิ่มโดยมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

ต่อวุฒิสภาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับการเสนอชื่อ เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วให้นายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

การแต่งตั้งและการเลื่อนตุลาการในศาลปกครองสูงสุดให้ดำรงตำแหน่งรองประธานศาลปกครองสูงสุด ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด และตุลาการศาลปกครองสูงสุด หรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ให้ ก.ศป. พิจารณาคัดเลือกแล้วเสนอรายชื่อต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

วิธีการคัดเลือกประธานศาลปกครองสูงสุด รองประธานศาลปกครองสูงสุด ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด และตุลาการศาลปกครองสูงสุด หรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.ศป. กำหนดโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

มาตรา ๑๕/๒^{๑๖} ประธานศาลปกครองสูงสุดมีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปี นับแต่วันที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

ในกรณีที่ประธานศาลปกครองสูงสุดดำรงตำแหน่งครบวาระ และยังไม่พ้นจากตำแหน่งตุลาการศาลปกครองตามมาตรา ๒๑ (๓) ให้แต่งตั้งผู้นั้นดำรงตำแหน่งตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ในตำแหน่งอื่นตามที่ ก.ศป. กำหนด โดยให้ได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งในอัตราที่ไม่ต่ำกว่าเดิม

^{๑๖} ความในมาตรา ๑๕/๒ เพิ่มโดยมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

ในกรณีที่ประธานศาลปกครองสูงสุดลาออกจากตำแหน่งก่อนครบวาระตามวรรคหนึ่ง และยังไม่พ้นจากตำแหน่งตุลาการศาลปกครองตามมาตรา ๒๑ (๓) ก.ศป. อาจแต่งตั้งผู้นั้นให้ดำรงตำแหน่งตุลาการในศาลปกครองสูงสุดในตำแหน่งอื่น โดยให้ได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งในอัตราที่ ก.ศป. กำหนดก็ได้

มาตรา ๑๖ ผู้ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาให้ดำรงตำแหน่งตุลาการในศาลปกครองสูงสุดผู้ใดมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๔ ต้องลาออกจากการที่เป็นบุคคลซึ่งมีลักษณะต้องห้ามหรือแสดงหลักฐานให้เป็นที่เชื่อได้ว่าตนได้เลิกประกอบอาชีพหรือวิชาชีพหรือการใด ๆ อันมีลักษณะต้องห้ามดังกล่าวแล้วต่อนายกรัฐมนตรีภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่วุฒิสภาให้ความเห็นชอบ

มาตรา ๑๗^{๑๗} ในศาลปกครองชั้นต้นแต่ละศาล ให้มีตำแหน่งตุลาการศาลปกครอง ดังต่อไปนี้

- (๑) อธิบดีศาลปกครองชั้นต้น
- (๒) รองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น
- (๓) ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น
- (๔) ตุลาการศาลปกครองชั้นต้น
- (๕) ตุลาการศาลปกครองชั้นต้นที่เรียกชื่ออย่างอื่นตามที่ ก.ศป.

ประกาศกำหนด

ทั้งนี้ ตามจำนวนที่ ก.ศป. กำหนด

^{๑๗} ความในมาตรา ๑๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๔

การกำหนดตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง (๕) ให้ ก.ศป. กำหนดว่าจะให้เทียบเท่ากับตำแหน่งใดตามวรรคหนึ่งไว้ในประกาศดังกล่าวด้วย และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๑๘ ผู้ที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทย

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปี

(๓) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือในการบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ศป. กำหนด และ

(๔) มีคุณสมบัติอื่นอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(ก) ยกเลิก^{๑๘}

(ข) รับราชการหรือเคยรับราชการไม่น้อยกว่าสามปีในตำแหน่งพนักงานคดีปกครองในระดับที่ ก.ศป. กำหนด

(ค) รับราชการหรือเคยรับราชการไม่น้อยกว่าสามปีในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลชั้นต้นหรือเทียบเท่า ซึ่งได้รับเงินเดือนในชั้น ๓ หรือตุลาการพระธรรมนูญศาลทหารกลาง^{๑๙}

(ง) รับราชการหรือเคยรับราชการไม่น้อยกว่าสามปีในตำแหน่งอัยการจังหวัดหรือเทียบเท่า

^{๑๘} ความในมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง (๔) (ก) ยกเลิกโดยมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

^{๑๙} ความในมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง (๔) (ค) แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

(จ) รั้งราชการหรือเคยรั้งราชการไม่น้อยกว่าสามปีในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าข้าราชการพลเรือนระดับ ๘ หรือข้าราชการพลเรือนประเภทวิชาการ ระดับชำนาญการพิเศษ ประเภทอำนวยการ หรือประเภทบริหาร หรือปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานไม่น้อยกว่าสามปีในตำแหน่งที่เทียบเท่าตามที่ ก.ศ.ป. ประกาศกำหนด ในหน่วยงานของรัฐ องค์การมหาชน หรือรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา^{๒๐}

(ฉ) เป็นหรือเคยเป็นผู้สอนวิชาในสาขานิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือวิชาที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินในสถาบันอุดมศึกษา และดำรงตำแหน่งหรือเคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์หรือรองศาสตราจารย์พิเศษไม่น้อยกว่าสามปี

(ช) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก ด้านนิติศาสตร์สาขากฎหมายมหาชน และรั้งราชการในหน่วยงานของรัฐหรือปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ องค์การมหาชน หรือรัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี นับแต่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท หรือไม่น้อยกว่าหกปีนับแต่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก^{๒๑}

(ซ) เป็นหรือเคยเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทนายความไม่น้อยกว่าสิบสองปี และมีประสบการณ์ในคดีปกครองตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ศ.ป. ประกาศกำหนด

^{๒๐} ความในมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง (๔) (จ) แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

^{๒๑} ความในมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง (๔) (ช) แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

ให้นำความในมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๖ มาใช้บังคับแก่ตุลาการ
ในศาลปกครองชั้นต้นโดยอนุโลม

มาตรา ๑๙^{๒๒} ให้ ก.ศป. พิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติ
ตามมาตรา ๑๘ และมีความเหมาะสมที่จะแต่งตั้งเป็นตุลาการ
ประจำศาลปกครองชั้นต้น โดยวิธีการสอบคัดเลือก การทดสอบความรู้
หรือการคัดเลือก ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ ก.ศป. กำหนดโดยความเห็นชอบ
ของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

การฝึกอบรมและการปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการประจำศาลปกครองชั้นต้น
ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.ศป. กำหนด

ให้ ก.ศป. พิจารณาคัดเลือกตุลาการประจำศาลปกครองชั้นต้น
ซึ่งผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่ ก.ศป. กำหนด และผลการฝึกอบรม
เป็นไปตามมาตรฐานของ ก.ศป. ว่าเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต ความรู้
ความสามารถ ความรับผิดชอบ และความประพฤติเหมาะสมที่จะเป็น
ตุลาการศาลปกครอง เพื่อแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลปกครองชั้นต้น
แล้วเสนอรายชื่อต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อนำความกราบบังคมทูล
เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

ตุลาการประจำศาลปกครองชั้นต้นผู้ใดไม่เหมาะสมที่จะเป็น
ตุลาการศาลปกครองชั้นต้นหรือผลการฝึกอบรมไม่เป็นไปตามมาตรฐาน
ของ ก.ศป. ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดโดยความเห็นชอบของ ก.ศป.
มีอำนาจสั่งให้ออกจากราชการ หรือดำเนินการเพื่อให้มีการโอน
ไปเป็นข้าราชการฝ่ายศาลปกครองได้

^{๒๒} ความในมาตรา ๑๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

ให้นำความในมาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ มาตรา ๒๕
วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๖ มาใช้บังคับกับตุลาการประจำศาลปกครองชั้นต้น
โดยอนุโลม

มาตรา ๑๙/๑^{๒๓} การย้ายและการเลื่อนตุลาการในศาลปกครองชั้นต้น
ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น รองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น และตุลาการศาลปกครองชั้นต้น
หรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ให้ ก.ศป. พิจารณาคัดเลือก แล้วเสนอรายชื่อ
ต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
แต่งตั้ง

วิธีการคัดเลือกอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น รองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น และตุลาการศาลปกครองชั้นต้น
หรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.ศป. กำหนด
โดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

มาตรา ๒๐ ก่อนเข้ารับหน้าที่ตุลาการศาลปกครองครั้งแรก
ตุลาการศาลปกครองต้องถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระมหากษัตริย์
ด้วยถ้อยคำดังต่อไปนี้

“ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอถวายสัตย์ปฏิญาณว่า
ข้าพระพุทธเจ้า จะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และจะปฏิบัติหน้าที่
ในพระปรมาภิไธยด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โดยปราศจากอคติทั้งปวง
เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ประชาชน และความสงบสุขแห่งราชอาณาจักร
ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย

^{๒๓} ความในมาตรา ๑๙/๑ เพิ่มโดยมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง
ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมายทุกประการ”

มาตรา ๒๑ ตูลาการศาลปกครองพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) สิ้นปีงบประมาณที่ตุลาการศาลปกครองผู้นั้นมีอายุครบหกสิบห้าปีบริบูรณ์ เว้นแต่จะผ่านการประเมินสมรรถภาพให้ดำรงตำแหน่งต่อไปตามมาตรา ๓๑

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๘

(๕) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๖) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ วิกจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๗) เป็นโรคหรือมีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นตุลาการศาลปกครองตามที่ระบุไว้ในประกาศที่ ก.ศป. กำหนดโดยได้รับความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

(๘) ถูกสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๒๒

(๙) ถูกไล่ออกตามมาตรา ๒๓

(๑๐) โอนไปรับราชการเป็นข้าราชการฝ่ายศาลปกครองหรือข้าราชการฝ่ายอื่น^{๒๔}

^{๒๔} ความในมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๑๐) เพิ่มโดยมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

การพ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ให้นำความกราบบังคมทูล เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พ้นจากตำแหน่ง เว้นแต่การพ้นจาก ตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง (๑) (๓) (๘) และ (๙) ให้นำความกราบบังคมทูล เพื่อทรงทราบ^{๒๕}

มาตรา ๒๒^{๒๖} ตุลาการศาลปกครองต้องประพฤติตนตามวินัย แห่งการเป็นตุลาการศาลปกครองตามที่ ก.ศป. กำหนด

ก.ศป. อาจมีมติให้ตุลาการศาลปกครองผู้ใดออกจากราชการ ตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการหรือกฎหมายว่าด้วยกองทุน บำเหน็จบำนาญข้าราชการ แล้วแต่กรณี ได้ในกรณีที่กฎหมายดังกล่าว บัญญัติให้ผู้ถูกสั่งให้ออกมีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญ แต่การให้ออกจาก ราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนให้ทำได้ในกรณีดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ปฏิบัติหน้าที่บกพร่องอย่างร้ายแรงหรือประพฤติตนไม่สมควร ตามที่กำหนดในวินัยแห่งการเป็นตุลาการศาลปกครอง

(๒) หย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือเจ็บป่วย ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการได้โดยสม่ำเสมอแต่ไม่ถึงเหตุทุพพลภาพ

(๓) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิด อันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

ในกรณีที่ ก.ศป. มีมติให้ตุลาการศาลปกครองพ้นจากตำแหน่งตาม มาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๔) (๕) (๖) หรือ (๗) ให้มีสิทธิได้รับบำเหน็จ

^{๒๕} ความในมาตรา ๒๑ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๔ แห่ง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑

^{๒๖} ความในมาตรา ๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑

บำนาญเหตุทดแทนตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ แล้วแต่กรณี ด้วย

มาตรา ๒๓ ก.ศป. อาจมีมติไล่ตุลาการศาลปกครองออกได้ ในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) ทุจริตต่อหน้าที่ราชการ

(๒) กระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามที่กำหนดในวินัยแห่งการเป็น ตุลาการศาลปกครอง

(๓) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๒๓/๑^{๒๗} ในกรณีที่ข้าราชการตุลาการศาลปกครอง กระทำผิดวินัยไม่ถึงขั้นที่จะต้องให้ออกหรือไล่ออก ก.ศป. อาจมีมติให้ ลงโทษงดเลื่อนตำแหน่ง หรืองดเลื่อนเงินเดือนเป็นเวลาไม่เกินสามปี หรือถ้ามีเหตุสมควรปรานีจะสั่งลงโทษเพียงภาคทัณฑ์และจะให้ทำทัณฑ์บน เป็นหนังสือหรือว่ากล่าวตักเตือนด้วยก็ได้

การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน วิธีการสอบสวน และสิทธิ ของผู้ถูกกล่าวหาและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.ศป. กำหนดโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

มาตรา ๒๔ ในการพิจารณาให้ข้าราชการตุลาการศาลปกครอง พ้นจากตำแหน่งโดยถูกสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๒๒ วรรคสอง (๑) หรือ (๒) หรือตามมาตรา ๒๒ วรรคสาม ประกอบกับมาตรา ๒๑

^{๒๗} ความในมาตรา ๒๓/๑ เพิ่มโดยมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

วรรคหนึ่ง (๔) หรือ (๗) หรือโดยถูกไล่ออกตามมาตรา ๒๓ (๑) หรือ (๒) ให้ ก.ศป. แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ประกอบด้วย ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดหรือตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นจำนวนสี่คน และเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนหรือรองเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนที่เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนมอบหมายจำนวนหนึ่งคนเป็นกรรมการเพื่อทำการสอบสวน^{๒๘}

ในการสอบสวนให้คณะกรรมการสอบสวนมีอำนาจเรียกให้หน่วยงานทางปกครองหรือบุคคลใดให้ข้อเท็จจริง ให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวกับเรื่องที่สอบสวนได้

ในระหว่างการสอบสวนหรือพิจารณาตามวรรคหนึ่ง ถ้า ก.ศป. เห็นว่าการให้ผู้ถูกสอบสวนหรือพิจารณาปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการจะมีมติให้พักราชการก็ได้

การให้พักราชการนั้น ให้พักตลอดเวลาที่สอบสวนหรือพิจารณาเมื่อสอบสวนหรือพิจารณาเสร็จแล้ว ถ้าปรากฏว่าผู้ถูกให้พักราชการมิได้กระทำการตามที่ถูกสอบสวนหรือพิจารณา ก็ให้ผู้นั้นคงอยู่ในราชการตามเดิม

วิธีการสอบสวนและสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาและบุคคลที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.ศป. กำหนดโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

มาตรา ๒๔/๑^{๒๙} ข้าราชการตุลาการศาลปกครองซึ่งมาจากข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง ข้าราชการพลเรือน ข้าราชการฝ่ายอื่น

^{๒๘} ความในมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑

^{๒๙} ความในมาตรา ๒๔/๑ เพิ่มโดยมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นของรัฐผู้ใดมีกรณิกระทำผิดวินัย อยู่ก่อนวันที่ได้รับแต่งตั้งเป็นข้าราชการตุลาการศาลปกครอง ให้ ก.ศป. เป็นผู้พิจารณาดำเนินการทางวินัยแก่ผู้นั้นตามบทบัญญัติเกี่ยวกับวินัย แห่งการเป็นตุลาการศาลปกครองโดยอนุโลม แต่ถ้าเรื่องอยู่ระหว่างการสืบสวนหรือสอบสวนทางวินัยก่อนวันที่ได้รับแต่งตั้งก็ให้สืบสวน หรือสอบสวนต่อไปตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่กระทำความผิด จนแล้วเสร็จ แล้วส่งเรื่องให้ ก.ศป. พิจารณาดำเนินการทางวินัยต่อไป ตามบทบัญญัติเกี่ยวกับวินัยแห่งการเป็นตุลาการศาลปกครองโดยอนุโลม และในกรณีที่จะต้องสั่งลงโทษทางวินัยให้พิจารณาตามความผิด และลงโทษตามบทบัญญัติเกี่ยวกับวินัยของข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน กฎหมายว่าด้วยระเบียบ ข้าราชการฝ่ายอื่น หรือกฎหมายเกี่ยวกับวินัยของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่น ของรัฐที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่กระทำความผิดนั้น แล้วแต่กรณี โดยอนุโลม

มาตรา ๒๕^{๓๐} ตุลาการศาลปกครองผู้ใดพ้นจากตำแหน่งไปโดย มิได้มีความผิดและมีใช่เป็นการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) หรือ (๙) ก.ศป. อาจพิจารณาคัดเลือกผู้นั้นให้กลับเข้ารับราชการเป็นตุลาการศาลปกครองในตำแหน่งไม่สูงกว่าตำแหน่งเดิม หรือเทียบเท่าก็ได้ ถ้าผู้นั้นมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๓ หรือมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง แล้วแต่กรณี และยังมีอายุไม่ครบหกสิบห้าปีบริบูรณ์ในวัน สิ้นปีงบประมาณนั้น หรือยังมีอายุไม่ครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ในวัน สิ้นปีงบประมาณนั้นในกรณีที่ เป็นผู้ซึ่งที่ประชุมใหญ่ตุลาการ ในศาลปกครองสูงสุดคัดเลือกให้ไปดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

^{๓๐} ความในมาตรา ๒๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑

ทั้งนี้ หากผู้นั้นมีอายุครบเกณฑ์ที่จะต้องประเมินสมรรถภาพตามมาตรา ๓๑ วรรคหนึ่งแล้ว แต่ยังไม่เคยผ่านการประเมินสมรรถภาพให้จัดให้มีการประเมินสมรรถภาพได้ แม้จะมีอายุล่วงเลยการประเมินสมรรถภาพตามมาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง แล้วก็ตาม

ตุลาการศาลปกครองซึ่งโอนไปดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง ถ้าต้องโอนกลับเข้าดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองเพราะเหตุที่ครบวาระการดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๗๘/๑ วรรคสอง หรือยื่นความประสงค์ขอโอนกลับก่อนครบวาระ และผู้นั้นมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๓ หรือมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง แล้วแต่กรณี ให้ ก.ศป. พิจารณาให้ความเห็นชอบให้ดำรงตำแหน่งในลำดับอาวุโสที่เคยครอง โดยให้ได้รับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นในชั้นเดียวกับตุลาการศาลปกครองที่อยู่ในลำดับอาวุโสเท่ากันในขณะที่ยู้นั้นดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครอง

ในกรณีนี้ผู้ซึ่งได้รับการคัดเลือกให้กลับเข้ารับราชการตามวรรคหนึ่ง หรือผู้ซึ่งได้รับความเห็นชอบให้โอนกลับเข้าดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองตามวรรคสอง มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๔ ให้นำความในมาตรา ๑๖ หรือมาตรา ๑๘ วรรคสอง แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้นำความในมาตรา ๑๕ วรรคสาม หรือมาตรา ๑๙ วรรคสาม แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับแก่การคัดเลือกให้กลับเข้ารับราชการเป็นตุลาการศาลปกครองตามวรรคหนึ่ง หรือการโอนกลับเข้าดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองตามวรรคสอง โดยอนุโลม

มาตรา ๒๖ ตุลาการศาลปกครองผู้ใดประสงค์จะลาออกจากราชการให้ยื่นหนังสือขอลาออก เมื่อประธานศาลปกครองสูงสุดสั่งอนุญาตแล้วให้ถือว่าพ้นจากตำแหน่ง

ในกรณีที่ตุลาการศาลปกครองลาออกเพื่อดำรงตำแหน่งที่กำหนด โดยรัฐธรรมนูญ ตำแหน่งทางการเมือง หรือเพื่อสมัครรับเลือกตั้ง ให้การลาออก มีผลตั้งแต่วันที่ผู้นั้นลาออก

นอกจากกรณีตามวรรคสอง ถ้าประธานศาลปกครองสูงสุด เห็นว่าจำเป็น เพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ จะยับยั้งการอนุญาตให้ลาออกไว้ เป็นเวลาไม่เกินสามเดือน นับแต่วันที่ขอลาออกก็ได้

มาตรา ๒๖/๑^{๓๑} การโอนข้าราชการตุลาการศาลปกครองผู้ใด ไปเป็นข้าราชการฝ่ายศาลปกครองหรือข้าราชการฝ่ายอื่น ให้ประธาน ศาลปกครองสูงสุดสั่งได้เมื่อข้าราชการตุลาการศาลปกครองผู้นั้นยินยอม และได้รับความเห็นชอบจาก ก.ศป.

มาตรา ๒๗ การย้ายตุลาการศาลปกครองผู้ใดไปดำรงตำแหน่งอื่น ในศาลปกครอง จะต้องได้รับความยินยอมจากตุลาการศาลปกครองผู้นั้น และให้ประธานศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจแต่งตั้งได้ โดยความเห็นชอบ ของ ก.ศป. ตามระเบียบที่ ก.ศป. กำหนดโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น หรือเป็นการย้ายประจำปี หรือเป็นกรณีที่อยู่ในระหว่างถูกดำเนินการทางวินัย หรือตกเป็นจำเลยในคดีอาญาที่ศาลมีคำสั่งประทับฟ้องแล้ว

^{๓๑} ความในมาตรา ๒๖/๑ เพิ่มโดยมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๒๘ ประธานศาลปกครองสูงสุดต้องรับผิดชอบ
ให้งานของศาลปกครองเป็นไปโดยเรียบร้อยตามระเบียบที่ ก.ศป. กำหนด
โดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
หรือระเบียบที่ ก.บ.ศป. กำหนด แล้วแต่กรณี โดยมีรองประธาน
ศาลปกครองสูงสุดช่วยปฏิบัติหน้าที่ตามที่ประธานศาลปกครองสูงสุด
มอบหมาย^{๓๒}

อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นต้องรับผิดชอบให้งานของศาลนั้น
เป็นไปโดยเรียบร้อยตามระเบียบที่ ก.ศป. กำหนด โดยความเห็นชอบ
ของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด หรือระเบียบที่ ก.บ.ศป.
กำหนด แล้วแต่กรณี โดยมีรองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้นช่วยปฏิบัติหน้าที่
ตามที่อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นมอบหมาย^{๓๓}

ในกรณีที่ตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดี
ศาลปกครองชั้นต้นว่างลง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธาน
ศาลปกครองสูงสุดหรือรองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น หรือตุลาการ
ศาลปกครองอื่น แล้วแต่กรณี ปฏิบัติหน้าที่แทนตามระเบียบที่ ก.ศป.
กำหนดโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนย่อมมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา ๒๙ การเปลี่ยนแปลงตุลาการศาลปกครองในองค์คณะหนึ่ง
องค์คณะใดเนื่องจากตุลาการศาลปกครองผู้ใดพ้นจากตำแหน่ง
ถูกพักราชการ ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่น เจ็บป่วย หรือมีเหตุ

^{๓๒} ความในมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๒๔ แห่ง
พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

^{๓๓} ความในมาตรา ๒๘ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๒๔ แห่ง
พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

จำเป็นอื่นทำให้ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้เป็นไปตามระเบียบที่ที่ประชุมใหญ่
ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดกำหนด

ตุลาการศาลปกครองซึ่งเข้ามาแทนที่ตามวรรคหนึ่ง ให้มีอำนาจ
ตรวจสำนวนและลงลายมือชื่อในคำพิพากษาได้

มาตรา ๓๐ อัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของตุลาการ
ศาลปกครองให้เป็นไปตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้^{๓๔}

ตุลาการศาลปกครองให้ได้รับเงินเดือนตามตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้ง
ดังต่อไปนี้

(๑) ในศาลปกครองสูงสุด

(ก) ประธานศาลปกครองสูงสุด ให้ได้รับเงินเดือน ชั้น ๔

(ข) รองประธานศาลปกครองสูงสุด ตุลาการหัวหน้าคณะ
ศาลปกครองสูงสุด และตุลาการศาลปกครองสูงสุด ให้ได้รับเงินเดือน ชั้น ๓
ชั้นสูงสุด

(๒) ในศาลปกครองชั้นต้น

(ก) อธิบดีศาลปกครองชั้นต้น ให้ได้รับเงินเดือน ชั้น ๓ ชั้นสูงสุด

(ข) รองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้นและตุลาการหัวหน้าคณะ
ศาลปกครองชั้นต้น ให้ได้รับเงินเดือน ชั้น ๒ - ๓ โดยให้เริ่มรับเงินเดือน
ในชั้น ๒ และเมื่ออยู่ในชั้น ๒ มาครบเจ็ดปีแล้วให้เลื่อนชั้นเงินเดือนเป็นชั้น ๓

(ค) ตุลาการศาลปกครองชั้นต้น ให้ได้รับเงินเดือน ชั้น ๑ - ๓
โดยให้เริ่มรับเงินเดือนในชั้น ๑ เมื่ออยู่ในชั้น ๑ มาครบหนึ่งปีแล้ว

^{๓๔} ความในมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓ แห่ง
พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่๑๑) พ.ศ. ๒๕๖๑

ให้เลื่อนชั้นเงินเดือนเป็นชั้น ๒ และเมื่ออยู่ในชั้น ๒ มาครบเจ็ดปีแล้ว ให้เลื่อนชั้นเงินเดือนเป็นชั้น ๓^{๓๔}

ให้ตุลาการศาลปกครองได้รับเงินประจำตำแหน่งตามตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้งนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว

ตุลาการศาลปกครองให้ได้รับค่าพาหนะเดินทาง ค่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอื่นในกรณีเดินทางไปราชการ ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ

เพื่อประโยชน์ในการรับบำเหน็จบำนาญ ให้ตุลาการศาลปกครองเป็นข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ในกรณีนี้ ให้สำนักงานศาลปกครองเป็นเจ้าหน้าที่ควบคุมการเกษียณอายุของตุลาการศาลปกครอง

ในกรณีที่สมควรปรับอัตราเงินเดือนของตุลาการศาลปกครองให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ถ้าการปรับอัตราเงินเดือนดังกล่าวเป็นการปรับเพิ่มเป็นร้อยละเท่ากันทุกอัตราและไม่เกินร้อยละสิบของอัตราที่ใช้บังคับอยู่ การปรับให้กระทำโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และให้ถือว่าบัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งท้ายพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวเป็นบัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งท้ายพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในกรณีที่การปรับเป็นร้อยละเท่ากันทุกอัตราดังกล่าว หากทำให้อัตราหนึ่งอัตราใดมีเศษไม่ถึงสิบบาทให้ปรับตัวเลขเงินเดือนของอัตราดังกล่าวให้เพิ่มขึ้นเป็นสิบบาท และมีให้ถือว่าเป็นการปรับอัตราร้อยละที่แตกต่างกัน^{๓๖}

^{๓๔} ความในมาตรา ๓๐ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๖๑

^{๓๖} ความในมาตรา ๓๐ วรรคหก เพิ่มโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๐

ตุลาการศาลปกครองซึ่งดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น เมื่อเทียบกับตำแหน่งใดตามวรรคสอง (๑) (ข) หรือ (๒) (ก) (ข) หรือ (ค) แล้ว ให้ได้รับเงินเดือน การเลื่อนขั้นเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง รวมทั้ง ประโยชน์ตอบแทนอื่นตามตำแหน่งนั้น^{๓๓๗}

มาตรา ๓๐/๑^{๓๓๘} ตุลาการศาลปกครองอาจได้รับเงินเพิ่ม ค่าครองชีพชั่วคราวตามภาวะเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่ ก.บ.ศป. กำหนด^{๓๓๙}

ในกรณีที่มีเหตุจะต้องจัดให้มีหรือปรับปรุงเงินเพิ่มค่าครองชีพ ตามวรรคหนึ่งให้เลขาธิการสำนักงานศาลปกครองรายงานไปยัง คณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

มาตรา ๓๐/๒^{๔๐} ตุลาการประจำศาลปกครองชั้นต้น ให้ได้รับเงินเดือน ชั้น ๑ และให้ได้รับประโยชน์ตอบแทนอื่นเช่นเดียวกับ ตุลาการศาลปกครองชั้นต้น แต่ไม่มีสิทธิได้รับเงินประจำตำแหน่ง

ให้นำความในมาตรา ๓๐ วรรคสี่และวรรคห้า มาใช้บังคับกับ ตุลาการประจำศาลปกครองชั้นต้นโดยอนุโลม

^{๓๓๗} ความในมาตรา ๓๐ วรรคเจ็ด เพิ่มโดยมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๔

^{๓๓๘} ความในมาตรา ๓๐/๑ เพิ่มโดยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๐

^{๓๓๙} ความในมาตรา ๓๐/๑ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๒๕ แห่ง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

^{๔๐} ความในมาตรา ๓๐/๒ เพิ่มโดยมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๓๑ ให้ ก.ศป. จัดให้มีการประเมินสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการศาลปกครองที่จะมีอายุครบหกสิบห้าปีบริบูรณ์ในปีงบประมาณถัดไป

หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินสมรรถภาพในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.ศป. กำหนดโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

ตุลาการศาลปกครองซึ่งผ่านการประเมินสมรรถภาพตามวรรคหนึ่งให้ดำรงตำแหน่งต่อไปได้จนถึงวันสิ้นปีงบประมาณที่ผู้นั้นมีอายุครบเจ็ดสิบปีบริบูรณ์

มาตรา ๓๒ ในกรณีที่ข้าราชการหรือพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใดได้รับแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลปกครอง เพื่อประโยชน์ในการรับบำเหน็จบำนาญ ให้ถือเวลาราชการหรือเวลาทำงานของผู้นั้นในขณะที่เป็นข้าราชการหรือพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเวลาราชการของตุลาการศาลปกครองผู้นั้น และให้นำกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการหรือกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ แล้วแต่กรณี มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๓๓^{๔๑} เครื่องแบบข้าราชการตุลาการศาลปกครองและระเบียบการแต่งกายให้เป็นไปตามที่ ก.บ.ศป. ประกาศกำหนด

มาตรา ๓๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้ตุลาการศาลปกครองเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการตามประมวลกฎหมายอาญา

^{๔๑} ความในมาตรา ๓๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๓๔/๑^{๔๒} การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีซึ่งตุลาการศาลปกครองได้กระทำโดยสุจริตย่อมได้รับความคุ้มครอง

หมวด ๓

คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง

มาตรา ๓๕^{๔๓} ให้มีคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า “ก.ศป.” ประกอบด้วย

(๑) ประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นประธานกรรมการ

(๒) กรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นตุลาการศาลปกครองจำนวนสิบคน ดังนี้

(ก) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดจำนวนหกคนซึ่งได้รับเลือกจากตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

(ข) ตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นจำนวนสี่คนซึ่งได้รับเลือกจากตุลาการในศาลปกครองชั้นต้น

(๓) กรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นตุลาการในศาลปกครองจำนวนสองคนที่ได้รับเลือกจากตุลาการในศาลปกครองสูงสุดและตุลาการในศาลปกครองชั้นต้น

^{๔๒} ความในมาตรา ๓๔/๑ เพิ่มโดยมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑

^{๔๓} ความในมาตรา ๓๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑

ให้เลขาธิการสำนักงานศาลปกครองเป็นเลขานุการของ ก.ศป. และให้ ก.ศป. แต่งตั้งข้าราชการฝ่ายศาลปกครองจำนวนไม่เกินสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๓๕/๑^{๔๔} กรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๓) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี
- (๓) สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- (๔) ไม่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือกรรมการในคณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรมหรือศาลอื่น
- (๕) ไม่เป็นข้าราชการอัยการ ข้าราชการตำรวจ ข้าราชการตุลาการ ศาลยุติธรรม ตุลาการศาลทหาร หรือทนายความ
- (๖) ไม่เป็นกรรมการ ที่ปรึกษา พนักงาน ลูกจ้าง หรือดำรงตำแหน่งใด ในรัฐวิสาหกิจ
- (๗) ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
- (๘) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไม่เคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๙) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ

^{๔๔} ความในมาตรา ๓๕/๑ เพิ่มโดยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๗

(๑๐) ไม่เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๑๑) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๑๒) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการพรรคการเมือง สมาชิกพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง

(๑๓) ไม่ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพอื่นใดอันเป็นการกระทบกระเทือนถึงการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ

มาตรา ๓๕/๒^{๔๕} กรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๓) จะดำรงตำแหน่งกรรมการบริหาร ศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๔๑/๒ วรรคหนึ่ง (๓) (๔) หรือ (๕) หรือกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง (๓) (๔) หรือ (๕) ในเวลาเดียวกันมิได้

มาตรา ๓๖^{๔๖} การเลือกกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ ในการนี้ให้เลขาธิการสำนักงานศาลปกครองจัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลผู้มีสิทธิ ได้รับเลือก โดยแยกเป็นประเภทตุลาการในศาลปกครองสูงสุดและตุลาการ ในศาลปกครองชั้นต้นส่งไปยังตุลาการในศาลปกครองสูงสุดหรือตุลาการ

^{๔๕} ความในมาตรา ๓๕/๒ เพิ่มโดยมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑

^{๔๖} ความในมาตรา ๓๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๗

ในศาลปกครองชั้นต้น แล้วแต่กรณี และให้แจ้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่ที่จะทำการเลือกไปด้วย

ให้มีคณะกรรมการดำเนินการเลือก ประกอบด้วย เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง ตุลาการศาลปกครองสามคน และคณบดีคณะนิติศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสามคน ซึ่งประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นผู้คัดเลือก เป็นกรรมการ มีหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับการเลือกกรรมการ ตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง การตรวจนับคะแนนและการประกาศผลการเลือก

ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดรับผิดชอบดูแลให้การเลือกเป็นไปโดยถูกต้องและเรียบร้อย

ให้ผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) เข้ารับหน้าที่เมื่อประธานศาลปกครองสูงสุดได้ประกาศรายชื่อผู้ได้รับเลือกเป็นกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ และให้เลขาธิการสำนักงานศาลปกครองดำเนินการประกาศรายชื่อผู้ได้รับเลือกในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓๗^{๔๗} ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดประกาศรับสมัครบุคคลซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๕/๑ เข้ารับการเลือกเป็นกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๓) โดยให้คณะกรรมการดำเนินการเลือกตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้สมัครเข้ารับการเลือก แล้วจัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลผู้มีสิทธิได้รับเลือกส่งไปยังตุลาการในศาลปกครองสูงสุดและตุลาการ

^{๔๗} ความในมาตรา ๓๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑

ในศาลปกครองชั้นต้น และให้แจ้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่ที่จะทำการเลือกไปด้วย

ให้นำความในมาตรา ๓๖ มาใช้บังคับแก่การเลือกกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิในวาระหนึ่ง โดยอนุโลม

มาตรา ๓๘^{๔๘} หลักเกณฑ์และวิธีการเลือก การนับคะแนน และการประกาศผลการเลือกกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ และมาตรา ๓๙/๑ ให้เป็นไปตามที่ประธานศาลปกครองสูงสุดประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของ ก.ศป.

มาตรา ๓๙^{๔๙} กรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา ๓๕ วาระหนึ่ง (๒) หรือ (๓) ให้อยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี โดยอาจได้รับเลือกใหม่ได้อีก แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้

ก่อนกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๓๕ วาระหนึ่ง (๒) และ (๓) จะครบวาระเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหกสิบวัน แต่ไม่เกินเก้าสิบวัน ให้ดำเนินการเลือกกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ โดยต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จก่อนที่กรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิมจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระ

^{๔๘} ความในมาตรา ๓๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑

^{๔๙} ความในมาตรา ๓๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๗

ในกรณีจำเป็นที่ไม่อาจดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าวได้ ให้กรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไป แต่ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง^{๕๐}

มาตรา ๓๙/๑^{๕๑} ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) หรือ (๓) ว่างลงก่อนครบวาระ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดดำเนินการให้มีการเลือกซ่อมให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลง เว้นแต่วาระการอยู่ในตำแหน่งของกรรมการผู้นั้นจะเหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่ดำเนินการเลือกซ่อมก็ได้

ให้ผู้ได้รับเลือกซ่อมเป็นกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง เข้ารับหน้าที่เมื่อประธานศาลปกครองสูงสุดได้ประกาศรายชื่อผู้ได้รับเลือกซ่อมเป็นกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ และให้เลขาธิการสำนักงานศาลปกครองดำเนินการประกาศรายชื่อผู้ได้รับเลือกซ่อมในราชกิจจานุเบกษา

กรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับเลือกซ่อมให้อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

^{๕๐} ความในมาตรา ๓๙ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑

^{๕๑} ความในมาตรา ๓๙/๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๔๐^{๕๒} นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๓) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออกโดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานศาลปกครองสูงสุด

(๓) พ้นจากตำแหน่งตุลาการในศาลปกครองสูงสุด หรือตุลาการในศาลปกครองชั้นต้น ในกรณีที่เป็นกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒)

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๕/๑ ในกรณีที่เป็นกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๓)

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้ ก.ศป. เป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด^{๕๓}

มาตรา ๔๐/๑^{๕๔} ให้ ก.ศป. โดยมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการตุลาการศาลปกครองทั้งหมด มีอำนาจออกระเบียบหรือประกาศตามพระราชบัญญัติ^{๕๕} นี้ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตุลาการศาลปกครองและการอื่น ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ ก.ศป.

^{๕๒} ความในมาตรา ๔๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๗

^{๕๓} ความในมาตรา ๔๐ วรรคสอง เพิ่มโดยมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑

^{๕๔} ความในมาตรา ๔๐/๑ เพิ่มโดยมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๔๑ การประชุมของ ก.ศป. ต้องมีกรรมการมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ถ้าประธานศาลปกครองสูงสุดไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานศาลปกครองสูงสุดปฏิบัติหน้าที่แทน ถ้าไม่มีรองประธานศาลปกครองสูงสุด หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการตุลาการศาลปกครองคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมการใน ก.ศป. ว่างลง ให้กรรมการที่เหลือปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ต้องมีกรรมการเหลือพอที่จะเป็นองค์ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมาก ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ให้ ก.ศป. มีอำนาจออกข้อบังคับว่าด้วยการประชุมและการลงมติ

ให้ ก.ศป. มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการใด ๆ ได้ ตามความเหมาะสม

มาตรา ๔๑/๑^{๕๕} ในกรณีที่ไม่มีกรรมการตุลาการศาลปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) (ก) หรือ (ข) หรือ (๓) หรือมีแต่ไม่ครบจำนวน ถ้ากรรมการตุลาการศาลปกครองจำนวนไม่น้อยกว่าหกคน เห็นว่าเป็นเรื่องเร่งด่วนที่ต้องให้ความเห็นชอบ ให้กรรมการตุลาการศาลปกครองเท่าที่มีอยู่เป็น ก.ศป. พิจารณาเรื่องเร่งด่วนนั้นได้

^{๕๕} ความในมาตรา ๔๑/๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑

หมวด ๓/๑
คณะกรรมการบริหารศาลปกครอง^{๕๖}

มาตรา ๔๑/๒ ให้มีคณะกรรมการบริหารศาลปกครองคณะหนึ่ง เรียกโดยย่อว่า “ก.บ.ศป.” ประกอบด้วย

(๑) ประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นประธานกรรมการ

(๒) เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา และเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน เป็นกรรมการ

(๓) กรรมการบริหารศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นตุลาการ ศาลปกครองจำนวนแปดคน ดังนี้

(ก) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดจำนวนสี่คน ซึ่งได้รับเลือกจากตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

(ข) ตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นจำนวนสี่คน ซึ่งได้รับเลือกจากตุลาการในศาลปกครองชั้นต้น

(๔) กรรมการบริหารศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นข้าราชการฝ่ายศาลปกครองในระดับไม่ต่ำกว่าตำแหน่งที่ ก.ศป. กำหนดจำนวนสองคน ซึ่งได้รับเลือกจากข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง ตามวิธีการที่ ก.ศป. ประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

(๕) กรรมการบริหารศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิด้านการงบประมาณ ด้านการพัฒนองค์กร และด้านการบริหารจัดการ ที่ไม่เป็นหรือไม่เคยเป็น

^{๕๖} ความในหมวด ๓/๑ คณะกรรมการบริหารศาลปกครอง มาตรา ๔๑/๒ ถึงมาตรา ๔๑/๙ เพิ่มโดยมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

ข้าราชการศาลปกครองด้านละหนึ่งคน ซึ่งได้รับเลือกจากประธานกรรมการและกรรมการตาม (๒) (๓) และ (๔)

ให้เลขาธิการสำนักงานศาลปกครองเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้รองเลขาธิการสำนักงานศาลปกครองที่เลขาธิการสำนักงานศาลปกครองมอบหมายเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๔๑/๓ กรรมการบริหารศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา ๔๑/๒ วรรคหนึ่ง (๓) (๔) และ (๕) จะดำรงตำแหน่งกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) หรือ (๓) หรือกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง (๓) (๔) หรือ (๕) ในเวลาเดียวกันมิได้

มาตรา ๔๑/๔ กรรมการบริหารศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา ๔๑/๒ วรรคหนึ่ง (๕) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปี
- (๓) ไม่เป็นผู้อยู่ระหว่างถูกคำสั่งให้พักราชการหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
- (๔) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไม่เคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๕) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ
- (๖) ไม่เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๗) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ คนเสมือนไร้ความสามารถ หรือคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๘) ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการพรรคการเมือง สมาชิกพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง

มาตรา ๔๑/๕ ให้มีคณะกรรมการดำเนินการเลือกกรรมการบริหารศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๔๑/๒ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบด้วยตุลาการศาลปกครองซึ่งประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นผู้คัดเลือกจำนวนสี่คน และเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง เป็นกรรมการ มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการเลือก การตรวจนับคะแนน และการประกาศผลการเลือกตั้งกล่าวให้เลขาธิการสำนักงานศาลปกครองแต่งตั้งข้าราชการฝ่ายศาลปกครองเป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ

ให้นำความในมาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับกับกรรมการบริหารศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๔๑/๒ โดยอนุโลม

มาตรา ๔๑/๖ กรรมการบริหารศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๔๑/๒ วรรคหนึ่ง (๓) (๔) หรือ (๕) ให้มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับเลือกใหม่ได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

ก่อนกรรมการบริหารศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิจะครบวาระเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหกสิบวัน ให้ดำเนินการเลือกกรรมการบริหารศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิใหม่ โดยต้องแล้วเสร็จก่อนที่กรรมการบริหารศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิมจะพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ในกรณีจำเป็นที่ไม่อาจดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาดังกล่าวได้ ให้กรรมการบริหาร

ศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไป แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสามสิบวัน

ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมการบริหารศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิว่างลง ก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการเพื่อให้มีการเลือกแทนตำแหน่งที่ว่างให้แล้วเสร็จ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งว่าง เว้นแต่วาระการดำรงตำแหน่ง ของกรรมการผู้นั้นจะเหลือไม่ถึงเก้าสิบวัน จะไม่ดำเนินการเลือก แทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้

กรรมการบริหารศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับเลือก แทนตำแหน่งที่ว่าง ให้อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา ๔๑/๗ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการบริหารศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๔๑/๒ วรรคหนึ่ง (๓) (๔) และ (๕) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออกโดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานศาลปกครองสูงสุด

(๓) พ้นจากตำแหน่งตุลาการศาลปกครองตามมาตรา ๒๑ ในกรณี ที่เป็นกรรมการบริหารศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๔๑/๒ วรรคหนึ่ง (๓)

(๔) ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุดในกรณีที่ เป็นกรรมการบริหารศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับเลือก จากตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นตามมาตรา ๔๑/๒ วรรคหนึ่ง (๓) (ข)

(๕) ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งกรรมการตุลาการศาลปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง ในกรณีที่ เป็นกรรมการบริหาร ศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๔๑/๒ วรรคหนึ่ง (๓) (๔) และ (๕)

(๖) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๑/๔ ในกรณีที่เป็นกรรมการบริหารศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๔๑/๒ วรคหนึ่ง (๕)

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการบริหาร ศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้ ก.บ.ศป. เป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด

มาตรา ๔๑/๘ ก.บ.ศป. มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการบริหารราชการ ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง ในส่วนที่ไม่อยู่ในอำนาจของ ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ก.ศป. หรือ ก.ขป. ให้เป็นไปตาม กฎหมาย ระเบียบ แบบแผน ประเพณีปฏิบัติของทางราชการ และนโยบาย ของประธานศาลปกครองสูงสุด โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ออกระเบียบ ประกาศ หรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบริหารราชการ ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง

(๒) ออกประกาศแบ่งส่วนราชการภายในของสำนักงานศาลปกครอง และกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการดังกล่าว

(๓) ให้ความเห็นในการเสนอร่างกฎหมายเกี่ยวกับศาลปกครอง

(๔) พิจารณาให้ความเห็นชอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่าย ประจำปีเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๙๑

(๕) พิจารณาให้ความเห็นชอบในการบริหารจัดการงบประมาณ ของศาลปกครอง

(๖) ออกระเบียบเกี่ยวกับการงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน รวมทั้งการพัสดุของสำนักงานศาลปกครอง

(๖/๑) ออกระเบียบเกี่ยวกับการกำหนดเบี้ยประชุมสำหรับข้าราชการตุลาการศาลปกครองซึ่งเข้าร่วมการประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด^{๕๗}

(๗) ออกระเบียบเกี่ยวกับการจ้างและการแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีความรู้ความสามารถอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของศาลปกครองรวมทั้งอัตราค่าตอบแทนการจ้างด้วย

(๘) ออกระเบียบเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการ การสงเคราะห์เงินค่าตอบแทนพิเศษและสิทธิและประโยชน์อื่นของข้าราชการตุลาการศาลปกครอง ข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง และพนักงานราชการและลูกจ้างสำนักงานศาลปกครอง^{๕๘}

(๙) กำหนดวันและเวลาทำงาน วันหยุดราชการและการลาของข้าราชการศาลปกครอง รวมทั้งพนักงานราชการและลูกจ้างสำนักงานศาลปกครอง

(๑๐) กำหนดให้มีตรา สัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายใดเพื่อใช้ในการบริหารราชการศาลปกครอง รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการในการทำและใช้ตรา สัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายนั้นไว้ด้วย

(๑๑) ออกระเบียบเกี่ยวกับการแต่งตั้งกรรมการหรืออนุกรรมการของศาลปกครองหรือสำนักงานศาลปกครอง การกำหนดข้อห้ามบุคคลเป็นกรรมการหรืออนุกรรมการในเวลาเดียวกันเกินจำนวนที่กำหนด และการกำหนดอัตราเบี้ยประชุมหรือค่าตอบแทนให้ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการ อนุกรรมการ เลขานุการ หรือผู้ช่วยเลขานุการ

^{๕๗} ความในมาตรา ๔๑/๘ (๖/๑) เพิ่มโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (ฉบับที่ ๑๓) พ.ศ. ๒๕๖๔

^{๕๘} ความในมาตรา ๔๑/๘ (๘) แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๔

(๑๒) กำกับดูแลการบริหารราชการศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครองให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

(๑๓) ยับยั้งการดำเนินการที่ไม่เป็นไปตามระเบียบ ประกาศ หรือหลักเกณฑ์ที่ออกตามมาตรา

(๑๔) พิจารณาเรื่องอื่นใดตามที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ก.ศป. หรือ ก.ขป. ร้องขอ

มาตรา ๔๑/๙ การประชุมของ ก.บ.ศป. ให้นำความในมาตรา ๔๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๔

วิธีพิจารณาคดีปกครอง

ส่วนที่ ๑

การฟ้องคดีปกครอง

มาตรา ๔๒ ผู้ใดได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย หรืออาจจะเดือดร้อนหรือเสียหายโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้อันเนื่องจากการกระทำ หรือการงดเว้นการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือมีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง หรือกรณีอื่นใดที่อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครองตามมาตรา ๙ และการแก้ไขหรือบรรเทาความเดือดร้อน หรือความเสียหายหรือยุติข้อโต้แย้งนั้น ต้องมีคำบังคับตามที่กำหนดในมาตรา ๗๒ ผู้นั้นมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนหรือวิธีการสำหรับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือเสียหายในเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ การฟ้องคดีปกครองในเรื่องนั้นจะกระทำได้อีกเมื่อมีการดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการดังกล่าว และได้มีการสั่งการตามกฎหมายนั้น หรือมิได้มีการสั่งการภายในเวลาอันสมควรหรือภายในเวลาที่กฎหมายนั้นกำหนด

มาตรา ๔๓^{๕๙} ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่ากฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครองและให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ในการเสนอความเห็นดังกล่าวผู้ตรวจการแผ่นดินมีสิทธิและหน้าที่เสมือนหนึ่งเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีตามมาตรา ๔๒

มาตรา ๔๔ การดำเนินการทั้งปวงเกี่ยวกับการฟ้อง การร้องขอต่อการเรียกบุคคล หน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาเป็นคู่กรณีในคดี การดำเนินกระบวนการพิจารณา การรับฟังพยานหลักฐาน และการพิพากษาคดีปกครอง นอกจากที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

^{๕๙} ความในมาตรา ๔๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๔๕ คำฟ้องให้ใช้ถ้อยคำสุภาพและต้องมี

(๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ฟ้องคดี

(๒) ชื่อหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องอันเป็นเหตุแห่งการฟ้องคดี

(๓) การกระทำทั้งหลายที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดี พร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ตามสมควรเกี่ยวกับการกระทำดังกล่าว

(๔) คำขอของผู้ฟ้องคดี

(๕) ลายมือชื่อของผู้ฟ้องคดี ถ้าเป็นการยื่นฟ้องคดีแทนผู้อื่นจะต้องแนบใบมอบฉันทะให้ผู้ฟ้องคดีมาด้วย

คำฟ้องใดมีรายการไม่ครบตามวรรคหนึ่ง หรือไม่ชัดเจนหรือไม่อาจเข้าใจได้ ให้สำนักงานศาลปกครองให้คำแนะนำแก่ผู้ฟ้องคดีเพื่อดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้องนั้นให้ถูกต้อง ในการนี้ให้ถือว่าวันที่ยื่นฟ้องครั้งแรกเป็นหลักในการนับอายุความ

ในกรณีที่มีผู้ประสงค์จะฟ้องคดีปกครองหลายคนในเหตุเดียวกัน บุคคลเหล่านั้นอาจยื่นคำฟ้องร่วมกันเป็นฉบับเดียว โดยจะมอบหมายให้ผู้ฟ้องคดีคนใดเป็นผู้แทนของผู้ฟ้องคดีทุกคนในการดำเนินคดีต่อไปก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ให้ถือว่าการกระทำของผู้แทนผู้ฟ้องคดีในกระบวนการพิจารณาผูกพันผู้ฟ้องคดีทุกคน

การฟ้องคดีไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล เว้นแต่การฟ้องคดีขอให้สั่งให้ใช้เงิน หรือส่งมอบทรัพย์สินอันสืบเนื่องจากคดีตามมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๓) หรือ (๔) ให้เสียค่าธรรมเนียมศาลตามทุนทรัพย์ในอัตราตามที่ระบุไว้ในตาราง ๑ ท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง สำหรับคดีที่มีคำขอให้ปลดเปลื้องทุกข์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้^{๖๐}

^{๖๐} ความในมาตรา ๔๕ วรรคสี่ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘

ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา คู่กรณีจะดำเนินการทั้งปวงด้วยตนเองหรือจะมอบอำนาจให้ทนายความหรือบุคคลอื่น ซึ่งมีคุณสมบัติตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดกำหนดเพื่อฟ้องคดีหรือดำเนินการแทนได้

มาตรา ๔๕/๑^{๖๑} การฟ้องคดีที่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลตามมาตรา ๔๕ วรรคสี่ หากคู่กรณีไต่ยื่นคำขอต่อศาลโดยอ้างว่า ไม่มีทรัพย์สินเพียงพอที่จะเสียค่าธรรมเนียมศาล หรือโดยสถานะของผู้ขอ ถ้าไม่ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลจะได้รับความเดือดร้อนเกินสมควร ถ้าศาลเห็นว่ามิใช่ข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะรับฟ้องไว้พิจารณา หรือในกรณีอุทธรณ์ซึ่งศาลเห็นว่ามิใช่เหตุผลอันสมควรที่จะอุทธรณ์ได้ แล้วแต่กรณี และศาลได้แสวงหาข้อเท็จจริงโดยการไต่สวนหรือโดยวิธีอื่นแล้วเห็นว่ามิใช่เหตุตามคำขอจริง ให้ศาลอนุญาตให้คู่กรณีนั้นดำเนินคดี โดยยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมดหรือเฉพาะบางส่วนได้ คำสั่งให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมดให้เป็นที่สุด^{๖๒}

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลเฉพาะบางส่วนหรือมีคำสั่งให้ยกคำขอ ผู้ยื่นคำขอมีสสิทธิดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับแจ้งคำสั่ง

(๑) ยื่นคำร้องขอให้พิจารณาคำขอนั้นใหม่ เพื่ออนุญาตให้ตนนำพยานหลักฐานมาแสดงเพิ่มเติมว่าไม่มีทรัพย์สินเพียงพอ

^{๖๑} ความในมาตรา ๔๕/๑ เพิ่มโดยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘

^{๖๒} ความในมาตรา ๔๕/๑ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑

ที่จะเสียค่าธรรมเนียมศาลได้จริง หรือโดยสถานะของผู้ขอถ้าไม่ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลจะได้รับความเดือดร้อนเกินสมควร

(๒) ยื่นอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อศาลปกครองสูงสุด

ในกรณีที่คู่กรณีใช้สิทธิตาม (๑) หรือ (๒) ใดๆอย่างหนึ่งแล้ว จะใช้สิทธิอีกประการหนึ่งมิได้

การยื่นคำขอ การพิจารณาคำขอ การขอให้พิจารณาใหม่ การอุทธรณ์ และการดำเนินกระบวนการพิจารณาอื่นใดที่เกี่ยวกับการขอดำเนินคดีตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ออกตามมาตรา ๔๔

มาตรา ๔๖^{๖๓} คำฟ้องให้ยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลปกครอง หรือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน ในการนี้อาจยื่นคำฟ้องโดยส่งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ สื่อดิจิทัลอื่นใด หรือโทรสารตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด และเพื่อประโยชน์ในการนับอายุความ ให้ถือว่าวันที่ส่งคำฟ้องแก่เจ้าพนักงานไปรษณีย์หรือวันที่ส่งคำฟ้องทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ สื่อดิจิทัลอื่นใด หรือโทรสารเป็นวันที่ยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครอง

มาตรา ๔๗ การฟ้องคดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองชั้นต้น ให้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นที่ผู้ฟ้องคดีมีภูมิลำเนาหรือที่มูลคดีเกิดขึ้น ในเขตศาลปกครองชั้นต้นนั้น

^{๖๓} ความในมาตรา ๔๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑

การฟ้องคดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองสูงสุด ให้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุด

ในกรณีที่ศาลปกครองใดพิพากษาว่าคดีที่ฟ้องต่อศาลปกครองนั้นอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองอื่น ให้ส่งคำฟ้องนั้นไปให้ศาลปกครองที่มีเขตอำนาจเพื่อพิจารณา ในกรณีที่ศาลปกครองชั้นต้นมีความเห็นขัดแย้งกันในเรื่องเขตอำนาจศาล ให้ศาลปกครองที่รับคำฟ้องไว้หลังสุดเสนอความเห็นต่อศาลปกครองสูงสุดเพื่อมีคำสั่งในเรื่องเขตอำนาจศาล

การพิจารณาคดีที่ยื่นไว้ต่อศาลปกครองใดจะต้องกระทำในศาลปกครองนั้นตามวันเวลาทำการ เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินหรือจำเป็นหรือเพื่อความสะดวกของคู่กรณี ศาลปกครองจะสั่งให้ดำเนินการพิจารณาในสถานที่อื่นหรือในวันหยุดหรือในวันเวลาใดก็ได้

มาตรา ๔๘ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นผู้ประกาศสถานที่ตั้งและวันเวลาทำการตามปกติของศาลปกครองในราชกิจจานุเบกษา

ศาลปกครองแห่งหนึ่ง ๆ อาจมีสถานที่ทำการเฉพาะการได้ตามจำนวนที่เหมาะสมตามที่ประธานศาลปกครองสูงสุดจะได้ประกาศสถานที่ตั้งและวันเวลาทำการของสถานที่ทำการเฉพาะการในราชกิจจานุเบกษา

ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจกำหนดให้การยื่นฟ้อง และการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดีปกครองอาจกระทำ ณ สถานที่ทำการเฉพาะการของศาลปกครองก็ได้

มาตรา ๔๙ การฟ้องคดีปกครองจะต้องยื่นฟ้องภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี หรือนับแต่วันที่พ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือร้องขอต่อหน่วยงานทางปกครอง

หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด และไม่ได้รับหนังสือชี้แจงจากหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือได้รับแต่เป็นคำชี้แจงที่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าไม่มีเหตุผล แล้วแต่กรณี เว้นแต่จะมีบทกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๕๐ คำสั่งใดที่อาจฟ้องต่อศาลปกครองได้ ให้ผู้ออกคำสั่ง ระบุวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในคำสั่งดังกล่าวด้วย ในกรณีที่ปรากฏต่อผู้ออกคำสั่งใดในภายหลังว่า ตนมิได้ปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้นั้นดำเนินการแจ้งข้อความซึ่งพึงระบุตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้รับคำสั่งทราบโดยไม่ชักช้า ในกรณีนี้ให้ระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้อง เริ่มนับใหม่ นับแต่วันที่ผู้รับคำสั่งได้รับแจ้งข้อความดังกล่าว

ถ้าไม่มีการแจ้งใหม่ตามวรรคสองและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้อง มีกำหนดน้อยกว่าหนึ่งปี ให้ขยายเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องเป็นหนึ่งปี นับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง

มาตรา ๕๑^{๖๔} การฟ้องคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) ให้ยื่นฟ้อง ภายในหนึ่งปี และการฟ้องคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) ให้ยื่นฟ้อง ภายในห้าปี นับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีแต่ไม่เกินสิบปี นับแต่วันที่มิเหตุแห่งการฟ้องคดี

มาตรา ๕๒ การฟ้องคดีปกครองที่เกี่ยวกับการคุ้มครองประโยชน์ สาธารณะ หรือสถานะของบุคคลจะยื่นฟ้องคดีเมื่อใดก็ได้

^{๖๔} ความในมาตรา ๕๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑

การฟ้องคดีปกครองที่ยื่นเมื่อพ้นกำหนดเวลาการฟ้องคดีแล้ว ถ้าศาลปกครองเห็นว่าคดีที่ยื่นฟ้องนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม หรือมีเหตุจำเป็นอื่นโดยศาลเห็นเองหรือคู่กรณีมีคำขอ ศาลปกครอง จะรับไว้พิจารณาก็ได้

มาตรา ๕๓ ในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งถึงแก่ความตายก่อนศาลปกครอง พิพากษาคดี ให้ศาลปกครองรอการพิจารณาไปจนกว่าทายาท ผู้จัดการมรดก ผู้ปกครองทรัพย์สินมรดก หรือผู้สืบสิทธิของคู่กรณีผู้นั้นจะมีคำขอเข้ามาแทนที่ คู่กรณีผู้ถึงแก่ความตาย หรือผู้มีส่วนได้เสียจะมีคำขอเข้ามา โดยมีคำขอ เข้ามาเองหรือโดยที่ศาลหมายเรียกให้เข้ามา เนื่องจากคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด มีคำขอ คำขอเช่นว่านี้จะต้องยื่นภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่คู่กรณี ผู้นั้นถึงแก่ความตาย

ถ้าไม่มีคำขอของบุคคลดังกล่าว หรือไม่มีคำขอของคู่กรณี ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ภายในเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง ศาลปกครองจะมีคำสั่ง จำหน่ายคดีนั้นก็ได้

ส่วนที่ ๒

การดำเนินคดีปกครอง

มาตรา ๕๔ ศาลปกครองสูงสุดต้องมีตุลาการในศาลปกครองสูงสุด อย่างน้อยห้าคน จึงจะเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษา

ศาลปกครองชั้นต้นต้องมีตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นอย่างน้อย สามคน จึงจะเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษา

มาตรา ๕๕ การพิจารณาพิพากษาคดีต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นไปโดยเร็ว แต่ต้องเปิดโอกาสให้คู่กรณีชี้แจงและแสดงพยานหลักฐานประกอบคำชี้แจงของตนตามควรแก่กรณี แต่การชี้แจงต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่เป็นกรณีศาลอนุญาตให้ชี้แจงด้วยวาจาต่อหน้าศาล

คู่กรณีมีสิทธิขอตรวจดูพยานหลักฐานที่แต่ละฝ่ายได้ยื่นไว้ในสำนวน เว้นแต่กรณีใดมีกฎหมายคุ้มครองให้ไม่ต้องเปิดเผยหรือศาลปกครองเห็นว่าจำเป็นต้องไม่เปิดเผย เพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่การดำเนินงานของรัฐ แต่กรณีที่ไม่เปิดเผยดังกล่าว ศาลปกครองจะนำมาใช้รับฟังในการพิจารณาพิพากษาคดีไม่ได้

ในการพิจารณาพิพากษาคดี ศาลปกครองอาจตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริงได้ตามความเหมาะสม ในการนี้ ศาลปกครองจะรับฟังพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานผู้เชี่ยวชาญ หรือพยานหลักฐานอื่นนอกเหนือจากพยานหลักฐานของคู่กรณีได้ตามที่เห็นสมควร

พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่ศาลปกครองเรียกมาให้ถ้อยคำหรือทำความเห็นต่อศาลปกครองมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๕๖ เมื่อมีการฟ้องคดีต่อศาลปกครองใด การจ่ายสำนวนคดีในศาลปกครองนั้นให้ประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่มีการจัดองค์คณะที่มีความเชี่ยวชาญในประเภทคดีด้านใดด้านหนึ่งเป็นการเฉพาะ ต้องจ่ายสำนวนคดีให้ตรงกับความเชี่ยวชาญขององค์คณะที่จัดไว้

(๒) ในกรณีที่มีการแบ่งพื้นที่ที่รับผิดชอบคดีขององค์คณะ ต้องจ่ายสำนวนคดีที่มีมูลคดีเกิดขึ้นในพื้นที่ให้แก่องค์คณะที่จัดไว้

(๓) ในกรณีที่ไม่มีการจัดองค์คณะตาม (๑) หรือ (๒) หรือมีการจัดไว้ ลักษณะเดียวกันหลายองค์คณะ หรือองค์คณะที่รับผิดชอบคดีดังกล่าว มีคดีค้างการพิจารณาอยู่เป็นจำนวนมากซึ่งหากจ่ายสำนวนคดีให้แก่ องค์คณะนั้นจะทำให้คดีล่าช้าหรือกระทบกระเทือนต่อความยุติธรรม ให้จ่ายสำนวนคดีโดยใช้วิธีการใดที่ไม่อาจคาดหมายได้ล่วงหน้าว่า จะจ่ายสำนวนคดีให้แก่องค์คณะใด

เมื่อองค์คณะในศาลปกครองใดได้รับสำนวนคดีแล้ว ให้ตุลาการ หัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุดหรือตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น ในองค์คณะนั้น แล้วแต่กรณี แต่งตั้งตุลาการศาลปกครองในคณะของตน คนหนึ่งเป็นตุลาการเจ้าของสำนวน เพื่อเป็นผู้ดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริง จากคำฟ้อง คำชี้แจงของคู่กรณี และรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ โดยมีพนักงานคดีปกครองเป็นผู้ช่วยดำเนินการตามที่ตุลาการ เจ้าของสำนวนมอบหมาย

เมื่อได้มอบสำนวนคดีให้แก่ตุลาการเจ้าของสำนวนคนใดแล้ว หรือได้จ่ายสำนวนคดีให้แก่องค์คณะใดแล้ว ห้ามมิให้มีการเรียกคืน สำนวนคดีหรือโอนสำนวนคดี เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อมีการโอนคดีตามที่ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการ ในศาลปกครองสูงสุดกำหนด

(๒) เมื่อมีการคัดค้านตุลาการเจ้าของสำนวนสำหรับกรณีเรียกคืน สำนวน หรือตุลาการศาลปกครองในองค์คณะพิจารณาพิพากษานั้น ถูกคัดค้าน หรือไม่ครบองค์คณะสำหรับกรณีโอนสำนวน

(๓) เมื่อตุลาการเจ้าของสำนวนหรือองค์คณะพิจารณาพิพากษา มีคดีค้างการพิจารณาอยู่เป็นจำนวนมากซึ่งจะทำให้การพิจารณาคดีล่าช้า และตุลาการเจ้าของสำนวนหรือองค์คณะพิจารณาพิพากษาขอสงวนคดี ที่ตนรับผิดชอบอยู่

มาตรา ๕๗ ให้ตุลาการเจ้าของสำนวนทำหน้าที่ตรวจสอบ และเสนอความเห็นในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายต่อองค์คณะพิจารณา พิพากษา ตลอดจนดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคดีนั้น

ในระหว่างการดำเนินการของตุลาการเจ้าของสำนวนตามวรรคหนึ่ง ให้เปิดโอกาสให้คู่กรณีได้ทราบถึงข้ออ้างหรือข้อแย้งของแต่ละฝ่าย และให้คู่กรณีแสดงพยานหลักฐานของฝ่ายตนเพื่อยืนยันหรือหักล้าง ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายได้ เมื่อตุลาการเจ้าของสำนวนเห็นว่า ได้รวบรวมข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเพียงพอแล้ว ให้ตุลาการเจ้าของสำนวน ทำความเห็นเสนอให้องค์คณะพิจารณาพิพากษาเพื่อพิจารณาคดีต่อไป

ในการให้โอกาสคู่กรณีตามวรรคสอง ให้ตุลาการเจ้าของสำนวน กำหนดให้คู่กรณีแสดงพยานหลักฐานของฝ่ายตนภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าคู่กรณีมิได้ปฏิบัติภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าคู่กรณีที่ไม่ได้แสดง พยานหลักฐานนั้นไม่มีพยานหลักฐานสนับสนุนหรือยอมรับข้อเท็จจริง ตามพยานหลักฐานของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วแต่กรณี และให้ศาลปกครอง พิจารณาพิพากษาต่อไปตามที่เห็นเป็นการยุติธรรม

ในกรณีที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ดำเนินการ ภายในระยะเวลาที่กำหนดตามวรรคสามหรือมีพฤติกรมประวิงคดีให้ล่าช้า ศาลปกครองจะรายงานผู้บังคับบัญชา ผู้กำกับดูแล ผู้ควบคุม หรือนายกรัฐมนตรี เพื่อดำเนินการแก้ไขปรับปรุงหรือสั่งการหรือลงโทษทางวินัยต่อไปก็ได้ ทั้งนี้ โดยไม่เป็นการตัดอำนาจที่ศาลจะมีคำสั่งลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาล

การปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการเจ้าของสำนวนและพนักงานคดีปกครองให้เป็นไปตามที่กำหนดในระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

มาตรา ๕๘ ก่อนวันนั่งพิจารณาคดี ให้ตุลาการเจ้าของสำนวนส่งมอบสำนวนคดีให้ผู้แถลงคดีปกครองพิจารณา และให้ผู้แถลงคดีปกครองจัดทำสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และความเห็นของตนในการวินิจฉัยคดีนั้นเสนอต่อองค์คณะพิจารณาพิพากษา และให้มีชี้แจงด้วยวาจาต่อองค์คณะพิจารณาพิพากษาในวันนั่งพิจารณาคดีนั้น และให้มีสิทธิอยู่ร่วมในการพิจารณาและการประชุมปรึกษาเพื่อพิพากษาคดีนั้นได้ แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงในการวินิจฉัยคดีนั้น

ในการนั่งพิจารณาคดีใด ถ้าผู้แถลงคดีปกครองเห็นว่าข้อเท็จจริงในการพิจารณาคดีเปลี่ยนแปลงไป ให้ผู้แถลงคดีปกครองจัดทำสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และความเห็นของตนขึ้นใหม่เสนอต่อองค์คณะพิจารณาพิพากษาเพื่อพิจารณาต่อไป

ให้อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นหรือประธานศาลปกครองสูงสุดแต่งตั้งผู้แถลงคดีปกครองจากตุลาการศาลปกครองคนหนึ่งในศาลนั้นที่มีใช้ตุลาการในองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีนั้น

ผู้แถลงคดีปกครองในศาลปกครองสูงสุดอาจแต่งตั้งจากตุลาการศาลปกครองชั้นต้นก็ได้

การแต่งตั้งและการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แถลงคดีปกครองให้เป็นไปตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับกับคดีที่กำหนดในระเบียบ
ของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

มาตรา ๕๙ ในการพิจารณาคดี ให้องค์คณะพิจารณาพิพากษา
จัดให้มีการนั่งพิจารณาคดีอย่างน้อยหนึ่งครั้งเพื่อให้คู่กรณีมีโอกาส
มาแถลงด้วยวาจาต่อหน้าองค์คณะพิจารณาพิพากษา

ก่อนการนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกให้ส่งสรุปข้อเท็จจริงของตุลาการ
เจ้าของสำนวนให้คู่กรณีทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ในการนี้ให้คู่กรณี
มีสิทธิยื่นคำแถลง รวมทั้งนำพยานหลักฐานมาสืบประกอบคำแถลงดังกล่าว
เพื่อยืนยันหรือหักล้างข้อเท็จจริง หรือข้อกฎหมายเพิ่มเติมต่อองค์คณะ
พิจารณาพิพากษาในวันนั่งพิจารณาคดีแต่จะไม่มาแถลงด้วยวาจาก็ได้

ในกรณีที่กฎหมายกำหนดระยะเวลาให้ศาลพิจารณาพิพากษาคดี
หรือโดยลักษณะแห่งคดีมีความจำเป็นที่ศาลจะต้องพิจารณาพิพากษาคดี
เป็นการเร่งด่วนหรือเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม การส่งสรุปข้อเท็จจริง
ของตุลาการเจ้าของสำนวนให้คู่กรณีทราบตามวรรคสอง จะส่งล่วงหน้า
เป็นเวลาอันสมควรแต่ไม่ถึงเจ็ดวันก็ได้ โดยต้องคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิ
ของคู่กรณีด้วย^{๖๕}

มาตรา ๕๙/๑^{๖๖} ในการพิจารณาคดีอุทธรณ์คำพิพากษา
ของศาลปกครองชั้นต้น หากองค์คณะพิจารณาพิพากษาในศาลปกครองสูงสุด
เห็นว่าคดีดังกล่าวมีข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน

^{๖๕} ความในมาตรา ๕๙ วรรคสาม เพิ่มโดยมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑

^{๖๖} ความในมาตรา ๕๙/๑ เพิ่มโดยมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑

หรือเห็นว่าการไม่จัดให้มีการนั่งพิจารณาคดีจะไม่ทำให้เสียความยุติธรรม
องค์คณะพิจารณาพิพากษาอาจไม่จัดให้มีการนั่งพิจารณาคดีก็ได้ ในกรณีนี้
ให้ผู้แถลงคดีปกครองดำเนินการตามมาตรา ๕๘ วรคหนึ่งหรือวรคสอง
ในวันประชุมปรึกษาเพื่อมีคำพิพากษา

ให้ศาลแจ้งการไม่จัดให้มีการนั่งพิจารณาคดีตามวรรคหนึ่ง
พร้อมส่งสรุปข้อเท็จจริงของตุลาการเจ้าของสำนวนให้คู่กรณีทราบ ทั้งนี้
ไม่เป็นการตัดสิทธิคู่กรณีที่ขยับคำแถลงเป็นหนังสือต่อองค์คณะพิจารณา
พิพากษาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และหากคู่กรณีประสงค์
ที่จะให้ศาลจัดให้มีการนั่งพิจารณาคดี ให้คู่กรณีแจ้งความประสงค์เช่นนั้น
ให้ศาลทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งและให้องค์คณะพิจารณา
พิพากษาจัดให้มีการนั่งพิจารณาคดีต่อไป

มาตรา ๖๐ การนั่งพิจารณาคดีจะต้องกระทำโดยเปิดเผย

ในคดีเรื่องใดเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี
หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ถ้าศาลปกครองเห็นสมควรจะห้ามมิให้
มีการเปิดเผยข้อเท็จจริง หรือพฤติการณ์ต่าง ๆ ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนแห่งคดี
ซึ่งปรากฏจากคำคู่ความหรือคำแถลงของคู่กรณี หรือคำพยานหลักฐาน
ที่ได้สืบมาแล้ว ศาลปกครองจะมีคำสั่งดังต่อไปนี้ก็ได้

(๑) ห้ามประชาชนมิให้เข้าฟังการพิจารณาทั้งหมดหรือบางส่วน
แล้วดำเนินการพิจารณาไปโดยไม่เปิดเผย หรือ

(๒) ห้ามมิให้ออกโฆษณาข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ต่าง ๆ เช่นว่านั้น
ไม่ว่าศาลปกครองจะได้มีคำสั่งตามวรรคสองหรือไม่ มิให้ถือว่า
การออกโฆษณาทั้งหมดหรือแต่บางส่วนแห่งคำพิพากษา หรือย่อเรื่อง
แห่งคำพิพากษาโดยเป็นกลางและถูกต้องเป็นการผิดกฎหมาย เว้นแต่
ในกรณีที่ศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อย

หรือศีลธรรมอันดีหรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ จะห้ามมิให้มีการเปิดเผยข้อความทั้งหมดหรือบางส่วนแห่งคำพิพากษานั้นก็ได้

มาตรา ๖๐/๑^{๖๗} เมื่อศาลเห็นสมควร หรือเมื่อคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีคำขอและศาลเห็นว่าจะเป็นการประโยชน์แก่ความยุติธรรม หรือเพื่ออำนวยความสะดวกแก่คู่กรณี ศาลอาจมีคำสั่งให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือระบบการประชุมทางจอภาพได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

การดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ต้องกระทำต่อหน้าศาล และศาลมีคำสั่งให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ถือเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาในห้องพิจารณาของศาล และเป็นการกระทำต่อหน้าศาล

ศาลอาจเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการดำเนินกระบวนการพิจารณาตามวรรคหนึ่งจากคู่กรณีที่ร้องขอได้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่ประธานศาลปกครองสูงสุดกำหนด โดยไม่ถือว่าค่าใช้จ่ายนั้นเป็นค่าธรรมเนียมศาล

มาตรา ๖๑ ให้ตุลาการศาลปกครองคนหนึ่งคนใดซึ่งได้รับมอบหมายจากองค์คณะมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) มีคำสั่งเรียกให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องชี้แจงข้อเท็จจริง หรือให้ความเห็นเป็นหนังสือเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของหน่วยงานทางปกครองหรือของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง

^{๖๗} ความในมาตรา ๖๐/๑ เพิ่มโดยมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑

(๒) มีคำสั่งเรียกให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่งวัตถุ เอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือให้ความเห็น ในเรื่องหนึ่งเรื่องใด หรือส่งผู้แทนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงาน ทางปกครองนั้นมาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำประกอบการพิจารณา

(๓) มีคำสั่งเรียกให้คู่กรณีมาให้ถ้อยคำหรือนำพยานหลักฐาน มาประกอบการพิจารณา

(๔) มีคำสั่งเรียกให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีมาให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งพยานหลักฐานมาประกอบการพิจารณา

(๕) ใต้วงหรือมีคำสั่งในเรื่องใดที่มีใช้การวินิจฉัยชี้ขาดคดี ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

ในกรณีจำเป็น ตุลาการศาลปกครองหรือบุคคลที่ได้รับมอบหมาย จากตุลาการศาลปกครองมีอำนาจไปตรวจสอบสถานที่ บุคคล หรือสิ่งอื่นใด เพื่อประกอบการพิจารณาก็ได้

มาตรา ๖๒ ถ้าผู้ฟ้องคดีได้รับคำสั่งจากศาลปกครองให้มาให้ ถ้อยคำหรือแสดงพยานหลักฐานแล้ว ไม่ดำเนินการตามคำสั่งนั้นภายใน ระยะเวลาที่ศาลปกครองกำหนดโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ศาลปกครอง จะสั่งให้จำหน่ายคดีเสียก็ได้

คดีที่ศาลปกครองได้สั่งจำหน่ายตามวรรคหนึ่ง ถ้าภายในเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ศาลปกครองมีคำสั่งให้จำหน่ายคดี ผู้ฟ้องคดีแสดงให้เป็นที่พอใจ แก่ศาลปกครองได้ว่าการที่ตนไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่งของศาลปกครอง ได้นั้น เป็นเพราะเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุอันสมควร ศาลปกครองจะอนุญาต ให้พิจารณาใหม่หรือฟ้องคดีใหม่ก็ได้

มาตรา ๖๓ ตุลาการศาลปกครองในองค์คณะพิจารณาพิพากษา หรือผู้แถลงคดีปกครองอาจถูกคัดค้านได้ตามเหตุแห่งการคัดค้าน ผู้พิพากษาที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง รวมทั้งเหตุอื่นใดอันมีสภาพร้ายแรงซึ่งอาจทำให้การพิจารณาพิพากษาคดี เสียความยุติธรรม

การขอถอนตัวจากคดี การยื่นคำคัดค้าน การพิจารณาคำคัดค้าน การสั่งให้ผู้ถูกคัดค้านงดการปฏิบัติหน้าที่ และการสั่งให้ผู้อื่นเข้าปฏิบัติหน้าที่แทน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการ ในศาลปกครองสูงสุด

การสั่งให้ตุลาการศาลปกครองผู้ถูกคัดค้านงดการพิจารณา ย่อมไม่กระทบกระเทือนถึงการกระทำใด ๆ ของตุลาการศาลปกครอง ผู้ถูกคัดค้านที่ได้กระทำไปแล้ว

มาตรา ๖๔ นอกจากที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ ให้นำบทบัญญัติที่ถือว่าเป็นการกระทำละเมิดอำนาจศาลตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม และเมื่อมีการละเมิดอำนาจศาล ให้ศาลปกครองมีอำนาจสั่งลงโทษได้ดังนี้

(๑) ตักเตือน โดยจะมีคำตำหนิเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยหรือไม่ก็ได้

(๒) ไล่ออกจากบริเวณศาล

(๓) ลงโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การสั่งลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลพึงใช้อย่างระมัดระวัง และเท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งกรณี และหากเป็นการสั่งลงโทษตาม (๓) ให้องค์คณะอื่นที่มีชื่อองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีนั้นเป็นผู้พิจารณา และสั่งลงโทษ

มาตรา ๖๕ ผู้ใดวิจารณ์การพิจารณาหรือการพิพากษาคดีของศาลปกครองโดยสุจริตด้วยวิธีการทางวิชาการ ผู้นั้นไม่มีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล หรือดูหมิ่นศาลหรือตุลาการ

มาตรา ๖๖ ในกรณีที่ศาลปกครองเห็นสมควรกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่คู่กรณีที่เกี่ยวข้องเป็นการชั่วคราวก่อนการพิพากษาคดี ไม่ว่าจะมีการร้องขอจากบุคคลดังกล่าวหรือไม่ ให้ศาลปกครองมีอำนาจกำหนดมาตรการหรือวิธีการชั่วคราวและออกคำสั่งไปยังหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงความรับผิดชอบของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ และปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นแก่การบริหารงานของรัฐประกอบด้วย

ส่วนที่ ๒/๑

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท^{๖๘}

มาตรา ๖๖/๑ ให้ศาลปกครองชั้นต้นมีอำนาจไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น และ

^{๖๘} ความในส่วนที่ ๒/๑ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท มาตรา ๖๖/๑ ถึงมาตรา ๖๖/๑๒ เพิ่มโดยมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๖๒

ศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจไต่สวนข้อพิพาทในคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดซึ่งฟ้องเป็นครั้งแรกต่อศาลปกครองสูงสุด

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการไต่สวนข้อพิพาทให้เป็นไปตามที่กำหนดในระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

มาตรา ๖๖/๒ ศาลปกครองมีอำนาจไต่สวนข้อพิพาทในคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง ดังต่อไปนี้

(๑) คดีพิพาทเกี่ยวกับหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวล่าช้าเกินสมควร

(๒) คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดอย่างอื่นของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๓) คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง

(๔) คดีพิพาทอื่นตามที่กำหนดในระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

ในกรณีที่การไต่สวนข้อพิพาทตามวรรคหนึ่งเป็นการไต่สวนข้อพิพาทที่เกี่ยวกับเงินหรือทรัพย์สิน คณะรัฐมนตรีอาจกำหนดหลักเกณฑ์ให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นคู่กรณีต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังหรือหน่วยงานที่มีอำนาจกำกับดูแลตามกฎหมายด้วยก็ได้

มาตรา ๖๖/๓ ห้ามมิให้มีการไต่สวนข้อพิพาทในกรณีที่มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) การไต่สวนข้อพิพาทที่เป็นการฝ่าฝืนหรือต้องห้ามขัดแย้งโดยกฎหมาย

(๒) การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(๓) การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีผลกระทบต่อสถานะของบุคคล หรือมีผลกระทบในทางเสียหายต่อประโยชน์สาธารณะ

(๔) การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีผลกระทบร้ายแรงต่อการบังคับใช้ กฎหมาย

(๕) การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่อยู่นอกเหนือสิทธิ อำนาจหน้าที่ หรือความสามารถของคู่กรณี

(๖) การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่เกี่ยวกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ วินิจฉัยข้อพิพาทตามมาตรา ๑๑ (๑)

(๗) การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่เกี่ยวกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ วินิจฉัยข้อพิพาทที่กฎหมายกำหนดให้ฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุด

(๘) การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่มีลักษณะอื่นตามที่กำหนดในระเบียบ ของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

มาตรา ๖๖/๔ ในเวลาใด ๆ นับแต่มีการฟ้องคดีต่อศาลปกครอง จนถึงวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริง คู่กรณีอาจร่วมกันยื่นคำขอต่อศาล เพื่อให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท หรือคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจยื่นคำขอ และคู่กรณีฝ่ายอื่นตกลงให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ในกรณีเช่นนี้ ถ้าองค์คณะ พิจารณาพิพากษาเห็นสมควรและประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดี ศาลปกครองชั้นต้น แล้วแต่กรณี เห็นชอบให้ศาลดำเนินการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทระหว่างคู่กรณีนั้นได้ สำหรับคู่กรณีที่ไม่ได้ตกลงให้มีการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาท ศาลอาจดำเนินการสอบสวนพิจารณาต่อไปก็ได้

เมื่อองค์คณะพิจารณาพิพากษาเห็นสมควรให้มีการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทและคู่กรณียินยอมให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นแล้วแต่กรณี แต่งตั้งตุลาการศาลปกครองซึ่งไม่มีหน้าที่รับผิดชอบคดีในสำนวนคดีนั้น ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท โดยคำนึงถึงความรู้ ความเชี่ยวชาญและความเหมาะสมของตุลาการศาลปกครองผู้นั้น

มาตรา ๖๖/๕ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต้องดำเนินการให้เสร็จโดยเร็วภายในระยะเวลาที่ตุลาการศาลปกครองผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทกำหนด โดยต้องไม่ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีนั้นล่าช้าออกไปโดยไม่สมควร

มาตรา ๖๖/๖ ตุลาการศาลปกครองผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต้องวางตนเป็นกลาง และปราศจากอคติในการปฏิบัติหน้าที่

ให้นำความในมาตรา ๖๓ มาใช้บังคับแก่การคัดค้านและการถอนตัวของตุลาการศาลปกครองผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยอนุโลม

มาตรา ๖๖/๗ แนวทาง ความเห็นชอบ คำสั่ง หรือการดำเนินการใดบรรดาซึ่งกระทำลงในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยประธานศาลปกครองสูงสุด อธิบดีศาลปกครองชั้นต้น ตุลาการศาลปกครองผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท องค์คณะพิจารณาพิพากษา หรือตุลาการเจ้าของสำนวนที่เกี่ยวข้องกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ไม่อาจอุทธรณ์ได้

มาตรา ๖๖/๘ ห้ามมิให้คู่กรณีที่เกี่ยวข้องในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ตุลาการศาลปกครองผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท หรือบุคคลอื่นใด นำเรื่องดังต่อไปนี้ ไปเปิดเผย

หรืออ้างอิง หรือนำสืบเป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาคดีของศาล หรือเพื่อดำเนินการอื่นใด ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ๆ

(๑) ความประสงค์หรือความยินยอมของคู่กรณีในการขอเข้าร่วมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

(๒) ความเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการ ในการระงับข้อพิพาทของคู่กรณีในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

(๓) การยอมรับหรือข้อความที่กระทำโดยคู่กรณีในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

(๔) ข้อเท็จจริงที่คู่กรณีนำมาใช้ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

(๕) เอกสารที่จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ข้อมูลเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอื่นนอกจากข้อมูลตามวรรคหนึ่ง อาจเปิดเผยหรืออ้างอิงได้ตามที่กำหนดในระเบียบของที่ประชุมใหญ่ ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

พยานหลักฐานใดที่ใช้ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท หากเป็นพยานหลักฐานที่นำสืบได้อยู่แล้วในกระบวนการอนุญาโตตุลาการ กระบวนการพิจารณาของศาล หรือการดำเนินการอื่นใด โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย ย่อมไม่ต้องห้ามตามความในวรรคหนึ่ง

ห้ามมิให้อนุญาตตุลาการ ศาล หน่วยงานทางปกครอง หรือบุคคลอื่นใดรับฟังหรือนำข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการฝ่าฝืนมาตรานี้ไปใช้ประโยชน์

มาตรา ๖๖/๙ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองสิ้นสุดลงเมื่อมีกรณีดังต่อไปนี้

(๑) มีการถอนคำฟ้องโดยศาลอนุญาโตให้ถอนคำฟ้องได้ หรือศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีนั้นจากสารบบความโดยเหตุอื่น

(๒) การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสำเร็จในประเด็นแห่งคดีทั้งหมด หรือบางส่วนตามมาตรา ๖๖/๑๐

(๓) คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ประสงค์ให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อไป

(๔) องค์คณะพิจารณาพิพากษามีคำสั่งให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นสิ้นสุดลง เมื่อตุลาการศาลปกครองผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเห็นว่าการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อไปนั้นไม่เป็นประโยชน์แก่คดี ไม่อาจสำเร็จได้ เป็นการประวิงคดี เป็นการฝ่าฝืน หรือเป็นการขัดหรือแย้งต่อหลักการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

มาตรา ๖๖/๑๐ ในกรณีที่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองสำเร็จและทำให้ประเด็นแห่งคดีเสร็จสิ้นไปทั้งหมด ให้ศาลปกครองมีคำพิพากษาไปตามนั้น หากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททำให้คดีเสร็จสิ้นไปบางส่วน ให้ศาลจดยางงานแสดงข้อความแห่งข้อตกลงในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเหล่านั้นไว้ แล้วให้ศาลพิจารณาประเด็นข้อพิพาทที่ตกลงกันไม่ได้ต่อไปและนำมารวมพิพากษากับข้อพิพาทที่ตกลงกันได้ไปในคราวเดียวกัน

มาตรา ๖๖/๑๑ ห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นซึ่งพิพากษาตามการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในประเด็นแห่งคดีที่เสร็จสิ้นไป ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนตามมาตรา ๖๖/๑๐ เว้นแต่ในเหตุ ดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อมีข้อกล่าวอ้างว่าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฉ้อฉล

(๒) เมื่อคำพิพากษานั้นถูกกล่าวอ้างว่าเป็นการละเมิดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(๓) เมื่อคำพิพากษานั้นถูกกล่าวอ้างว่ามีได้เป็นไปตามข้อตกลงในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

การอุทธรณ์คำพิพากษาของการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้ยื่นต่อศาลที่มีคำพิพากษาภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีคำพิพากษา

มาตรา ๖๖/๑๒ ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ออกตามความในส่วนนี้ ให้ดำเนินการตามมาตรา ๖ ด้วย

ส่วนที่ ๓

คำพิพากษาหรือคำสั่งคดีปกครอง

มาตรา ๖๗ การทำคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครอง ถ้าจะต้องกระทำโดยตุลาการศาลปกครองหลายคน คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นจะต้องบังคับตามความเห็นของฝ่ายข้างมาก และในกรณีที่ตุลาการในศาลปกครองผู้ใดมีความเห็นแย้งให้ทำความเห็นแย้งไว้ในคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น

มาตรา ๖๘ ถ้าประธานศาลปกครองสูงสุดเห็นสมควรจะให้มีการวินิจฉัยปัญหาใดหรือคดีใดโดยที่ประชุมใหญ่ก็ได้ หรือมีกฎหมายหรือระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดให้วินิจฉัยปัญหาใด หรือคดีใดโดยที่ประชุมใหญ่ก็ให้วินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่

ภายใต้บังคับมาตรา ๖๓ ที่ประชุมใหญ่นั้นให้ประกอบด้วยตุลาการในศาลปกครองสูงสุดทุกคนที่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ แต่ต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่า

กึ่งหนึ่งของจำนวนตุลาการในศาลปกครองสูงสุด และให้ประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นประธานที่ประชุมใหญ่

คำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามเสียงข้างมาก และถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๖๙ คำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครองของศาลปกครองอย่างน้อยต้องระบุ

- (๑) ชื่อผู้ยื่นคำฟ้อง
- (๒) หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดี
- (๓) เหตุแห่งการฟ้องคดี
- (๔) ข้อเท็จจริงของเรื่องที่ฟ้อง
- (๕) เหตุผลแห่งคำวินิจฉัย
- (๖) คำวินิจฉัยของศาลในประเด็นแห่งคดี
- (๗) คำบังคับ ถ้ามี โดยให้ระบุหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องปฏิบัติตามคำบังคับไว้ด้วย
- (๘) ข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการดำเนินการให้เป็นไปตามคำพิพากษา ถ้ามี

คำพิพากษาหรือคำสั่งตามวรรคหนึ่งต้องลงลายมือชื่อของตุลาการศาลปกครองที่นั่งพิจารณาและพิพากษาคดีหรือมีคำสั่งนั้น ถ้าตุลาการศาลปกครองคนใดมีเหตุจำเป็นไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นหรือประธานศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณี จดแจ้งเหตุดังกล่าวไว้ในคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นด้วย

เมื่อศาลปกครองได้อ่านผลแห่งคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครองในศาลปกครองโดยเปิดเผยในวันใดแล้ว ให้ถือว่าวันที่ได้อ่านนั้น

เป็นวันที่ศาลปกครองมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ในการนี้ให้ศาลปกครอง
แจ้งให้คู่กรณีทราบกำหนดวันอ่านผลแห่งคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น
เป็นการล่วงหน้าตามสมควร

ถ้าไม่มีคู่กรณีมาศาลปกครองในวันนัดอ่านผลแห่งคำพิพากษา
หรือคำสั่งให้ศาลปกครองงดการอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่ง แล้วบันทึกไว้
และให้ถือว่าวันที่บันทึกเป็นวันที่ศาลปกครองได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง

ให้สำนักงานศาลปกครองจัดให้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาด
คดีปกครองไว้ที่ศาลปกครองเพื่อให้ประชาชนเข้าตรวจดูหรือขอสำเนา
ที่มีการรับรองถูกต้องได้ โดยจะเรียกค่าธรรมเนียมในการนั้นก็ได้อีก ทั้งนี้
ตามระเบียบที่ ก.ศป. กำหนด

ให้สำนักงานศาลปกครองพิมพ์เผยแพร่คำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดี
ของศาลปกครองและความเห็นของผู้แถลงคดีปกครองตามมาตรา ๕๘

มาตรา ๗๐ คำพิพากษาศาลปกครองให้ผูกพันคู่กรณีที่จะต้อง
ปฏิบัติตามคำบังคับนับแต่วันที่กำหนดในคำพิพากษาจนถึงวันที่คำพิพากษานั้น
ถูกเปลี่ยนแปลงแก้ไขกลับหรืองดเสีย

ในกรณีที่เป็นการพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น ให้รอการปฏิบัติ
ตามคำบังคับไว้จนกว่าจะพ้นระยะเวลาการอุทธรณ์ หรือในกรณีที่มีการอุทธรณ์
ให้รอการบังคับคดีไว้จนกว่าคดีจะถึงที่สุด แต่ถ้าเป็นกรณีที่มีการอุทธรณ์
และเป็นคดีที่กำหนดในระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
คู่กรณีฝ่ายชนะคดีอาจยื่นคำขอต่อศาลปกครองชั้นต้น หรือศาลปกครองสูงสุด
แล้วแต่กรณี โดยชี้แจงเหตุผลอันสมควรที่ขอให้มีการปฏิบัติตามคำบังคับ
และให้ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาคำขอและมีคำสั่งตามที่เห็นสมควร

ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดโดยระเบียบ
ของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด^{๖๙}

มาตรา ๗๑ ภายใต้บังคับบทบัญญัติว่าด้วยการอุทธรณ์คำพิพากษา
หรือคำสั่ง คำพิพากษาหรือคำสั่งใด ๆ ให้มีผลผูกพันบุคคลภายนอก
ได้ในกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) ในคำพิพากษาให้บุคคลใดออกไปจากสถานที่ใดให้ใช้บังคับ
ตลอดถึงบริวารของผู้นั้นที่อยู่ในสถานที่นั้นด้วย เว้นแต่ผู้นั้นจะพิสูจน์ได้ว่า
ตนมีสิทธิพิเศษอื่น

(๒) ถ้าบุคคลใดได้เข้าเป็นผู้ค้าประกันในศาลเพื่อการดำเนินการใด ๆ
ตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง ให้คำพิพากษาหรือคำสั่งใช้บังคับแก่การประกันนั้น
ได้โดยไม่ต้องฟ้องผู้ค้าประกันใหม่

(๓) คำพิพากษาหรือคำสั่งเกี่ยวกับสถานะหรือความสามารถ
ของบุคคล หรือนิติบุคคล บุคคลภายนอกจะยกขึ้นอ้างหรือใช้ยันกับ
บุคคลภายนอกก็ได้ เว้นแต่บุคคลภายนอกจะมีสิทธิดีกว่า

(๔) คำพิพากษาหรือคำสั่งที่เกี่ยวกับสิทธิแห่งทรัพย์สินใด ๆ คู่กรณี
ที่เกี่ยวข้องอาจอ้างกับบุคคลภายนอกได้ เว้นแต่บุคคลภายนอกจะมีสิทธิดีกว่า

มาตรา ๗๒ ในการพิพากษาคดี ศาลปกครองมีอำนาจกำหนด
คำบังคับอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) สั่งให้เพิกถอนกฎหรือคำสั่งหรือสั่งห้ามการกระทำทั้งหมด
หรือบางส่วน ในกรณีที่มีการฟ้องว่าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่
ของรัฐกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑)

^{๖๙} ความในมาตรา ๗๐ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๔ แห่ง
พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๙

(๒) สั่งให้หัวหน้าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามหน้าที่ภายในเวลาที่ศาลปกครองกำหนด ในกรณีที่มีการฟ้องว่าหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร

(๓) สั่งให้ใช้เงินหรือให้ส่งมอบทรัพย์สินหรือให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการ โดยจะกำหนดระยะเวลาและเงื่อนไขอื่น ๆ ไว้ด้วยก็ได้ ในกรณีที่มีการฟ้องเกี่ยวกับการกระทำละเมิดหรือความรับผิดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือการฟ้องเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง

(๔) สั่งให้ถือปฏิบัติต่อสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่มีการฟ้อง ให้ศาลมีคำพิพากษาแสดงความเป็นอยู่ของสิทธิหรือหน้าที่นั้น

(๕) สั่งให้บุคคลกระทำหรือละเว้นกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย

ในการมีคำบังคับตามวรรคหนึ่ง (๑) ศาลปกครองมีอำนาจกำหนดว่าจะให้มีผลย้อนหลังหรือไม่ย้อนหลังหรือมีผลไปในอนาคตถึงขณะใดขณะหนึ่งได้ หรือจะกำหนดให้มีเงื่อนไขอย่างใดก็ได้ ทั้งนี้ ตามความเป็นธรรมแห่งกรณี

ในกรณีที่ศาลปกครองมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนกฎ ให้มีการประกาศผลแห่งคำพิพากษาดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา และให้การประกาศดังกล่าวมีผลเป็นการเพิกถอนกฎนั้น

วรรคสี่ (ยกเลิก)^{๗๐}

^{๗๐} ความในมาตรา ๗๒ วรรคสี่ ยกเลิกโดยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๙

วรรคห้า (ยกเลิก)^{๗๑}

วรรคหก (ยกเลิก)^{๗๒}

มาตรา ๗๒/๑^{๗๓} ในการพิพากษาคดี ให้ศาลปกครองมีคำสั่งคืนค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมดหรือแต่บางส่วนตามส่วนของการชนะคดี

มาตรา ๗๓ การคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นนั้น ให้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองชั้นต้นที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ถ้ามิได้ยื่นอุทธรณ์ตามกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ถือว่าคดีนั้นเป็นอันถึงที่สุด

คำพิพากษาหรือคำสั่งตามวรรคหนึ่งให้หมายความรวมถึง คำสั่งเกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาลหรือคำสั่งอื่นใดที่ทำให้คดีเสร็จเด็ดขาด

ในกรณีที่ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่าคำอุทธรณ์ใดมีข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลปกครองสูงสุดจะสั่งไม่รับอุทธรณ์นั้นไว้พิจารณาก็ได้

คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองสูงสุดให้เป็นที่สุด

^{๗๑} ความในมาตรา ๗๒ วรรคห้า ยกเลิกโดยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๙

^{๗๒} ความในมาตรา ๗๒ วรรคหก ยกเลิกโดยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๙

^{๗๓} ความในมาตรา ๗๒/๑ เพิ่มโดยมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๙

มาตรา ๗๔ เมื่อมีคำพิพากษาหรือคำสั่งอันเป็นที่สุดของศาลปกครองต่างชั้นกันในประเด็นแห่งคดีอย่างเดียวกัน ชัดหรือแย้งกันให้ถือตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองสูงสุด

ถ้าคำพิพากษาหรือคำสั่งอันเป็นที่สุดของศาลปกครองชั้นต้นด้วยกันมีการชัดหรือแย้งกันในประเด็นแห่งคดีอย่างเดียวกัน คู่กรณีหรือบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้เสียจะยื่นคำร้องขอต่อศาลปกครองสูงสุด เพื่อให้มีคำสั่งกำหนดว่าจะให้ถือตามคำพิพากษาหรือคำสั่งใด คำสั่งของศาลปกครองสูงสุดเช่นว่านี้ให้เป็นที่สุด

มาตรา ๗๕ ในกรณีที่ศาลปกครองได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครองเสร็จเด็ดขาดแล้ว คู่กรณีหรือบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้เสียหรืออาจถูกรบกวนจากผลแห่งคดีนั้นอาจมีคำขอให้ศาลปกครองพิจารณาพิพากษาคดีหรือมีคำสั่งชี้ขาดคดีปกครองนั้นใหม่ได้ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ศาลปกครองฟังข้อเท็จจริงผิดพลาดหรือมีพยานหลักฐานใหม่อันอาจทำให้ข้อเท็จจริงที่ฟังเป็นยุติแล้วนั้นเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญ

(๒) คู่กรณีที่แท้จริงหรือบุคคลภายนอกนั้นมิได้เข้ามาในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีหรือได้เข้ามาแล้วแต่ถูกตัดโอกาสโดยไม่เป็นธรรมในการมีส่วนร่วมในการดำเนินกระบวนการพิจารณา

(๓) มีข้อบกพร่องสำคัญในกระบวนการพิจารณาพิพากษาที่ทำให้ผลของคดีไม่มีความยุติธรรม

(๔) คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้ทำขึ้นโดยอาศัยข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายใด และต่อมาข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายนั้นเปลี่ยนแปลงไปในสาระสำคัญซึ่งทำให้ผลแห่งคำพิพากษาหรือคำสั่งขัดกับกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะนั้น

การยื่นคำขอตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคู่กรณีหรือบุคคลภายนอกไม่ทราบถึงเหตุนั้นในการพิจารณาคดีครั้งที่แล้วมาโดยมิใช่ความผิดของผู้ยื่น

การยื่นคำขอให้พิจารณาพิพากษาคดีหรือมีคำสั่งใหม่ต้องกระทำภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ยื่นได้รู้หรือควรรู้ถึงเหตุซึ่งอาจขอให้พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งใหม่ได้ แต่ไม่เกินห้าปีนับแต่ศาลปกครองได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาด

มาตรา ๗๕/๑^{๗๔} การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง และบทบัญญัติว่าด้วยค่าฤชาธรรมเนียมตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง และค่าธรรมเนียมเจ้าพนักงานบังคับคดีท้ายประมวลกฎหมายดังกล่าว มาใช้บังคับโดยอนุโลมกับการบังคับคดีปกครอง ทั้งนี้ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้และหลักกฎหมายทั่วไปว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง

ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง และเพื่อบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครอง

มาตรา ๗๕/๒^{๗๕} ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีซึ่งศาลปกครองแต่งตั้งจากข้าราชการฝ่ายศาลปกครองที่มีคุณสมบัติตามที่ ก.ศป. กำหนด

^{๗๔} ความในมาตรา ๗๕/๑ เพิ่มโดยมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๙

^{๗๕} ความในมาตรา ๗๕/๒ เพิ่มโดยมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๙

มีหน้าที่ปฏิบัติตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ในระหว่างการพิจารณาหรือเพื่อบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครอง

ในการบังคับคดีปกครองตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานบังคับคดีอาจมอบหมายให้เอกชนหรือบุคคลอื่นปฏิบัติกรแทนภายใต้การกำกับดูแลของเจ้าพนักงานบังคับคดีก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

มาตรา ๗๕/๓^{๗๖} เมื่อความปรากฏแก่ศาลปกครอง หรือคู่กรณียื่นคำขอ หรือเจ้าพนักงานบังคับคดีรายงานต่อศาลปกครองว่า คู่กรณียังไม่ปฏิบัติตามคำบังคับของศาลปกครองหรือมีข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามคำบังคับของศาลปกครอง ให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาหรือไต่สวนและมีคำสั่งกำหนดวิธีการดำเนินการให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง หรือมีคำสั่งใด ๆ เพื่อให้การบังคับคดีเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว

มาตรา ๗๕/๔^{๗๗} เมื่อปรากฏว่าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมิได้ปฏิบัติตามคำบังคับของศาลปกครองให้ถูกต้องครบถ้วน หรือปฏิบัติล่าช้าเกินสมควร ให้ศาลปกครองไต่สวนหรือแสวงหาข้อเท็จจริง ถ้าศาลปกครองได้ไต่สวนแล้วเห็นว่าข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะรับฟังได้ว่าการที่มิได้ปฏิบัติตามคำบังคับของศาลปกครองให้ถูกต้องครบถ้วนหรือปฏิบัติล่าช้าเป็นไปโดยไม่มีเหตุอันสมควร ศาลปกครอง

^{๗๖} ความในมาตรา ๗๕/๓ เพิ่มโดยมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๙

^{๗๗} ความในมาตรา ๗๕/๔ เพิ่มโดยมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๙

อาจมีคำสั่งให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ปฏิบัติตาม คำบังคับชำระค่าปรับต่อศาลปกครองตามจำนวนที่สมควร ครั้งละไม่เกิน ห้าหมื่นบาท ทั้งนี้ ศาลปกครองอาจแจ้งผู้บังคับบัญชา ผู้กำกับดูแล ผู้ควบคุม หรือนายกรัฐมนตรี เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ หรือสั่งการ หรือลงโทษทางวินัยต่อไปก็ได้ และแจ้งผลให้ศาลปกครองทราบ

คำสั่งปรับตามวรรคหนึ่งให้จัดทำโดยองค์คณะ และให้นำเงิน ค่าปรับดังกล่าวส่งเป็นรายได้แผ่นดิน

ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ให้ชำระค่าปรับ ตามวรรคหนึ่ง ศาลปกครองอาจมีคำสั่งให้มีการบังคับคดีแก่ทรัพย์สิน ของบุคคลนั้นได้

ให้นำความในมาตรานี้ไปใช้บังคับกับกรณีที่หน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมิได้ปฏิบัติตามคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ให้แก่คู่กรณีที่เกี่ยวข้องเป็นการชั่วคราวก่อนการพิพากษาคดี ตามมาตรา ๖๖ หรือปฏิบัติล่าช้าเกินสมควร ด้วยโดยอนุโลม

ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจออกระเบียบ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการปฏิบัติตามมาตรานี้ได้

หมวด ๕ สำนักงานศาลปกครอง

มาตรา ๗๖ ให้มีสำนักงานศาลปกครองเป็นส่วนราชการ ที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีฐานะเป็นนิติบุคคล

มาตรา ๗๗ สำนักงานศาลปกครองมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) รับผิดชอบในงานธุรการของศาลปกครอง
- (๒) ดำเนินการเกี่ยวกับคดีปกครองตามคำสั่งของศาลปกครอง
- (๓) ดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามคำสั่งของศาลปกครอง
- (๔) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเพื่อประโยชน์แก่การปฏิบัติงานของศาลปกครอง
- (๕) วิเคราะห์เหตุแห่งการฟ้องคดีปกครองเพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงวิธีปฏิบัติราชการต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง
- (๖) จัดพิมพ์และเผยแพร่คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครอง
- (๗) จัดให้มีการศึกษาอบรมและพัฒนาความรู้ของตุลาการศาลปกครอง ข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง และเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาหลักกฎหมายมหาชน การบริหารราชการแผ่นดิน และบุคลากรด้านกฎหมายมหาชน
- (๘) ปฏิบัติการอื่นตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลปกครอง

มาตรา ๗๘ ให้มีเลขาธิการสำนักงานศาลปกครองเป็นข้าราชการฝ่ายศาลปกครองขึ้นตรงต่อประธานศาลปกครองสูงสุด มีหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไป ซึ่งราชการของสำนักงานศาลปกครอง และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานศาลปกครอง โดยมีรองเลขาธิการสำนักงานศาลปกครองเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ

การแต่งตั้งเลขาธิการสำนักงานศาลปกครองให้ประธานศาลปกครองสูงสุดคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมจะดำรงตำแหน่ง โดยความเห็นชอบของ ก.ศ.ป. เสนอต่อนายกรัฐมนตรี และให้นายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไป

ในกิจการของสำนักงานศาลปกครองที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก ให้เลขาธิการสำนักงานศาลปกครองเป็นผู้แทนของสำนักงานศาลปกครอง เพื่อการนี้ เลขาธิการสำนักงานศาลปกครองจะมอบหมายให้บุคคลใด ปฏิบัติราชการเฉพาะอย่างแทนก็ได้ ทั้งนี้ ต้องเป็นไปตามระเบียบ ที่คณะกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองกำหนดโดยประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา

เลขาธิการสำนักงานศาลปกครองมีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปี นับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง แต่ประธานศาลปกครองสูงสุดโดยความเห็นชอบ ของ ก.ศป. อาจขยายเวลาการดำรงตำแหน่งได้อีกไม่เกินสองครั้ง ครั้งละหนึ่งปี^{๗๘}

ในกรณีที่เลขาธิการสำนักงานศาลปกครองพ้นจากตำแหน่ง โดยมีได้พ้นจากราชการและมีได้มีความผิดวินัยอย่างร้ายแรงหรือมีมลทิน หรือมัวหมอง ถ้าผู้นั้นมีอายุยังไม่ครบหกสิบปี ให้ประธานศาลปกครองสูงสุด โดยความเห็นชอบของ ก.ขป. มีคำสั่งแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการ ฝ่ายศาลปกครองในระดับที่เทียบเท่าตำแหน่งเลขาธิการสำนักงาน ศาลปกครอง^{๗๙}

^{๗๘} ความในมาตรา ๗๘ วรรคสี่ เพิ่มโดยมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

^{๗๙} ความในมาตรา ๗๘ วรรคห้า เพิ่มโดยมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๗๘/๑^{๘๐} เลขาธิการสำนักงานศาลปกครองอาจแต่งตั้งจาก ตุลาการศาลปกครอง โดยความเห็นชอบของ ก.ศป. และเมื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งแล้ว ให้พ้นจากตำแหน่งตุลาการศาลปกครอง

เลขาธิการสำนักงานศาลปกครองที่ได้รับการแต่งตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้มีวาระการดำรงตำแหน่งสองปีนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง โดยอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้ แต่ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน เว้นแต่ประธานศาลปกครองสูงสุด โดยความเห็นชอบของ ก.ศป. มีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าว

ให้เลขาธิการสำนักงานศาลปกครองที่ได้รับการแต่งตั้งตามวรรคหนึ่ง ได้รับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอื่นตามอัตราของตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง และหากเงินเดือนหรือเงินประจำตำแหน่งที่ได้รับอยู่ก่อนแต่งตั้ง สูงกว่าอัตราเงินเดือนหรืออัตราเงินประจำตำแหน่งสูงสุดของตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง ให้ปรับเข้ากับอัตราเงินเดือนหรืออัตราเงินประจำตำแหน่งสูงสุดของตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง

มาตรา ๗๘/๒^{๘๑} ในกรณีที่เลขาธิการสำนักงานศาลปกครองที่ได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๗๘/๑ กระทำผิดวินัยอยู่ก่อนวันโอนมาดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง ให้ ก.ช.ป. เป็นผู้พิจารณาดำเนินการทางวินัยแก่ผู้นั้นตามบทบัญญัติเกี่ยวกับวินัยแห่งการเป็นตุลาการศาลปกครอง แต่ถ้าได้กระทำผิดวินัยในระหว่างการดำรงตำแหน่ง

^{๘๐} ความในมาตรา ๗๘/๑ เพิ่มโดยมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

^{๘๑} ความในมาตรา ๗๘/๒ เพิ่มโดยมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง และได้โอนกลับไปเป็นตุลาการศาลปกครองแล้ว ให้ ก.ศป. เป็นผู้พิจารณาดำเนินการทางวินัยแก่ผู้นั้น ตามบทบัญญัติเกี่ยวกับวินัยของข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับโทษที่จะลง ให้ ก.ศป. เป็นผู้วินิจฉัย

การพิจารณาดำเนินการทางวินัยตามวรรคหนึ่ง ถ้าเรื่องอยู่ในระหว่างการสืบสวนหรือสอบสวนของผู้บังคับบัญชาก่อนโอนมาดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลปกครองหรือก่อนโอนกลับไปเป็นตุลาการศาลปกครอง ให้ดำเนินการต่อไปตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในขณะที่กระทำความผิดนั้นจนแล้วเสร็จ แล้วส่งเรื่องให้ ก.ขป. หรือ ก.ศป. แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

มาตรา ๗๙ ให้มีพนักงานคดีปกครองทำหน้าที่ช่วยเหลือตุลาการเจ้าของสำนวนในการดำเนินคดีปกครองตามที่ตุลาการเจ้าของสำนวนมอบหมาย และปฏิบัติหน้าที่อื่นในสำนักงานศาลปกครองตามที่เลขาธิการสำนักงานศาลปกครองมอบหมาย

ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีปกครองตามที่ตุลาการเจ้าของสำนวนมอบหมายให้พนักงานคดีปกครองเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๘๐ คุณสมบัติของบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานคดีปกครองในระดับต่าง ๆ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ศป. กำหนด

ให้เลขาธิการสำนักงานศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาแต่งตั้งข้าราชการในสังกัดสำนักงานศาลปกครองซึ่งมีคุณสมบัติตามวรรคหนึ่งเป็นพนักงานคดีปกครอง

มาตรา ๘๑^{๘๒} ให้มีคณะกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง
คณะหนึ่งเรียกโดยย่อว่า “ก.ขป.” ประกอบด้วย

(๑) ประธานศาลปกครองสูงสุด หรือรองประธานศาลปกครองสูงสุด
ที่ประธานศาลปกครองสูงสุดมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ

(๒) เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง และเลขาธิการคณะกรรมการ
ข้าราชการพลเรือน เป็นกรรมการ

(๓) กรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นตุลาการ
ศาลปกครองจำนวนสี่คน ซึ่งได้รับเลือกจากตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
จำนวนสองคน และได้รับเลือกจากตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นจำนวน
สองคน

(๔) กรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ
ที่เป็นข้าราชการฝ่ายศาลปกครองในระดับไม่ต่ำกว่าตำแหน่งที่ ก.ศป.
กำหนดจำนวนสี่คน ซึ่งได้รับเลือกจากข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง

(๕) กรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิด้าน
การพัฒนางองค์กรและด้านการบริหารจัดการ ที่ไม่เป็นหรือไม่เคยเป็น
ข้าราชการศาลปกครองด้านละหนึ่งคน ซึ่งได้รับเลือกจากประธาน
กรรมการและกรรมการตาม (๒) (๓) และ (๔)

ให้ ก.ขป. แต่งตั้งข้าราชการฝ่ายศาลปกครองเป็นเลขานุการ
และผู้ช่วยเลขานุการ

^{๘๒} ความในมาตรา ๘๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๘๑/๑^{๘๓} กรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง (๓) (๔) และ (๕) จะดำรงตำแหน่งกรรมการ ตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง (๒) หรือ (๓) ในเวลาเดียวกันมิได้

มาตรา ๘๑/๒^{๘๔} กรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ตามมาตรา ๔๑/๔

มาตรา ๘๑/๓^{๘๕} การเลือกกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง ผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) การเลือกกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง (๓)ให้นำความในมาตรา ๔๑/๕ มาใช้บังคับ โดยอนุโลม

(๒) การเลือกกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง (๔) ให้เป็นไปตามวิธีการที่ ก.ศ.ป. ประกาศ กำหนดโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

^{๘๓} ความในมาตรา ๘๑/๑ เพิ่มโดยมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

^{๘๔} ความในมาตรา ๘๑/๒ เพิ่มโดยมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

^{๘๕} ความในมาตรา ๘๑/๓ เพิ่มโดยมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๘๒ กรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง (๓) (๔) และ (๕) ให้มีวาระการดำรงตำแหน่ง คราวละสองปี และอาจได้รับเลือกใหม่ได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระ ติดต่อกันมิได้^{๘๖}

ถ้าตำแหน่งว่างลงก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการเลือกซ่อมภายใน หกสิบวันนับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลง เว้นแต่วาระการอยู่ในตำแหน่ง ของกรรมการผู้นั้นจะเหลือไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่ดำเนินการเลือกซ่อมก็ได้

กรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองซึ่งได้รับเลือกซ่อม ให้อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

มาตรา ๘๓^{๘๗} นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการ ข้าราชการฝ่ายศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง (๓) (๔) และ (๕) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ก.ขป. มีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวน กรรมการทั้งหมดให้พ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากกระทำกรหรือมีพฤติกรรม ไม่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่กรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง

(๔) พ้นจากตำแหน่งตุลาการศาลปกครองตามมาตรา ๒๑ ในกรณี ที่เป็นกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง (๓)

^{๘๖} ความในมาตรา ๘๒ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓๓ แห่ง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

^{๘๗} ความในมาตรา ๘๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

(๕) ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุด ในกรณีที่เป็นกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับเลือกจากตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นตามมาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง (๓)

(๖) ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง หรือกรรมการบริหารศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๔๑/๒ วรรคหนึ่ง ในกรณีที่เป็นกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง (๓) (๔) และ (๕)

(๗) พ้นจากการเป็นข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง ในกรณีที่เป็นกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง (๔)

(๘) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘๑/๒ ในกรณีที่เป็นกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง (๕)

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้ ก.ขป. เป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด

มาตรา ๘๔^{๘๘} ให้ ก.ขป. มีอำนาจออกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลและการดำเนินการอื่นของสำนักงานศาลปกครองในเรื่อง ดังต่อไปนี้

(๑) การกำหนดคุณสมบัติ การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้ง การทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ การย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การพ้นจาก

^{๘๘} ความในมาตรา ๘๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

ตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน การออกจากราชการ วินัย การสอบสวน การสั่งพักราชการ การสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน และการลงโทษทางวินัย การร้องทุกข์ และการอุทธรณ์การลงโทษสำหรับข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง

(๒) การรักษาราชการแทนและการปฏิบัติราชการแทนในตำแหน่งของข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง

(๓) การกำหนดเครื่องแบบและการแต่งกายของข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง

(๔) การแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลเพื่อดำเนินกิจการใด ๆ ตามแต่จะมอบหมาย

(๕) การรักษาทะเบียนประวัติและควบคุมการเกษียณอายุของข้าราชการศาลปกครอง

(๖) การกำหนดวิธีการและเงื่อนไขในการจ้างพนักงานราชการและลูกจ้างสำนักงานศาลปกครอง การกำหนดเครื่องแบบและการแต่งกาย วินัย การสอบสวนและการลงโทษทางวินัย การร้องทุกข์ การอุทธรณ์ การรักษาทะเบียนประวัติ รวมทั้งการอื่นที่จำเป็นของพนักงานราชการและลูกจ้างสำนักงานศาลปกครอง

(๗) พิจารณาเสนอแนะต่อ ก.บ.ศป. ในการออกประกาศแบ่งส่วนราชการภายในของสำนักงานศาลปกครองและกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการดังกล่าว

(๘) พิจารณาเสนอแนะต่อ ก.บ.ศป. ในการออกระเบียบการจัดสวัสดิการและการสงเคราะห์อื่นแก่ข้าราชการศาลปกครองและพนักงานราชการและลูกจ้างสำนักงานศาลปกครอง

(๙) การกำหนดกิจการอื่นที่อยู่ในอำนาจและหน้าที่ของ ก.ขป.

มาตรา ๘๔/๑^{๘๙} การประชุมของ ก.ขป. ให้นำความในมาตรา ๔๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๘๕ การกำหนดตำแหน่งและการให้ได้รับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษ ของข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง ให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน ในส่วนที่เกี่ยวกับข้าราชการพลเรือนสามัญมาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ คำว่า “ก.พ.” ให้หมายถึงคณะกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง

มาตรา ๘๖ อัตราเงินเดือน อัตราเงินประจำตำแหน่ง และการให้ได้รับ เงินประจำตำแหน่ง และการจ่ายเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง ของข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง ให้นำบทบัญญัติที่ใช้บังคับแก่ข้าราชการพลเรือน ในกฎหมายว่าด้วยเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๘๗ การบรรจุบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการ ฝ่ายศาลปกครอง และการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ให้ผู้มีอำนาจดังต่อไปนี้ เป็นผู้สั่งบรรจุและแต่งตั้ง

(๑) การบรรจุและแต่งตั้งรองเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมจะดำรงตำแหน่ง โดยความเห็นชอบของ ก.ศป. เสนอต่อนายกรัฐมนตรี และให้นายกรัฐมนตรี นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งต่อไป

(๒) การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่นนอกจาก (๑) ให้เลขาธิการสำนักงานศาลปกครองเป็นผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง

^{๘๙} ความในมาตรา ๘๔/๑ เพิ่มโดยมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๘๘ การโอนข้าราชการฝ่ายศาลปกครองไปบรรจุ และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการในหน่วยงานของรัฐอื่นหรือพนักงาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือการโอนข้าราชการในหน่วยงานของรัฐอื่น หรือพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาบรรจุและแต่งตั้ง ให้ดำรงตำแหน่งข้าราชการฝ่ายศาลปกครองอาจกระทำได้ถ้าเจ้าตัวสมัครใจ โดยผู้มีอำนาจสั่งบรรจุทำความตกลงกับเจ้าสังกัด และได้ปฏิบัติตามระเบียบ ที่คณะกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองกำหนดโดยความเห็นชอบ จากคณะกรรมการข้าราชการหรือคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น ประเภทนั้น ๆ แล้วแต่กรณี

การบรรจุและแต่งตั้งข้าราชการหรือพนักงานขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่โอนมาเป็นข้าราชการฝ่ายศาลปกครองตามวรรคหนึ่ง ให้ดำรงตำแหน่งระดับใดและให้ได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่ง เท่าใด ให้คณะกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองเป็นผู้พิจารณากำหนด แต่เงินเดือนที่จะให้ได้รับจะต้องไม่สูงกว่าข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง ที่มีคุณวุฒิ ความสามารถ และความชำนาญในระดับเดียวกัน

เพื่อประโยชน์ในการนับเวลาราชการ ให้ถือเวลาราชการ หรือเวลาทำงานของผู้ที่โอนมาเป็นข้าราชการฝ่ายศาลปกครองตามวรรคหนึ่ง ในขณะที่เป็นข้าราชการ หรือพนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นเวลาราชการของข้าราชการฝ่ายศาลปกครองตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

การโอนข้าราชการการเมืองและข้าราชการที่อยู่ในระหว่างทดลอง ปฏิบัติหน้าที่ราชการมาเป็นข้าราชการฝ่ายศาลปกครองตามพระราชบัญญัตินี้ จะกระทำมิได้

มาตรา ๘๙ ข้าราชการฝ่ายศาลปกครองมีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญ ตามกฎหมายว่าด้วยกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการเช่นเดียวกับ ข้าราชการพลเรือน

มาตรา ๙๐ เมื่อสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินได้ทำการตรวจสอบ รับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของศาลปกครองและสำนักงาน ศาลปกครองแล้ว ให้เสนอผลการสอบบัญชีโดยตรงต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี โดยไม่ชักช้า

มาตรา ๙๑ ให้สำนักงานศาลปกครองเสนองบประมาณรายจ่าย ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนของศาลปกครอง และสำนักงานศาลปกครองไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปี หรือร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม แล้วแต่กรณี ในการนี้ คณะรัฐมนตรีอาจทำความเห็นเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ ของศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครองไว้ในรายงานการเสนอ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างพระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมด้วยก็ได้

มาตรา ๙๒ ในการเสนอหรือพิจารณางบประมาณรายจ่าย การแต่งตั้งตุลาการศาลปกครอง หรือในการพิจารณาเรื่องใดเกี่ยวกับ สำนักงานศาลปกครองหรือศาลปกครอง ถ้าเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง ร้องขอคณะรัฐมนตรี ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องอาจอนุญาตให้เลขาธิการ สำนักงานศาลปกครองหรือผู้ซึ่งเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง มอบหมายมาชี้แจงได้

มาตรา ๙๓ ให้สำนักงานศาลปกครองจัดทำรายงานการปฏิบัติงาน
ของศาลปกครองและของสำนักงานศาลปกครองเสนอต่อคณะรัฐมนตรี
สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาปีละหนึ่งครั้ง

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๙๔ ในวาระเริ่มแรก ให้จัดตั้งศาลปกครองในภูมิภาค
ดังต่อไปนี้

(๑) ศาลปกครองขอนแก่น ตั้งอยู่ในจังหวัดขอนแก่น โดยมีเขต
ตลอดท้องที่จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดมหาสารคาม

(๒) ศาลปกครองชุมพร ตั้งอยู่ในจังหวัดชุมพร โดยมีเขต
ตลอดท้องที่จังหวัดชุมพร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดเพชรบุรี^{๙๐}
และจังหวัดระนอง

(๓) ศาลปกครองเชียงใหม่ ตั้งอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีเขต
ตลอดท้องที่จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน
จังหวัดลำปาง และจังหวัดลำพูน

^{๙๐} ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองเพชรบุรี
พ.ศ. ๒๕๕๕ ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๙ ตอนที่ ๓๔ ก เมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน
๒๕๕๕ (หน้า ๔-๖) และมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดให้
ศาลปกครองเพชรบุรีมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดเพชรบุรี
จังหวัดราชบุรี และจังหวัดสมุทรสงคราม

(๔) ศาลปกครองนครราชสีมา ตั้งอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดนครราชสีมา

(๕) ศาลปกครองนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ในจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดกระบี่ จังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต^{๙๑} และจังหวัดสุราษฎร์ธานี

(๖) ศาลปกครองบุรีรัมย์ ตั้งอยู่ในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์

(๗) ศาลปกครองพิษณุโลก ตั้งอยู่ในจังหวัดพิษณุโลก โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดตาก จังหวัดนครสวรรค์^{๙๒} จังหวัดพิจิตร จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดสุโขทัย

(๘) ศาลปกครองแพร่ ตั้งอยู่ในจังหวัดแพร่ โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ และจังหวัดอุตรดิตถ์

(๙) ศาลปกครองยะลา ตั้งอยู่ในจังหวัดยะลา โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา

^{๙๑} ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองภูเก็ต พ.ศ. ๒๕๕๕ ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๙ ตอนที่ ๓๔ ก เมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๕ (หน้า ๑-๓) และมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กำหนดให้ศาลปกครองภูเก็ต มีเขตตลอดท้องที่จังหวัดกระบี่ จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดระนอง

^{๙๒} ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองนครสวรรค์ พ.ศ. ๒๕๕๕ ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๙ ตอนที่ ๓๔ ก เมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๕ (หน้า ๗-๙) และมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว กำหนดให้ศาลปกครองนครสวรรค์ มีเขตตลอดท้องที่จังหวัดชัยนาท จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดเพชรบูรณ์ และจังหวัดอุทัยธานี

(๑๐) ศาลปกครองระยอง ตั้งอยู่ในจังหวัดระยอง โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดสระแก้ว

(๑๑) ศาลปกครองลพบุรี ตั้งอยู่ในจังหวัดลพบุรี โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดนครนายก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดลพบุรี จังหวัดสระบุรี จังหวัดสิงห์บุรี และจังหวัดอ่างทอง

(๑๒) ศาลปกครองสกลนคร ตั้งอยู่ในจังหวัดสกลนคร โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดสกลนคร

(๑๓) ศาลปกครองสงขลา ตั้งอยู่ในจังหวัดสงขลา โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดตรัง จังหวัดพัทลุง จังหวัดสงขลา และจังหวัดสตูล

(๑๔) ศาลปกครองสุพรรณบุรี ตั้งอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดชัยนาท จังหวัดสุพรรณบุรี และจังหวัดอุทัยธานี

(๑๕) ศาลปกครองอุดรธานี ตั้งอยู่ในจังหวัดอุดรธานี โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดเลย จังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดอุดรธานี

(๑๖) ศาลปกครองอุบลราชธานี ตั้งอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยมีเขตตลอดท้องที่จังหวัดยโสธร จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดอำนาจเจริญ

มาตรา ๙๕ ในกรณีที่มีการจัดตั้งและเปิดทำการศาลปกครองในภูมิภาคตามมาตรา ๘ เพิ่มเติมในเขตศาลปกครองกลางหรือศาลปกครองในภูมิภาคตามมาตรา ๙๔ บรรดาคดีของเขตท้องที่ศาลปกครองในภูมิภาคที่จัดตั้งขึ้นใหม่ ซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลปกครองกลาง

หรือศาลปกครองในภูมิภาคตามมาตรา ๘๔ ให้คงพิจารณาพิพากษา
ในศาลปกครองกลางหรือศาลปกครองในภูมิภาคนั้นต่อไป

มาตรา ๘๖ ภายในระยะเวลาห้าปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้
ใช้บังคับ มิให้นำมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๓) มาใช้บังคับกับผู้ได้รับ
การแต่งตั้งเป็นตุลาการในศาลปกครองสูงสุดในระหว่างนั้น

ในกรณีที่ผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
ตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ที่ได้รับหรือมีสิทธิได้รับบำนาญปกติแล้วในขณะที่แต่งตั้ง
ให้นำความในมาตรา ๓๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๘๗ การแต่งตั้งตุลาการในศาลปกครองสูงสุดครั้งแรก
เมื่อพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้มีคณะกรรมการคัดเลือกตุลาการ
ในศาลปกครองสูงสุด ประกอบด้วยข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการ
กฤษฎีกาสองคนซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่คณะกรรมการกฤษฎีกา
ผู้พิพากษาในศาลฎีกาสองคนซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา
และได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ผู้แทนคณะกรรมการข้าราชการ
อัยการหนึ่งคน ผู้แทนคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนหนึ่งคน ผู้แทน
คณะกรรมการสภาพนายความหนึ่งคน ผู้แทนคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่า
ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทุกแห่งซึ่งเลือกกันเองให้เหลือสองคน
และผู้แทนคณะรัฐศาสตร์หรือเทียบเท่าของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทุกแห่ง
ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคนเป็นกรรมการ และให้กรรมการดังกล่าว
เลือกกรรมการด้วยกันเองคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการ

ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งเลือกข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง
คนหนึ่งทำหน้าที่เป็นเลขานุการ

มาตรา ๙๘ ให้คณะกรรมการคัดเลือกตุลาการในศาลปกครองสูงสุด คัดเลือกบุคคลผู้มีคุณสมบัติตามพระราชบัญญัตินี้และมีความรู้ความสามารถ และความประพฤติเหมาะสมที่จะแต่งตั้งเป็นตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ไม่เกินยี่สิบสามคน และให้นำความในมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับ โดยอนุโลม ทั้งนี้ ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้คณะกรรมการคัดเลือกตุลาการในศาลปกครองสูงสุดจัดทำบัญชี รายชื่อบุคคลที่จะคัดเลือกจากผู้ที่สนใจสมัครและผู้ที่สถาบันหรือองค์กร ที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่มิคุณสมบัติตามมาตรา ๑๓ (๔) เสนอขึ้น และให้บุคคล ดังกล่าวแสดงหลักฐานผลงานทางวิชาการหรือทางประสบการณ์ที่บ่งชี้ถึง ความรู้ความสามารถที่เหมาะสมสำหรับตำแหน่งตุลาการในศาลปกครองสูงสุด เพื่อสรรหาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมที่สุดตามจำนวน ที่กำหนดในวรรคหนึ่ง ในการนี้ให้เปิดเผยบัญชีรายชื่อบุคคลที่จะคัดเลือก และรายชื่อบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกให้ทราบทั่วไป และเชิญชวนให้บุคคล ในวงการกฎหมายและการบริหารราชการแผ่นดินให้ข้อคิดเห็นและนำมา พิจารณาก่อนนำรายชื่อผู้ที่ได้รับการคัดเลือกในขั้นที่สุดเสนอต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อดำเนินการต่อไป

เมื่อมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้คณะกรรมการคัดเลือกตุลาการในศาลปกครองสูงสุด เป็นอันพ้นจากหน้าที่ และให้ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดคัดเลือกตุลาการ ในศาลปกครองสูงสุดด้วยตนเอง เป็นประธานศาลปกครองสูงสุดหนึ่งคน รองประธานศาลปกครองสูงสุดสองคน และตุลาการหัวหน้าคณะ ศาลปกครองสูงสุดสี่คน และให้นำความในมาตรา ๑๕ วรรคสอง และวรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๙๙ ในระยะเริ่มแรกให้ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ซึ่งได้รับแต่งตั้งตามมาตรา ๙๘ คัดเลือกรายชื่อบุคคลผู้มีคุณสมบัติ และมีความเหมาะสมที่จะแต่งตั้งเป็นอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น รองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้นศาลละหนึ่งคน และตุลาการศาลปกครองชั้นต้นอีกไม่เกิน หนึ่งร้อยสามสิบคน และให้ดำเนินการตามมาตรา ๙๘ วรรคสอง โดยอนุโลมก่อนเสนอรายชื่อให้นายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูล เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

มาตรา ๑๐๐ เมื่อมีการแต่งตั้งตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ตามมาตรา ๙๘ และตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นตามมาตรา ๙๙ แล้ว ให้วุฒิสภา คณะรัฐมนตรี และประธานศาลปกครองสูงสุดดำเนินการ ให้มีการเลือกกรรมการตุลาการศาลปกครองภายในเก้าสิบวัน

มาตรา ๑๐๑ ในระยะเริ่มแรกจนถึงวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๔ มิให้นำมาตรา ๓๐ วรรคสอง มาใช้บังคับ และให้ตุลาการศาลปกครองชั้นต้น ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้นและรองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น ได้รับเงินเดือนในขั้นต่ำของตำแหน่ง แต่ถ้าผู้ที่โอนมาเคยได้รับเงินเดือนสูงกว่า ขั้นต่ำของตำแหน่ง การให้ได้รับเงินเดือนอัตราใดให้เป็นไปตามที่ ก.ศ.ป. กำหนด

มาตรา ๑๐๒ ในกรณีที่มีผู้โอนมาเป็นตุลาการศาลปกครอง หรือข้าราชการฝ่ายศาลปกครองเป็นข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วย บำเหน็จบำนาญข้าราชการอยู่แล้วก่อนวันที่บทบัญญัติหมวด ๓ แห่งพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๓๙ ใช้บังคับ

แต่มิได้สมัครเป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ให้มีสิทธิได้รับ
บำเหน็จบำนาญตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

มาตรา ๑๐๓ เมื่อได้มีการแต่งตั้งตุลาการศาลปกครอง
ตามมาตรา ๙๘ และมาตรา ๙๙ แล้ว ให้ประธานศาลปกครองสูงสุด
ประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดวันเปิดทำการศาลปกครองสูงสุด
ศาลปกครองกลาง และศาลปกครองในภูมิภาค สำหรับศาลปกครองสูงสุด
และศาลปกครองกลางต้องเปิดทำการไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่
วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ สำหรับศาลปกครองในภูมิภาค
ตามมาตรา ๙๔ ให้ดำเนินการเปิดทำการตามความจำเป็นโดยคำนึงถึงการ
คัดเลือกตุลาการศาลปกครองที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสม แต่ทั้งนี้
ต้องไม่น้อยกว่าปีละเจ็ดศาล

ในระหว่างที่เปิดทำการศาลปกครองในภูมิภาคตามมาตรา ๙๔
ยังไม่ครบทุกแห่งให้ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจ
ออกประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้ศาลปกครองในภูมิภาค
ที่เปิดทำการแล้วมีเขตอำนาจในจังหวัดใดที่อยู่ใกล้เคียงกับศาลปกครองนั้น
เพิ่มเติมได้ตามที่สมควร

เมื่อได้มีประกาศวันเปิดทำการศาลปกครองกลางแล้ว บรรดาเรื่อง
ที่ร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ซึ่งอยู่ในระหว่างการพิจารณา
หรือที่มีคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์แล้ว แต่นายกรัฐมนตรี
ยังมีได้สั่งการให้โอนไปเป็นคดีของศาลปกครองกลาง และถ้าศาลปกครองกลาง
เห็นว่าเป็นคดีตามมาตรา ๙ ก็ให้พิจารณาและมีคำพิพากษาต่อไป

เพื่อความสะดวกในการดำเนินคดีปกครองของผู้ร้องทุกข์ ถ้าได้มีการ
เปิดทำการศาลปกครองในภูมิภาคแล้ว เมื่อเห็นสมควร ศาลปกครองกลาง
จะโอนคดีนั้นไปยังศาลปกครองในภูมิภาคที่มีเขตอำนาจก็ได้

การดำเนินกระบวนการพิจารณาและพิพากษาคดีปกครองที่โอนมาตามวรรคสาม ให้เป็นไปตามระเบียบที่ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดกำหนด ทั้งนี้ โดยไม่ขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๐๔ ในระหว่างที่ยังไม่มีระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามมาตรา ๘๔ ให้นำกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนมาใช้บังคับกับข้าราชการฝ่ายศาลปกครองโดยอนุโลม โดยให้คณะกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองมีอำนาจหน้าที่เป็นคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนตามกฎหมายดังกล่าว

ในระยะเริ่มแรก ให้ข้าราชการฝ่ายศาลปกครองทำการคัดเลือกข้าราชการฝ่ายศาลปกครองด้วยตนเองจำนวนสามคนเพื่อเป็นกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองโดยไม่ชักช้า ในระหว่างที่ยังไม่มีการแต่งตั้งตำแหน่งใดซึ่งเป็นกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองโดยตำแหน่ง ให้คณะกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองประกอบด้วยกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๑๐๕ บรรดาคดีที่ได้ยื่นฟ้องหรืออยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลอื่นอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และมีลักษณะเป็นคดีปกครองตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ศาลนั้นดำเนินกระบวนการพิจารณาและมีคำพิพากษาต่อไปจนคดีนั้นถึงที่สุด

มาตรา ๑๐๖ สิทธิร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์ตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ ในคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าเป็นสิทธิฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรม

มาตรา ๑๐๗ ในวาระเริ่มแรกก่อนที่สำนักงานศาลปกครอง จะได้รับงบประมาณรายจ่ายประจำปี ให้ ก.ศป. จัดทำแผนงานในการ ดำเนินการของศาลปกครองและแผนงานการจัดตั้งและการบริหารงาน ของสำนักงานศาลปกครองเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขอรับเงินอุดหนุน เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการและการบริหารงานตามแผนงานดังกล่าว

ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาจัดสรรเงินงบประมาณรายจ่าย เป็นเงินอุดหนุนทั่วไป เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามแผนงานที่ ก.ศป. เสนอตามความจำเป็น

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

บัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งตุลาการศาลปกครอง^{๔๓}

ชั้นศาล	ชั้นเงินเดือน	ตำแหน่ง	เงินเดือน (บาท/เดือน)	เงินประจำตำแหน่ง (บาท/เดือน)
ศาลปกครองสูงสุด	๔	ประธานศาลปกครองสูงสุด	๘๓,๐๙๐	๕๕,๐๐๐
	๓	รองประธานศาลปกครองสูงสุด ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด ตุลาการศาลปกครองสูงสุด อธิบดีศาลปกครองชั้นต้น รองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น	๘๑,๙๒๐	๕๐,๐๐๐
ศาลปกครองชั้นต้น		ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น ตุลาการศาลปกครองชั้นต้น	๘๐,๕๔๐	๔๒,๕๐๐
	๒	รองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น ตุลาการศาลปกครองชั้นต้น	๗๖,๘๐๐	๔๑,๕๐๐
	๑	ตุลาการศาลปกครองชั้นต้น	๗๔,๓๖๐	๓๐,๐๐๐

ให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นต้นไป

^{๔๓} บัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งตุลาการศาลปกครองเดิม ถูกยกเลิกโดยมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งได้นำบัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งตุลาการศาลปกครองใหม่พิมพ์ไว้แทนที่แล้ว

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติให้จัดตั้งศาลปกครองขึ้น เพื่อให้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีข้อพิพาททางกฎหมายปกครอง ระหว่างเอกชนกับหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือระหว่าง หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยกัน เกี่ยวกับการกระทำหรือการละเว้น การกระทำที่หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องปฏิบัติตามกฎหมาย หรือเนื่องจากการกระทำหรือการละเว้นการกระทำที่หน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งตามอำนาจหน้าที่ของศาลปกครองดังกล่าวเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการออกกฎหรือคำสั่งทางปกครอง การกระทำละเมิดในทางปกครอง หรือการทำสัญญาทางปกครอง อันเป็นเรื่องของกฎหมายมหาชน และโดยที่ ระบบการพิจารณาและพิพากษาคดีจำเป็นต้องมีกระบวนการเป็นพิเศษ ต่างจากคดีปกติทั่ว ๆ ไป เพราะผลแห่งคำพิพากษาอาจกระทบถึง การบริหารราชการแผ่นดิน หรือต้องจ่ายเงินภาษีอากรของส่วนรวม เป็นค่าชดเชยหรือค่าเสียหายแก่เอกชน ในขณะที่เดียวกันเอกชน จะอยู่ในฐานะเสียเปรียบที่ไม่อาจทราบข้อมูลจากหน่วยงานของรัฐได้ ในการพิจารณาจึงจำเป็นต้องใช้ระบบไต่สวนเพื่อหาข้อเท็จจริงที่แท้จริง และต้องมีตุลาการที่มีความเชี่ยวชาญเป็นการเฉพาะซึ่งสามารถตรวจสอบได้จากฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และประชาชนทั่วไปซึ่งจะถูกกระทบในทางใด ทางหนึ่งจากคำพิพากษาของศาลปกครอง รวมทั้งต้องมีหน่วยงานธุรการ ของศาลปกครองที่เป็นอิสระ ฉะนั้น เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้^{๙๔}

^{๙๔} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖ ตอนที่ ๙๔ ก วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๒ (หน้า ๑-๔๐)

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้ตุลาการศาลปกครองได้รับเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งสำหรับตำแหน่งต่าง ๆ โดยเทียบเคียงกับอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรมในระดับเดียวกันและเนื่องด้วยได้มีการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรมให้รับในอัตราใหม่ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ สมควรปรับปรุงอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งของตุลาการศาลปกครองให้เท่าเทียมกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้^{๙๕}

^{๙๕} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๙ ตอนที่ ๒๙ ก วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๕ (หน้า ๑-๓)

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ในปัจจุบันการฟ้องคดีปกครองที่ขอให้ศาลสั่งให้ใช้เงิน หรือส่งมอบทรัพย์สินอันสืบเนื่องจากคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) หรือ (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ คู่กรณีจะต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลโดยไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ ทำให้เป็นภาระแก่คู่กรณีที่ไม่มีทรัพย์สินเพียงพอที่จะเสียค่าธรรมเนียมศาล หรือทำให้ได้รับความเดือดร้อนเกินสมควรถ้าไม่ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล ดังนั้น สมควรกำหนดให้ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาอนุญาตการขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลได้ ประกอบกับคดีดังกล่าว มีลักษณะเดียวกับคดีที่มีคำขอให้ปลดเปลื้องทุกข์อันอาจคำนวณเป็นราคาเงินได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง สมควรกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมศาลในการฟ้องคดีปกครองให้สอดคล้องกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้^{๙๖}

^{๙๖} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๒ ตอนที่ ๑๔ ก วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ (หน้า ๒๖-๒๙)

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมบัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งตุลาการศาลปกครองเพื่อให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปโดยปรับอัตราเงินเดือนเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละสาม ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๗ และปรับอัตราเงินเดือนเพิ่มขึ้นอีกในอัตราร้อยละห้า ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๘ และกำหนดให้ตุลาการศาลปกครองมีสิทธิได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราว เพื่อให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปและสอดคล้องกับข้าราชการประเภทต่าง ๆ นอกจากนี้ ในกรณีที่มีการปรับอัตราเงินเดือนตุลาการศาลปกครองเพิ่มเป็นร้อยละเท่ากันทุกอัตราและไม่เกินร้อยละสิบของอัตราที่ใช้บังคับอยู่ สมควรกำหนดให้กระทำได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้^{๔๗}

^{๔๗} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๐ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔ ตอนที่ ๔๖ ก วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ (หน้า ๑๑-๑๓)

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เมื่อศาลปกครองได้เปิดทำการแล้วทำให้มีการแยกสัญญาทางปกครองออกจากสัญญาทางแพ่งนับว่ามีผลความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งในเรื่องของศาลที่มีเขตอำนาจเหนือคดี กฎหมายสารบัญญัติและกฎหมายวิธีสบัญญัติที่จะนำมาใช้ในคดีนั้น สัญญาทางปกครองจึงเป็นหลักเกณฑ์ใหม่ที่แม้แต่นักกฎหมายยังถกเถียงเพื่อค้นหาความหมายแนวทางที่เหมาะสมหรือควรจะเป็น ในแต่ละปีหน่วยงานของรัฐได้ทำสัญญากับเอกชนหรือกับหน่วยงานของรัฐด้วยกันในกิจกรรมที่หลากหลายตั้งแต่กิจกรรมขนาดเล็กจนถึงโครงการขนาดใหญ่ เช่น สัญญาจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ สัญญาจ้างก่อสร้างอาคาร ถนนหรือสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ สัญญาสัมปทาน ฯลฯ หากนับรวมมูลค่าตามสัญญาเหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับเงินงบประมาณแผ่นดินจำนวนมาก แต่เนื่องจากการฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้ยื่นฟ้องคดีภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่มีเหตุหรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี แต่ไม่เกินสิบปีนับแต่วันที่มีเหตุแห่งการฟ้องคดีซึ่งเดิมสัญญาดังกล่าวมีอายุความถึงสิบปีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อได้มีการตีความสัญญาโดยศาลปกครองหรือคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลว่าเป็นสัญญาประเภทใด หากตีความว่าเป็นสัญญาทางปกครองจะทำให้กำหนดระยะเวลาในการฟ้องคดีลดเหลือเพียงหนึ่งปี เป็นเหตุให้ระยะเวลาฟ้องคดีสั้นลงโดยผลของกฎหมายตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ สมควรแก้ไขระยะเวลาฟ้องคดีดังกล่าวให้ยาวขึ้น นอกจากนี้ปัจจุบันยังมีปัญหาการตีความความหมายของเรื่องประโยชน์แก่ส่วนรวม จึงเห็นควรบัญญัติเรื่องนี้

ไว้ในบทนิยาม เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการใช้กฎหมายยิ่งขึ้น
จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้^{๙๘}

^{๙๘} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕)
พ.ศ. ๒๕๕๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๓๙ ก วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์
๒๕๕๑ (หน้า ๑-๓)

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ โดยที่ปัจจุบันปริมาณคดีปกครองประเภทที่ต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยเร่งด่วนให้ทันต่อการแก้ไขเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่คู่กรณีหรือเพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เช่น คดีเกี่ยวกับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ และการแต่งตั้งข้าราชการในหน่วยงานทางปกครอง เป็นต้น ซึ่งหากให้คดีปกครองประเภทดังกล่าวดำเนินการตามขั้นตอนและมีผู้รับผิดชอบเช่นเดียวกับคดีปกครองทั่วไปอาจเป็นผลทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยเร่งด่วนมีความล่าช้า สมควรเพิ่มอำนาจในการจัดตั้งแผนกหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นในศาลปกครองสูงสุดหรือศาลปกครองชั้นต้น และกำหนดตำแหน่งตุลาการศาลปกครองที่เรียกชื่ออย่างอื่น เพื่อทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวโดยเฉพาะอีกทั้ง เพื่อให้การบริหารงานบุคคลของศาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเหมาะสมกับการอำนวยความสะดวกธรรมให้แก่ประชาชน รวมทั้งแก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดจำนวนตุลาการศาลปกครองให้สอดคล้องกับหลักการและบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้^{๙๙}

^{๙๙} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๔ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๘ ตอนที่ ๒๙ ก วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๔ (หน้า ๑-๔)

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่องค์ประกอบของคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองที่ผ่านมา ได้บัญญัติไว้เฉพาะในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยมีได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ สมควรกำหนดบทบาทบัญญัติเกี่ยวกับองค์ประกอบของคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ และแก้ไขเพิ่มเติมคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม วิธีการเลือก และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการตุลาการศาลปกครองผู้ทรงคุณวุฒิให้สอดคล้องกับการกำหนดบทบาทบัญญัติดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้^{๑๐๐}

^{๑๐๐} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๕๗ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๑ ตอนที่ ๗๙ ก วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗ (หน้า ๔-๑๐)

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ปัจจุบันการดำเนินการบังคับคดีปกครองยังมีข้อขัดข้อง เนื่องจากกฎหมายไม่ได้กำหนดรายละเอียดในการดำเนินการบังคับคดีปกครองให้ครอบคลุมคดีปกครองทุกประเภท ซึ่งคดีปกครองมีลักษณะเฉพาะไม่สามารถนำหลักการของการบังคับคดีแพ่งมาใช้ในการดำเนินการบังคับคดีให้มีประสิทธิภาพในทุกกรณีได้ อีกทั้งไม่มีบทบัญญัติกำหนดอำนาจและหน้าที่ของเจ้าพนักงานบังคับคดี ตลอดจนมาตรการที่จะบังคับให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติตามคำสั่งของศาลปกครองให้ถูกต้องครบถ้วนภายในเวลาอันสมควร อีกทั้งสมควรกำหนดให้ในกรณีที่มีการอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น คู่กรณีฝ่ายชนะคดีในคดีที่กำหนดอาจยื่นคำขอต่อศาลปกครองชั้นต้นหรือศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณี เพื่อให้มีการปฏิบัติตามคำสั่งได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนต้องรอการปฏิบัติตามคำพิพากษาในระหว่างการพิจารณาคดีชั้นอุทธรณ์ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้^{๑๐๑}

^{๑๐๑} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๙ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๓ ตอนที่ ๓๖ ก วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๙ (หน้า ๑-๔)

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่สมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติบางประการในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับการแต่งตั้งตุลาการศาลปกครองชั้นต้น การเลื่อนตุลาการศาลปกครองชั้นต้นซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้นไปดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุดได้ เพื่อคงความต่อเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ที่จำเป็นต้องอาศัยความเชี่ยวชาญและความชำนาญในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีปกครอง วาระการดำรงตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุดโดยให้มีวาระสี่ปี การดำเนินการทางวินัยแก่ข้าราชการตุลาการศาลปกครอง กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารศาลปกครองมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการบริหารราชการของศาลปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการบริหารงานทั่วไป งบประมาณ การเงิน ทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่นของศาลปกครอง รวมทั้งงานธุรการของสำนักงานศาลปกครองให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ แบบแผน และประเพณีปฏิบัติของทางราชการศาลปกครอง เพื่อให้การบริหารราชการศาลปกครองเป็นไปด้วยความเรียบร้อยยิ่งขึ้น และปรับปรุงองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการข้าราชการฝ่ายศาลปกครองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ตลอดจนกำหนดเรื่องการดำรงตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง และการดำเนินการทางวินัยแก่เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น^{๑๐๒}

^{๑๐๒} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๙๘ ก วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๐ (หน้า ๕-๒๒)

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๙๐ บัญญัติให้พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งและให้ตุลาการพ้นจากตำแหน่ง แต่ในกรณีที่พ้นจากตำแหน่งเพราะความตายหรือเกษียณอายุ พ้นจากตำแหน่งตามวาระ หรือพ้นจากราชการเพราะถูกลงโทษ ให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงทราบ มาตรา ๑๙๘ บัญญัติให้การบริหารงานบุคคลเกี่ยวกับตุลาการศาลปกครองต้องดำเนินการโดยคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง ซึ่งประกอบด้วยประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นประธานและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นตุลาการในศาลปกครอง และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งไม่เป็นหรือเคยเป็นตุลาการในศาลปกครองไม่เกินสองคน บรรดาที่ได้รับเลือกจากข้าราชการตุลาการศาลปกครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ และมาตรา ๒๓๑ บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลปกครองได้ เมื่อเห็นว่า มีกรณี กฎ คำสั่ง หรือการกระทำใดของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ในเรื่องดังกล่าวให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประกอบกับมาตรา ๑๘๘ วรรคสอง บัญญัติให้ผู้พิพากษาและตุลาการย่อมมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีสมควรกำหนดความคุ้มครองตุลาการในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีซึ่งได้กระทำโดยสุจริต นอกจากนั้น สมควรปรับปรุงการพิจารณาพิพากษาคดีและการบริหารจัดการคดีของศาลปกครองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยกำหนดให้สามารถยื่นคำฟ้องโดยส่งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ สื่อดิจิทัลอื่นใด หรือโทรสารเพื่อประโยชน์ในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางปกครองได้โดยง่าย สะดวกรวดเร็ว และทั่วถึง รวมทั้งกำหนดกระบวนการพิจารณาโดยวิธีการ

ทางอิเล็กทรอนิกส์หรือระบบการประชุมทางจอภาพ ตลอดจนแก้ไขเพิ่มเติม
กระบวนการพิจารณาในการพิจารณาคำขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล
การนั่งพิจารณาคดีในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน และการไม่จัดให้มีการ
นั่งพิจารณาคดีสำหรับคดีที่อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น
จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้^{๑๐๓}

^{๑๐๓} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐)
พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๙๗ ก วันที่ ๒๑
พฤศจิกายน ๒๕๖๑ (หน้า ๖-๑๖)

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมบัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งตุลาการศาลปกครองเพื่อให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจและค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น โดยกำหนดให้ถือว่าเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวตามภาวะเศรษฐกิจตามระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยการจ่ายเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวตุลาการศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งตุลาการศาลปกครองได้รับไปแล้วตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็นต้นมาจนถึงวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นส่วนหนึ่งของเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งที่ได้รับการปรับเพิ่มตามบัญชีอัตราเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งตุลาการศาลปกครอง และให้การได้รับเงินเพิ่มค่าครองชีพชั่วคราวในกรณีนั้นสิ้นสุดลงในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้^{๑๐๔}

^{๑๐๔} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๑๑๒ ก วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๑ (หน้า ๘-๑๐)

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นกระบวนการหนึ่งซึ่งช่วยให้การบริหารจัดการคดีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการเปิดโอกาส และส่งเสริมให้คู่กรณีมีทางเลือกในการระงับข้อพิพาททางปกครองได้อีกทางหนึ่งสมควรเพิ่มบทบัญญัติให้ศาลปกครองมีอำนาจไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองภายใต้หลักความชอบด้วยกฎหมาย เพื่อให้ข้อพิพาททางปกครองยุติลงได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้นด้วยความสมัครใจของคู่กรณี และรักษาไว้ซึ่งสัมพันธที่ดีระหว่างกัน ตลอดจนส่งเสริมให้การบริหารจัดการคดีของศาลปกครองมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้^{๑๐๕}

^{๑๐๕} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๕๖ ก วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๒ (หน้า ๒๔๗-๒๕๒)

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรเพิ่มอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศาลปกครองให้รวมถึงการออกระเบียบเกี่ยวกับการกำหนดเบี้ยประชุมสำหรับข้าราชการตุลาการศาลปกครอง ซึ่งเข้าร่วมการประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๙๓ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งบัญญัติให้ศาลปกครองมีระบบเงินเดือนและค่าตอบแทนเป็นการเฉพาะตามความเหมาะสมตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้^{๑๐๖}

^{๑๐๖} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๓) พ.ศ. ๒๕๖๔ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๘ ตอนที่ ๑๑ ก วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ (หน้า ๑๐-๑๒)

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศาลปกครองในการออกระเบียบเกี่ยวกับเงินค่าตอบแทนพิเศษ และสิทธิและประโยชน์อื่นของข้าราชการตุลาการศาลปกครอง ข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง และพนักงานราชการและลูกจ้างสำนักงานศาลปกครอง อันจะเป็นมาตรการสำคัญอย่างหนึ่งในการเพิ่มพูนประสิทธิภาพ และเสริมสร้างขวัญกำลังใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจในการอำนวยความยุติธรรมทางปกครองแก่บุคลากรของศาลปกครอง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้^{๑๐๗}

^{๑๐๗} พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๔) พ.ศ. ๒๕๖๔ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๘ ตอนที่ ๓๕ ก วันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๔ (หน้า ๔-๖)

จริยธรรมตุลาการศาลปกครอง
(ให้ไว้ ณ วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๖)

จริยธรรมตุลาการศาลปกครอง
(ให้ไว้ ณ วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๖)

เนื่องจากศาลปกครองได้จัดตั้งขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวก
ในการพิจารณาพิพากษาคดีปกครอง ดังนั้น ตุลาการศาลปกครอง
นอกจากจะต้องมีวินัยแห่งการเป็นตุลาการศาลปกครองโดยเคร่งครัดแล้ว
ยังจำเป็นต้องมีจริยธรรมอันดีงามและเหมาะสมไว้เป็นหลักในการประพฤติ
ปฏิบัติเพื่อเป็นหลักประกันความยุติธรรมแก่ประชาชนและสังคม
โดยส่วนรวม ประธานศาลปกครองสูงสุดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ
ตุลาการศาลปกครอง จึงกำหนดจริยธรรมตุลาการศาลปกครองไว้
ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ หน้าที่ของตุลาการศาลปกครอง คือ การอำนวยความสะดวก
ในการพิจารณาพิพากษาคดีปกครอง ซึ่งจักต้องปฏิบัติหน้าที่ในพระปรมาภิไธย
ของพระมหากษัตริย์ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เทียงธรรม ถูกต้อง
ตามกฎหมายและนิติประเพณี ทั้งจักต้องแสดงให้เป็นที่ประจักษ์
แก่สาธารณชนด้วยว่าตนปฏิบัติเช่นนี้อย่างเคร่งครัดครบถ้วน เพื่อการนี้
ตุลาการศาลปกครองจักต้องยึดมั่นในระบบคุณธรรมและความเป็นอิสระ
ของตน และเทิดทูนไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์แห่งสถาบันตุลาการศาลปกครอง

ข้อ ๒ ตุลาการศาลปกครองจักต้องพิจารณาคดีโดยไตร่ตรอง สุขุม รอบคอบและไม่ชักช้า พึงตัดการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ไม่จำเป็นออก เพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็ว

ข้อ ๓ ในการไต่สวนและการนั่งพิจารณาคดี ตุลาการศาลปกครอง จักต้องวางตนเป็นกลางและปราศจากอคติ สรรวมตนให้เหมาะสม กับตำแหน่งหน้าที่ แต่งกายเรียบร้อย ใช้วาจาสุภาพ ทั้งพึงไต่สวน ชักถาม และฟังความจากคู่กรณีรวมทั้งผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่างตั้งใจ ให้ความเสมอภาค และมีเมตตาธรรม

ข้อ ๔ ตุลาการศาลปกครองจักต้องควบคุมการดำเนินกระบวนการพิจารณา ในศาลให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ทั้งจักต้องมีให้ผู้ใดประพฤติตน ไม่สมควรในศาล

ข้อ ๕ ตุลาการศาลปกครองจักต้องละเว้นการกล่าวถึงข้อเท็จจริง ในคดีที่อาจกระทบต่อบุคคลใด ไม่วิจารณ์หรือให้ความเห็นแก่คู่กรณี หรือบุคคลภายนอกเกี่ยวกับคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณาหรือกำลังจะขึ้นสู่ศาล หรืออยู่ในข่ายที่อาจขึ้นสู่ศาลได้

ข้อ ๖ ตุลาการศาลปกครองพึงถอนตัวจากการพิจารณา และพิพากษาคดีเมื่อมีเหตุที่ตนอาจถูกคัดค้านได้ตามกฎหมาย หรือเมื่อมี เหตุประการอื่นที่เกี่ยวกับตัวตุลาการศาลปกครอง อันอาจทำให้ การพิจารณาคดีนั้นเสียความยุติธรรม และจักต้องไม่กระทำการใด ๆ

อันเป็นการจูงใจตุลาการศาลปกครองซึ่งพิจารณาพิพากษาคดีนั้น
ในภายหลังในประการที่อาจทำให้เสียความยุติธรรมได้

ข้อ ๗ เมื่อจะพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีเรื่องใด ตุลาการ
ศาลปกครองจักต้องละวางอคติทั้งปวงเกี่ยวกับคู่กรณีหรือคดีเรื่องนั้น
ทั้งจักต้องวินิจฉัยโดยไม่ชักช้าและไม่เห็นแก่ผู้ใด

ข้อ ๘ เพื่อให้งานธุรการของศาลมีประสิทธิภาพ ตุลาการ
ศาลปกครองจักต้องควบคุมดูแลให้ผู้อยู่ใต้กำกับดูแลปฏิบัติหน้าที่
ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และอย่างเต็มความสามารถ อีกทั้งจักต้องเอาใจใส่
ดูแล สนับสนุนส่งเสริม อนุเคราะห์ผู้อยู่ใต้กำกับดูแลอย่างเป็นธรรม
ตามควรแก่กรณี และพึงให้ความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบุคคล
ดังกล่าวตรงตามความเป็นจริงโดยปราศจากอคติ

ข้อ ๙ ตุลาการศาลปกครองจักต้องไม่ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ
หรือประกอบกิจการใดอันอาจกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่หรือเกียรติศักดิ์
ของตุลาการศาลปกครอง

ข้อ ๑๐ ตุลาการศาลปกครองไม่พึงแสดงความคิดเห็นใด ๆ
ต่อสาธารณชนอันอาจกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่หรือเกียรติศักดิ์
ของตุลาการศาลปกครอง

ข้อ ๑๑ ตุลาการศาลปกครองจักต้องไม่รับแต่งตั้งเป็นผู้แทน
ในการดำเนินคดีหรือรับเป็นผู้เรียบเรียง ผู้เขียน ผู้พิมพ์คำฟ้อง คำให้การ
คำคัดค้านคำให้การ คำให้การเพิ่มเติม คำร้อง คำขอ หรือคำแถลงใด ๆ ในคดี

ข้อ ๑๒ ตุลาการศาลปกครองจักต้องไม่เข้ากระทำการ ร่วมกระทำการ หรือสนับสนุนในการโฆษณาหาเสียง หรือชักชวนใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการฝักใฝ่พรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมือง ในการ เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้แทนทางการเมืองอื่นใด

ข้อ ๑๓ ตุลาการศาลปกครองจักต้องระมัดระวังมิให้การประกอบ วิชาชีพ อาชีพ หรือการงานอื่นใดของคู่สมรส ญาติสนิท หรือบุคคล ซึ่งอยู่ในครัวเรือนของตน มีลักษณะเป็นการกระหน่ำต่อการปฏิบัติหน้าที่ หรือเกียรติศักดิ์ของตุลาการศาลปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้าน ความเชื่อถือศรัทธาของบุคคลทั่วไปในการประสาทความยุติธรรมของตุลาการ ศาลปกครอง

ข้อ ๑๔ ตุลาการศาลปกครองจักต้องละเว้นการคบหาสมาคม กับคู่กรณี หรือบุคคลอื่นซึ่งมีส่วนได้เสียหรือผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับ คดีความ หรือบุคคลซึ่งมีความประพฤติหรือมีชื่อเสียงในทางเสื่อมเสีย อันอาจจะกระทบต่อความเชื่อถือศรัทธาของบุคคลทั่วไปในการประสาท ความยุติธรรมของตุลาการศาลปกครอง

ข้อ ๑๕^๑ ตุลาการศาลปกครองจักต้องไม่กระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการหาเสียง เพื่อจูงใจให้ผู้ใดลงคะแนนหรืองดเว้น ลงคะแนนเลือกตนเองหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นกรรมการ หรืออนุกรรมการใด ๆ

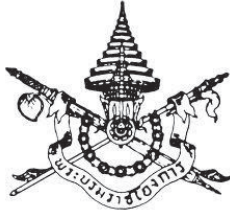
^๑ ความในข้อ ๑๕ เพิ่มเติมโดยจริยธรรมตุลาการศาลปกครอง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐

ข้อ ๑๖^๒ ตุลาการศาลปกครองจักต้องยึดถือจริยธรรมโดยดำรงตน
มิให้เสื่อมเสียและยึดมั่นอยู่ในกรอบของศีลธรรมอันดีของประชาชน
และประเพณีอันดีงาม ทั้งต้องวางตนให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาของบุคคลทั่วไป
ให้ใช้จริยธรรมตุลาการศาลปกครองตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๖
อักษราทร จุฬารัตน
ประธานศาลปกครองสูงสุด

^๒ ความในข้อ ๑๖ เพิ่มเติมโดยจริยธรรมตุลาการศาลปกครอง (ฉบับที่ ๓)
พ.ศ. ๒๕๖๓

พระราชกฤษฎีกาคำตอบแทนพยานบุคคล
และพยานผู้เชี่ยวชาญของศาลปกครอง
พ.ศ. ๒๕๖๕

พระราชกฤษฎีกาคำตอบแทนพยานบุคคล
และพยานผู้เชี่ยวชาญของศาลปกครอง
พ.ศ. ๒๕๖๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๔
เป็นปีที่ ๕๖ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการให้คำตอบแทนพยานบุคคลและพยานผู้เชี่ยวชาญของศาลปกครอง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๒๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา ๕๕ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาคำตอบแทนพยานบุคคลและพยานผู้เชี่ยวชาญของศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๔”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๔๔ เป็นต้นไป^๑

มาตรา ๓ ในพระราชกฤษฎีกานี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลปกครองหรือตุลาการศาลปกครอง

มาตรา ๔ ให้พยานบุคคลและพยานผู้เชี่ยวชาญที่ศาลเรียกมาให้ถ้อยคำหรือทำความเห็นซึ่งมิได้เป็นคู่กรณีเองหรือมิได้เป็นข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นคู่กรณี ซึ่งต้องให้ถ้อยคำ ความเห็น หรือทำรายงานในเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนเป็นค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง และค่าที่พักตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๕ พยานบุคคลและพยานผู้เชี่ยวชาญที่ศาลเรียกมาให้ถ้อยคำหรือความเห็นไม่ว่าจะให้นำพยานหลักฐานหรือทำบันทึกคำชี้แจงเสนอต่อศาลด้วยหรือไม่ ให้ศาลกำหนดค่าป่วยการได้ตามที่เห็นสมควรแต่ไม่เกินอัตรา ดังนี้

^๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๘ ตอนที่ ๖๐ ก วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๔ (หน้า ๖-๘)

- (๑) ค่าป่วยการพยานบุคคล วันละไม่เกิน ๓๐๐ บาท
(๒) ค่าป่วยการพยานผู้เชี่ยวชาญ วันละไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท

มาตรา ๖ พยานผู้เชี่ยวชาญที่ศาลตั้งเพื่อให้ทำความเห็น โดยให้ทำเป็นรายงาน การศึกษาการวิจัย การตรวจสอบ การทดสอบ หรือการตรวจสภาพ ซึ่งต้องใช้เวลาและความรู้ความสามารถสูง และเป็นข้อเท็จจริงที่ศาลเห็นว่ามีควมจำเป็นต่อการพิจารณา และพิพากษาคดี ให้ศาลกำหนดค่าป่วยการได้ตามที่เห็นสมควร ตามลักษณะความยากง่ายและปริมาณของรายงานความเห็นที่จะต้องจัดทำ แต่ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท ต่อรายงานความเห็นหนึ่งเรื่อง

มาตรา ๗ ศาลมีอำนาจกำหนดค่าพาหนะเดินทางหรือค่าที่พัก ให้แก่พยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญได้ตามที่เห็นสมควร แต่รวมกัน ไม่เกินวันละ ๑,๐๐๐ บาท

มาตรา ๘ ประธานศาลปกครองสูงสุดอาจกำหนดแนวปฏิบัติ ของศาลในการกำหนดค่าป่วยการค่าพาหนะเดินทาง หรือค่าที่พัก ของพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญตามพระราชกฤษฎีกานี้ได้

มาตรา ๙ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้
คือ โดยที่มาตรา ๕๕ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง
และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติให้พยานบุคคล
หรือพยานผู้เชี่ยวชาญที่ศาลปกครองเรียกมาให้ถ้อยคำหรือทำความเข้าใจ
ต่อศาลปกครองมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนตามหลักเกณฑ์และวิธีการ
ที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง

พ.ศ. ๒๕๔๓

(แก้ไขเพิ่มเติมถึงระเบียบฯ (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๒)

ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง
พ.ศ. ๒๕๔๓*

โดยที่มาตรา ๔๔ และมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้การดำเนินการทั้งปวงเกี่ยวกับการฟ้อง การร้องสอด การเรียกบุคคลหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาเป็นคู่กรณีในคดีการดำเนินกระบวนการพิจารณา การรับฟังพยานหลักฐาน และการพิพากษาคดีปกครอง รวมทั้งการกำหนดมาตรการหรือวิธีการเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษานอกจากที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดโดยระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

* แก้ไขเพิ่มเติมถึงระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๓๓ ก วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๒ (หน้า ๑-๒๓)

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๔ และมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดจึงออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป^๑

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้ ถ้าข้อความมิได้แสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่น “ศาล” หมายความว่า ศาลปกครอง หรือตุลาการศาลปกครอง “ศาลปกครอง” หมายความว่า ศาลปกครองชั้นต้น หรือศาลปกครองสูงสุด

“ตุลาการหัวหน้าคณะ” หมายความว่า ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น หรือตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด

“ตุลาการเจ้าของสำนวน” หมายความว่า ตุลาการศาลปกครอง ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นตุลาการเจ้าของสำนวน

“ตุลาการผู้แถลงคดี” หมายความว่า ตุลาการศาลปกครอง ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้แถลงคดีปกครอง

^๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๗ ตอนที่ ๑๐๘ ก วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ (หน้า ๓๐-๕๙)

“คำแถลงการณ์” หมายความว่า สรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และความเห็นของตุลาการผู้แถลงคดีที่เสนอต่อองค์คณะพิจารณาพิพากษา

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักบังคับคดีปกครอง หรือ สำนักงานศาลปกครองในภูมิภาค และให้หมายความรวมถึงพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานบังคับคดี^๒

“เจ้าพนักงานบังคับคดี” หมายความว่า ข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง ที่มีคุณสมบัติตามประกาศ ก.ศ.ป. เรื่อง คุณสมบัติของข้าราชการฝ่ายศาลปกครองที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานบังคับคดี ผู้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครองและระเบียบนี้ เพื่อคุ้มครองสิทธิของคู่กรณี ในระหว่างการพิจารณา หรือเพื่อบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง และให้หมายความรวมถึงเอกชนหรือบุคคลอื่นที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าพนักงานบังคับคดีให้ปฏิบัติการแทนภายใต้การกำกับดูแลของเจ้าพนักงานบังคับคดีด้วย^๓

“เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา” หมายความว่า คู่กรณีหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายชนะคดีหรือบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ได้รับชำระหนี้ หรือบุคคลซึ่งได้รับโอนหรือรับช่วงสิทธิตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง และให้

^๒ ความในข้อ ๓ นิยามคำว่า “สำนักงาน” เพิ่มโดยข้อ ๓ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๒

^๓ ความในข้อ ๓ นิยามคำว่า “เจ้าพนักงานบังคับคดี” เพิ่มโดยข้อ ๓ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๒

หมายความรวมถึงคู่กรณีฝ่ายที่ชนะคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๕) หรือ (๖) ด้วย^๔

“**ลูกหนี้ตามคำพิพากษา**” หมายความว่า คู่กรณีหรือบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ชำระหนี้ และให้หมายความรวมถึงคู่กรณีหรือบุคคลที่ต้องปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง^๕

ข้อ ๔ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ กับให้มีอำนาจออกประกาศหรือคำสั่งเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ภาค ๑ บททั่วไป

ข้อ ๕ วิธีพิจารณาคดีปกครองเป็นวิธีพิจารณาโดยใช้ระบบไต่สวนตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองและระเบียบนี้

^๔ ความในข้อ ๓ นิยามคำว่า “เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา” เพิ่มโดยข้อ ๓ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๒

^๕ ความในข้อ ๓ นิยามคำว่า “ลูกหนี้ตามคำพิพากษา” เพิ่มโดยข้อ ๓ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๒

ในกรณีที่กฎหมายหรือระเบียบตามวรรคหนึ่งมิได้กำหนดเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ ให้ดำเนินการตามหลักกฎหมายทั่วไปว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง

ข้อ ๖ ระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้หรือตามที่ศาลกำหนด เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่กรณีมีคำขอ ศาลมีอำนาจยื่นหรือขยายได้ตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

ข้อ ๗ ในกรณีที่มีได้มีการปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองหรือระเบียบนี้ในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาในการเสนอคำฟ้องและตรวจคำฟ้อง การแสวงหาข้อเท็จจริง การสรุปสำนวน การรับฟังพยานหลักฐาน หรือในการดำเนินกระบวนการพิจารณาอื่นก่อนมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดี เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่กรณีฝ่ายที่เสียหายเนื่องจากการที่ไม่ได้ปฏิบัติ เช่นว่านั้นมีคำขอ ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบนั้นเสียทั้งหมดหรือบางส่วน หรือสั่งแก้ไขหรือมีคำสั่งในเรื่องนั้นอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่เห็นสมควร

ข้อค้ำนเรื่องผิดระเบียบตามวรรคหนึ่ง คู่กรณีฝ่ายที่เสียหายอาจยกขึ้นกล่าวได้ไม่ว่าในเวลาใด ๆ ก่อนมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดี แต่ต้องไม่ช้ากว่าแปดวันนับแต่วันที่ทราบถึงเหตุดังกล่าว ทั้งนี้ คู่กรณีที่ยื่นคำขอจะต้องไม่ดำเนินการอื่นใดขึ้นใหม่หลังจากที่ได้ทราบเรื่องผิดระเบียบแล้ว หรือต้องมีได้ให้สัตยาบันแก่การผิดระเบียบนั้น

การที่ศาลสั่งเพิกถอนกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบใดอันมิใช่เรื่องที่คู่กรณีละเลยไม่ดำเนินกระบวนการพิจารณาเรื่องนั้นภายในระยะเวลา

ที่กฎหมาย ระเบียบนี้ หรือที่ศาลกำหนดไว้ ไม่ตัดสิทธิคู่กรณีนั้นในอันที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณานั้นใหม่ให้ถูกต้องได้

ข้อ ๘ ศาลมีอำนาจออกข้อกำหนดใด ๆ แก่คู่กรณีหรือแก่บุคคลใด ที่อยู่ต่อหน้าศาลตามที่เห็นจำเป็นเพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณศาล หรือเพื่อให้การดำเนินคดีปกครองเป็นไปด้วยความเที่ยงธรรมและรวดเร็ว อำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึงการสั่งห้ามคู่กรณีมิให้ดำเนินคดีปกครองในทางก่อความรำคาญ ในทางประวิงให้ล่าช้า หรือในทางฟุ่มเฟือยเกินสมควร

การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดตามวรรคหนึ่ง เป็นการละเมิดอำนาจศาลและศาลมีอำนาจสั่งลงโทษตามมาตรา ๖๔

ข้อ ๙ บรรดากระบวนการพิจารณาตลอดจนการพิพากษาหรือการมีคำสั่ง ในคดีปกครอง ซึ่งศาลเป็นผู้ทำนั้น ให้ทำเป็นภาษาไทย

บรรดาเอกสารหรือพยานหลักฐานของคู่กรณีหรือของบุคคลใด ๆ หรือที่ศาลหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลได้ทำขึ้น ซึ่งประกอบเป็นสำนวนคดีนั้น ให้ทำเป็นภาษาไทย

ในกรณีที่เอกสารหรือพยานหลักฐานที่ส่งต่อศาลได้ทำขึ้น เป็นภาษาต่างประเทศ ให้ศาลสั่งให้คู่กรณีหรือบุคคลที่ส่ง จัดทำคำแปล ทั้งฉบับหรือเฉพาะแต่ส่วนสำคัญ โดยมีค่าธรรมเนียมเพื่อแนบไว้ กับเอกสารหรือพยานหลักฐานนั้น

ในกรณีที่คู่กรณีหรือบุคคลที่มาศาลไม่เข้าใจภาษาไทย หรือเป็นใบ้ หรือหูหนวกและอ่านเขียนหนังสือไม่ได้ ให้คู่กรณีฝ่ายที่เกี่ยวข้องจัดหาล่าม

ข้อ ๑๐ การทำคำขอหรือคำร้องต่อศาลในกระบวนการพิจารณา ให้ทำเป็นหนังสือ เว้นแต่ศาลจะอนุญาตให้ทำด้วยวาจา ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ศาลพิจารณาจัดแจ้งข้อความนั้นไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณา

ข้อ ๑๑ ให้ศาลจัดแจ้งรายงานการไต่สวน การนั่งพิจารณา หรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณา รวมไว้ในสำนวนคดีทุกครั้ง

รายงานกระบวนการพิจารณานั้น ให้มีรายละเอียดเกี่ยวกับเลขคดี ชื่อศาล ชื่อคู่กรณี สถานที่ วันและเวลาที่ดำเนินการ ข้อความโดยย่อ เกี่ยวด้วยเรื่องที่ทำ และลายมือชื่อตุลาการศาลปกครอง ในกรณีที่กระบวนการพิจารณาใดกระทำต่อหน้าคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดหรือพยาน ให้คู่กรณีหรือพยานดังกล่าวลงลายมือชื่อไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณาด้วย

ข้อ ๑๒ ถ้าคู่กรณี พยาน หรือบุคคลใดจะต้องลงลายพิมพ์นิ้วมือ แงงใด หรือเครื่องหมายอย่างอื่นแทนการลงลายมือชื่อในรายงานกระบวนการพิจารณา บันทึก หรือเอกสารใด เพื่อแสดงการรับรู้รายงานหรือบันทึกนั้น หรือเพื่อรับรองการอ่านหรือส่งเอกสารนั้น หากกระทำโดยมีพยานลงลายมือชื่อรับรองไว้ด้วยสองคนแล้ว ให้ถือเสมือนกับการลงลายมือชื่อ แต่ถ้ากระทำต่อหน้าศาล ไม่จำเป็นต้องมีลายมือชื่อของพยานสองคนรับรอง

ถ้าคู่กรณี พยาน หรือบุคคลที่จะต้องลงลายมือชื่อในรายงานบันทึก หรือเอกสารดังกล่าว ลงลายมือชื่อไม่ได้หรือไม่ยอมลงลายมือชื่อ ให้ศาลจัดแจ้งเหตุที่ไม่มีลายมือชื่อเช่นว่านั้นไว้

ข้อ ๑๓ การยื่นเอกสารหรือพยานหลักฐานต่อศาล คู่กรณี จะยื่นด้วยตนเองหรือมอบฉันทะให้ผู้อื่นยื่นต่อศาลหรือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของศาล หรือจะทำโดยวิธีส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนก็ได้ ในกรณีที่ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน ให้ถือว่าวันที่ส่งเอกสารหรือพยานหลักฐานแก่เจ้าพนักงานไปรษณีย์เป็นวันที่ยื่นเอกสารหรือพยานหลักฐานต่อศาล

การมอบฉันทะให้ผู้อื่นยื่นเอกสารหรือพยานหลักฐาน ให้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้มอบ ผู้รับมอบ และพยาน

ข้อ ๑๔ ในกรณีที่ศาลหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของศาล ต้องแจ้งข้อความหรือต้องส่งเอกสารใดให้แก่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ถ้าผู้นั้นหรือผู้แทนของผู้นั้นมิได้รับทราบข้อความ หรือมิได้รับเอกสารจากศาลหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของศาล ให้แจ้งข้อความเป็นหนังสือหรือส่งเอกสารทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งให้แจ้งข้อความหรือส่งเอกสารโดยวิธีอื่น

ในกรณีที่คู่กรณีหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องยื่นคำขอต่อศาลเพื่อขอให้มีการแจ้งข้อความ หรือส่งเอกสารโดยวิธีอื่น คู่กรณีหรือบุคคลซึ่งยื่นคำขอ ต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการแจ้งข้อความหรือส่งเอกสาร โดยวิธีดังกล่าว

ข้อ ๑๕ การแจ้งข้อความเป็นหนังสือหรือส่งเอกสารทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้ถือว่าวันที่ระบุในใบตอบรับเป็นวันที่ได้รับแจ้ง หากไม่ปรากฏวันที่ในใบตอบรับ ให้ถือว่าวันที่ครบกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันส่งเป็นวันที่ได้รับแจ้ง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าได้รับก่อนหรือหลังจากวันนั้น หรือไม่ได้รับ

การแจ้งข้อความหรือส่งเอกสารโดยวิธีอื่นตามคำสั่งศาล ให้ศาล กำหนดวันที่ถือว่าผู้รับได้รับแจ้งไว้ด้วย

ข้อ ๑๖ การแจ้งข้อความเป็นหนังสือหรือส่งเอกสารโดยวิธี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลหรือบุคคลอื่นนำไปส่ง ถ้าผู้รับไม่ยอมรับ หรือถ้าในขณะที่นำไปส่งไม่พบผู้รับ ให้วางหรือปิดหนังสือหรือเอกสารนั้น ไว้ในที่ซึ่งเห็นได้ง่าย ณ สถานที่นั้นต่อหน้าเจ้าพนักงานตำรวจ ข้าราชการอื่น พนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน แพทย์ประจำตำบล สารวัตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และให้ถือว่าผู้รับได้รับแจ้ง ในวันที่วางหรือปิดหนังสือหรือเอกสารนั้น

ในกรณีที่ไม่มีพบผู้รับ จะส่งหนังสือหรือเอกสารแก่บุคคลอื่น ซึ่งบรรลุนิติภาวะที่อยู่หรือทำงานในสถานที่นั้นก็ได้ และให้ถือว่าผู้รับ ได้รับแจ้งในวันที่ได้ส่งหนังสือหรือเอกสารให้แก่บุคคลนั้น

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ส่ง วาง หรือปิดหนังสือ หรือเอกสารในเวลากลางวันระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลหรือบุคคลผู้นำไปส่งมอบใบรับ ลงลายมือชื่อผู้รับ หรือมอบรายงานการส่งหนังสือหรือเอกสารลงลายมือชื่อ พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลหรือบุคคลผู้นำไปส่ง แล้วแต่กรณี ต่อศาล เพื่อรวมไว้ในสำนวนคดี

ใบรับหรือรายงานตามวรรคสามต้องระบุวิธีส่ง เวลา วัน เดือน ปี ที่ส่งหนังสือหรือเอกสารรวมทั้งชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลหรือบุคคล ผู้นำไปส่ง ใบรับหรือรายงานดังกล่าว จะทำโดยวิธีจดลงไว้ที่หนังสือ หรือเอกสารต้นฉบับซึ่งยื่นต่อศาลก็ได้

ข้อ ๑๗ เอกสารหรือพยานหลักฐานที่คู่กรณียื่นต่อศาลหรือที่ศาลได้มา ให้เปิดโอกาสให้คู่กรณีขอตรวจดู ทราบ คัดสำเนา หรือขอสำเนา อันรับรองถูกต้อง และศาลอาจส่งสำเนาให้คู่กรณีตามระเบียบนี้ เว้นแต่กรณีที่มีกฎหมายคุ้มครองให้ไม่ต้องเปิดเผย หรือกรณีที่ศาลเห็นว่าจำเป็นต้องไม่เปิดเผยเพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่การดำเนินงานของรัฐ

ในกรณีที่เอกสารหรือพยานหลักฐานมีการกำหนดขึ้นความลับไว้ มีข้อความที่ไม่เหมาะสม หรือมีข้อความที่อาจเป็นการดูหมิ่นหรือหมิ่นประมาทบุคคลใด ให้อยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะไม่เปิดโอกาสให้คู่กรณีขอตรวจดู ทราบ คัดสำเนา ขอสำเนาอันรับรองถูกต้อง หรือไม่ส่งสำเนาให้คู่กรณี ทั้งนี้ ไม่เป็นการตัดอำนาจศาลที่จะจัดให้มีการทำสรุปเรื่องและเปิดโอกาสให้คู่กรณีขอตรวจดู ทราบ หรือคัดสำเนาสรุปเรื่อง หรือขอสำเนาอันรับรองถูกต้องของสรุปเรื่อง หรือส่งสำเนาสรุปเรื่องดังกล่าวให้คู่กรณี

ข้อ ๑๘ พยานเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการให้ถ้อยคำของตนในคดี หรือบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้เสียอาจยื่นคำขอต่อศาล เพื่อขอตรวจดู เอกสารทั้งหมดหรือบางฉบับในสำนวนคดี หรือขอคัดสำเนาหรือขอสำเนา อันรับรองถูกต้องก็ได้ แต่ทั้งนี้ ห้ามอนุญาตเช่นนั้นแก่

(๑) บุคคลภายนอก ในคดีที่พิจารณาโดยไม่เปิดเผย

(๒) พยานหรือบุคคลภายนอก ในคดีที่ศาลห้ามการตรวจหรือคัดสำเนาเอกสารในสำนวนคดีทั้งหมดหรือบางฉบับเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือประโยชน์สาธารณะ

(๓) พยานหรือบุคคลภายนอก ในกรณีที่มีกฎหมายคุ้มครองให้ไม่ต้องเปิดเผยหรือกรณีที่ศาลเห็นว่าจำเป็นต้องไม่เปิดเผยเพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่การดำเนินงานของรัฐ

ข้อ ๑๙ คู่กรณี พยาน หรือบุคคลภายนอกไม่อาจขอตรวจดู หรือขอคัดสำเนาเอกสารที่พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาล พนักงานคดีปกครอง ตุลาการเจ้าของสำนวน ตุลาการผู้แถลงคดี หรือศาลจัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นการภายใน ทั้งไม่อาจขอสำเนาอันรับรองถูกต้องของเอกสารนั้น

ข้อ ๒๐ การตรวจดูหรือการคัดสำเนาเอกสารในสำนวนคดี ให้ผู้ขอตามข้อ ๑๗ หรือข้อ ๑๘ หรือบุคคลซึ่งได้รับมอบอำนาจจากผู้ขอ เป็นผู้ตรวจดูหรือคัด ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดี ศาลปกครองชั้นต้นหรือประธานศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณี กำหนด เพื่อความสะดวกของศาลหรือเพื่อความปลอดภัยของเอกสารนั้น

ห้ามคัดสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีก่อนที่ศาลจะได้อ่าน คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น และก่อนที่จะได้ลงทะเบียนในสารบบคำพิพากษา

การรับรองสำเนาเอกสาร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลตามที่ อธิบดีศาลปกครองชั้นต้น หรือประธานศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณี กำหนด เป็นผู้รับรอง

ข้อ ๒๑ ถ้าสำนวนคดี เอกสารของคู่กรณี พยานหลักฐาน รายงาน กระบวนพิจารณา คำพิพากษา คำสั่ง หรือเอกสารอื่นใดที่รวมไว้ในสำนวนคดี ซึ่งยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา หรือรอการบังคับคดีสูญหายไป หรือบุบสลาย ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน และกรณีดังกล่าวเป็นการขัดข้องต่อการพิจารณา พิพากษา การมีคำสั่ง หรือการบังคับคดี เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อ คู่กรณีฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีคำขอ ให้ศาลสั่งให้คู่กรณีหรือบุคคลผู้ถือ เอกสารนั้นนำสำเนาที่รับรองถูกต้องมาส่งต่อศาล ถ้าสำเนาเช่นนั้น ทั้งหมดหรือบางส่วนหาไม่ได้ ศาลอาจมีคำสั่งให้พิจารณาคดีนั้นใหม่ หรือมีคำสั่งอย่างอื่นตามที่เห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

ข้อ ๒๒ เพื่อให้กระบวนการพิจารณาเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และเที่ยงธรรม ศาลอาจมีคำสั่งให้การติดต่อสื่อสารระหว่างศาล ด้วยกันกระทำโดยโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยี สารสนเทศประเภทอื่น แทนการติดต่อโดยทางไปรษณีย์หรือประกอบกันก็ได้ โดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วนและความเหมาะสมแก่ลักษณะเนื้อหาของเรื่องที่ทำกรติดต่อ รวมทั้งจำนวนและลักษณะของเอกสารหรือวัตถุอื่นที่เกี่ยวข้อง

เพื่ออำนวยความสะดวกแก่คู่กรณี พยาน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ศาลอาจมีคำสั่งให้การแจ้งข้อความหรือการส่งเอกสารระหว่างศาลกับคู่กรณี พยาน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง กระทำโดยวิธีการตามวรรคหนึ่งก็ได้ โดยให้ศาลกำหนดวันที่ถือว่าได้รับแจ้งข้อความหรือเอกสารไว้ด้วย

ข้อ ๒๓ สำนวนคดี เอกสารของคู่กรณี พยานหลักฐาน รายงานกระบวนการพิจารณา คำพิพากษา คำสั่ง หรือเอกสารอื่นใดที่รวมไว้ในสำนวนคดี ไม่ว่าจะเป็นเอกสารต้นฉบับหรือสำเนาฉบับ ถ้าศาลเห็นสมควร จะมีคำสั่งให้เก็บรักษาหรือนำเสนอในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

ข้อ ๒๔ ให้ศาลมีอำนาจเรียกเก็บค่าใช้จ่ายในการแจ้งข้อความหรือส่งเอกสาร การคัดสำเนา หรือการรับรองเอกสารตามระเบียบนี้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่ประธานศาลปกครองสูงสุดกำหนด

ภาค ๒
วิธีพิจารณาคดีปกครองในศาลปกครองชั้นต้น

หมวด ๑
การเสนอคำฟ้องและตรวจคำฟ้อง

ข้อ ๒๕ ผู้ฟ้องคดีปกครองต้องเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และตามมาตรา ๔๒

ข้อ ๒๖ บุคคลผู้ไร้ความสามารถจะฟ้องคดีปกครองได้ต่อเมื่อได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยความสามารถ

ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีการอนุญาตหรือต้องได้รับความยินยอมก่อน ให้แนบหนังสืออนุญาตหรือหนังสือแสดงความยินยอมมาพร้อมกับคำฟ้องด้วย

ข้อ ๒๗ ในกรณีที่ผู้เยาว์ซึ่งมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์ประสงค์จะฟ้องคดีปกครองด้วยตนเอง ถ้าศาลเห็นสมควร จะอนุญาตให้ฟ้องคดีปกครองด้วยตนเองก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลแจ้งให้ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เยาว์ดังกล่าวทราบ และศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้แทนโดยชอบธรรมนั้นหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องให้ข้อเท็จจริงต่อศาลเพื่อประกอบการพิจารณาได้

ข้อ ๒๘ การเสนอเรื่องพร้อมความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาต่อศาล ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเห็นว่ากฎหรือการกระทำใดของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ชอบด้วยกฎหมายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๓ ให้ทำเป็นคำฟ้องมีรายการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๕

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาจะมอบอำนาจให้เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาเป็นผู้ฟ้องคดีปกครองและดำเนินคดีปกครองแทนก็ได้

ข้อ ๒๙ การฟ้องคดีปกครองต้องยื่นฟ้องต่อศาลปกครองที่มีเขตอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๗

คำฟ้องซึ่งอาจยื่นต่อศาลได้สองศาลหรือหลายศาล ไม่ว่าจะเป็เพราะภูมิลำเนาของผู้ฟ้องคดี เพราะสถานที่ที่มูลคดีเกิด หรือเพราะมีข้อหาหลายข้อ ถ้ามูลคดีมีความเกี่ยวเนื่องกัน ผู้ฟ้องคดีจะยื่นคำฟ้องต่อศาลหนึ่งศาลใดก็ได้

การฟ้องคดีปกครองที่มูลคดีมิได้เกิดขึ้นในราชอาณาจักร ถ้าผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสัญชาติไทยและไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักร ให้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองกลาง

ข้อ ๓๐ การฟ้องคดีต่อศาลปกครองต้องยื่นฟ้องภายในกำหนดระยะเวลาและตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๙ มาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๒

คำฟ้องที่ยื่นเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีแล้ว ให้ศาลมีคำสั่งไม่รับไว้พิจารณาและสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ เว้นแต่ศาลเห็นว่าคดีนั้นเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือมีเหตุจำเป็นอื่น

โดยศาลเห็นเองหรือคู่กรณีมีคำขอ ศาลจะรับไว้พิจารณาก็ได้ คำสั่งรับคำฟ้องไว้พิจารณาให้เป็นที่สุด

ข้อ ๓๑ ในกรณีที่มีการฟ้องคดีปกครองต่อศาลอื่นซึ่งมิใช่ศาลปกครอง ถ้าปรากฏว่าศาลนั้นไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาเพราะไม่มีอำนาจพิจารณาคดีนั้น หรือผู้ฟ้องคดีถอนคำฟ้องจากศาลนั้น เพื่อฟ้องคดีใหม่ต่อศาลปกครอง ให้ถือว่ากำหนดระยะเวลาการฟ้องคดีสะดุดหยุดอยู่เท่าระยะเวลาตั้งแต่วันยื่นคำฟ้องจนถึงวันที่คดีของศาลอื่นนั้นถึงที่สุด

ข้อ ๓๒ คำฟ้องต้องทำเป็นหนังสือและมีรายการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๕ กับให้แนบพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องด้วย ในกรณีที่ไม่อนแนบพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องได้เพราะพยานหลักฐานอยู่ในความครอบครองของหน่วยงานทางปกครอง เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลอื่น หรือเพราะเหตุอื่นใด ให้ระบุเหตุที่ไม่อาจแนบพยานหลักฐานไว้ด้วย

ในกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีมิใช่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ระบุชื่อและที่อยู่ของบุคคลซึ่งเป็นผู้ถูกฟ้องคดีไว้ด้วย

ข้อ ๓๓ ให้ผู้ฟ้องคดีจัดทำสำเนาคำฟ้องและสำเนาพยานหลักฐานที่ผู้ฟ้องคดีรับรองสำเนาถูกต้องตามจำนวนของผู้ถูกฟ้องคดียื่นมาพร้อมกับคำฟ้องด้วย

ในกรณีที่ผู้ฟ้องคดีไม่จัดทำสำเนาคำฟ้องและสำเนาพยานหลักฐานให้ครบถ้วน หรือในกรณีที่จำนวนผู้ถูกฟ้องคดีเพิ่มขึ้น ศาลมีอำนาจแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีจัดทำสำเนาเพิ่มภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าผู้ฟ้องคดี

ไม่ดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนด ศาลจะสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา และสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความก็ได้

ข้อ ๓๔ คำฟ้องที่ขอให้ศาลสั่งให้ใช้เงินหรือส่งมอบทรัพย์สินอันสืบเนื่องจากคดีตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๓) หรือ (๔) ให้ชำระค่าธรรมเนียมศาลตามทุนทรัพย์เป็นเงินสด เชื่อกซึ่งธนาคารรับรองหรือเชื่อกซึ่งส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเป็นผู้ส่งจ่าย โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลออกใบรับให้หรือชำระค่าธรรมเนียมศาลโดยวิธีการอื่นดังต่อไปนี้ พร้อมทั้งค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายอย่างอื่นในการเรียกเก็บเงินตามวิธีการดังกล่าว ถ้ามี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ประธานศาลปกครองสูงสุดกำหนด

(๑) บัตรเครดิต บัตรเดบิต หรือบัตรอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

(๒) หักบัญชีธนาคาร หรือชำระผ่านธนาคาร สถาบันการเงิน นิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจบริการรับชำระหนี้แทนหรือด้วยเครื่องฝากถอนเงินอัตโนมัติ (ATM)

(๓) ทางอินเทอร์เน็ต

(๔) วิธีการอื่นตามที่ประธานศาลปกครองสูงสุดกำหนด^๖

ในกรณีตามวรรคหนึ่งที่ผู้ฟ้องคดีหลายคนร่วมกันยื่นคำฟ้องเป็นฉบับเดียวกัน หากเป็นกรณีที่อาจแบ่งแยกได้ว่าทุนทรัพย์ของผู้ฟ้องคดีแต่ละคนเป็นจำนวนเท่าใด ให้ผู้ฟ้องคดีแต่ละคนชำระค่าธรรมเนียมศาลตามส่วนของตน

^๖ ความในข้อ ๓๔ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๓ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐

ในการคำนวณทุนทรัพย์ ถ้าทุนทรัพย์ไม่ถึงหนึ่งร้อยบาทให้นับเป็นหนึ่งร้อยบาท เศษของหนึ่งร้อยบาท ถ้าถึงห้าสิบบาทให้นับเป็นหนึ่งร้อยบาท ถ้าต่ำกว่าห้าสิบบาท ให้ปิดทิ้ง

เมื่อได้ชำระค่าธรรมเนียมศาลแล้ว ถ้าทุนทรัพย์แห่งคำฟ้องเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะโดยการยื่นคำฟ้องเพิ่มเติมหรือโดยประการอื่น ให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีชำระค่าธรรมเนียมศาลเพิ่มภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าผู้ฟ้องคดีไม่ดำเนินการตามคำสั่งศาลภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ศาลมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา

ข้อ ๓๕ คำฟ้องที่ยื่นต่อศาล ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาล ลงทะเบียนคดีในสารบบความและออกใบรับให้ผู้ฟ้องคดี แล้วตรวจคำฟ้องในเบื้องต้น ถ้าเห็นว่าเป็นคำฟ้องที่สมบูรณ์ครบถ้วนให้เสนอคำฟ้องดังกล่าวต่ออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นเพื่อดำเนินการต่อไป ถ้าเห็นว่าคำฟ้องนั้นไม่สมบูรณ์ครบถ้วน ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด ๆ หรือผู้ฟ้องคดีชำระค่าธรรมเนียมศาลไม่ครบถ้วน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลแนะนำให้ผู้ฟ้องคดีแก้ไขหรือชำระค่าธรรมเนียมศาลให้ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าเห็นว่าข้อที่ไม่สมบูรณ์ครบถ้วนนั้นเป็นกรณีที่ไม่อาจแก้ไขให้ถูกต้องได้ หรือเป็นคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง หรือผู้ฟ้องคดีไม่แก้ไขคำฟ้องหรือไม่ชำระค่าธรรมเนียมศาลให้ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้บันทึกไว้แล้วเสนอคำฟ้องดังกล่าวต่ออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นเพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อ ๓๖ นับแต่เวลาที่ไต่ยื่นคำฟ้องต่อศาลแล้ว คดีนั้นอยู่ในระหว่างการพิจารณา และผลแห่งการนี้

(๑) ห้ามมิให้ผู้ฟ้องคดียื่นคำฟ้องเรื่องเดียวกันนั้นต่อศาลเดียวกันหรือต่อศาลอื่นอีก และ

(๒) ถ้ามีเหตุเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในพฤติการณ์อันเกี่ยวด้วยการยื่นฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตอำนาจศาลเหนือคดีนั้น เช่น การเปลี่ยนแปลงเขตอำนาจศาลหรือการเปลี่ยนแปลงภูมิลำเนาของผู้ฟ้องคดี การเปลี่ยนแปลง เช่นว่านั้นหาตัดอำนาจศาลที่รับคำฟ้องไว้ในอันที่จะพิจารณาพิพากษาคดีนั้นไม่

ข้อ ๓๗ เมื่อได้รับคำฟ้องจากพนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลให้อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นจ่ายสำนวนคดีให้แก่องค์คณะพิจารณาพิพากษาโดยเร็ว ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๖

ให้ตุลาการหัวหน้าคณะแต่งตั้งตุลาการในองค์คณะคนหนึ่งเป็นตุลาการเจ้าของสำนวน แล้วให้ตุลาการเจ้าของสำนวนตรวจคำฟ้อง ถ้าเห็นว่าเป็นคำฟ้องที่ไม่สมบูรณ์ครบถ้วนซึ่งผู้ฟ้องคดีอาจแก้ไขได้ หรือผู้ฟ้องคดีชำระค่าธรรมเนียมศาลไม่ครบถ้วน ให้ตุลาการเจ้าของสำนวนมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีแก้ไขหรือชำระค่าธรรมเนียมศาลให้ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าไม่มีการแก้ไขหรือชำระค่าธรรมเนียมศาลให้ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือข้อที่ไม่สมบูรณ์ครบถ้วนนั้นเป็นกรณีที่ไม่อาจแก้ไขให้ถูกต้องได้ หรือเป็นคดีที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง ให้ตุลาการเจ้าของสำนวนเสนอองค์คณะสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา และสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

ข้อ ๓๘ ในกรณีที่ศาลสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาทั้งหมด หรือแต่บางส่วน ให้ศาลมีอำนาจสั่งคืนค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมด หรือบางส่วนให้แก่ผู้ฟ้องคดี

ข้อ ๓๙ ในกรณีที่ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น อยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุด ให้เสนออธิบดีศาลปกครองชั้นต้น เพื่อพิจารณาสั่งให้ส่งคำฟ้องนั้นไปยังประธานศาลปกครองสูงสุด เพื่อพิจารณาดำเนินการ

ถ้าประธานศาลปกครองสูงสุดไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น ให้ส่งคำฟ้องนั้นคืนไปยังศาลปกครองชั้นต้น และให้ศาลปกครองชั้นต้นนั้นพิจารณาพิพากษาคดีนั้นต่อไป

ถ้าประธานศาลปกครองสูงสุดเห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าว และศาลปกครองสูงสุดได้รับคำฟ้องไว้พิจารณาแล้ว ให้อธิบดีศาลปกครองชั้นต้น สั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ และให้ถือว่ามีการฟ้องคดีนั้น ต่อศาลปกครองสูงสุดตั้งแต่วันที่มีการยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น

ข้อ ๔๐ ในกรณีที่ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองชั้นต้นอื่น ให้เสนออธิบดีศาลปกครองชั้นต้น เพื่อมีคำสั่งให้ส่งคำฟ้องนั้นไปยังศาลปกครองชั้นต้นอื่นที่มีเขตอำนาจ เพื่อพิจารณาดำเนินการ และเมื่อศาลปกครองชั้นต้นอื่นได้รับคำฟ้องนั้นไว้พิจารณาแล้ว ให้อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นที่ส่งคำฟ้องไปสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ และให้ถือว่ามีการฟ้องคดีนั้นต่อศาลปกครองชั้นต้นอื่น ตั้งแต่วันที่มีการยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นแห่งแรก

ในกรณีที่ศาลปกครองชั้นต้นซึ่งได้รับคำฟ้องที่ส่งมาเห็นว่าคดีนั้นอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองชั้นต้นที่ส่งคำฟ้องมาหรือศาลปกครองชั้นต้นอื่น ให้อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นนั้นเสนอความเห็นต่อประธานศาลปกครองสูงสุด เพื่อมีคำสั่งในเรื่องเขตอำนาจศาล

ในกรณีที่ประธานศาลปกครองสูงสุดเห็นว่าคดีนั้นไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองชั้นต้นแห่งแรก ให้อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นนั้น

สั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ และให้ศาลปกครองชั้นต้นที่ประธานศาลปกครองสูงสุดเห็นว่าคดีอยู่ในเขตอำนาจดำเนินการลงทะเบียนคดีในสารบบความ และให้ถือว่ามีการฟ้องคดีต่อศาลปกครองชั้นต้นนั้นตั้งแต่วันที่มีการยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นแห่งแรก

ข้อ ๔๑ ในกรณีที่ยื่นฟ้องคดีที่ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นมีหลายข้อหา ถ้าข้อหาหนึ่งข้อหาใดเป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในอำนาจหรือเขตอำนาจของศาลปกครองชั้นต้นนั้น ไม่ว่าจะโดยเหตุที่ข้อหาดังกล่าวอยู่ในอำนาจหรือเขตอำนาจของศาลปกครองชั้นต้นอื่น ศาลปกครองสูงสุด หรือศาลอื่นซึ่งมิใช่ศาลปกครอง ให้สั่งไม่รับข้อหาที่ไม่อยู่ในอำนาจหรือเขตอำนาจไว้พิจารณา แล้วดำเนินการสอบสวนพิจารณาในส่วนของข้อหาที่อยู่ในอำนาจและเขตอำนาจต่อไป แต่ในกรณีที่ยื่นฟ้องคดีเห็นว่าข้อหาที่สั่งไม่รับไว้พิจารณาจะมีผลต่อการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครองชั้นต้นนั้น องค์คณะอาจมีคำสั่งให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้จนกว่าข้อหาที่สั่งไม่รับไว้พิจารณาจะได้มีการพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดคดีโดยศาลที่มีอำนาจหรือเขตอำนาจ และคดีถึงที่สุดแล้ว

ในกรณีที่คดีที่ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นข้อหาใดมีหลายประเด็นเกี่ยวพันกัน และปรากฏว่ามีประเด็นที่จำเป็นต้องวินิจฉัยก่อนจึงจะวินิจฉัยประเด็นหลักแห่งคดีได้อยู่ในอำนาจหรือเขตอำนาจของศาลปกครองชั้นต้นอื่นหรือศาลอื่นซึ่งมิใช่ศาลปกครอง ศาลปกครองชั้นต้นซึ่งรับคดีไว้ มีอำนาจวินิจฉัยประเด็นเกี่ยวพันกันที่ต้องวินิจฉัยก่อนนั้นเพื่อให้ศาลสามารถวินิจฉัยประเด็นหลักแห่งคดีได้

ในกรณีที่คดีที่ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นข้อหาใดมีหลายประเด็นเกี่ยวพันกัน และปรากฏว่ามีประเด็นที่จำเป็นต้องวินิจฉัยก่อนจึงจะวินิจฉัยประเด็นหลักแห่งคดีได้อยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุด และประเด็น

ที่ต้องวินิจฉัยก่อนนั้นเป็นประเด็นที่ศาลปกครองชั้นต้นเห็นว่ากฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองใดน่าจะไม่ใช่ข้อขัดแย้งกฎหมาย ให้ศาลปกครองชั้นต้นสั่งไม่รับประเด็นนั้นไว้พิจารณา แล้วดำเนินกระบวนการพิจารณาในส่วน
ของประเด็นที่อยู่ในอำนาจต่อไป แต่ในกรณีที่ยังคงเห็นว่าประเด็นที่สั่งไม่รับไว้พิจารณาจะมีผลต่อการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครองชั้นต้น
องค์คณะอาจมีคำสั่งให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้จนกว่าประเด็นที่สั่งไม่รับไว้พิจารณาจะได้มีการพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดคดี
โดยศาลปกครองสูงสุดแล้ว

หมวด ๑/๑

การขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล^๗

ข้อ ๔๑/๑^๘ คู่กรณีซึ่งไม่มีทรัพย์สินเพียงพอที่จะเสียค่าธรรมเนียมศาลหรือโดยสถานะของคู่กรณีนั้น ถ้าไม่ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล จะได้รับความเดือดร้อนเกินสมควร อาจยื่นคำขอต่อศาลขอให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลในการฟ้องคดีหรือการอุทธรณ์ได้

^๗ ความในหมวด ๑/๑ การขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล ข้อ ๔๑/๑ ถึง ข้อ ๔๑/๖ เพิ่มโดย ข้อ ๓ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘

^๘ ความในข้อ ๔๑/๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๓ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๔๑/๒^๙ คู่กรณีใดมีความจำนองจะดำเนินคดีโดยได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล ให้ยื่นคำขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลต่อศาลปกครองชั้นต้นพร้อมกับคำฟ้องหรือคำอุทธรณ์ แล้วแต่กรณี ในการนี้ให้คู่กรณีผู้ยื่นคำขอเสนอพยานหลักฐานเท่าที่จะทำได้ไปพร้อมคำขอว่าไม่มีทรัพย์สินเพียงพอที่จะเสียค่าธรรมเนียมศาลหรือโดยสถานะของตน ถ้าไม่ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลจะได้รับความเดือดร้อนเกินสมควร

ถ้าคู่กรณีมิได้ยื่นคำขอพร้อมคำฟ้องหรือคำอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง คู่กรณีอาจยื่นคำขอให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลต่อศาลปกครองชั้นต้นในภายหลังได้

ข้อ ๔๑/๓^{๑๐} ให้ศาลปกครองชั้นต้นแสวงหาข้อเท็จจริงโดยการไต่สวนหรือโดยวิธีอื่น ถ้าคำฟ้องหรือคำอุทธรณ์ของคู่กรณีที่ยื่นคำขอ มีข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะรับคำฟ้องไว้พิจารณา หรือมีเหตุผลอันสมควรที่จะอุทธรณ์ได้ แล้วแต่กรณี และเห็นว่าคู่กรณีนั้นไม่มีทรัพย์สินเพียงพอที่จะเสียค่าธรรมเนียมศาลหรือโดยสถานะของผู้ขอถ้าไม่ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลจะได้รับความเดือดร้อนเกินสมควรก็ให้ศาลปกครองชั้นต้นอนุญาตให้คู่กรณีที่ยื่นคำขอดำเนินคดีโดยยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมดหรือเฉพาะบางส่วน หากเห็นว่าไม่มีเหตุตามคำขอจริง ให้ศาลมีคำสั่งยกคำขอนั้นเสีย คำสั่งให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมดให้เป็นที่สุด

^๙ ความในข้อ ๔๑/๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๓ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒

^{๑๐} ความในข้อ ๔๑/๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๓ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๔๑/๔ ถ้าศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล เฉพาะบางส่วนหรือมีคำสั่งให้ยกคำขอ ผู้ยื่นคำขอมีสติติดำเนินการอย่างไรใด อย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

(๑) ยื่นคำร้องขอให้พิจารณาคำขอนั้นใหม่ เพื่ออนุญาตให้นำ พยานหลักฐานมาแสดงเพิ่มเติมว่าไม่มีทรัพย์สินเพียงพอที่จะเสีย ค่าธรรมเนียมศาล หรือโดยสถานะของผู้ขอ ถ้าไม่ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล จะได้รับความเดือดร้อนเกินสมควร ทั้งนี้ เฉพาะคดีที่ศาลเห็นว่า มีข้ออ้าง หรือข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะรับคำฟ้องไว้พิจารณา หรือมีเหตุผลอันสมควร ที่จะอุทธรณ์ได้ แล้วแต่กรณี โดยยื่นคำร้องขอต่อศาลปกครองชั้นต้น ที่มีคำสั่งนั้น เมื่อศาลมีคำสั่งเป็นประการใดแล้วให้เป็นที่สุด หรือ

(๒) อุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อศาลปกครองสูงสุด โดยยื่นคำร้องอุทธรณ์ คำสั่งต่อศาลปกครองชั้นต้นที่มีคำสั่งนั้น

ในกรณีที่คู่กรณีใช้สิทธิตาม (๑) หรือ (๒) อย่างไม่อย่างหนึ่งแล้ว จะใช้สิทธิอีกประการหนึ่งมิได้

ข้อ ๔๑/๕ เมื่อคู่กรณีใดได้รับอนุญาตให้ดำเนินคดี ในศาลปกครองชั้นต้นโดยยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลแล้ว หากต่อมายื่นคำขอ ให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลในชั้นอุทธรณ์ ให้ถือว่าคู่กรณีนั้นยังเป็น ผู้ไม่มีทรัพย์สินเพียงพอที่จะเสียค่าธรรมเนียมศาล หรือโดยสถานะของผู้ขอ ถ้าไม่ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลจะได้รับความเดือดร้อนเกินสมควรอยู่ เว้นแต่จะปรากฏต่อศาลเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๔๑/๖ เมื่อศาลอนุญาตให้คู่กรณีใดฟ้องหรืออุทธรณ์คดี โดยยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล คู่กรณีนั้นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาล ที่ได้รับยกเว้นในการดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลนั้น

ถ้าปรากฏต่อศาลว่าคู่กรณีที่ฟ้องหรืออุทธรณ์คดีโดยได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลมีทรัพย์สินเพียงพอจะเสียค่าธรรมเนียมศาลได้โดยมีอยู่แล้ว ในเวลาที่ยื่นคำขอให้ยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล หรือโดยสถานะของคู่กรณี ในขณะที่ยื่นคำขอ แม้ไม่ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลก็ไม่ได้รับความเดือดร้อนเกินสมควร ให้ศาลรอการพิจารณาคดีไว้ก่อน และมีคำสั่งให้คู่กรณีนั้น นำค่าธรรมเนียมศาลมาชำระภายในเวลาที่ศาลกำหนด หากไม่ชำระภายในเวลาดังกล่าว ให้ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ^{๑๑}

หมวด ๒

การแสวงหาข้อเท็จจริง

ส่วนที่ ๑

การแสวงหาข้อเท็จจริงจากคำฟ้อง คำให้การ คำคัดค้านคำให้การ และคำให้การเพิ่มเติม

ข้อ ๔๒ เมื่อตุลาการเจ้าของสำนวนเห็นว่าคำฟ้องใดเป็นคำฟ้องที่สมบูรณ์ครบถ้วน ให้มีคำสั่งรับคำฟ้องและมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทำคำให้การ โดยส่งสำเนาคำฟ้องและสำเนายานหลักฐานไปด้วย ในกรณีที่เห็นสมควร จะกำหนดประเด็นที่ผู้ถูกฟ้องคดีต้องให้การ

^{๑๑} ความในข้อ ๔๑/๖ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๓ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๘

หรือให้จัดส่งพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องหรือที่จะเป็นประโยชน์แก่การพิจารณาของศาลด้วยก็ได้ เว้นแต่เป็นกรณีที่กำหนดไว้ในข้อ ๖๑

ในกรณีที่พยานหลักฐานประกอบคำฟ้องมีปริมาณหรือสภาพที่ทำให้การส่งสำเนาให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีเป็นภาระแก่ศาลเป็นอย่างมาก ให้ส่งสำเนาคำฟ้องไปพร้อมกับรายการพยานหลักฐานที่ผู้ถูกฟ้องคดีอาจขอดูหรือขอรับได้ที่ศาล

ข้อ ๔๓ ให้ผู้ถูกฟ้องคดียื่นคำให้การโดยชัดแจ้งแสดงการปฏิเสธหรือยอมรับข้อหาที่ปรากฏในคำฟ้องและคำขอตายฟ้อง และเหตุแห่งการนั้น พร้อมส่งพยานหลักฐานตามที่ตุลาการเจ้าของสำนวนกำหนด โดยจัดทำสำเนาคำให้การและสำเนาพยานหลักฐานดังกล่าวที่รับรองถูกต้องหนึ่งชุด หรือตามจำนวนที่ตุลาการเจ้าของสำนวนกำหนดยื่นมาพร้อมกับคำให้การด้วย ทั้งนี้ ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำฟ้อง หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

ข้อ ๔๔ ผู้ถูกฟ้องคดีจะฟ้องแย้งมาในคำให้การก็ได้ คำฟ้องแย้งนั้นให้ถือเสมือนเป็นคำฟ้องใหม่

ในกรณีที่คำฟ้องแย้งนั้นเป็นเรื่องอื่นที่ไม่เกี่ยวกับคำฟ้องเดิม ให้ตุลาการเจ้าของสำนวนสั่งไม่รับคำฟ้องแย้ง คำสั่งดังกล่าวให้เป็นที่สุด

ข้อ ๔๕ ในกรณีที่ตุลาการเจ้าของสำนวนเห็นว่าคำให้การของผู้ถูกฟ้องคดีไม่ครบถ้วน หรือชัดเจนเพียงพอ จะสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการแก้ไขหรือจัดทำคำให้การส่งมาใหม่ก็ได้

ข้อ ๔๖ ในกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีมิได้จัดทำคำให้การพร้อมทั้งพยานหลักฐานยื่นต่อศาลภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าผู้ถูกฟ้องคดียอมรับข้อเท็จจริงตามข้อหาของผู้ฟ้องคดี และให้ศาลพิจารณาพิพากษาต่อไปตามที่เห็นเป็นการยุติธรรม

ข้อ ๔๗ เมื่อผู้ถูกฟ้องคดียื่นคำให้การแล้ว ให้ศาลส่งสำเนาคำให้การพร้อมทั้งสำเนาพยานหลักฐานไปยังผู้ฟ้องคดีเพื่อให้ผู้ฟ้องคดีคัดค้านหรือยอมรับคำให้การหรือพยานหลักฐานที่ผู้ถูกฟ้องคดียื่นต่อศาล ในกรณีนี้ ตุลาการเจ้าของสำนวนจะกำหนดประเด็นที่ผู้ฟ้องคดีต้องชี้แจงหรือให้จัดส่งพยานหลักฐานใด ๆ ก็ได้

ถ้าผู้ฟ้องคดีประสงค์จะคัดค้านคำให้การ ให้ทำคำคัดค้านคำให้การยื่นต่อศาลพร้อมสำเนาหนึ่งชุดหรือตามจำนวนที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำให้การ หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

ถ้าผู้ฟ้องคดีไม่ประสงค์จะทำคำคัดค้านคำให้การ แต่ประสงค์จะให้ศาลพิจารณาพิพากษาคดีต่อไป ให้ผู้ฟ้องคดีแจ้งเป็นหนังสือให้ศาลทราบภายในกำหนดระยะเวลาตามวรรคสอง

ถ้าผู้ฟ้องคดีไม่ดำเนินการตามวรรคสองหรือวรรคสาม ศาลจะสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความก็ได้

ข้อ ๔๘ คำคัดค้านคำให้การของผู้ฟ้องคดีให้มีได้เฉพาะในประเด็นที่ไต่ยกขึ้นกล่าวในคำฟ้อง คำให้การ หรือที่ศาลกำหนด

ถ้าผู้ฟ้องคดีทำคำคัดค้านคำให้การโดยมีประเด็นหรือคำขอเพิ่มขึ้นใหม่ต่างจากคำฟ้อง คำให้การ หรือที่ศาลกำหนด ให้ศาลสั่งไม่รับประเด็นหรือคำขอใหม่นั้นไว้พิจารณา

ข้อ ๔๙ ให้ศาลส่งสำเนาคำคัดค้านคำให้การของผู้ฟ้องคดีให้ผู้ถูกฟ้องคดีเพื่อยื่นคำให้การเพิ่มเติมต่อศาลพร้อมสำเนาหนึ่งชุดหรือตามจำนวนที่ศาลกำหนด ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำคัดค้านคำให้การ หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด เมื่อศาลได้รับคำให้การเพิ่มเติมจากผู้ถูกฟ้องคดีแล้ว ให้ส่งสำเนาคำให้การเพิ่มเติมนั้นให้แก่ผู้ฟ้องคดี

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง หรือเมื่อผู้ถูกฟ้องคดียื่นคำให้การเพิ่มเติมแล้ว หากตุลาการเจ้าของสำนวนเห็นว่าคดีมีข้อเท็จจริงเพียงพอที่ศาลจะพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดคดีได้แล้ว ให้ตุลาการเจ้าของสำนวนมีอำนาจจัดทำบันทึกตามข้อ ๖๐ เสนอองค์คณะเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ข้อ ๔๙/๑^{๑๒} คำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นที่ไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา คำสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความโดยไม่มีการวินิจฉัยชี้ขาดคดี คำสั่งลงโทษฐานละเมิดอำนาจศาลตามมาตรา ๖๔ หรือคำสั่งอื่นใดซึ่งไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ระหว่างพิจารณาตามข้อ ๑๐๐ วรรคสอง ผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อศาลปกครองสูงสุดภายในกำหนดระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้งคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นนั้น

คำร้องตามวรรคหนึ่งให้ยื่นต่อศาลปกครองชั้นต้นที่มีคำสั่งนั้น และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลรับส่งคำร้องพร้อมด้วยคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นและเอกสารหรือสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องไปยังศาลปกครองสูงสุดโดยพลัน

^{๑๒} ความในข้อ ๔๙/๑ เพิ่มโดยข้อ ๓ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๔

ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดส่งคำร้องให้องค์คณะในศาลปกครองสูงสุด เพื่อพิจารณาคำร้อง และมีคำสั่งยื่นตามคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น หรือมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นแล้วส่งให้ศาลปกครองชั้นต้นอ่าน

ในการอ่านคำสั่งของศาลปกครองสูงสุด ให้ศาลปกครองชั้นต้น แจ้งให้คู่กรณีทราบกำหนดวันอ่านคำสั่งเป็นการล่วงหน้าตามสมควร ถ้าไม่มีคู่กรณีมาศาลในวันนัดอ่านคำสั่งศาล ให้ศาลงดการอ่านและบันทึกไว้ และให้ศาลปกครองชั้นต้นแจ้งคำสั่งดังกล่าวทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ไปยังคู่กรณีทั้งหมดหรือบางส่วนที่มีได้มาศาล

ในกรณีที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นต่างไปจากคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น ให้ศาลปกครองชั้นต้นดำเนินการต่อไปตามขั้นตอนที่กฎหมายหรือระเบียบนี้กำหนดไว้

ข้อ ๔๘/๒^{๑๓} ภายใต้บังคับข้อ ๖๑ ในกรณีตุลาการเจ้าของสำนวน เห็นว่าคำฟ้องใดเป็นคำฟ้องที่สมบูรณ์ครบถ้วน และเป็นเรื่องที่ศาลจำเป็นต้อง พิจารณาพิพากษาโดยเร่งด่วน เพราะมีกฎหมายกำหนดเวลาในการ พิจารณาพิพากษาไว้เป็นการเฉพาะหรือเพราะเหตุอื่นใด ซึ่งหากจะดำเนิน กระบวนพิจารณา ในชั้นการแสวงหาข้อเท็จจริง การสรุปสำนวน และการ นั่งพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีตามขั้นตอนปกติอาจเกิดความเสียหาย อย่างร้ายแรงแก่ผู้ฟ้องคดีที่ยากแก่การเยียวยาแก้ไขในภายหลังหรืออาจ เป็นอุปสรรคแก่การบริหารงานของรัฐหรือแก่บริการสาธารณะ ในกรณี เช่นนี้ เมื่อตุลาการเจ้าของสำนวนรับคำฟ้องไว้พิจารณาตามข้อ ๔๒ แล้วให้ เสนอองค์คณะโดยด่วนเพื่อหารืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้น เพื่อให้อธิบดี

^{๑๓} ความในข้อ ๔๘/๒ เพิ่มโดยข้อ ๔ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการ ในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒

ศาลปกครองชั้นต้นพิจารณามีคำสั่งโดยไม่ชักช้าให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยเร่งด่วน

ในกรณีที่อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยเร่งด่วนให้ตุลาการเจ้าของสำนวนใช้อำนาจตามมาตรา ๖๑ หรือตามส่วนที่ ๑ หรือส่วนที่ ๒ ของหมวด ๒ โดยแจ้งให้คู่กรณี และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบ เพื่อทำการแสวงหาข้อเท็จจริงโดยการไต่สวนหรือโดยวิธีการอื่นใดให้เสร็จสิ้นในวันเดียวหรือต่อเนื่องกันไป ทั้งนี้ ให้แจ้งให้ตุลาการผู้แถลงคดีทราบเพื่อเข้าร่วมในการไต่สวนหรือแสวงหาข้อเท็จจริงโดยวิธีอื่นใด และให้ถือว่าวันที่เสร็จสิ้นการแสวงหาข้อเท็จจริงตามวรรคนี้เป็นวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริงตามข้อ ๖๒ โดยไม่ต้องแจ้งให้คู่กรณีทราบตามข้อ ๖๒ วรรคสอง อีก

คู่กรณีทุกฝ่ายซึ่งได้รับทราบหรือถือว่าได้รับทราบคำสั่งศาลตามวรรคสองให้มาศาลแล้วไม่มาในวันไต่สวน ให้ถือว่ารับทราบกระบวนการพิจารณาที่ศาลได้ดำเนินไปในครั้งนั้น และรับทราบกำหนดวันนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกหรือกำหนดนัดอื่นที่ศาลแจ้งคู่กรณีที่มาศาลในขณะทำการไต่สวน

ให้ตุลาการเจ้าของสำนวนจัดทำบันทึกของตุลาการเจ้าของสำนวนตามข้อ ๖๐ และเสนอบันทึกดังกล่าวพร้อมสำนวนคดีให้องค์คณะเพื่อพิจารณาโดยไม่ชักช้า และให้ตุลาการผู้แถลงคดีจัดทำบันทึกคำแถลงการณ์ด้วยวาจาตามข้อ ๖๓ ให้เสร็จสิ้นก่อนวันนั่งพิจารณาคดีครั้งแรก

ให้องค์คณะกำหนดวันใดวันหนึ่งเป็นวันนั่งพิจารณาคดีครั้งแรก ทั้งนี้ ต้องไม่เกินเจ็ดวันหลังจากวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริงตามวรรคสอง และให้แจ้งกำหนดวันนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกพร้อมสรุปข้อเท็จจริงของตุลาการเจ้าของสำนวนให้คู่กรณีทราบล่วงหน้าเป็นเวลาตามที่เห็นสมควร

ในวันนั่งพิจารณาคดีครั้งแรก เมื่อเสร็จสิ้นการแถลงการณ์ด้วยวาจาของตุลาการผู้แถลงคดีแล้ว ให้ตุลาการหัวหน้าคณะนัดประชุมปรึกษาเพื่อพิพากษาหรือมีคำสั่งในวันเดียวกันนั้นหรือวันอื่นตามที่เห็นสมควร

ส่วนที่ ๒

การแสวงหาข้อเท็จจริงของศาล

ข้อ ๕๐ ในการพิจารณาพิพากษาคดี ศาลมีอำนาจแสวงหาข้อเท็จจริงได้ตามความเหมาะสม ในการนี้ศาลอาจแสวงหาข้อเท็จจริงจากพยานบุคคล พยานเอกสาร พยานผู้เชี่ยวชาญ หรือพยานหลักฐานอื่นนอกเหนือจากพยานหลักฐานของคู่กรณีที่ปรากฏในคำฟ้อง คำให้การ คำคัดค้านคำให้การ หรือคำให้การเพิ่มเติม ในการแสวงหาข้อเท็จจริง เช่นว่านั้น ศาลอาจดำเนินการตามที่กำหนดในส่วนนี้หรือตามที่ศาลเห็นสมควร

ในการแสวงหาข้อเท็จจริงของศาล ถ้าต้องมีการให้ถ้อยคำของคู่กรณี พยาน หรือบุคคลใด ๆ ให้ศาลเป็นผู้ซักถาม

ข้อ ๕๑ ศาลมีอำนาจออกคำสั่งเรียกคู่กรณีหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำได้ตามที่เห็นสมควร

คำสั่งของศาลตามวรรคหนึ่งจะกำหนดประเด็นข้อเท็จจริงที่จะทำการไต่สวนไว้ด้วยก็ได้

ศาลต้องแจ้งกำหนดการไต่สวนให้คู่กรณีที่เกี่ยวข้องทราบล่วงหน้า เพื่อเปิดโอกาสให้คู่กรณีนั้นคัดค้านหรือชี้แจงข้อเท็จจริงได้ แต่ถ้าข้อเท็จจริงที่จะทำการไต่สวนเป็นข้อเท็จจริงที่ไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาพิพากษาคดี

หรือคู่กรณีที่เกี่ยวข้องได้ทราบข้อเท็จจริงนั้นมาก่อนแล้ว ศาลจะไม่แจ้งกำหนดการไต่สวนให้คู่กรณีนั้นทราบก็ได้

พยานที่ศาลมีคำสั่งเรียกมาให้ถ้อยคำอาจเสนอพยานหลักฐานใด ๆ เพื่อประกอบการให้ถ้อยคำของตนได้ ถ้าพยานหลักฐานนั้นอยู่ในประเด็นที่ศาลมีคำสั่งให้มีการไต่สวน

ข้อ ๕๒ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควรจะรับฟังถ้อยคำของบุคคลใด และเป็นกรณีที่ต้องใช้ล่าม ให้ศาลจัดหาล่ามโดยให้ล่ามได้รับค่าตอบแทนเช่นเดียวกับการมาให้ถ้อยคำของพยานผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ ๕๓ ก่อนให้ถ้อยคำต่อศาล คู่กรณีหรือพยานต้องสาบานตนตามลัทธิศาสนาหรือจารีตประเพณีแห่งชาติของตน หรือกล่าวคำปฏิญาณว่าจะให้ถ้อยคำตามสัจจริง

ให้คู่กรณีหรือพยานแจ้งชื่อ นามสกุล ที่อยู่ อายุ และอาชีพ และในกรณีที่พยานมีความเกี่ยวข้องกับคู่กรณีคนหนึ่งคนใดให้แจ้งด้วยว่ามีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร

ในขณะที่พยานคนหนึ่งกำลังให้ถ้อยคำต่อศาล คู่กรณีจะอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ แต่ห้ามมิให้พยานคนอื่นอยู่ในสถานที่นั้น เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น หรือเป็นกรณีที่กำหนดไว้ในวรรคสี่

พยานที่ให้ถ้อยคำแล้วอาจถูกเรียกมาให้ถ้อยคำอีกในวันเดียวกันหรือวันอื่น และอาจถูกเรียกมาให้ถ้อยคำพร้อมพยานคนอื่นในเรื่องเดียวกันได้

เมื่อคู่กรณีหรือพยานให้ถ้อยคำเสร็จแล้ว ให้ศาลอ่านบันทึกการให้ถ้อยคำดังกล่าวให้คู่กรณีหรือพยานฟังและให้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน ในกรณีที่คู่กรณีหรือพยานลงลายมือชื่อไม่ได้หรือไม่ยอมลงลายมือชื่อ ให้ศาลจดแจ้งเหตุที่ไม่มีลายมือชื่อเช่นนั้นไว้

ข้อ ๕๔ เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่กรณีมีคำขอ ศาลมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้คู่กรณี หน่วยงานทางปกครอง เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องส่งเอกสารหรือพยานหลักฐานใด ๆ ให้แก่ศาล

ข้อ ๕๕ เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่กรณีมีคำขอ ศาลอาจมีคำสั่งตั้งพยานผู้เชี่ยวชาญเพื่อศึกษา ตรวจสอบ หรือวิเคราะห์ในเรื่องใด ๆ เกี่ยวกับคดี อันมิใช่เป็นการวินิจฉัยข้อกฎหมาย แล้วให้ทำรายงาน หรือให้ถ้อยคำต่อศาลได้

รายงานหรือบันทึกการให้ถ้อยคำของพยานผู้เชี่ยวชาญ ให้ส่งสำเนาให้คู่กรณีที่เกี่ยวข้องเพื่อทำข้อสังเกตเสนอต่อศาลภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

ศาลอาจมีคำสั่งให้พยานผู้เชี่ยวชาญมาให้ถ้อยคำต่อศาลประกอบรายงานของตนได้

ศาลต้องแจ้งกำหนดการให้ถ้อยคำของพยานผู้เชี่ยวชาญให้คู่กรณีที่เกี่ยวข้องทราบล่วงหน้าเพื่อเปิดโอกาสให้คู่กรณีคัดค้านหรือชี้แจงข้อเท็จจริงได้

ข้อ ๕๖ ศาลหรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากศาลมีอำนาจไปตรวจสอบสถานที่ บุคคล หรือสิ่งอื่นใดเพื่อประกอบการพิจารณาได้

ให้ศาลแจ้งวัน เวลา และสถานที่ที่จะไปตรวจสอบให้คู่กรณีทราบล่วงหน้าเพื่อเปิดโอกาสให้คู่กรณีคัดค้านหรือชี้แจงข้อเท็จจริงได้ โดยคู่กรณีจะไปร่วมในการตรวจสอบดังกล่าวหรือไม่ก็ได้

ศาลหรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากศาลต้องบันทึกการตรวจสอบ และการให้ถ้อยคำของบุคคลหรือพยานในการตรวจสอบรวมไว้ในสำนวนคดีด้วย

ข้อ ๕๗ ถ้าบุคคลใดเกรงว่าพยานหลักฐานซึ่งตนอาจต้องอ้างอิงในภายหน้าจะสูญหายหรือยากแก่การนำมา หรือถ้าคู่กรณีฝ่ายใดในคดีเกรงว่าพยานหลักฐานซึ่งตนจะอ้างอิงอาจสูญหายเสียก่อนที่จะมีการไต่สวนหรือเป็นการยากที่จะนำมาไต่สวนในภายหลัง บุคคลนั้นหรือคู่กรณีฝ่ายนั้นอาจยื่นคำขอให้ศาลมีคำสั่งให้ไต่สวนพยานหลักฐานนั้นไว้ทันที

เมื่อศาลได้รับคำขอแล้ว ให้ศาลมีคำสั่งเรียกผู้ขอและคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องมายังศาล และเมื่อได้ฟังบุคคลเหล่านั้นแล้ว ให้ศาลสั่งคำขอตามที่เห็นสมควร ถ้าศาลสั่งอนุญาตให้ไต่สวนพยานไปตามระเบียบนี้ ส่วนรายงานและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนั้นให้ศาลเก็บรักษาไว้

ในกรณีที่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรและยังมิได้เข้ามาในคดีนั้น เมื่อศาลได้รับคำขอตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลสั่งคำขอตามที่เห็นสมควร ถ้าศาลสั่งอนุญาตให้ไต่สวนพยานไปฝ่ายเดียว

ข้อ ๕๘ เมื่อศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณาคดี ศาลอาจแต่งตั้งให้ศาลปกครองชั้นต้นอื่นช่วยแสวงหาข้อเท็จจริงในประเด็นใดก็ได้ แล้วให้ศาลปกครองที่ได้รับแต่งตั้งส่งรายงานผลการแสวงหาข้อเท็จจริง บันทึกการให้ถ้อยคำของพยาน และเอกสารหรือพยานหลักฐานไปยังศาลที่แต่งตั้ง

ข้อ ๕๙ ในการแสวงหาข้อเท็จจริงตามส่วนนี้ ศาลจะออกคำสั่งให้มีการบันทึกเสียง ภาพ หรือเสียงและภาพ ตลอดเวลาหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของการดำเนินการนั้นเพื่อเป็นหลักฐานประกอบสำนวนคดีก็ได้

หมวด ๓ การสรุปสำนวน

ข้อ ๖๐ เมื่อตุลาการเจ้าของสำนวนได้พิจารณาข้อเท็จจริงจากคำฟ้อง คำชี้แจงของคู่กรณี รวมทั้งข้อเท็จจริงอื่นที่ศาลได้มาตามหมวด ๒ แล้ว เห็นว่าคดีมีข้อเท็จจริงเพียงพอที่ศาลจะพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดคดี ได้แล้ว ให้จัดทำบันทึกของตุลาการเจ้าของสำนวนและเสนอบันทึกดังกล่าว พร้อมสำนวนคดีให้องค์คณะเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

บันทึกของตุลาการเจ้าของสำนวนประกอบด้วย

(๑) สรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากคำฟ้องและเอกสารอื่น ๆ ของคู่กรณี รวมทั้ง พยานหลักฐานต่าง ๆ ที่ปรากฏในสำนวนคดี และสรุปคำขอของผู้ฟ้องคดี

(๒) ประเด็นที่จะต้องวินิจฉัย ซึ่งประกอบด้วยประเด็นเกี่ยวกับ อำนาจศาล ประเด็นเกี่ยวกับเงื่อนไขในการฟ้องคดีปกครอง และประเด็น ที่เป็นเนื้อหาของคดี ตามลำดับ

(๓) ความเห็นของตุลาการเจ้าของสำนวนเกี่ยวกับประเด็น ที่จะต้องวินิจฉัยและคำขอของผู้ฟ้องคดี

สรุปข้อเท็จจริงของตุลาการเจ้าของสำนวนตาม (๑) ให้ส่งให้แก่ คู่กรณีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๙ วรรคสอง

ข้อ ๖๑ เมื่อศาลมีคำสั่งรับคำฟ้องตามข้อ ๔๒ แล้ว หากตุลาการ เจ้าของสำนวนเห็นว่าสามารถจะวินิจฉัยชี้ขาดคดีดังกล่าวได้จากข้อเท็จจริง ในคำฟ้องนั้น โดยไม่ต้องดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงอีก หรือเห็นว่า ข้อเท็จจริงที่ได้จากคำชี้แจงของคู่กรณีและหรือจากการแสวงหาข้อเท็จจริง ของศาลในภายหลังไม่ว่าในขณะใดเพียงพอที่จะพิพากษาหรือมีคำสั่ง

ชี้ขาดคดีนั้นได้โดยไม่ต้องดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงจนครบทุกชั้นตอน ตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๔๗ ถึงข้อ ๔๙ ให้ตุลาการเจ้าของสำนวนมีอำนาจ จัดทำบันทึกของตุลาการเจ้าของสำนวนเสนอองค์คณะเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ข้อ ๖๒ เมื่อองค์คณะได้รับสำนวนคดีจากตุลาการเจ้าของสำนวนแล้ว หากเห็นว่าไม่มีกรณีที่จะต้องแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม ให้ตุลาการหัวหน้าคณะมีคำสั่งกำหนดวันหนึ่งวันใดเป็นวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริงในคดีนั้น

ให้ศาลแจ้งให้คู่กรณีทราบกำหนดวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริงล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบวัน

บรรดาคำฟ้องเพิ่มเติม คำให้การ คำคัดค้านคำให้การ คำให้การเพิ่มเติม รวมทั้งพยานหลักฐานอื่น ๆ ที่ยื่นต่อศาลหลังวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริง ไม่ให้ศาลรับไว้เป็นส่วนหนึ่งของสำนวนคดี และไม่ต้องส่งสำเนาให้คู่กรณีที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๖๓ เมื่อกำหนดวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริงแล้ว ให้ตุลาการหัวหน้าคณะส่งสำนวนคดีให้อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นพิจารณา หากอธิบดีศาลปกครองชั้นต้นมิได้สั่งการเป็นอย่างอื่น ให้ส่งสำนวนคดีนั้นให้ตุลาการผู้แถลงคดีเพื่อจัดทำคำแถลงการณ์โดยเร็ว

คำแถลงการณ์ให้จัดทำเป็นหนังสือ เว้นแต่คดีใดเป็นเรื่องเร่งด่วน เป็นเรื่องที่มีข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายไม่ยุ่งยาก หรือเป็นคำแถลงการณ์ในคำขอเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษาตามข้อ ๗๒ หรือข้อ ๗๖ ตุลาการผู้แถลงคดีจะเสนอคำแถลงการณ์ด้วยวาจาแทนคำแถลงการณ์เป็นหนังสือหลังจากที่ได้หารือกับอธิบดีศาลปกครองชั้นต้นและตุลาการ

หัวหน้าคณะแล้วก็ได้ ในการแถลงการณ์ด้วยวาจา ตุลาการผู้แถลงคดี ต้องจัดทำบันทึกคำแถลงการณ์ดังกล่าวเป็นหนังสือกล่าวถึงข้อสาระสำคัญ ในคำแถลงการณ์ติดไว้ในสำนวนคดีด้วย โดยจะจัดทำก่อนหรือหลัง การเสนอคำแถลงการณ์ด้วยวาจาก็ได้

เมื่อตุลาการผู้แถลงคดีได้จัดทำคำแถลงการณ์เป็นหนังสือ หรือสามารถเสนอคำแถลงการณ์ด้วยวาจาได้แล้ว ให้องค์คณะกำหนด วันนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกหลังจากที่ได้หารือกับอธิบดีศาลปกครองชั้นต้นแล้ว

หมวด ๔

การรับฟังพยานหลักฐาน

ข้อ ๖๔ คู่กรณีฝ่ายที่กล่าวอ้างข้อเท็จจริงใด ๆ เพื่อสนับสนุน ข้ออ้างของตนมีหน้าที่เสนอพยานหลักฐานต่อศาลเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริง ดังกล่าวในเบื้องต้น เว้นแต่ข้อเท็จจริงซึ่งเป็นที่รู้จักกันอยู่ทั่วไป หรือซึ่งไม่อาจ ได้แย้งได้ หรือซึ่งศาลเห็นว่าคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งได้รับแล้ว หรือพยานหลักฐาน นั้นอยู่ในความครอบครองของหน่วยงานทางปกครอง เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลอื่น

ถ้ามีข้อสันนิษฐานไว้ในกฎหมายเป็นคุณแก่คู่กรณีฝ่ายใด คู่กรณีฝ่ายนั้นต้องพิสูจน์แต่เพียงว่าตนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไข แห่งการที่ตนจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนั้นครบถ้วนแล้ว

ข้อ ๖๕ ศาลมีดุลพินิจที่จะรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาตามกระบวนการพิจารณาโดยไม่จำกัดเฉพาะที่เสนอโดยคู่กรณี แต่พยานหลักฐานนั้นจะต้องเป็นพยานหลักฐานที่คู่กรณีผู้มีส่วนได้เสียมีโอกาสขอตรวจดู ทราบ และแสดงพยานหลักฐานเพื่อยืนยันหรือหักล้าง

ข้อ ๖๖ ต้นฉบับเอกสารเท่านั้นที่อ้างเป็นพยานได้ ถ้าหาต้นฉบับไม่ได้ สำเนาที่รับรองว่าถูกต้องหรือพยานบุคคลที่รู้ข้อความก็อ้างเป็นพยานได้

การอ้างหนังสือราชการเป็นพยาน แม้ต้นฉบับยังมีอยู่ จะส่งสำเนาที่เจ้าหน้าที่รับรองว่าถูกต้องก็ได้ เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๖๗ ศาลอาจรับฟังข้อมูลที่บันทึกสำหรับเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือประมวลผลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นพยานหลักฐานในคดีได้ แต่การบันทึกและการประมวลผลนั้นต้องเป็นไปโดยถูกต้องและต้องมีคำรับรองของบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือดำเนินการนั้น

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับแก่การรับฟังข้อมูลที่บันทึกไว้ในหรือได้มาจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นโดยอนุโลม

ข้อ ๖๘ ศาลอาจรับฟังพยานบอกเล่าเป็นพยานหลักฐาน ประกอบพยานหลักฐานอื่นได้เมื่อศาลเห็นว่า

(๑) ตามสภาพ ลักษณะ แหล่งที่มา และข้อเท็จจริงแวดล้อม การบอกเล่า พยานบอกเล่านั้นมีความน่าเชื่อถือ หรือ

(๒) มีเหตุจำเป็นเนื่องจากไม่สามารถนำบุคคลซึ่งเป็นผู้ที่ได้เห็น ได้ยิน หรือทราบข้อความในเรื่องที่จะให้การเป็นพยานนั้นมาให้ถ้อยคำ

เป็นพยานได้ และมีเหตุผลสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม
ที่จะรับฟังพยานบอกเล่านั้น

หมวด ๕

วิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษา

ส่วนที่ ๑

การทุเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครอง

ข้อ ๖๙ การฟ้องคดีต่อศาลปกครองเพื่อขอให้เพิกถอนกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครอง ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองนั้น เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

ผู้ฟ้องคดีอาจขอมาในคำฟ้องหรือยื่นคำขอในเวลาใด ๆ ก่อนศาลจะพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดคดี เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งทุเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครอง อันจะมีผลเป็นการชะลอหรือระงับการบังคับตามผลของกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองไว้เป็นการชั่วคราว

คำขอของผู้ฟ้องคดีตามวรรคสอง ต้องแสดงให้เห็นอย่างชัดแจ้งว่า ประสงค์จะขอทุเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองใด และการให้กฎหมายหรือคำสั่งดังกล่าวมีผลบังคับต่อไป จะทำให้เกิดความเสียหายที่ยากแก่การเยียวยาแก้ไขในภายหลังอย่างไร

ข้อ ๗๐ ในกรณีที่ศาลเห็นว่าคำขอตูเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองใดยื่นโดยไม่มีข้ออ้างหรือข้อเท็จจริงเพียงพอหรือไม่มีเหตุผลหรือสาระอันควรได้รับการพิจารณา หรือเห็นได้อย่างชัดเจนว่าไม่สมควรมีคำสั่งทูเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองหรือเป็นกรณีที่ศาลจะสั่งไม่รับคำฟ้องคดีนั้นไว้พิจารณาและจะสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความแล้ว ให้มีอำนาจสั่งไม่รับคำขอตูเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองนั้น คำสั่งดังกล่าวให้เป็นที่สุด

ข้อ ๗๑ เมื่อได้รับคำขอตามข้อ ๖๙ วรรคสอง และเป็นกรณีที่ศาลมิได้มีคำสั่งตามข้อ ๗๐ ให้ศาลส่งสำเนาคำขอให้คู่กรณีทำคำชี้แจงคัดค้านคำขอและแสดงพยานหลักฐานโดยเร็ว และหากเห็นสมควรศาลจะนัดไต่สวนหรือแสวงหาข้อเท็จจริงโดยวิธีอื่นใดเพื่อมีคำสั่งเกี่ยวกับคำขอดังกล่าวด้วยก็ได้ แต่ไม่ว่ากรณีจะเป็นประการใด ให้ศาลมีคำสั่งเกี่ยวกับคำขอดังกล่าวโดยไม่ชักช้า^{๑๔}

ในกรณีที่ไม่มีคำขอตามข้อ ๖๙ แต่ศาลเห็นว่ามิเหตุสมควรที่จะทูเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดี ให้ศาลมีอำนาจสั่งทูเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองนั้นโดยจะไต่สวนก่อนหรือไม่ก็ได้

ข้อ ๗๒ การมีคำสั่งเกี่ยวกับคำขอตูเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครอง ให้กระทำโดยองค์คณะหลังจากตุลาการผู้แถลงคดีได้เสนอคำแถลงการณ์แล้ว แต่ในกรณีที่องค์คณะเห็นว่ามิเหตุจำเป็นที่จะต้อง

^{๑๔} ความในข้อ ๗๑ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๓ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙

มีคำสั่งเกี่ยวกับการขอลุแกการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองนั้นเป็นการด่วน องค์คณะจะมีคำสั่งเกี่ยวกับคำขอ โดยไม่ต้องมีคำแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดีก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ให้องค์คณะบันทึกเหตุจำเป็นดังกล่าวไว้ด้วย^{๑๕}

คำแถลงการณ์ตามข้อนี้จะกระทำด้วยวาจาก็ได้

ในกรณีที่ศาลเห็นว่ากฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดีนั้นน่าจะไม่ใช่บังคับด้วยกฎหมาย และการให้กฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองดังกล่าวมีผลใช้บังคับต่อไปจะทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การเยียวยาแก้ไขในภายหลัง ทั้งการขอลุแกการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองนั้นไม่เป็นอุปสรรคแก่การบริหารงานของรัฐหรือแก่บริการสาธารณะ ศาลมีอำนาจสั่งขอลุแกการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองได้ตามที่เห็นสมควร

ให้ศาลแจ้งคำสั่งขอลุแกการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองให้คู่กรณีและผู้ออกกฎหมายหรือคำสั่งดังกล่าวทราบโดยพลัน และให้คำสั่งศาลมีผลเมื่อผู้ออกกฎหมายหรือคำสั่งได้รับแจ้งคำสั่งนั้นแล้ว

ข้อ ๗๒/๑^{๑๖} ในกรณีที่คำขอตามข้อ ๖๙ วรรคสอง โดยผู้ขอได้ยื่นคำร้องรวมมาด้วยเพื่อให้ศาลพิจารณาคำขอและมีคำสั่งเกี่ยวกับคำขอโดยเร่งด่วน และศาลมิได้มีคำสั่งยกคำร้องให้พิจารณาคำขอและมีคำสั่งเกี่ยวกับคำขอโดยเร่งด่วน ให้ศาลพิจารณาคำขอเป็นการด่วน ถ้าเป็นที่พอใจ

^{๑๕} ความในข้อ ๗๒ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๔ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙

^{๑๖} ความในข้อ ๗๒/๑ เพิ่มโดยข้อ ๕ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙

จากคำขอและพยานหลักฐานประกอบคำขอ หรือจากคำแถลงของผู้ขอ หรือจากพยานหลักฐานที่ผู้ขอนำมาสืบหรือที่ศาลแสวงหามาเอง ว่าคำขอนั้น เป็นคำขอที่ต้องมีคำสั่งโดยเร่งด่วน และมีข้อเท็จจริงเพียงพอที่ศาล จะมีคำสั่งเกี่ยวกับคำขอได้แล้ว ให้ศาลมีคำสั่งทุเลาการบังคับตามกฎ หรือคำสั่งทางปกครอง หรือยกคำขอ ตามแต่จะเห็นสมควร โดยไม่ต้องมี คำแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดีก็ได้ คำสั่งศาลที่ยกคำขอตามข้อ ๖๙ วรรคสองให้เป็นที่สุด

ผู้มีส่วนได้เสียอาจยื่นคำร้องโดยพลัน ให้ศาลยกเลิกคำสั่งทุเลา การบังคับตามกฎหรือคำสั่งทางปกครองนั้นเสีย และให้นำบทบัญญัติ ในวรรคก่อนมาใช้บังคับโดยอนุโลม ถ้าศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งทุเลา การบังคับตามกฎหรือคำสั่งทางปกครอง คำสั่งเช่นว่านี้ให้เป็นที่สุด ในกรณีที่ ศาลมีคำสั่งยกคำร้อง ให้ผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดได้ โดยให้นำความในข้อ ๗๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่เมื่อผู้มีส่วนได้เสีย ได้ใช้สิทธิดำเนินการตามวรรคนี้แล้ว จะใช้สิทธิอุทธรณ์ตามข้อ ๗๓ อีกไม่ได้

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องให้พิจารณาคำขอและมีคำสั่ง เกี่ยวกับคำขอตามข้อ ๖๙ วรรคสอง โดยเร่งด่วน ให้ศาลพิจารณาคำขอ และมีคำสั่งเกี่ยวกับคำขอดังกล่าวต่อไป

ข้อ ๗๓ คำสั่งทุเลาการบังคับตามกฎหรือคำสั่งทางปกครอง ให้ผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดได้ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ผู้นั้นได้รับแจ้งหรือทราบคำสั่งศาล โดยผู้อุทธรณ์อาจมีคำขอ ให้ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งระงับคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นที่สั่ง ทุเลาการบังคับตามกฎหรือคำสั่งทางปกครองไว้เป็นการชั่วคราว ก่อนการวินิจฉัยอุทธรณ์ก็ได้

คำสั่งยกคำขอทุเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครอง ให้เป็นที่สุด

การอุทธรณ์คำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำโดยยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อศาลปกครองชั้นต้นที่มีคำสั่งนั้น และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลรับส่งคำร้องพร้อมด้วยคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น คำขอทุเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครอง สำนักงานการไต่สวนคำขอ คำแถลงการณ์หรือบันทึกคำแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดี และเอกสารหรือสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ไปยังศาลปกครองสูงสุดโดยพลัน^{๑๗}

ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดส่งคำร้องให้องค์คณะในศาลปกครองสูงสุดเพื่อพิจารณาคำร้อง โดยให้นำความในข้อ ๗๑ วรรคหนึ่ง และข้อ ๗๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่องค์คณะจะไม่นัดไต่สวนก็ได้ แล้วมีคำสั่งยืนตามคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นหรือมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น และส่งให้ศาลปกครองชั้นต้นอ่าน^{๑๘}

ในการอ่านคำสั่งของศาลปกครองสูงสุด ให้ศาลปกครองชั้นต้นแจ้งให้คู่กรณีทราบกำหนดวันอ่านคำสั่งเป็นการล่วงหน้าตามสมควร ถ้าไม่มีคู่กรณีมาศาลในวันนัดอ่านคำสั่งศาล ให้ศาลงดการอ่านและบันทึกไว้ และให้ศาลปกครองชั้นต้นแจ้งคำสั่งดังกล่าวทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังคู่กรณีทั้งหมดหรือบางส่วนที่มีได้มาศาล^{๑๙}

^{๑๗} ความในข้อ ๗๓ วรรคสาม เพิ่มโดยข้อ ๔ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๔

^{๑๘} ความในข้อ ๗๓ วรรคสี่ เพิ่มโดยข้อ ๔ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๔

^{๑๙} ความในข้อ ๗๓ วรรคห้า เพิ่มโดยข้อ ๔ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๔

ข้อ ๗๔ ในกรณีที่คำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีของศาลมีได้กล่าวถึงคำสั่งทุเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองที่ศาลได้สั่งไว้ระหว่างการพิจารณา ให้คำสั่งดังกล่าวมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าจะพ้นระยะเวลาการอุทธรณ์ในกรณีที่ไม่มี การอุทธรณ์ หรือจนกว่าศาลมีคำสั่งถึงที่สุดไม่รับอุทธรณ์ในกรณีที่มีการอุทธรณ์ หากศาลมีคำสั่งรับอุทธรณ์ ให้คำสั่งดังกล่าวมีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าศาลปกครองสูงสุดจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

ส่วนที่ ๒

การบรรเทาทุกข์ชั่วคราว

ข้อ ๗๕ นอกจากกรณีทีกล่าวในข้อ ๖๙ ในเวลาใด ๆ ก่อนศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดี ผู้ฟ้องคดีอาจยื่นคำขอให้ศาลมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองอย่างใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษา หรือคู่กรณีอาจยื่นคำขอให้ศาลมีคำสั่งกำหนดวิธีการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอในระหว่างการพิจารณาหรือเพื่อบังคับตามคำพิพากษาได้

ข้อ ๗๖ คำสั่งของศาลในการกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองอย่างใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษา หรือวิธีการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอในระหว่างการพิจารณาหรือเพื่อบังคับตามคำพิพากษา ให้กระทำโดยองค์คณะ โดยไม่ต้องมีคำแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดี เว้นแต่องค์คณะจะเห็นสมควรให้มีคำแถลงการณ์ในกรณีดังกล่าวคำแถลงการณ์นั้นจะกระทำด้วยวาจาก็ได้

คำสั่งไม่รับหรือยกคำขอของผู้ฟ้องคดีหรือคู่กรณีให้เป็นที่สุด

ผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองอย่างใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษา หรือวิธีการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอในระหว่างการพิจารณาหรือเพื่อบังคับตามคำพิพากษา ต่อศาลปกครองสูงสุดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้นั้นได้รับแจ้งหรือทราบคำสั่งศาล

การอุทธรณ์คำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำโดยยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อศาลปกครองชั้นต้นที่มีคำสั่งนั้น และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลรับส่งคำร้องพร้อมด้วยคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น คำขอกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองอย่างใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษาหรือวิธีการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอในระหว่างการพิจารณาหรือเพื่อบังคับตามคำพิพากษา สำนวนการไต่สวนคำขอ บันทึกคำแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดี และเอกสารหรือสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องไปยังศาลปกครองสูงสุดโดยพลัน^{๒๐}

ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดส่งคำร้องให้องค์คณะในศาลปกครองสูงสุดเพื่อพิจารณาคำร้องโดยให้นำความในข้อ ๗๑ วรรคหนึ่ง และวรรคหนึ่งของข้อนี้ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่องค์คณะจะไม่นัดไต่สวนก็ได้ แล้วมีคำสั่งยืนตามคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นหรือมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น แล้วส่งให้ศาลปกครองชั้นต้นอ่าน^{๒๑}

ในการอ่านคำสั่งของศาลปกครองสูงสุด ให้ศาลปกครองชั้นต้นแจ้งให้คู่กรณีทราบกำหนดวันอ่านคำสั่งเป็นการล่วงหน้าตามสมควร

^{๒๐} ความในข้อ ๗๖ วรรคสี่ เพิ่มโดยข้อ ๕ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๔

^{๒๑} ความในข้อ ๗๖ วรรคห้า เพิ่มโดยข้อ ๕ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๔

ถ้าไม่มีคู่มือการมาศาลในวันนัดอ่านคำสั่งศาล ให้ศาลงดการอ่านและบันทึกไว้ และให้ศาลปกครองชั้นต้นแจ้งคำสั่งดังกล่าวทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ไปยังคู่มือทั้งหมดหรือบางส่วนที่มีได้มาศาล^{๒๒}

ข้อ ๗๖/๑^{๒๓} ในกรณีที่คำขอตามข้อ ๗๕ โดยผู้ยื่นคำขอได้ยื่นคำร้อง รวมมาด้วยเพื่อให้ศาลพิจารณาคำขอและมีคำสั่งเกี่ยวกับคำขอโดยเร่งด่วน และศาลมิได้มีคำสั่งยกคำร้องให้พิจารณาคำขอและมีคำสั่งเกี่ยวกับคำขอ โดยเร่งด่วน ให้ศาลพิจารณาคำขอเป็นการด่วน ถ้าเป็นที่พอใจจากคำขอ และพยานหลักฐานประกอบคำขอ หรือจากคำแถลงของผู้ขอ หรือจาก พยานหลักฐานที่ผู้ขอนำมาสืบหรือที่ศาลแสวงหามาเอง ว่าคำขอนั้นเป็นคำขอ ที่ต้องมีคำสั่งโดยเร่งด่วน และมีข้อเท็จจริงเพียงพอที่ศาลจะมีคำสั่งเกี่ยวกับ คำขอได้แล้ว ให้ศาลมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองอย่างใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษา หรือวิธีการเพื่อคุ้มครอง ประโยชน์ของผู้ขอในระหว่างพิจารณาหรือเพื่อบังคับตามคำพิพากษา หรือยกคำขอ ตามแต่จะเห็นสมควร โดยไม่ต้องมีคำแถลงการณ์ ของตุลาการผู้แถลงคดีก็ได้ คำสั่งศาลที่ยกคำขอตามข้อ ๗๕ ให้เป็นที่สิ้นสุด

ผู้มีส่วนได้เสียอาจยื่นคำร้องโดยพลัน ให้ศาลยกเลิกคำสั่ง กำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองอย่างใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราว ก่อนการพิพากษา หรือวิธีการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอ ในระหว่างพิจารณาหรือเพื่อบังคับตามคำพิพากษานั้นเสีย และให้นำ บทบัญญัติในวรรคก่อนมาใช้บังคับโดยอนุโลม ถ้าศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่ง

^{๒๒} ความในข้อ ๗๖ วรรคหก เพิ่มโดยข้อ ๕ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๔

^{๒๓} ความในข้อ ๗๖/๑ เพิ่มโดยข้อ ๖ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙

กำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองอย่างใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษา หรือวิธีการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอในระหว่างพิจารณาหรือเพื่อบังคับตามคำพิพากษา คำสั่งเช่นว่านี้ให้เป็นที่สุด ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้อง ให้ผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดได้ โดยให้นำความในข้อ ๗๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่เมื่อผู้มีส่วนได้เสียได้ใช้สิทธิดำเนินการตามวรรคนี้แล้ว จะใช้สิทธิอุทธรณ์ตามข้อ ๗๖ อีกไม่ได้

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องให้พิจารณาคำขอและมีคำสั่งเกี่ยวกับคำขอตามข้อ ๗๕ โดยเร่งด่วน ให้ศาลพิจารณาคำขอและมีคำสั่งเกี่ยวกับคำขอดังกล่าวต่อไป

ข้อ ๗๗ ให้นำความในลักษณะ ๑ ของภาค ๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับกับหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคำขอเงื่อนไขในการออกคำสั่งของศาลและผลของคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองอย่างใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษา หรือวิธีการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอในระหว่างการพิจารณาหรือเพื่อบังคับตามคำพิพากษาโดยอนุโลม เท่าที่สภาพของเรื่องจะเปิดช่องให้กระทำได้ และโดยไม่ขัดต่อระเบียบนี้และหลักกฎหมายทั่วไปว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง

หมวด ๖

การร้องสอด การรวมคดี การแยกคดี การโอนคดี และการถอนคำฟ้อง

ข้อ ๗๘ บุคคลภายนอกซึ่งมิใช่คู่กรณีอาจเข้ามาเป็นคู่กรณีได้ด้วยการร้องสอด ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา ๕๗ และมาตรา ๕๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๗๙ ถ้าคดีสองเรื่องหรือกว่านั้นขึ้นไปมีข้อหาอย่างเดียวกันหรือเกี่ยวเนื่องใกล้ชิดกันหรือมีคู่กรณีเดียวกันหรือร่วมกัน ถ้าตุลาการเจ้าของสำนวนเห็นว่าจะเป็นการพิจารณาคดี จะเสนอความเห็นต่อองค์คณะเพื่อเสนออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาสั่งรวมคดีเข้าด้วยกัน แล้วพิจารณาพิพากษารวมกันไปก็ได้

ในกรณีที่คดีดังกล่าวอยู่ในศาลปกครองชั้นต้นต่างศาลกัน ให้โอนคดีไปยังศาลที่อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นเห็นชอบร่วมกัน หากตกลงกันไม่ได้ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นผู้ชี้ขาด และเมื่อมีการโอนคดีแล้ว ให้อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นของศาลที่โอนคดีสั่งจำหน่ายคดีนั้นออกจากสารบบความ

ข้อ ๘๐ ในคดีที่มีหลายข้อหาและข้อหาหนึ่งข้อหาใดไม่เกี่ยวข้องกับข้อหาอื่น ๆ ถ้าตุลาการเจ้าของสำนวนเห็นว่าจะเป็นการพิจารณาคดี จะเสนอความเห็นต่อองค์คณะ เพื่อเสนออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาสั่งให้แยกคดีดังกล่าวออกเป็นหลายคดี แล้วพิจารณาพิพากษาแต่ละคดีแยกกันไปก็ได้

ในคดีที่มีผู้ฟ้องคดีหรือผู้ถูกฟ้องคดีหลายคน ถ้าตุลาการเจ้าของสำนวนเห็นว่าจะเป็นการพิจารณาคดี จะเสนอความเห็นต่อองค์คณะเพื่อเสนออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นพิจารณาสั่งให้แยกคดีดังกล่าวออกเป็นหลายคดี แล้วพิจารณาพิพากษาแต่ละคดีแยกกันไปก็ได้

ข้อ ๘๑ ก่อนศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดี หากผู้ถูกฟ้องคดี เห็นว่าการพิจารณาคดีต่อไปในศาลนั้นจะไม่สะดวกหรือผู้ถูกฟ้องคดี อาจไม่ได้รับความยุติธรรม ผู้ถูกฟ้องคดีอาจยื่นคำขอพร้อมแสดงเหตุผล ต่อศาลที่ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นคำฟ้องไว้ ขอให้โอนคดีไปยังศาลปกครองอื่น ที่มีเขตอำนาจได้ เมื่ออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นเห็นสมควร จะมีคำสั่งอนุญาต ตามคำขอนั้นก็ได้

ห้ามมิให้อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นออกคำสั่งอนุญาตตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นที่จะรับโอนคดีนั้นยินยอมแล้ว ถ้าอธิบดี ศาลปกครองชั้นต้นที่จะรับโอนคดีไม่ยินยอมให้อธิบดีศาลปกครองชั้นต้น ที่จะโอนคดีเสนอเรื่องให้ประธานศาลปกครองสูงสุดชี้ขาด

เมื่อมีการโอนคดีตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว ให้อธิบดี ศาลปกครองชั้นต้นของศาลที่โอนคดีสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

ข้อ ๘๒ ผู้ฟ้องคดีอาจถอนคำฟ้องในเวลาใด ๆ ก่อนศาลพิพากษา หรือมีคำสั่งชี้ขาดคดีได้ การถอนคำฟ้องจะถอนเฉพาะบางข้อหาหรือบางส่วนของข้อหาก็ได้

การถอนคำฟ้องต้องทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อผู้ฟ้องคดี แต่ถ้าผู้ฟ้องคดีถอนคำฟ้องด้วยวาจาต่อหน้าศาลในระหว่างการไต่สวน หรือการนั่งพิจารณาคดี ให้ศาลบันทึกไว้และให้ผู้ฟ้องคดีลงลายมือชื่อไว้ เป็นหลักฐาน

ในกรณีที่มีผู้ฟ้องคดีหลายคน ผู้ฟ้องคดีแต่ละคนอาจถอนคำฟ้อง ของตนได้ การถอนคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีดังกล่าวให้มีผลเฉพาะผู้ฟ้องคดี ที่ถอนคำฟ้องนั้น เว้นแต่กรณีที่ผู้ถอนคำฟ้องเป็นผู้แทนของผู้ฟ้องคดีทุกคน การถอนคำฟ้องให้มีผลเป็นการถอนคำฟ้องทั้งคดี ในการนี้ ศาลจะไต่สวน

เพื่อให้ได้ความเป็นที่ยุติว่าการถอนคำฟ้องของผู้แทนดังกล่าวเป็นไปตาม
ความประสงค์ของผู้ฟ้องคดีทุกคนก่อนมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนคำฟ้องก็ได้

เมื่อมีการถอนคำฟ้อง ให้ศาลอนุญาตและสั่งจำหน่ายคดี
ออกจากสารบบความ กับคืนค่าธรรมเนียมศาลทั้งหมดหรือบางส่วน
ให้แก่ผู้ฟ้องคดี แต่ในคดีที่เกี่ยวกับการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ
หรือคดีที่การพิจารณาต่อไปจะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม หรือการถอนคำฟ้อง
เกิดจากการสมยอมกันโดยไม่เหมาะสม ศาลจะมีคำสั่งไม่อนุญาต
ให้ถอนคำฟ้องก็ได้ คำสั่งไม่อนุญาตให้ถอนคำฟ้องให้เป็นที่สุด

หมวด ๗

การนั่งพิจารณาคดีและการพิพากษาคดี

ส่วนที่ ๑

การนั่งพิจารณาคดี

ข้อ ๘๓ ในการพิจารณาคดี ให้ศาลจัดให้มีการนั่งพิจารณาคดี
อย่างน้อยหนึ่งครั้ง เพื่อให้คู่กรณีมีโอกาสมาแถลงด้วยวาจาต่อหน้าศาล
เว้นแต่คดีที่ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

ศาลต้องแจ้งกำหนดวันนั่งพิจารณาคดีครั้งแรกให้คู่กรณีทราบ
ล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

ข้อ ๘๔ ในวันนั่งพิจารณาคดีครั้งแรก หากคู่กรณีประสงค์จะยื่นคำแถลงเป็นหนังสือ ตามมาตรา ๕๙ วรรคสอง ให้ยื่นต่อศาลก่อนวันนั่งพิจารณาคดีหรืออย่างช้าที่สุดในระหว่างการนั่งพิจารณาคดี

คำแถลงตามวรรคหนึ่งจะยกข้อเท็จจริงที่ไม่เคยยกขึ้นอ้างไว้แล้วไม่ได้ เว้นแต่เป็นข้อเท็จจริงที่เป็นประเด็นสำคัญในคดีซึ่งคู่กรณีผู้ยื่นสามารถพิสูจน์ได้ว่ามีเหตุจำเป็นหรือพฤติการณ์พิเศษที่ทำให้ไม่อาจเสนอต่อศาลได้ก่อนหน้านั้น แต่ศาลจะรับฟังข้อเท็จจริงดังกล่าวได้ต่อเมื่อได้เปิดโอกาสให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งแสดงพยานหลักฐานเพื่อยืนยันหรือหักล้างแล้ว

คู่กรณีมีสิทธินำพยานหลักฐานมาสืบประกอบคำแถลงที่ยื่นตามวรรคหนึ่งได้ โดยให้ศาลพิจารณาสั่งอนุญาตเท่าที่เกี่ยวข้อกับคำแถลงและจำเป็นแก่คดีเท่านั้น คำสั่งดังกล่าวให้เป็นที่สุด

ในวันนั่งพิจารณาคดี คู่กรณีจะไม่มาศาลก็ได้ แต่ความในข้อนี้ไม่ตัดอำนาจศาลที่จะออกคำสั่งเรียกให้คู่กรณี หน่วยงานทางปกครอง เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ ให้ความเห็นเป็นหนังสือหรือส่งเอกสาร หรือพยานหลักฐานใด ๆ ให้แก่ศาล

ข้อ ๘๕ เมื่อเริ่มการนั่งพิจารณาคดีครั้งแรก ให้ตุลาการเจ้าของสำนวนเสนอสรุปข้อเท็จจริงและประเด็นของคดีนั้น แล้วให้คู่กรณีแถลงด้วยวาจาประกอบคำแถลงเป็นหนังสือที่ได้ยื่น ตามข้อ ๘๔ โดยให้ผู้ฟ้องคดีแถลงก่อน

คำแถลงด้วยวาจาของคู่กรณีต้องกระชับและอยู่ในประเด็น โดยไม่อาจยกข้อเท็จจริง หรือข้อกฎหมายอื่นนอกจากที่ปรากฏในคำแถลงเป็นหนังสือ

ในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายใดไม่ยื่นคำแถลงเป็นหนังสือ แต่มาอยู่ในศาลในวันนั่งพิจารณาคดีครั้งแรก คู่กรณีฝ่ายนั้นจะแถลงด้วยวาจาได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากศาล หรือศาลสั่งให้แถลง

ข้อ ๘๖ ในการนั่งพิจารณาคดี ให้ศาลเป็นผู้ซักถามคู่กรณีและพยาน และให้นำความในข้อ ๕๒ ข้อ ๕๓ และข้อ ๕๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๘๗ ในการนั่งพิจารณาคดี ถ้าคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดฝ่าฝืนข้อกำหนดของศาลที่กำหนดไว้เพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณศาล และศาลได้มีคำสั่งให้คู่กรณีฝ่ายนั้นออกไปเสียจากบริเวณศาล ศาลจะนั่งพิจารณาคดีต่อไปหลังคู่กรณีฝ่ายนั้นก็ได้

ส่วนที่ ๒

การแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดี

ข้อ ๘๘ ในวันนั่งพิจารณาคดี เมื่อเสร็จสิ้นการแถลงและการนำพยานหลักฐานมาสืบประกอบคำแถลงของคู่กรณีแล้ว ให้ตุลาการผู้แถลงคดีชี้แจงด้วยวาจาต่อองค์คณะเพื่อประกอบคำแถลงการณ์เป็นหนังสือที่ได้เสนอไว้แล้วหรือเสนอคำแถลงการณ์ด้วยวาจาตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๖๓ วรรคสอง โดยบุคคลซึ่งมิได้รับอนุญาตจากศาลจะอยู่ในห้องพิจารณาในขณะที่ตุลาการผู้แถลงคดีชี้แจง หรือเสนอคำแถลงการณ์ด้วยวาจาไม่ได้

ในกรณีที่ตุลาการผู้แถลงคดีเห็นว่า จากคำแถลงและการนำพยานหลักฐานมาสืบประกอบคำแถลงของคู่กรณีทำให้ข้อเท็จจริงในการ

พิจารณาคดีเปลี่ยนแปลงไปและมีผลกระทบต่อคำแถลงการณ์เป็นหนังสือ
ที่เสนอไว้แล้ว หรือต่อคำแถลงการณ์ด้วยวาจาที่จะเสนอ ตุลาการผู้แถลงคดี
จะจัดทำคำแถลงการณ์เป็นหนังสือขึ้นใหม่หรือเสนอคำแถลงการณ์
ด้วยวาจาต่อองค์คณะเพื่อพิจารณาในวันอื่นก็ได้

ส่วนที่ ๓ การทำคำพิพากษาและคำสั่ง

ข้อ ๘๙ เมื่อเสร็จสิ้นการแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดีแล้ว
ให้ตุลาการหัวหน้าคณะนัดประชุมปรึกษาเพื่อพิพากษาหรือมีคำสั่ง
ในวันเดียวกันนั้นหรือวันอื่น

ข้อ ๙๐ คำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดี นอกจากจะต้องระบุ
รายการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๙ วรรคหนึ่ง และจำนวนค่าธรรมเนียมศาล
ที่คู่กรณีจะได้รับคืนแล้ว ให้ระบุชื่อตุลาการเจ้าของสำนวนและตุลาการ
ผู้แถลงคดีด้วย

ข้อ ๙๑ คำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีของศาลในคดีที่ศาล
ได้มีคำสั่งทุเลาการบังคับตามกฎหรือคำสั่งทางปกครอง หรือคำสั่งเกี่ยวกับการ
บรรเทาทุกข์ชั่วคราว ให้ศาลกำหนดด้วยว่าจะให้คำสั่งดังกล่าว
มีผลต่อไปหรือไม่ เพียงใด

ข้อ ๙๒ ในการพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดคดี ศาลจะยกข้อกฎหมายอันเกี่ยวข้องด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชนขึ้นวินิจฉัยแล้วพิพากษาหรือมีคำสั่งไปก็ได้

ข้อ ๙๓ เมื่อคดีสองเรื่องหรือกว่านั้นขึ้นไปได้พิจารณารวมกันเพื่อสะดวกแก่การพิจารณา ศาลจะพิพากษาหรือมีคำสั่งคดีเหล่านั้นเรื่องใดซึ่งเสร็จการพิจารณาแล้วจึงพิพากษาหรือมีคำสั่งเรื่องอื่น ๆ ต่อไปภายหลังก็ได้

ข้อ ๙๔ ในคดีที่มีลักษณะหนึ่งลักษณะใดดังต่อไปนี้ อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นจะให้มีการวินิจฉัยปัญหาหรือคดีใดโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นนั้นก็ได้

(๑) คดีที่เกี่ยวข้องกับประชาชนเป็นจำนวนมากหรือประโยชน์สาธารณะที่สำคัญ

(๒) คดีที่มีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยเกี่ยวกับหลักกฎหมายปกครองที่สำคัญ

(๓) คดีที่อาจมีผลเป็นการกลับหรือแก้ไขแนวคำพิพากษาเดิมของศาลปกครองชั้นต้น หรือศาลปกครองสูงสุด

(๔) คดีที่มีทุนทรัพย์สูง

ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นให้ประกอบด้วยตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นนั้นทุกคนที่อยู่ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งมิใช่ผู้ที่ถูกคัดค้านหรือต้องถอนตัวเพราะมีเหตุอันอาจถูกคัดค้าน ตามมาตรา ๖๓ แต่ต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นนั้น และให้อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นเป็นประธานที่ประชุมใหญ่

คำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามเสียงข้างมาก ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ ๙๕ ถ้าในคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีใดมีข้อผิดพลาดหรือผิดหลงเล็กน้อย เมื่อศาลเห็นเองหรือเมื่อคู่กรณีมีคำขอและมิได้มีการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น ศาลจะมีคำสั่งแก้ไขเพิ่มเติมข้อผิดพลาดหรือผิดหลงเล็กน้อยนั้นให้ถูกต้องได้ แต่ถ้าได้มีการอุทธรณ์ อำนาจในการแก้ไขให้เป็นของศาลปกครองสูงสุด

การทำคำสั่งเพิ่มเติมตามข้อนี้ จะต้องไม่เป็นการกลับหรือแก้คำวินิจฉัยในคำพิพากษาหรือคำสั่งเดิม

เมื่อได้ทำคำสั่งเช่นว่านั้นแล้ว ห้ามมิให้คัดสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งเดิม เว้นแต่จะได้คัดสำเนาคำสั่งเพิ่มเติมนั้นรวมไปด้วย

ข้อ ๙๖ เมื่อศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีหรือประเด็นข้อใดแห่งคดีแล้ว ห้ามมิให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลนั้นอันเกี่ยวกับคดีหรือประเด็นที่ได้วินิจฉัยชี้ขาดแล้วนั้น เว้นแต่

- (๑) การแก้ไขข้อผิดพลาดหรือผิดหลงเล็กน้อยตามข้อ ๙๕
- (๒) การพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดคดีใหม่ตามมาตรา ๗๕
- (๓) การพิจารณาใหม่แห่งคดีที่สำนวนคดีหรือเอกสารในสำนวนคดีสูญหายหรือบุบสลายตามข้อ ๒๑
- (๔) การยื่น การรับ หรือไม่รับอุทธรณ์ตามมาตรา ๗๓
- (๕) การดำเนินการเกี่ยวกับการบรรเทาทุกข์ชั่วคราวในระหว่างการยื่นอุทธรณ์ ซึ่งคำอุทธรณ์อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองชั้นต้นตามข้อ ๑๐๔ หรือข้อ ๑๐๖

(๖) การที่ศาลปกครองสูงสุดส่งคดีคืนไปยังศาลปกครองชั้นต้นที่ได้พิจารณาและพิพากษาหรือมีคำสั่งคดีนั้นเพื่อให้พิพากษาหรือมีคำสั่งใหม่หรือพิจารณาและพิพากษาหรือมีคำสั่งใหม่ ตามข้อ ๑๑๒

(๗) การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง

ข้อ ๙๗ คดีที่ได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีถึงที่สุดแล้วห้ามมิให้คู่กรณีเดียวกันฟ้องกันอีกในประเด็นที่ได้วินิจฉัยโดยอาศัยเหตุอย่างเดียวกัน

ภาค ๓

วิธีพิจารณาคดีปกครองในศาลปกครองสูงสุด

ข้อ ๙๘ การฟ้องคดีตามมาตรา ๑๑ (๑) (๒) และ (๓) ให้ยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุด และให้นำวิธีพิจารณาคดีปกครองในศาลปกครองชั้นต้นตามที่กำหนดไว้ในภาค ๒ มาใช้บังคับกับคดีที่ฟ้องตามข้อนี้โดยอนุโลม

ข้อ ๙๙ ในกรณีที่องค์คณะพิจารณาพิพากษาคดีในศาลปกครองสูงสุดเห็นว่าคดีที่ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุดอยู่ในอำนาจของศาลปกครองชั้นต้นให้เสนอประธานศาลปกครองสูงสุด เพื่อพิจารณาสั่งให้ส่งคำฟ้องนั้นไปยังศาลปกครองชั้นต้นที่คดีนั้นอยู่ในเขตอำนาจ แล้วให้องค์คณะในศาลปกครองสูงสุดสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ โดยให้ถือว่ามีการฟ้องคดีนั้นต่อศาลปกครองชั้นต้นตั้งแต่วันที่มีการยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุด

ข้อ ๑๐๐ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นที่กฎหมายหรือระเบียบนี้มีได้กำหนดให้ถึงที่สุด ให้อุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด

คำสั่งระหว่างพิจารณาที่ระเบียบนี้มีได้กำหนดให้อุทธรณ์ระหว่างพิจารณาได้ ให้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวพร้อมกับการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งที่ทำให้คดีเสร็จเด็ดขาดจากศาล

ข้อ ๑๐๑ คำอุทธรณ์ให้ทำเป็นหนังสือและอย่างน้อยต้องระบุ

(๑) ชื่อผู้อุทธรณ์และคู่กรณีในอุทธรณ์

(๒) ข้อคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น

(๓) คำขอของผู้อุทธรณ์

(๔) ลายมือชื่อผู้อุทธรณ์

ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่จะยกขึ้นอ้างในการยื่นคำอุทธรณ์นั้น ผู้อุทธรณ์จะต้องกล่าวไว้โดยชัดแจ้งในคำอุทธรณ์ และต้องเป็นข้อที่ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลปกครองชั้นต้น แต่ถ้าปัญหาข้อใดเป็นปัญหาอันเกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือปัญหาเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ ผู้อุทธรณ์จะยกปัญหาข้อนั้นขึ้นกล่าวในคำอุทธรณ์หรือในชั้นอุทธรณ์ก็ได้

ข้อ ๑๐๒ คำอุทธรณ์ให้ยื่นต่อศาลปกครองชั้นต้น และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลออกใบรับให้ผู้อุทธรณ์ แล้วตรวจคำอุทธรณ์ในเบื้องต้น ถ้าเห็นว่าเป็นคำอุทธรณ์ที่สมบูรณ์ครบถ้วน ให้เสนอคำอุทธรณ์ดังกล่าวต่ออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นเพื่อดำเนินการต่อไปตามข้อ ๑๐๔ ถ้าเห็นว่าคำอุทธรณ์นั้นไม่สมบูรณ์ครบถ้วน ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด ๆ หรือผู้อุทธรณ์ชำระค่าธรรมเนียมศาลไม่ครบถ้วน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลแนะนำให้ผู้อุทธรณ์แก้ไขหรือชำระค่าธรรมเนียมศาลให้ครบถ้วนภายในระยะเวลา

ที่กำหนด ถ้าเห็นว่าข้อที่ไม่สมบูรณ์ครบถ้วนนั้นเป็นกรณีที่ไม่อาจแก้ไขให้ถูกต้องได้ หรือคำอุทธรณ์นั้นต้องห้ามตามกฎหมายหรือยื่นโดยผิดระเบียบนี้ หรือผู้อุทธรณ์ไม่แก้ไขคำอุทธรณ์หรือไม่ชำระค่าธรรมเนียมศาลให้ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้บันทึกไว้แล้วเสนอคำอุทธรณ์ดังกล่าวต่ออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นเพื่อดำเนินการต่อไป

ข้อ ๑๐๓ ค่าธรรมเนียมศาลในชั้นอุทธรณ์นั้น ถ้าทุนทรัพย์ในชั้นอุทธรณ์เป็นอย่างเดียวกับในศาลปกครองชั้นต้น ให้ผู้อุทธรณ์เสียตามทุนทรัพย์เช่นเดียวกับในศาลปกครองชั้นต้น แต่ถ้าผู้อุทธรณ์ได้รับความพอใจบางส่วนตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นแล้ว และทุนทรัพย์ในชั้นอุทธรณ์ต่ำกว่าในศาลปกครองชั้นต้น ให้ผู้อุทธรณ์เสียค่าธรรมเนียมศาลในชั้นอุทธรณ์ตามทุนทรัพย์ที่ต่ำนั้น

ข้อ ๑๐๔ เมื่อได้รับคำอุทธรณ์จากพนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลให้อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นส่งคำอุทธรณ์นั้นให้องค์คณะดำเนินการต่อไป

ให้ตุลาการหัวหน้าคณะแต่งตั้งตุลาการในองค์คณะคนหนึ่งเป็นตุลาการเจ้าของสำนวน แล้วให้ตุลาการเจ้าของสำนวนตรวจคำอุทธรณ์ ถ้าเห็นว่าเป็นคำอุทธรณ์ที่สมบูรณ์ครบถ้วน ก็ให้ดำเนินการต่อไปตามข้อ ๑๐๖ ถ้าเห็นว่าคำอุทธรณ์นั้นไม่สมบูรณ์ครบถ้วน ซึ่งผู้อุทธรณ์อาจแก้ไขได้ หรือผู้อุทธรณ์ชำระค่าธรรมเนียมศาลไม่ครบถ้วน ให้ตุลาการเจ้าของสำนวนมีคำสั่งให้ผู้อุทธรณ์แก้ไขหรือชำระค่าธรรมเนียมศาลให้ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าไม่มีการแก้ไขหรือชำระค่าธรรมเนียมศาลให้ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือข้อที่ไม่สมบูรณ์ครบถ้วนนั้นเป็นกรณีที่ไม่อาจแก้ไขให้ถูกต้องได้ หรือเป็นคำอุทธรณ์

ที่ต้องห้ามตามกฎหมายหรือยื่นโดยผิดระเบียบนี้ ให้ตุลาการเจ้าของสำนวน
เสนอองค์คณะสั่งไม่รับอุทธรณ์ดังกล่าว

ข้อ ๑๐๕ ผู้อุทธรณ์มีสิทธิยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งของ
ศาลปกครองชั้นต้นที่ไม่รับอุทธรณ์ตามข้อ ๑๐๔ ต่อศาลปกครองสูงสุด
ภายในกำหนดระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง
ของศาลปกครองชั้นต้น

คำร้องตามวรรคหนึ่งให้ยื่นต่อศาลปกครองชั้นต้นที่มีคำสั่งนั้น
และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลรีบส่งคำร้องพร้อมด้วยคำพิพากษา
หรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น คำอุทธรณ์ และคำสั่งไม่รับอุทธรณ์
ไปยังศาลปกครองสูงสุดโดยพลัน

ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดส่งคำร้องให้องค์คณะเพื่อพิจารณาคำร้อง
และมีคำสั่งยื่นตามคำสั่งไม่รับอุทธรณ์ของศาลปกครองชั้นต้น หรือมีคำสั่ง
ให้รับอุทธรณ์ แล้วส่งให้ศาลปกครองชั้นต้นอ่าน เมื่อศาลปกครองชั้นต้น
ได้อ่านคำสั่งดังกล่าวแล้ว ให้แจ้งให้ศาลปกครองสูงสุดทราบ ในกรณีที่
ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งให้รับอุทธรณ์ ให้ถือว่าวันที่ได้รับแจ้งนั้นเป็นวันที่
ศาลปกครองสูงสุดได้รับคำอุทธรณ์จากศาลปกครองชั้นต้นเพื่อดำเนินการต่อไป
ตามข้อ ๑๐๗

ในการพิจารณาคำร้องขององค์คณะตามวรรคสาม ถ้าองค์คณะ
เห็นเป็นการจำเป็นที่จะต้องตรวจสำนวน ให้มีคำสั่งให้ศาลปกครองชั้นต้น
ส่งสำนวนคดีไปยังศาลปกครองสูงสุดได้

ข้อ ๑๐๖ ในกรณีที่ตุลาการเจ้าของสำนวนในศาลปกครองชั้นต้น เห็นว่าคำอุทธรณ์นั้นเป็นคำอุทธรณ์ที่สมบูรณ์ครบถ้วน ให้เสนอองค์คณะ มีคำสั่งรับอุทธรณ์ แล้วเสนออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นเพื่อส่งคำอุทธรณ์นั้น ให้ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาต่อไป

ข้อ ๑๐๗ เมื่อได้รับคำอุทธรณ์จากศาลปกครองชั้นต้นแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลปกครองสูงสุดลงทะเบียนคดีในสารบบความ แล้วเสนอคำอุทธรณ์ต่อประธานศาลปกครองสูงสุด เพื่อจ่ายสำนวนคดี แก่องค์คณะต่อไป

ข้อ ๑๐๘ ให้ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุดแต่งตั้ง ตุลาการในองค์คณะคนหนึ่งเป็นตุลาการเจ้าของสำนวน แล้วให้ตุลาการ เจ้าของสำนวนตรวจคำอุทธรณ์ ถ้าเห็นว่าคำอุทธรณ์ที่ศาลปกครองชั้นต้น สั่งรับไว้พิจารณาเป็นคำอุทธรณ์ที่ไม่สมบูรณ์ครบถ้วนซึ่งผู้อุทธรณ์อาจแก้ไขได้ หรือผู้อุทธรณ์ชำระค่าธรรมเนียมศาลไม่ครบถ้วน ให้สั่งให้ผู้อุทธรณ์แก้ไข หรือชำระค่าธรรมเนียมศาลให้ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าไม่มีการแก้ไขหรือชำระค่าธรรมเนียมศาลให้ครบถ้วนภายในระยะเวลา ที่กำหนด หรือข้อที่ไม่สมบูรณ์ครบถ้วนนั้นเป็นกรณีที่ไม่อาจแก้ไขให้ถูกต้องได้ หรือเป็นคำอุทธรณ์ที่ต้องห้ามตามกฎหมายหรืออื่นโดยผิดระเบียบนี้ ให้เสนอองค์คณะสั่งยกอุทธรณ์นั้น

ในกรณีที่ตุลาการเจ้าของสำนวนเห็นว่าอุทธรณ์นั้นมีข้อเท็จจริง หรือข้อกฎหมายที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ให้เสนอองค์คณะ เพื่อมีคำสั่งไม่รับอุทธรณ์และสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

ข้อ ๑๐๙ เมื่อตุลาการเจ้าของสำนวนเห็นว่าคำอุทธรณ์นั้นเป็นคำอุทธรณ์ที่สมบูรณ์ครบถ้วน ให้ส่งสำเนาคำอุทธรณ์ให้คู่กรณีในอุทธรณ์ทำคำแก้อุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำอุทธรณ์หรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่จะยกขึ้นอ้างในคำแก้อุทธรณ์นั้นจะต้องเป็นข้อที่ได้ยกขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลปกครองชั้นต้น แต่ถ้าปัญหาข้อใดเป็นปัญหาอันเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของประชาชนหรือปัญหาเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ คู่กรณีในอุทธรณ์จะยกปัญหาข้อนั้นขึ้นกล่าวในคำแก้อุทธรณ์หรือในชั้นอุทธรณ์ก็ได้

ข้อ ๑๑๐ เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามข้อ ๑๐๙ วรรคหนึ่งหรือเมื่อคู่กรณีในอุทธรณ์ได้ยื่นคำแก้อุทธรณ์แล้ว หากตุลาการเจ้าของสำนวนเห็นว่าคดีมีข้อเท็จจริงเพียงพอที่ศาลจะพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งอุทธรณ์ได้แล้ว ให้จัดทำบันทึกของตุลาการเจ้าของสำนวนเสนอองค์คณะ เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป ในกรณีที่ตุลาการเจ้าของสำนวนเห็นว่าข้อเท็จจริงจากสำนวนคดี คำอุทธรณ์ และคำแก้อุทธรณ์ยังไม่เพียงพอที่จะพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งอุทธรณ์ ให้มีอำนาจดำเนินการกระบวนพิจารณาตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

ข้อ ๑๑๐/๑^{๒๔} ในการพิจารณาคดีอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น หากองค์คณะเห็นว่าคดีนั้นมีข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน หรือเห็นว่าการไม่จัดให้มีการนั่งพิจารณาคดีจะไม่ทำให้เสียความยุติธรรม องค์คณะอาจไม่จัดให้มีการนั่งพิจารณาคดีก็ได้

^{๒๔} ความในข้อ ๑๑๐/๑ เพิ่มโดยข้อ ๕ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒

ให้ศาลแจ้งการไม่จัดให้มีการนั่งพิจารณาคดีไปพร้อมส่งสรุปข้อเท็จจริงของตุลาการเจ้าของสำนวนให้คู่กรณีทราบ ในการนี้ให้คู่กรณีมีสิทธิยื่นคำแถลงเป็นหนังสือต่อองค์คณะภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และหากคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดประสงค์จะขอให้มีการนั่งพิจารณาคดีให้ยื่นคำขอภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และให้ศาลจัดให้มีการนั่งพิจารณาคดีต่อไป

ในกรณีที่ยังไม่จัดให้มีการนั่งพิจารณาคดีในคดีใด ให้ตุลาการผู้แถลงคดีมาชี้แจงด้วยวาจาประกอบคำแถลงการณ์เป็นหนังสือหรือมาแถลงการณ์ด้วยวาจาในการประชุมปรึกษาเพื่อพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดีนั้น

ข้อ ๑๑๑ ในการพิจารณาอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น ศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจพิพากษาหรือมีคำสั่งดังต่อไปนี้

(๑) หากเห็นว่าคำอุทธรณ์นั้นไม่สมบูรณ์ครบถ้วนและเป็นกรณีที่ไม่อาจแก้ไขให้ถูกต้องได้ หรือเป็นคำอุทธรณ์ที่ต้องห้ามตามกฎหมายหรือยื่นโดยผิดระเบียบนี้ ให้พิพากษายกอุทธรณ์นั้น โดยไม่ต้องวินิจฉัยในประเด็นแห่งอุทธรณ์

(๒) หากเห็นว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นถูกต้อง ไม่ว่าจะด้วยเหตุเดียวกันหรือเหตุอื่น ให้พิพากษาหรือมีคำสั่งยืนตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น

(๓) หากเห็นว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นไม่ถูกต้อง ให้พิพากษาหรือมีคำสั่งกลับคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น และพิพากษาหรือมีคำสั่งใหม่

(๕) หากเห็นว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น ถูกบางส่วนและผิดบางส่วน ให้พิพากษาหรือมีคำสั่งแก้คำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นโดยพิพากษาหรือมีคำสั่งยืนบางส่วน กลับบางส่วน และพิพากษาหรือมีคำสั่งใหม่ในส่วนที่กลับนั้น

ข้อ ๑๑๒ อำนาจในการพิจารณาอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่ง ของศาลปกครองชั้นต้น โดยศาลปกครองสูงสุดให้รวมถึง

(๑) เมื่อคดีปรากฏเหตุที่มีได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือระเบียบนี้ในส่วนที่ว่าด้วยการทำคำพิพากษาและคำสั่ง และ ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่ามิเหตุอันสมควร ให้มีอำนาจสั่งยกคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นนั้น แล้วส่งสำนวนคดีคืนไปยัง ศาลปกครองชั้นต้น เพื่อให้พิพากษาหรือมีคำสั่งใหม่ ในกรณีเช่นนี้ ศาลปกครองชั้นต้นอาจประกอบด้วยตุลาการศาลปกครองอื่นนอกจากที่ได้ พิพากษาหรือมีคำสั่งมาแล้ว และคำพิพากษาหรือคำสั่งใหม่นี้อาจวินิจฉัย ชี้ขาดคดีเป็นอย่างอื่นนอกจากคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ถูกยกได้

(๒) เมื่อคดีปรากฏเหตุที่มีได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือระเบียบนี้ในส่วนที่ว่าด้วยการแสวงหาข้อเท็จจริง หรือมีเหตุที่ศาล ได้ปฏิเสธการไต่สวนพยานตามที่ผู้อุทธรณ์มีคำขอ และศาลปกครองสูงสุด เห็นว่ามีเหตุอันสมควร ให้มีอำนาจสั่งยกคำพิพากษาหรือคำสั่ง ของศาลปกครองชั้นต้นนั้น แล้วกำหนดให้ศาลปกครองชั้นต้นซึ่งประกอบด้วย ตุลาการศาลปกครององค์คณะเดิมหรือตุลาการศาลปกครองอื่น หรือ ศาลปกครองชั้นต้นอื่นใดตามที่เห็นสมควร พิจารณาคดีนั้นใหม่ทั้งหมด หรือบางส่วน และพิพากษาหรือมีคำสั่งใหม่

(๓) เมื่อคดีปรากฏเหตุว่าข้อเท็จจริงที่ศาลปกครองชั้นต้น พึงมาไม่พอแก่การวินิจฉัยชี้ขาดคดี และศาลปกครองสูงสุดเห็นว่ามิเหตุ

อันสมควร ให้มีอำนาจสั่งยกคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นนั้น แล้วกำหนดให้ศาลปกครองชั้นต้นซึ่งประกอบด้วยตุลาการศาลปกครอง องค์คณะเดิมหรือตุลาการศาลปกครองอื่นพิจารณาคดีนั้นใหม่ทั้งหมด หรือบางส่วน โดยดำเนินการตามคำชี้ขาดของศาลปกครองสูงสุด แล้วพิพากษาหรือมีคำสั่งไปตามรูปคดี

ในคดีทั้งปวงที่ศาลปกครองชั้นต้นได้พิพากษาหรือมีคำสั่งใหม่ ตามข้อนี้ ให้อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งใหม่เช่นนั้นได้

ข้อ ๑๑๓ ถ้าศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งให้ส่งสำนวนคดีคืนไปยัง ศาลปกครองชั้นต้น เพื่อดำเนินกระบวนการพิจารณาหรือพิพากษาหรือมีคำสั่งใหม่ ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๑๒ ศาลปกครองสูงสุด มีอำนาจที่จะยกเว้นมิให้ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในการยื่นอุทธรณ์คัดค้าน คำพิพากษาหรือคำสั่งใหม่ของศาลปกครองชั้นต้นได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๑๑๔ เมื่อศาลปกครองสูงสุดได้พิพากษาหรือมีคำสั่ง ชี้ขาดอุทธรณ์แล้ว จะอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นเอง หรือจะส่งคำพิพากษา หรือคำสั่งนั้นให้ศาลปกครองชั้นต้นอ่านก็ได้

ข้อ ๑๑๕ ในกรณีที่มีการอุทธรณ์คำสั่งทุเลาการบังคับตามกฎ หรือคำสั่งทางปกครองของศาลปกครองชั้นต้นตามข้อ ๗๓ และผู้อุทธรณ์ มีคำขอให้ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งระงับคำสั่งทุเลาการบังคับตามกฎ หรือคำสั่งทางปกครองของศาลปกครองชั้นต้นดังกล่าวไว้เป็นการชั่วคราว ถ้าศาลปกครองสูงสุดเห็นว่าคำสั่งทุเลาการบังคับตามกฎหรือคำสั่ง ทางปกครองนั้นทำให้หรือจะทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประโยชน์ สาธารณะหรือต่อสิทธิของผู้อุทธรณ์ ศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจสั่งระงับ

คำสั่งทุเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครองของศาลปกครองชั้นต้นไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าศาลปกครองสูงสุดจะมีคำสั่งอุทธรณ์นั้น

ข้อ ๑๑๖ นอกจากวิธีพิจารณาคดีปกครองในศาลปกครองสูงสุดที่กำหนดไว้โดยเฉพาะในภาคนี้ ให้นำวิธีพิจารณาคดีปกครองในศาลปกครองชั้นต้นมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ภาค ๔

การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง^{๒๕}

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๑๑๗ การบังคับคดีปกครองเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยศาล และสำนักงานหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีตามคำสั่งศาล

ข้อ ๑๑๘ ให้ตุลาการเจ้าของสำนวนหรือตุลาการศาลปกครองคนหนึ่งคนใดซึ่งได้รับมอบหมายจากองค์คณะมีอำนาจดำเนินกระบวนการพิจารณาเกี่ยวกับการบังคับคดีปกครองทั้งปวง เว้นแต่ในระเบียบนี้ จะกำหนดให้ดำเนินการโดยองค์คณะ

^{๒๕} ความในภาค ๔ การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง ข้อ ๑๑๗ ถึง ข้อ ๑๓๗ เพิ่มโดยข้อ ๔ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๑๑๙ ในกรณีที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งให้ปฏิบัติตาม คำบังคับของศาลปกครองชั้นต้นโดยไม่ต้องรอนกว่าคดีจะถึงที่สุด ตามมาตรา ๗๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและ วิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๙ ให้คำบังคับมีผลนับแต่วันที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว

ข้อ ๑๒๐ การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ ดำเนินการได้จนกว่าจะมีการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นแล้วเสร็จ เว้นแต่การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่ให้ลูกหนี้ตาม คำพิพากษาชำระหนี้โดยให้ใช้เงิน ส่งมอบทรัพย์สิน กระทำการหรืองดเว้น กระทำการให้ดำเนินการภายในสิบปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือ คำสั่งในชั้นที่สุด แต่ถ้าได้มีการออกหมายบังคับคดีภายในกำหนดเวลา ดังกล่าวแล้ว หากเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้ร้องขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดี ดำเนินการบังคับคดีหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ดำเนินการบังคับคดี ในเรื่องใดไว้แล้วก็ให้ดำเนินการบังคับคดีในส่วนนั้นต่อไปจนกว่าจะแล้วเสร็จ

ถ้าคำพิพากษาหรือคำสั่งกำหนดให้ชำระหนี้เป็นงวด เป็นรายเดือน หรือเป็นรายปี หรือกำหนดให้ชำระหนี้ อย่างไรก็ดีในอนาคต ให้นับระยะเวลา สิบปีตั้งแต่วันที่หนี้ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นอาจบังคับให้ชำระได้

ข้อ ๑๒๑ ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยมีข้อสังเกต เกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการดำเนินการให้เป็นไปตามคำพิพากษา ตามมาตรา ๖๙ วรรคหนึ่ง (๘) ให้สำนักงานติดตามว่าได้มีการดำเนินการ ตามข้อสังเกตดังกล่าวหรือไม่ แล้วรายงานต่อศาล

ข้อ ๑๒๒ ในคดีที่ฟ้องขอให้ใช้เงิน เมื่อศาลมีคำพิพากษาแล้ว หากลูกหนี้ตามคำพิพากษายอมปฏิบัติตามคำพิพากษาและต้องการชำระหนี้ตามคำพิพากษาโดยไม่อุทธรณ์คำพิพากษาและนำเงินมาวางชำระหนี้ตามคำพิพากษา ให้ศาลสั่งรับเงินที่วางศาลและสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลออกใบรับเงินและแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษารับเงินภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ในกรณีนี้ ถ้าเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษารับเงินไปแล้ว ลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ต้องเสียดอกเบี้ยในจำนวนเงินดังกล่าว นับแต่วันที่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาได้มารับเงิน หากคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาอุทธรณ์ของศาลปกครองสูงสุดให้แจ้งศาลปกครองสูงสุดให้ทราบถึงการชำระเงินดังกล่าวด้วย

ข้อ ๑๒๓ เมื่อศาลได้ออกหมายบังคับคดีตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีแล้ว ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจดำเนินการบังคับคดีให้เป็นไปตามที่ศาลกำหนดไว้ในหมายบังคับคดีและตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายและให้มีอำนาจในฐานะเป็นผู้แทนของเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาในอันที่จะรับชำระหนี้หรือทรัพย์สินที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบุคคลภายนอกนำมาวางและออกใบรับให้

ให้นำความตามวรรคหนึ่งมาใช้บังคับในกรณีที่สำนักงานดำเนินการบังคับคดีในระหว่างที่ศาลยังไม่ได้ออกหมายบังคับคดีตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีหรือกรณีที่ต้องปฏิบัติตามคำบังคับของศาลโดยไม่ต้องออกหมายบังคับคดีด้วย

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้รายงานศาลและแจ้งคู่กรณีทราบ หากมีข้อโต้แย้งว่าการปฏิบัติตามคำพิพากษายังไม่ถูกต้องครบถ้วน ให้ศาลพิจารณาและมีคำสั่งโดยองค์คณะ

ข้อ ๑๒๔ เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาให้ความช่วยเหลือและวางเงินค่าใช้จ่ายเพื่อปฏิบัติตามวิธีการเพื่อคุ้มครองสิทธิของคู่กรณีในระหว่างการพิจารณา หรือเพื่อบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งได้ตามจำนวนที่เห็นจำเป็น ถ้าเจ้าพนักงานบังคับคดีเห็นว่าจำนวนเงินที่วางไว้นั้นจะไม่พอ ก็ให้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาวางเงินเพิ่มขึ้นอีกได้

ถ้าเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาเห็นว่า การวางเงินค่าใช้จ่ายในการบังคับคดีไม่จำเป็นหรือมากเกินไปก็อาจยื่นคำร้องต่อศาลภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งได้ คำสั่งดังกล่าวให้เป็นที่สุด

ถ้าเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาไม่ปฏิบัติตามวรรคหนึ่งหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาลตามวรรคสอง ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีงดการบังคับคดีไว้จนกว่าเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาจะได้ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานบังคับคดีหรือศาล แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๒๕ ในกรณีที่ศาลมีคำบังคับตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๓) เฉพาะที่ให้หน่วยงานทางปกครองใช้เงินหรือให้ส่งมอบทรัพย์สินหรือให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการ และ (๔) ซึ่งเป็นคดีที่ต้องปฏิบัติตามคำบังคับของศาลโดยไม่ต้องออกหมายบังคับคดีตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดี ให้ศาลมีคำสั่งไปยังสำนักงานเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานบังคับคดีดำเนินการให้เป็นไปตามคำบังคับของศาลดังกล่าว

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานบังคับคดีมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) ดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล
- (๒) ส่งเอกสารเกี่ยวกับการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล

(๓) ติดตามผลการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล เพื่อรายงานและเสนอความเห็นต่อศาลประกอบการพิจารณาและมีคำสั่งเกี่ยวกับการบังคับคดี

(๔) สอบถามหรือแจ้งให้คู่กรณี พยานบุคคล หรือพยานผู้เชี่ยวชาญชี้แจงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นเกี่ยวกับการบังคับคดี และบันทึกถ้อยคำของบุคคลดังกล่าวรวมไว้ในสำนวนการบังคับคดี

(๕) แจ้งให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นเป็นหนังสือเกี่ยวกับการบังคับคดี

(๖) ออกตรวจสอบสถานที่ บุคคล หรือสิ่งอื่นใดอันเกี่ยวข้องด้วยการบังคับคดี และมีอำนาจบันทึกภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหว พร้อมทั้งบันทึกเหตุการณ์หรือพฤติกรรมรวมไว้ในสำนวนการบังคับคดี

(๗) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามคำสั่งศาล

ข้อ ๑๒๖ ในกรณีที่เกิดความเสียหายจากการที่เจ้าพนักงานบังคับคดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานบังคับคดีดำเนินการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครอง และเป็นเรื่องความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ การใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่หรือตามกฎหมายอื่นไม่ว่าโดยบุคคลใด ให้อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง

ข้อ ๑๒๗ ให้ศาลและเจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจเรียกเก็บค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับคดีตามระเบียบนี้

ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดโดยความเห็นชอบของ ก.บ.ศป. มีอำนาจออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และอัตราค่าฤชาธรรมเนียมนอกจากที่ระบุไว้ในตาราง ๑ และตาราง ๕ ท้ายประมวลกฎหมาย

วิธีพิจารณาความแพ่ง ประกาศนี้เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

ข้อ ๑๒๘ ให้เลขาธิการสำนักงานศาลปกครองมีอำนาจออกประกาศ ระเบียบ หรือข้อบังคับทางธุรการเกี่ยวกับการดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามคำบังคับของศาลปกครอง ประกาศ ระเบียบ หรือข้อบังคับดังกล่าว เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ส่วนที่ ๑

ศาลที่มีอำนาจในการบังคับคดี

ข้อ ๑๒๙ ศาลที่มีอำนาจในการบังคับคดีซึ่งมีอำนาจออกหมายบังคับคดี หรือสั่งจับกุมและกักขัง หรือปรับ หรือมีอำนาจกำหนดวิธีการบังคับคดีเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งหรือทำคำวินิจฉัยชี้ขาดในเรื่องใด ๆ อันเกี่ยวข้องด้วยการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง คือศาลที่ได้พิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีในชั้นต้น หรือตามที่มีกฎหมายบัญญัติ

ถ้าศาลปกครองสูงสุดได้ส่งคดีไปยังศาลปกครองชั้นต้นแห่งอื่นที่มีได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งที่อุทธรณ์นั้นเพื่อการพิจารณาและพิพากษาใหม่ตามข้อ ๑๑๒ วรรคหนึ่ง (๒) ให้ศาลที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งใหม่นั้นเป็นศาลที่มีอำนาจในการบังคับคดี เว้นแต่ศาลปกครองสูงสุดจะได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ในกรณีที่จะต้องบังคับคดีนอกเขตศาล ให้ศาลที่มีอำนาจในการบังคับคดีมีอำนาจตั้งให้ศาลอื่นบังคับคดีแทนได้ ถ้าเป็นการบังคับตามคำบังคับ

ของศาลโดยไม่ต้องออกหมายบังคับคดีตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดี ให้ศาลที่จะมีการบังคับคดีแทนมีคำสั่งไปยังสำนักงานของศาลนั้นเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานบังคับคดีดำเนินการให้เป็นไปตามคำบังคับของศาล ถ้าการบังคับคดีต้องทำโดยทางเจ้าพนักงานบังคับคดีและศาลได้ออกหมายบังคับคดีตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีแล้ว เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอาจยื่นคำแถลงหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีรายงานให้ศาลที่จะมีการบังคับคดีแทนทราบพร้อมด้วยสำเนาหมายบังคับคดีหรือสำเนาคำสั่งกำหนดวิธีการบังคับคดีในกรณีเช่นว่านี้ ให้ศาลดังกล่าวแจ้งให้ศาลที่มีอำนาจในการบังคับคดีทราบโดยไม่ชักช้า และให้ศาลที่จะมีการบังคับคดีแทนตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีหรือมีคำสั่งอื่นใดเพื่อดำเนินการบังคับคดีต่อไป

ถ้าเป็นการยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้อง ให้ศาลที่บังคับคดีแทนส่งทรัพย์สินที่ได้จากการยึดหรืออายัดหรือเงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินนั้นแล้วแต่กรณี ไปยังศาลที่มีอำนาจในการบังคับคดีเพื่อดำเนินการไปตามกฎหมาย

ในกรณีที่มีการบังคับคดีนอกเขตศาลโดยบกพร่อง ผิดพลาด หรือฝ่าฝืนกฎหมาย ให้ศาลที่บังคับคดีแทนมีอำนาจสั่งเพิกถอนหรือแก้ไขกระบวนการวิธีการบังคับคดีทั้งปวงหรือวิธีการบังคับคดีใด ๆ โดยเฉพาะ หรือมีคำสั่งกำหนดวิธีการอย่างใดแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานบังคับคดีหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีเพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง ผิดพลาด หรือฝ่าฝืนกฎหมายนั้น รวมถึงดำเนินการกระบวนการพิจารณาอื่นใดที่เกี่ยวข้องได้ เว้นแต่เมื่อการบังคับคดีได้เสร็จสิ้นและแจ้งผลการบังคับคดีไปยังศาลที่มีอำนาจในการบังคับคดีแล้ว ให้เป็นอำนาจของศาลที่มีอำนาจในการบังคับคดีเท่านั้น

ส่วนที่ ๒ การแจ้งคำบังคับ

ข้อ ๑๓๐ คดีที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดซึ่งต้องมีการบังคับคดี แก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือคดีที่ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งให้บังคับคดี ตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น ลูกหนี้ตามคำพิพากษามีหน้าที่ ต้องปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งเมื่อทราบคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยชอบแล้ว เพื่อประโยชน์แก่คู่กรณีในการบังคับคดี ให้ศาลออกหมายแจ้งคำบังคับ ไปยังลูกหนี้ตามคำพิพากษา โดยให้ระบุในหมายแจ้งคำบังคับด้วยว่า ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามคำบังคับหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องครบถ้วนอาจถูกยึดทรัพย์สิน หรืออายัดสิทธิเรียกร้อง หรือถูกจับกุมและกักขัง แล้วแต่กรณี

ในกรณีผู้ที่ต้องปฏิบัติตามคำบังคับเป็นหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ หากหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมิได้ ปฏิบัติตามคำบังคับของศาลให้ถูกต้องครบถ้วน หรือปฏิบัติล่าช้าเกินไปโดย ไม่มีเหตุอันสมควร ศาลอาจมีคำสั่งให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ ของรัฐนั้นชำระค่าปรับต่อศาลตามจำนวนที่สมควร หรืออาจแจ้งผู้บังคับบัญชา ผู้กำกับดูแล ผู้ควบคุม หรือนายกรัฐมนตรี เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ หรือสั่งการ หรือลงโทษทางวินัยต่อไปก็ได้

ลูกหนี้ตามคำพิพากษาจะได้รับหมายแจ้งคำบังคับตามวรรคหนึ่ง หรือไม่ก็ตาม ลูกหนี้ตามคำพิพากษายังมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาล

ส่วนที่ ๓ การงดการบังคับคดี

ข้อ ๑๓๑ ให้สำนักงานหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีงดการบังคับคดีในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อศาลได้มีคำสั่งให้งดการบังคับคดีเพราะเหตุที่ศาลมีคำสั่งรับคำขอให้พิจารณาคดีใหม่และได้แจ้งคำสั่งงดการบังคับคดีให้ทราบ

(๒) เมื่อศาลได้มีคำสั่งให้งดการบังคับคดีเพราะเหตุที่คู่กรณีหรือบุคคลซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรงจากคำพิพากษาหรือคำสั่ง ยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล เนื่องจากคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ถึงที่สุดระหว่างศาลขัดแย้งกันในคดีที่มีข้อเท็จจริงเป็นเรื่องเดียวกันและได้แจ้งคำสั่งงดการบังคับคดีให้ทราบ

(๓) เมื่อลูกหนี้ตามคำพิพากษายื่นคำร้องต่อศาลว่าได้ยื่นฟ้องเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเป็นคดีเรื่องอื่นในศาลเดียวกันนั้นไว้แล้ว ซึ่งศาลยังมีได้วินิจฉัยชี้ขาด และถ้าหากตนเป็นฝ่ายชนะจะไม่ต้องมีการยึดอายัดขายทอดตลาด หรือจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาโดยวิธีอื่น เพราะสามารถจะหักกลบลบหนี้กันได้ ถ้าศาลเห็นว่า ข้ออ้างของลูกหนี้ตามคำพิพากษามีเหตุฟังได้ ศาลอาจมีคำสั่งให้งดการบังคับคดีไว้ คำสั่งนี้อาจอยู่ภายใต้บังคับเงื่อนไขหรือเงื่อนไขใด ๆ หรือไม่ก็ได้ และศาลจะมีคำสั่งให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาวางเงินหรือหาประกันต่อศาลตามจำนวนที่เห็นสมควรภายในระยะเวลาที่กำหนดเพื่อเป็นประกันการชำระหนี้ตามคำพิพากษาและค่าสินไหมทดแทนแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาสำหรับความเสียหายที่อาจได้รับเนื่องจากเหตุเน้นซ้ำในการบังคับคดีอันเกิดจาก

การยื่นคำร้องนั้นด้วยก็ได้ และได้แจ้งคำสั่งงดการบังคับคดีให้ทราบ คำสั่งของศาลในกรณีนี้ให้กระทำโดยองค์คณะและให้เป็นที่สุด

(๔) เมื่อศาลได้มีคำสั่งให้งดการบังคับคดี และได้ส่งคำสั่งนั้นไปให้สำนักงานหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีทราบ ในกรณีเช่นนี้ให้สำนักงานหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีงดการบังคับคดีไว้ภายในระยะเวลาหรือเงื่อนไขตามที่ศาลกำหนด

(๕) เมื่อเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้แจ้งเป็นหนังสือไปยังสำนักงานหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีว่าตนตกลงงดการบังคับคดีไว้ชั่วคราวระยะเวลาที่กำหนดไว้หรือภายในเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งโดยได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากลูกหนี้ตามคำพิพากษาและบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดี

(๖) เมื่อเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาไม่ปฏิบัติตามข้อ ๑๒๔

(๗) เมื่อศาลได้มีคำสั่งให้งดการบังคับคดีเนื่องจากสำนักงานหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีรายงานศาลว่าสำนักงานหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีได้แจ้งให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษารับเงินที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้วางไว้ต่อศาล สำนักงานหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีเพื่อชำระหนี้ตามคำพิพากษาโดยชอบแล้ว แต่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาไม่มารับเงินดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด

ให้สำนักงานหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีแจ้งการงดการบังคับคดีให้คู่กรณีและบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้เสียทราบโดยไม่ชักช้า และรายงานให้ศาลทราบ

ข้อ ๑๓๒ ในกรณีที่สำนักงานหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีได้งดการบังคับคดีไว้ตามคำสั่งของศาล ให้สำนักงานหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับคดีต่อไปเมื่อได้รับคำสั่งจากศาลโดยศาลเป็นผู้ออกคำสั่ง

นั่นเอง หรือโดยเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาเป็นผู้ยื่นคำขอให้ศาลออกคำสั่ง เนื่องจากระยะเวลาที่ให้การบังคับคดีนั้นได้ล่วงพ้นไปแล้ว หรือมิได้เป็นไปตามเงื่อนไขที่ศาลได้กำหนดไว้ หรือไม่มีความจำเป็นที่จะต้องงดการบังคับคดีอีกต่อไปแล้ว

ถ้าได้งดการบังคับคดีตามข้อ ๑๓๑ (๕) หรือ (๖) ให้สำนักงานหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับคดีต่อไป เมื่อระยะเวลาที่ให้การบังคับคดีได้ล่วงพ้นไปแล้ว หรือมิได้เป็นไปตามเงื่อนไขที่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาได้กำหนดไว้ หรือเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาได้วางเงินค่าใช้จ่ายตามที่เจ้าพนักงานบังคับคดีกำหนดหรือตามคำสั่งศาลแล้ว

ส่วนที่ ๔

การถอนการบังคับคดี

ข้อ ๑๓๓ ให้ศาลมีคำสั่งถอนการบังคับคดี ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) กรณีการบังคับคดีตามคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่อนุญาตให้บังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นโดยไม่ต้องรอนกว่าคดีจะถึงที่สุด ต่อมาในระหว่างการบังคับคดีนั้นคำพิพากษาดังกล่าวได้ถูกกลับหรือถูกยก หรือหมายบังคับคดีได้ถูกเพิกถอน แต่ถ้าคำพิพากษาในระหว่างบังคับคดีนั้นได้ถูกกลับแต่เพียงบางส่วน การบังคับคดีอาจดำเนินการต่อไปจนกว่าจะได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดครบถ้วน

(๒) เมื่อสำนักงานหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีรายงานศาลขอให้สั่งถอนการบังคับคดีเนื่องจากเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาเพิกเฉยไม่ดำเนินการบังคับคดีภายในระยะเวลาที่สำนักงานหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีกำหนด

(๓) เมื่อลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาครบถ้วน พร้อมทั้งได้ชำระค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับคดี (ถ้ามี)

(๔) เมื่อสำนักงานรายงานศาลขอให้ส่งถอนการบังคับคดีเนื่องจากได้ดำเนินการบังคับตามคำบังคับของศาลถูกต้องครบถ้วนแล้ว หรือไม่มีกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามคำบังคับของศาลอีกต่อไป

(๕) เมื่อสำนักงานหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีรายงานศาลว่าเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้แจ้งเป็นหนังสือไปยังสำนักงานหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีว่าตนขอสิทธิในการบังคับคดี ในกรณีเช่นว่านี้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษานั้นจะบังคับคดีแก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่ตนได้สิทธินั้นอีกมิได้

(๖) เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีรายงานศาลว่าเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้แจ้งเป็นหนังสือไปยังเจ้าพนักงานบังคับคดีว่าตนขอถอนการบังคับคดี

(๗) เมื่อสำนักงานรายงานศาลว่าเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้แจ้งเป็นหนังสือไปยังสำนักงานว่าตนไม่ประสงค์ให้มีการบังคับคดีต่อไป

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง (๕) หากเป็นคดีที่มีเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหลายคน เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาแต่ละคนอาจแสดงความประสงค์ในส่วนของตนได้ การถอนการบังคับคดีในกรณีนี้ให้มีผลเฉพาะเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาที่ขอสิทธิ หากเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาที่แสดงความประสงค์ดังกล่าวเป็นผู้แทนของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาทุกคน และการแสดงความประสงค์ดังกล่าวจะมีผลเป็นการถอนการบังคับคดีทั้งคดีให้สำนักงานหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีรายงานศาลเพื่อพิจารณา ในการนี้ศาลจะไต่สวนหรือแสวงหาข้อเท็จจริงโดยวิธีอื่นใดเพื่อให้ได้ความเป็นที่ยุติว่าการแสดงความประสงค์ของผู้แทนดังกล่าวเป็นไปตามความประสงค์ของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาทุกคนก่อนมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนการบังคับคดีก็ได้ แต่ทั้งนี้ ในคดีที่เกี่ยวกับการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ หรือคดีที่

การบังคับคดีต่อไปจะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม หรือการถอนการบังคับคดี
เกิดจากการสมยอมกันโดยไม่เหมาะสม ศาลจะมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ถอน
การบังคับคดีก็ได้

คำสั่งศาลตาม (๑) (๒) (๓) (๔) และ (๕) ให้กระทำโดยองค์คณะ

ให้ศาลแจ้งการถอนการบังคับคดีให้สำนักงานหรือเจ้าพนักงาน
บังคับคดีทราบ และให้สำนักงานหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีแจ้งการถอน
การบังคับคดีให้คู่กรณีและบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้เสียทราบ
โดยไม่ชักช้า และรายงานให้ศาลทราบด้วย

ส่วนที่ ๕

การเพิกถอนหรือแก้ไขการบังคับคดีที่ผิดระเบียบ

ข้อ ๑๓๔ ในกรณีที่หมายบังคับคดี หรือคำสั่งศาลในชั้นบังคับคดี
บกพร่อง ผิดพลาด หรือฝ่าฝืนกฎหมาย เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม
จำเป็นจะต้องเพิกถอนหรือแก้ไขหมายบังคับคดีหรือคำสั่งดังกล่าวนั้น
เมื่อศาลเห็นสมควรไม่ว่าในเวลาใดก่อนการบังคับคดีได้เสร็จลง หรือเมื่อ
สำนักงานหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีรายงานต่อศาล หรือเมื่อเจ้าหน้าที่
ตามคำพิพากษา ลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้เสีย
ในการบังคับคดีซึ่งต้องเสียหายเพราะเหตุดังกล่าวยื่นคำร้องต่อศาล ให้ศาล
มีอำนาจสั่งเพิกถอนหรือแก้ไขหมายบังคับคดี หรือคำสั่งดังกล่าวทั้งหมด
หรือบางส่วน หรือมีคำสั่งอย่างใดตามที่ศาลเห็นสมควร

ในกรณีที่สำนักงานหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับคดี
บกพร่อง ผิดพลาด หรือฝ่าฝืนกฎหมาย เมื่อศาลเห็นสมควรไม่ว่าในเวลาใด
ก่อนการบังคับคดีได้เสร็จลง หรือเมื่อเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา ลูกหนี้

ตามคำพิพากษา หรือบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีซึ่งต้องเสียหายเพราะเหตุดังกล่าวยื่นคำร้องต่อศาล ให้ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอน หรือแก้ไขกระบวนการบังคับคดีทั้งปวงหรือวิธีการบังคับใด ๆ โดยเฉพาะ หรือมีคำสั่งกำหนดวิธีการอย่างใดแก่สำนักงานหรือเจ้าพนักงานบังคับคดี ตามที่ศาลเห็นสมควร เว้นแต่การคัดค้านการขายทอดตลาดทรัพย์สิน หรือสิทธิเรียกร้องเพราะเหตุที่ราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดมีจำนวนต่ำเกินสมควร

การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองอาจกระทำได้ไม่ว่าในเวลาใดก่อนการบังคับคดีได้เสร็จลงแต่ต้องไม่ช้ากว่าสิบห้าวันนับแต่วันที่ ได้ทราบข้อความหรือพฤติการณ์อันเป็นมูลแห่งข้ออ้างนั้น ทั้งนี้ ผู้ยื่นคำร้อง ต้องมิได้ดำเนินการอันใดขึ้นใหม่หลังจากได้ทราบเรื่องบกพร่อง ผิดพลาด หรือฝ่าฝืนกฎหมายนั้นแล้ว หรือต้องมีได้ให้สัตยาบันแก่การกระทำนั้น และในกรณีเช่นว่านี้ผู้ยื่นคำร้องจะขอต่อศาลในขณะเดียวกันนั้นให้มีคำสั่งงดการบังคับคดีไว้ในระหว่างวินิจฉัยชี้ขาดก็ได้

เพื่อประโยชน์แห่งข้อนี้ให้ถือว่าการบังคับคดีได้เสร็จลงเมื่อได้มีการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่คำบังคับกำหนดให้ส่งมอบทรัพย์สิน กระทำการ หรืองดเว้นกระทำการอย่างใด เมื่อได้มีการปฏิบัติตามคำบังคับที่ให้ส่งมอบทรัพย์สิน กระทำการ หรืองดเว้นกระทำการอย่างนั้นแล้ว แต่ถ้าการปฏิบัติตามคำบังคับดังกล่าวอาจแยกเป็นส่วน ๆ ได้ เมื่อได้มีการปฏิบัติตามคำบังคับในส่วนใดแล้วให้ถือว่าการบังคับคดีได้เสร็จลงเฉพาะในส่วนนั้น

(๒) ในกรณีที่คำบังคับกำหนดให้ใช้เงิน เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดี ได้ขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่นและจ่ายเงินให้แก่เจ้าหนี้ ตามคำพิพากษาหรือบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดี หรือเมื่อได้จ่ายเงินจำนวนสุทธิหรือส่วนที่เหลือให้แก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษา

หรือบุคคลภายนอกที่ทรัพย์สินของตนถูกจำหน่ายไปเพื่อประโยชน์แก่ลูกหนี้ ตามคำพิพากษาแล้ว แต่ถ้าทรัพย์สินที่ถูกบังคับคดีมีหลายรายการ เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีได้จ่ายเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สิน รายการใดแล้ว ให้ถือว่า การบังคับคดีได้เสร็จลงเฉพาะทรัพย์สินรายการนั้น

(๓) ในกรณีที่ต้องปฏิบัติตามคำบังคับของศาลโดยไม่ต้องออกหมาย บังคับคดี เมื่อสำนักงานแจ้งให้ทราบศาลมีคำสั่งให้ถอนการบังคับคดี

ในการยื่นคำร้องต่อศาลตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง หากมี พยานหลักฐานเบื้องต้นแสดงว่าคำร้องนั้นไม่มีมูลและยื่นเข้ามาเพื่อประวิง ให้ชักช้า ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ยื่นคำร้องวางเงินหรือหาประกันต่อศาล ตามจำนวนและภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควรเพื่อเป็นประกันการชำระ ค่าสินไหมทดแทนแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือบุคคลนั้นสำหรับ ความเสียหายที่อาจได้รับจากการยื่นคำร้องนั้น ถ้าผู้ยื่นคำร้องไม่ปฏิบัติตาม คำสั่งศาล ให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้องนั้นเสีย ส่วนเงินหรือประกันที่วางไว้ ต่อศาลดังกล่าว เมื่อศาลเห็นว่า ไม่มีความจำเป็นต่อไป จะสั่งคืนหรือยกเลิก ประกันนั้นก็ได้ คำสั่งของศาลที่ออกตามความในวรรคนี้ให้เป็นที่สุด

ในกรณีที่ศาลได้มีคำสั่งยกคำร้องที่ยื่นไว้ตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ถ้าบุคคลที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากการยื่นคำร้องดังกล่าวเห็นว่าคำร้องนั้น ไม่มีมูลและยื่นเข้ามาเพื่อประวิงให้ชักช้า บุคคลดังกล่าวอาจยื่นคำร้อง ต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มิคำสั่งยกคำร้องเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ ผู้ยื่นคำร้องนั้นชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ศาลมีอำนาจ สั่งให้แยกการพิจารณาเป็นสำนวนต่างหากจากคดีเดิม และเมื่อศาลไต่สวน หรือแสวงหาข้อเท็จจริงโดยวิธีอื่นใดแล้วเห็นว่าคำร้องนั้นฟังได้ ให้ศาล มีคำสั่งให้ผู้ยื่นคำร้องนั้นชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลที่ได้รับความเสียหายดังกล่าวตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควร ถ้าผู้ยื่นคำร้องนั้น

ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล บุคคลที่ได้รับความเสียหายอาจร้องขอให้ศาล
บังคับคดีแก่ผู้ยื่นคำร้องนั้นเสมือนหนึ่งว่าเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา

หมวด ๒

การไต่สวนและมีคำสั่งกำหนดวิธีการดำเนินการให้เป็นไปตาม คำพิพากษาหรือคำสั่ง

ข้อ ๑๓๕ ในการบังคับคดี ถ้าเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา
หรือสำนักงานหรือเจ้าพนักงานบังคับคดี เห็นว่า ลูกหนี้ตามคำพิพากษา
ยังไม่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำบังคับของศาลหรือมีข้อขัดข้องในการปฏิบัติ
ตามคำสั่งหรือคำบังคับของศาล เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือสำนักงาน
หรือเจ้าพนักงานบังคับคดีอาจยื่นคำขอหรือรายงานต่อศาล แล้วแต่กรณี
เพื่อขอให้ศาลพิจารณามีคำสั่งหรือไต่สวน

เมื่อมีคำขอหรือรายงานตามวรรคหนึ่ง หรือเมื่อศาลเห็นสมควร
เพื่อประโยชน์แก่การบังคับคดี ศาลมีอำนาจแสวงหาข้อเท็จจริงโดยการ
ออกหมายเรียกลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบุคคลอื่นที่เชื่อว่าอยู่ในฐานะ
ที่จะให้ถ้อยคำอันจะเป็นประโยชน์มาศาลด้วยตนเองเพื่อการไต่สวน
หรือแสวงหาข้อเท็จจริงโดยวิธีอื่นและมีอำนาจสั่งให้บุคคลนั้น ๆ ส่งเอกสาร
หรือวัตถุพยานซึ่งอยู่ในความยึดถือหรืออำนาจของผู้นั้นอันเกี่ยวกับการบังคับคดี
ตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง ทั้งนี้ ตามกำหนดและเงื่อนไขใด ๆ ที่เห็นสมควร
และมีคำสั่งกำหนดวิธีการดำเนินการให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง
หรือมีคำสั่งใด ๆ เพื่อให้การบังคับคดีเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว

ให้นำความในวรรคหนึ่งและวรรคสองมาใช้บังคับแก่กรณีนี้ที่ลูกหนี้
ตามคำพิพากษาเห็นว่าการปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำบังคับของศาล
มีข้อขัดข้องด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๓

กรณีศาลมีคำพิพากษาและกำหนดคำบังคับ ตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๑)

ส่วนที่ ๑

กรณีศาลมีคำพิพากษาและกำหนดคำบังคับให้เพิกถอนกฎ

ข้อ ๑๓๖ ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิกถอนกฎ
ให้สำนักงานเสนอประกาศผลแห่งคำพิพากษาที่ให้เพิกถอนกฎดังกล่าว
ต่อศาลเพื่อลงนาม และให้สำนักงานศาลปกครองส่งประกาศนั้นไปยัง
สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาโดยเร็ว

ให้สำนักงานแจ้งผลการลงประกาศในราชกิจจานุเบกษาดังกล่าว
ให้คู่กรณีและรายงานศาลทราบ

ส่วนที่ ๒

กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและกำหนดคำบังคับให้เพิกถอนคำสั่ง

ข้อ ๑๓๗ ในกรณีที่ศาลพิพากษาและกำหนดค่าบังคับให้เพิกถอนคำสั่ง ย่อมมีผลให้คำสั่งนั้นถูกเพิกถอนโดยไม่ต้องมีการบังคับคดี

ส่วนที่ ๓

กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและกำหนดค่าบังคับห้ามการกระทำ

ข้อ ๑๓๘ ในกรณีที่ศาลพิพากษาและกำหนดค่าบังคับห้ามการกระทำของหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้สำนักงานดำเนินการบังคับคดีโดยติดตามและตรวจสอบว่าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ปฏิบัติตามค่าบังคับของศาลหรือไม่ และจัดทำบันทึกผลการตรวจสอบ แล้วรายงานต่อศาล

หมวด ๔

กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและกำหนดค่าบังคับ ตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๒)

ข้อ ๑๓๙ ในกรณีที่ศาลพิพากษาและกำหนดค่าบังคับให้หัวหน้าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามหน้าที่ภายในเวลาที่ศาลกำหนด เมื่อครบกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ให้สำนักงานดำเนินการบังคับคดีโดยติดตามและตรวจสอบว่าหัวหน้าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น ได้ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ต้องครบถ้วนตามค่าบังคับของศาลหรือไม่ และจัดทำบันทึกผลการตรวจสอบ แล้วรายงานต่อศาล

ในกรณีที่หัวหน้าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องยังไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในเวลาที่ศาลกำหนด หรือมีข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามคำสั่งของศาล ให้สำนักงานรายงานศาลเพื่อดำเนินการตามข้อ ๑๓๕

หากปรากฏว่าหัวหน้าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในเวลาที่ศาลกำหนดให้ถูกต้องครบถ้วนหรือปฏิบัติล่าช้าโดยไม่มีเหตุอันควร ให้สำนักงานรายงานศาลเพื่อดำเนินการตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการปรับหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีได้ปฏิบัติตามคำสั่งของศาลให้ถูกต้องครบถ้วนหรือปฏิบัติล่าช้าเกินสมควร

หมวด ๕

กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและกำหนดคำสั่ง ตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๓)

ส่วนที่ ๑

กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและกำหนดคำสั่งให้ใช้เงิน

ข้อ ๑๔๐ ในกรณีที่ศาลพิพากษาและกำหนดคำสั่งให้หน่วยงานทางปกครองใช้เงิน ให้สำนักงานดำเนินการบังคับคดีโดยติดตามและตรวจสอบว่าหน่วยงานทางปกครองนั้นได้ปฏิบัติตามคำสั่งของศาลถูกต้องครบถ้วนแล้วหรือไม่ แล้วรายงานต่อศาล

ในกรณีที่หน่วยงานทางปกครองยังไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของศาล ภายในเวลาที่ศาลกำหนดหรือมีข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามคำสั่งของศาล ให้สำนักงานรายงานศาลเพื่อดำเนินการตามข้อ ๑๓๕

หากปรากฏว่าหน่วยงานทางปกครองไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของศาลภายในเวลาที่ศาลกำหนดให้ถูกต้องครบถ้วนหรือปฏิบัติล่าช้า โดยไม่มีเหตุอันควร ให้สำนักงานรายงานศาลเพื่อดำเนินการตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการปรับหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีได้ปฏิบัติตามคำสั่งของศาลให้ถูกต้องครบถ้วนหรือปฏิบัติล่าช้าเกินสมควร

ข้อ ๑๔๑ ในกรณีที่ศาลพิพากษาและกำหนดคำสั่งให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่มีใช้หน่วยงานทางปกครองหรือเป็นหน่วยงานทางปกครองที่ไม่มีกฎหมายห้ามไม่ให้ทรัพย์สินอยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีใช้เงิน ถ้าลูกหนี้ตามคำพิพากษานั้นไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของศาลทั้งหมดหรือบางส่วนภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาชอบที่จะร้องขอต่อศาลให้มีการบังคับคดีโดยวิธียึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องหรือบังคับคดีโดยวิธีอื่นตามที่กฎหมายกำหนด โดยระบุจำนวนหนี้ที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษายังมิได้ชำระตามคำสั่งของศาล

ส่วนที่ ๒

กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและกำหนดคำสั่งให้ส่งคืน
หรือส่งมอบทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง

ข้อ ๑๔๒ ในกรณีที่ศาลพิพากษาและกำหนดค่าบังคับให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาส่งคืนทรัพย์สินเฉพาะสิ่งแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือส่งมอบทรัพย์สินเฉพาะสิ่งเพื่อชำระหนี้ตามสิทธิเรียกร้องแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ให้นำวิธีการบังคับคดีในกรณีศาลมีคำพิพากษาและกำหนดค่าบังคับให้ใช้เงินตามข้อ ๑๔๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ในการร้องขอต่อศาลให้มีการบังคับคดีโดยวิธียึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องนั้น ให้ระบุทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องที่ยังมิได้รับคืนหรือรับมอบและพฤติการณ์ที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษายังมิได้ปฏิบัติตามค่าบังคับของศาลด้วย

ข้อ ๑๔๓ ถ้าทรัพย์สินเฉพาะสิ่งของลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่ต้องส่งมอบแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเพื่อชำระหนี้ตามสิทธิเรียกร้องได้ถูกยึดหรืออายัดไว้เพื่อเอาชำระหนี้เงินในคดีอื่นแล้ว เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาชอบที่จะยื่นคำร้องต่อศาลที่ออกหมายบังคับคดีในคดีนั้นก่อนมีการขายทอดตลาด หรือจำหน่ายโดยวิธีอื่นขอให้มีคำสั่งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ตน โดยต้องแสดงให้เห็นที่พอใจแก่ศาลได้ว่า เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาผู้ขอยึดหรืออายัดทรัพย์สินในคดีดังกล่าวสามารถบังคับคดีเอาจากทรัพย์สินอื่นของลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้เพียงพอ ทั้งนี้ ให้ศาลแจ้งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทราบและอาจมีคำสั่งงดการบังคับคดีไว้ในระหว่างพิจารณาก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาชดใช้ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการยึดหรืออายัดทรัพย์สินแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาผู้ขอยึดหรืออายัดทรัพย์สินในคดีอื่นนั้น และให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในคดีอื่นนั้นได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมเจ้าพนักงานบังคับคดี

ถ้าเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาไม่สามารถแสดงให้เห็นที่พอใจแก่ศาลได้ตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลมีคำสั่งให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษามีสิทธิเข้าเฉลี่ย

ในเงินที่ได้จากการขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา
ในคดีอื่นนั้นตามวิธีการที่กฎหมายกำหนด

ข้อ ๑๔๔ การบังคับคดีในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้
ตามคำพิพากษาส่งคืนหรือส่งมอบทรัพย์สินเฉพาะสิ่งที่มีทะเบียนกรรมสิทธิ์
หรือมีหนังสือรับรองการทำประโยชน์แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษานั้น
ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือนายทะเบียน
ดำเนินการจดทะเบียนต่อไป

การบังคับคดีในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาส่งคืน
หรือส่งมอบอสังหาริมทรัพย์เฉพาะสิ่ง ถ้ามีเหตุขัดขวางหรือเหตุขัดข้อง
ในการส่งคืนหรือส่งมอบอสังหาริมทรัพย์นั้นแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา
ให้นำวิธีการบังคับคดีในกรณีที่มีคำพิพากษาและกำหนดค่าบังคับ
ให้ขัปล้ำที่กำหนดไว้ในส่วนที่ ๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๔๕ การบังคับคดีที่ขอให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาส่งคืน
หรือส่งมอบทรัพย์สินให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียม
เจ้าพนักงานบังคับคดี แต่ให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาเป็นผู้รับผิดชอบ

ส่วนที่ ๓

กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและกำหนดค่าบังคับให้กระทำการ หรืองดเว้นกระทำการ

ข้อ ๑๔๖ ในกรณีที่ศาลพิพากษาและกำหนดค่าบังคับให้หน่วยงาน
ทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ

ให้นำวิธีการบังคับคดีในกรณีศาลพิพากษาและกำหนดค่าบังคับ ให้หัวหน้าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามหน้าที่ภายในเวลาที่ศาลกำหนดตามข้อ ๑๓๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หากศาลเห็นว่าวิธีการบังคับคดีตามที่กำหนดในส่วนนี้ ไม่อาจบรรลุผลตามคำพิพากษาของศาลได้ ให้ศาลมีอำนาจกำหนดวิธีการบังคับคดีตามที่ศาลเห็นสมควรเท่าที่สภาพแห่งการบังคับคดีจะเปิดช่องให้กระทำได้

ส่วนที่ ๔

กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและกำหนดค่าบังคับให้กระทำการหรืองดเว้น
กระทำการโดยให้ออกไปจากอสังหาริมทรัพย์ ที่อยู่อาศัย
หรือทรัพย์สินที่ครอบครอง
(ขับไล่)

ข้อ ๑๔๗ ในกรณีที่ศาลพิพากษาและกำหนดค่าบังคับให้ขับไล่ ลูกหนี้ตามคำพิพากษาออกไปจากอสังหาริมทรัพย์ ที่อยู่อาศัย หรือทรัพย์สินที่ครอบครอง ถ้าลูกหนี้ตามคำพิพากษามีได้ปฏิบัติตามค่าบังคับของศาลทั้งหมดหรือบางส่วน ให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาร้องขอต่อศาลให้มีการบังคับคดีโดยระบุดังพฤติการณ์ที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษายังมิได้ปฏิบัติตามค่าบังคับของศาลด้วย เมื่อศาลออกหมายบังคับคดีตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีแล้ว ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการตามข้อ ๑๔๘ ถึงข้อ ๑๕๐

ข้อ ๑๔๘ ถ้าปรากฏว่าอสังหาริมทรัพย์ ที่อยู่อาศัย หรือทรัพย์สินนั้น ไม่มีบุคคลใดอยู่แล้ว ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจส่งมอบทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาเข้าครอบครองได้ทันที ถ้ามี

สิ่งกีดขวางอันเป็นอุปสรรคต่อการส่งมอบ ให้เจ้าพนักงานบังคับคดี มีอำนาจทำลายสิ่งกีดขวางดังกล่าวได้ตามความจำเป็น

ถ้ายังมีสิ่งของของลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือของบุคคลใดอยู่ใน ทรัพย์สินนั้น ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทำบัญชีสิ่งของนั้นไว้ และมีอำนาจ ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าสิ่งของนั้นมีสภาพเป็นของสดของเสียได้ หรือมีสภาพอันจะ ก่อให้เกิดอันตรายได้ หรือถ้าห่วงงำไว้จะเป็นการเสี่ยงความเสียหายหรือ ค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนแห่งค่าของสิ่งของนั้น ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมี อำนาจจำหน่ายสิ่งของนั้นได้ทันทีโดยวิธีขายทอดตลาดหรือวิธีอื่น ที่เห็นสมควรและเก็บรักษาเงินสุทธิตั้งหลังจากหักค่าใช้จ่ายไว้แทนสิ่งของนั้น หรือทำลายสิ่งของนั้น หรือดำเนินการอื่นใดตามที่เห็นสมควรก็ได้ ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงสภาพแห่งสิ่งของ ประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสีย และประโยชน์ สาธารณะ

(๒) ถ้าสิ่งของนั้นมีใช้สิ่งของตามที่ระบุไว้ใน (๑) ให้เจ้าพนักงาน บังคับคดีมีอำนาจนำสิ่งของนั้นมาเก็บรักษาไว้ หรือมอบให้เจ้าหน้าที่ ตามคำพิพากษาเป็นผู้รักษา หรือฝากไว้ ณ สถานที่ใด หรือแก่บุคคลใด ตามที่เห็นสมควร แล้วแจ้งหรือประกาศให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือเจ้าของสิ่งของมารับคืนไปภายในเวลาที่เจ้าพนักงานบังคับคดีกำหนด ถ้าลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือเจ้าของสิ่งของไม่มารับ หรือไม่ยอมรับสิ่งของนั้น คืนไปภายในเวลาที่กำหนด ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการตาม (๑) โดยอนุโลม

เงินที่เจ้าพนักงานบังคับคดีได้มาจากการจำหน่ายสิ่งของตาม วรวรรคสอง (๑) หรือ (๒) ถ้าลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือเจ้าของสิ่งของไม่มา ขอรับคืนภายในกำหนดห้าปีนับแต่ได้รับแจ้งจากเจ้าพนักงานบังคับคดี ให้ตกเป็นของแผ่นดิน

ในกรณีที่สิ่งของตามวรรคสองถูกยึดอายัด หรือห้ามโอน ยักย้ายหรือจำหน่ายตามวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาหรือเพื่อการบังคับคดีในคดีอื่น ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจย้ายสิ่งของดังกล่าวไปเก็บไว้ ณ สถานที่อื่นได้ตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีแจ้งศาลหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีในคดีอื่นนั้นทราบด้วย

ให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการดำเนินการตามข้อนี้ และให้ถือว่าเป็นหนี้ตามคำพิพากษาที่จะบังคับคดีกันต่อไป

ข้อ ๑๔๙ ถ้าลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารไม่ออกไปจากทรัพย์สิน ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) รายงานต่อศาลเพื่อมีคำสั่งจับกุมและกักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวาร และให้ศาลมีอำนาจสั่งจับกุมและกักขังได้ทันที ในกรณีเช่นว่านี้ให้นำข้อ ๑๕๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

(๒) ปิดประกาศให้บุคคลที่อยู่อาศัยหรือครอบครองทรัพย์สินซึ่งอ้างว่ามีได้เป็นบริวารของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ยื่นคำร้องต่อศาลภายในกำหนดเวลาสิบห้าวันนับแต่วันปิดประกาศแสดงว่าตนมีอำนาจพิเศษในการอยู่อาศัยหรือครอบครองทรัพย์สิน

เมื่อมีการจับกุมลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบริวารตาม (๑) แล้วหรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวหลบหนีไปจากทรัพย์สินแล้ว ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการตามข้อ ๑๔๘

ข้อ ๑๕๐ เพื่อประโยชน์ในการบังคับคดีตามที่บัญญัติไว้ในส่วนนี้ให้ถือว่าบุคคลดังต่อไปนี้ เป็นบริวารของลูกหนี้ตามคำพิพากษา

(๑) บุคคลที่อยู่อาศัยหรือครอบครองทรัพย์สินและมีได้ยื่นคำร้องต่อศาลภายในกำหนดเวลาตามข้อ ๑๔๙ หรือยื่นคำร้องต่อศาลแล้ว

แต่แสดงต่อศาลไม่ได้ว่าตนมีอำนาจพิเศษในการอยู่อาศัยหรือครอบครองทรัพย์สินนั้น

(๒) บุคคลที่เข้ามาอยู่ในทรัพย์สินนั้นในระหว่างเวลาที่เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาเข้าครอบครองทรัพย์สินนั้น

ส่วนที่ ๕

กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและกำหนดค่าบังคับให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการโดยให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษารื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ไม้ยืนต้น ไม้ล้มลุกหรือัญชาติ หรือขนย้ายทรัพย์สิน ออกไปจากอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่อาศัย หรือทรัพย์สินที่ครอบครอง (รื้อถอน)

ข้อ ๑๕๑ กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและกำหนดค่าบังคับให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษารื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ไม้ยืนต้น ไม้ล้มลุกหรือัญชาติ หรือขนย้ายทรัพย์สินออกไปจากอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่อาศัย หรือทรัพย์สินที่ครอบครอง ถ้าลูกหนี้ตามคำพิพากษามีได้ปฏิบัติตามค่าบังคับของศาลทั้งหมดหรือบางส่วน ให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาร้องขอต่อศาลให้มีการบังคับคดีโดยระบุดังพฤติการณ์ที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษายังมิได้ปฏิบัติตามค่าบังคับของศาลด้วย เมื่อศาลออกหมายบังคับคดีตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีแล้ว ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจดำเนินการรื้อถอนและขนย้ายทรัพย์สินออกจากทรัพย์สินนั้นได้โดยให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการรื้อถอนหรือขนย้ายทรัพย์สินนั้น และให้ถือว่าเป็นหนี้ตามคำพิพากษาที่จะบังคับคดีกันต่อไป

กรณีตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีปิดประกาศกำหนดการ รื้อถอนหรือขนย้ายทรัพย์สินไว้ ณ บริเวณนั้นไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน และให้ เจ้าพนักงานบังคับคดีใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่พฤติการณ์ในการ รื้อถอนหรือขนย้ายทรัพย์สินนั้น

ในการจัดการกับวัสดุที่ถูกรื้อถอนและทรัพย์สินที่ถูกขนย้ายออกจาก อสังหาริมทรัพย์ที่อยู่อาศัยหรือทรัพย์สินที่ครอบครองนั้น ให้นำข้อ ๑๔๘ วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๖

กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและกำหนดค่าบังคับ ตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๔)

ข้อ ๑๕๒ ในกรณีที่ศาลพิพากษาและกำหนดค่าบังคับให้ หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐถือปฏิบัติต่อสิทธิหรือหน้าที่ ของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ให้นำวิธีการบังคับคดีในกรณีที่ศาลพิพากษาและ กำหนดค่าบังคับให้หัวหน้าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามหน้าที่ภายในเวลาที่ศาลกำหนดตามข้อ ๑๓๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๗

กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและกำหนดค่าบังคับ ตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๕)

ข้อ ๑๕๓ ในกรณีที่ศาลพิพากษาและกำหนดค่าบังคับให้บุคคลกระทำหรือละเว้นการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายให้นำวิธีการบังคับคดีที่กำหนดไว้ในส่วนที่ ๓ ส่วนที่ ๔ และส่วนที่ ๕ ของหมวด ๕ แห่งภาคนี้ มาใช้บังคับโดยอนุโลม แล้วแต่กรณี

หมวด ๘

การบังคับคดีในกรณีที่ขอให้ศาลสั่งจับกุมและกักขังลูกหนี้ ตามคำพิพากษา

ข้อ ๑๕๔ ภายใต้บังคับหมวด ๕ ส่วนที่ ๔ กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาและกำหนดค่าบังคับให้กระทำการหรืองดเว้นการกระทำโดยให้ออกไปจากอสังหาริมทรัพย์ ที่อยู่อาศัย หรือทรัพย์สินที่ครอบครอง (ซบ้ไล) ในกรณีที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาจงใจขัดขืนไม่ปฏิบัติตามค่าบังคับ และไม่มีวิธีการบังคับอื่นใดที่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาจะใช้บังคับได้ เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาอาจมีคำขอฝ่ายเดียว ให้ศาลมีคำสั่งจับกุมและกักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษาก็ได้

เมื่อได้รับคำขอตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลพิจารณาคำขอโดยเร็ว หากเป็นที่พอใจจากพยานหลักฐานที่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาเสนอต่อศาล หรือที่ศาลไต่สวนหรือแสวงหาข้อเท็จจริงโดยวิธีอื่นใดแล้วได้ความว่าลูกหนี้ตามคำพิพากษามีความสามารถที่จะปฏิบัติตามค่าบังคับได้ถ้าได้กระทำการโดยสุจริต และเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษามีวิธีการบังคับอื่นใดที่จะใช้บังคับได้ให้ศาลออกหมายจับลูกหนี้ตามคำพิพากษา

ถ้าลูกหนี้ตามคำพิพากษามาศาลหรือถูกจับตัวมา แต่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่อาจแสดงเหตุอันสมควรในการที่ไม่ปฏิบัติตามค่าบังคับได้ ศาลมีอำนาจสั่งกักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษาทันทีหรือในวันหนึ่งวันใด

ที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษายังคงชัดเจนอยู่ก็ได้ หากลูกหนี้ตามคำพิพากษาแสดงเหตุอันสมควรในการที่ไม่ปฏิบัติตามคำบังคับได้ หรือตกลงที่จะปฏิบัติตามคำบังคับทุกประการ ศาลจะมีคำสั่งให้ยกคำขอ หรือมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นตามที่เห็นสมควรก็ได้

ข้อ ๑๕๕ เมื่อศาลได้ออกหมายจับลูกหนี้ตามคำพิพากษาตามข้อ ๑๕๔ แล้ว ถ้าลูกหนี้ตามคำพิพากษามาศาลหรือถูกจับกุมตัวมาให้ศาลมีอำนาจกักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษานั้นไว้ในระหว่างการพิจารณาคำขอจนกว่าจะมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ตามที่ศาลเห็นสมควร

ในกรณีที่ผิดสัญญาประกันตามวรรคหนึ่ง ศาลมีอำนาจสั่งบังคับตามสัญญาประกันหรือตามจำนวนเงินที่ศาลเห็นสมควรโดยมีต้องฟ้องผู้ทำสัญญาประกันเป็นคดีใหม่

ข้อ ๑๕๖ ในกรณีที่ศาลสั่งกักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือบุคคลใดตามข้อ ๑๕๔ หรือข้อ ๑๕๕ บุคคลนั้นจะต้องถูกกักขังไว้จนกว่าจะมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควรกำหนดว่าตนยินยอมที่จะปฏิบัติตามคำบังคับทุกประการ แต่ทั้งนี้ ห้ามไม่ให้กักขังแต่ละครั้งเกินกว่าหกเดือนนับแต่วันจับกุมหรือวันเริ่มกักขัง แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ผิดสัญญาประกันตามวรรคหนึ่ง ให้นำข้อ ๑๕๕ วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๕๗ ในกรณีที่ศาลยอมรับบุคคลเป็นประกัน และบุคคลนั้นจงใจขัดขวางการบังคับคดีหรือร่วมกับลูกหนี้ตามคำพิพากษาชัดเจน

ไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ให้นำข้อ ๑๕๔ ข้อ ๑๕๕ และข้อ ๑๕๖ มาใช้บังคับ โดยอนุโลม

ข้อ ๑๕๘ การจับกุมและควบคุมตัวบุคคลหนึ่งบุคคลใด ตามบทบัญญัติในภาคนี้ ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งหรือหมายของศาล หรือตามที่ได้รับแจ้งจากเจ้าพนักงานบังคับคดี

การจับกุม ควบคุมตัว หรือกักขังบุคคลหนึ่งบุคคลใด ในกรณีที่มีบุคคลสอดเข้าเกี่ยวข้องโดยมิชอบด้วยกฎหมายกับเงินหรือทรัพย์สิน หรือเอกสารที่ได้มาตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานบังคับคดี ในกรณีที่มีผู้ขัดขวางหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีผู้ขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานบังคับคดีและในกรณีตามข้อ ๑๔๙ ข้อ ๑๕๔ และข้อ ๑๕๗ ไม่ตัดสิทธิที่จะดำเนินคดีในความผิดอาญา

หมวด ๙

การบังคับคดีตามคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการใด ๆ เพื่อบรรเทาทุกข์ เป็นการชั่วคราวก่อนการพิพากษาคดี

ส่วนที่ ๑

การบังคับคดีตามคำสั่งทุเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครอง

ข้อ ๑๕๙ เมื่อศาลได้มีคำสั่งทุเลาการบังคับตามกฎหมายหรือคำสั่งทางปกครอง และได้แจ้งคำสั่งให้คู่กรณีและผู้ออกกฎหมาย หรือคำสั่ง

ทางปกครองดังกล่าวทราบตามข้อ ๗๒ วรรคสี่ แล้ว หากศาลเห็นว่า
มีกรณีที่จะต้องบังคับหรือติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามคำสั่งของศาล
ให้ศาลมีคำสั่งไปยังสำนักงานเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานบังคับคดี
ดำเนินการตามข้อ ๑๒๕ โดยอนุโลม

ส่วนที่ ๒

การบังคับคดีตามคำสั่งบรรเทาทุกข์ชั่วคราว

ข้อ ๑๖๐ การบังคับคดีในกรณีที่ศาลมีคำสั่งบรรเทาทุกข์ชั่วคราว
ให้นำวิธีการบังคับคดีตามที่กำหนดในหมวด ๔ ถึงหมวด ๗ แห่งภาคนี้
มาใช้บังคับโดยอนุโลม แล้วแต่กรณี

หมวด ๑๐

คำร้องในชั้นบังคับคดี

ข้อ ๑๖๑ คำร้องในชั้นบังคับคดี ได้แก่ คำร้องทั้งหลายที่เจ้าหน้าที่
ตามคำพิพากษา ลูกหนี้ตามคำพิพากษา คู่กรณีหรือผู้มีส่วนได้เสีย
ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล
หรือตามกฎหมาย

คำร้องตามวรรคหนึ่งให้ยื่นต่อศาล ถ้าศาลเห็นว่าคำร้องดังกล่าว
มีข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะทำคำสั่งได้โดยไม่ต้องแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม
ให้ศาลมีคำสั่งตามที่เห็นสมควร แต่หากเห็นว่ามิได้มีผลต่อการบังคับคดี ก็ให้
ส่งสำเนาคำร้องแก่สำนักงานหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีทราบ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๖๒ คำร้องขอรับชำระหนี้โดยอาศัยอำนาจแห่งทรัพย์สินสิทธิ บุริมสิทธิ สิทธิยึดหน่วง หรือสิทธิอื่นซึ่งบุคคลนั้นมีอยู่เหนือทรัพย์สิน หรืออาจร้องขอให้บังคับเหนือทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายให้ยื่นต่อศาล ที่ออกหมายบังคับคดี เมื่อศาลเห็นว่าคำร้องนั้นเป็นคำร้องที่ศาลจะรับไว้ พิจารณาได้ ให้ศาลมีคำสั่งรับคำร้องและส่งสำเนาคำร้องแก่เจ้าหนี้ตาม คำพิพากษา ลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือคู่กรณี และเจ้าพนักงานบังคับคดี และให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือคู่กรณีทำคำชี้แจง คัดค้านคำร้องและแสดงพยานหลักฐานโดยเร็ว หากเห็นเป็นการสมควร ศาลจะนัดไต่สวนหรือแสวงหาข้อเท็จจริงโดยวิธีอื่นใดเพื่อมีคำสั่งเกี่ยวกับ คำร้องดังกล่าวด้วยก็ได้

ข้อ ๑๖๓ คำร้องขอให้ตนเข้าเฉลี่ยในทรัพย์สินหรือเงินที่ได้ จากการขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินจากการยึดหรืออายัด ให้ยื่นต่อศาล ที่ออกหมายบังคับคดีและดำเนินการเช่นเดียวกับข้อ ๑๖๒

ข้อ ๑๖๔ คำสั่งคำร้องตามข้อ ๑๖๒ และข้อ ๑๖๓ ให้กระทำโดย องค์กรคณะ แต่ไม่ต้องจัดให้มีการนั่งพิจารณาคดีและไม่ต้องมีค่าแถลงการณ์ ของตุลาการผู้แถลงคดี

ข้อ ๑๖๕ คำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานบังคับคดี ได้ยึดไว้ ให้ยื่นต่อศาลที่ออกหมายบังคับคดี เมื่อศาลสั่งรับคำร้องไว้แล้ว ให้ส่งสำเนาคำร้องแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือคู่กรณี และเจ้าพนักงานบังคับคดี เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีได้รับ คำร้องดังกล่าวให้งดการขายทอดตลาดหรือจำหน่ายทรัพย์สินนั้นไว้ ในระหว่างรอคำวินิจฉัยชี้ขาด เว้นแต่ทรัพย์สินที่ยึดนั้นมีสภาพเป็นของสด

ของเสียได้ หรือถ้าหน่วงช้าไว้จะเป็นการเสี่ยงความเสียหาย หรือค่าใช้จ่าย จะเกินส่วนแห่งค่าของทรัพย์สินนั้น ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีขาย หรือจำหน่ายได้ทันทีโดยวิธีขายทอดตลาดหรือวิธีอื่นที่สมควร

ให้ศาลพิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีตามวรรคหนึ่งเหมือนอย่าง คดีธรรมดา

หมวด ๑๑

ค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับคดี

ข้อ ๑๖๖ ค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับคดี ได้แก่ ค่าฤชาธรรมเนียมศาล ในชั้นบังคับคดี และค่าฤชาธรรมเนียมเจ้าพนักงานบังคับคดี และให้ชำระ ตามอัตราที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือ ตามข้อ ๑๒๗ แห่งระเบียบนี้

การบังคับคดีโดยสำนักงานตามคำสั่งศาลหรือโดยที่ศาลไม่มีหมาย ตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีไม่ต้องเสียค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับคดี

ส่วนที่ ๑

ค่าฤชาธรรมเนียมศาลในชั้นบังคับคดี

ข้อ ๑๖๗ ค่าฤชาธรรมเนียมศาลในชั้นบังคับคดี ได้แก่ ค่าธรรมเนียมศาล ค่าสืบพยานหลักฐานนอกศาล ค่าป่วยการ ค่าพาหนะ

เดินทาง และค่าเช่าที่พักของพยาน ผู้เชี่ยวชาญ ล่าม และเจ้าพนักงานศาล
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี ตลอดจนค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ
บรรดาที่กฎหมายบังคับให้ชำระในชั้นบังคับคดี

ข้อ ๑๖๘ คำร้องที่ยื่นต่อศาลในชั้นบังคับคดี ไม่ต้องเสีย
ค่าธรรมเนียมศาล เว้นแต่คำร้องตามข้อ ๑๖๒ และข้อ ๑๖๕ ให้เสีย
ค่าธรรมเนียมศาลตามตาราง ๑ ท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ข้อ ๑๖๙ ค่าฤชาธรรมเนียมอื่นนอกจากค่าธรรมเนียมศาล
ให้คู่กรณีผู้ดำเนินกระบวนการพิจารณาเป็นผู้ชำระเมื่อมีการดำเนินกระบวนการ
พิจารณานั้นหรือภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดหรือที่ศาลมีคำสั่ง ถ้าศาล
เป็นผู้สั่งให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ให้ศาลกำหนดผู้ซึ่งจะต้องชำระ
ค่าฤชาธรรมเนียมในการดำเนินกระบวนการพิจารณานั้น รวมทั้งระยะเวลา
ที่ต้องชำระไว้ด้วย

ถ้าผู้ซึ่งจะต้องชำระค่าฤชาธรรมเนียมตามวรรคหนึ่งไม่ชำระ
ศาลจะสั่งให้งดหรือเพิกถอนกระบวนการพิจารณานั้น หรือจะสั่งให้คู่กรณีฝ่ายอื่น
เป็นผู้ชำระค่าฤชาธรรมเนียมดังกล่าวก็ได้หากคู่กรณีฝ่ายนั้นยินยอม

ส่วนที่ ๒

ค่าฤชาธรรมเนียมเจ้าพนักงานบังคับคดี

ข้อ ๑๗๐ ค่าฤชาธรรมเนียมเจ้าพนักงานบังคับคดี ได้แก่
ค่าธรรมเนียมเจ้าพนักงานบังคับคดี ค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง และ

ค่าเช่าที่พักของเจ้าพนักงานบังคับคดี ตลอดจนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในการ
บังคับคดีบรรดาที่กฎหมายบังคับให้ชำระ

ให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือบุคคลที่ได้รับอนุญาตจากศาลให้เข้า
สวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาที่ร้องขอให้บังคับคดี เป็นผู้ชำระ
ค่าฤชาธรรมเนียมตามวรรคหนึ่งต่อเจ้าพนักงานบังคับคดี และให้
เจ้าพนักงานบังคับคดีออกไปรับให้

ส่วนที่ ๓

ความรับผิดชอบที่สุดในค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับคดี

ข้อ ๑๗๑ ค่าฤชาธรรมเนียมศาลในชั้นบังคับคดี ในคดีขอให้ปล่อย
ทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานบังคับคดียึดไว้ตามข้อ ๑๖๕ หรือคดีที่ร้องขอ
รับชำระหนี้โดยอาศัยอำนาจแห่งทรัพย์สิน บุริมสิทธิ สิทธิยึดหน่วง หรือ
สิทธิอื่นซึ่งบุคคลนั้นมีอยู่เหนือทรัพย์สิน หรืออาจร้องขอให้บังคับ
เหนือทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายตามข้อ ๑๖๒ ให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษา
เป็นผู้รับผิดชอบในชั้นที่สุดสำหรับค่าฤชาธรรมเนียมศาลในชั้นบังคับคดี แต่ไม่ว่า
คู่กรณีฝ่ายใดจะชนะคดีเต็มตามที่ร้องขอหรือแต่บางส่วน ศาลมีอำนาจที่จะ
สั่งให้คู่กรณีฝ่ายที่ชนะคดีนั้นรับผิดชอบในค่าฤชาธรรมเนียมศาลในชั้นบังคับคดี
ทั้งหมด หรือให้คู่กรณีแต่ละฝ่ายรับผิดชอบในค่าฤชาธรรมเนียมส่วนของตน
หรือตามส่วนแห่งค่าฤชาธรรมเนียมซึ่งคู่กรณีทุกฝ่ายได้เสียไปก่อนได้ตามที่ศาล
จะใช้ดุลพินิจ โดยคำนึงถึงเหตุสมควรและความสุจริตในการดำเนินคดี

ข้อ ๑๗๒ ให้ศาลมีคำสั่งให้คู่กรณีฝ่ายใดเป็นผู้รับผิดชอบ
ในค่าฤชาธรรมเนียมศาลในชั้นบังคับคดีในคำสั่งชี้ขาดคดีหรือในคำสั่ง

จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ แล้วแต่กรณี ไม่ว่าคู่กรณีทั้งปวง หรือแต่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะมีคำขอหรือไม่

ข้อ ๑๗๓ ให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาเป็นผู้รับผิดชอบในค่าฤชาธรรมเนียม เจ้าพนักงานบังคับคดี โดยให้หักออกจากเงินที่ได้จากการยึด อายัด ขาย หรือจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือจากเงินที่ลูกหนี้ ตามคำพิพากษาได้วางไว้ เว้นแต่เป็นกรณีตามข้อ ๑๗๔

ในกรณีที่มีการบังคับคดีแก่ผู้ค้ำประกันในศาล ค่าฤชาธรรมเนียม เจ้าพนักงานบังคับคดีในส่วนนั้น ให้หักออกจากเงินที่ได้จากการบังคับคดี ตามสัญญาประกัน

การถอนการบังคับคดีในกรณีที่มีการยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิ เรียกร่องไว้ ให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาผู้ขอยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิ เรียกร่องเป็นผู้รับผิดชอบในค่าธรรมเนียมเจ้าพนักงานบังคับคดี

ข้อ ๑๗๔ บุคคลใดทำให้ต้องเสียค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับคดี ส่วนใดโดยไม่จำเป็น หรือมีลักษณะประวิงการบังคับคดี หรือที่ต้องดำเนิน ไปเพราะความผิดหรือความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หรือเพราะ บังคับคดีไปโดยไม่สุจริต ก่อนการบังคับคดีได้เสร็จลง ผู้ที่ได้รับความเสียหาย หรือลูกหนี้ตามคำพิพากษา แล้วแต่กรณี อาจยื่นคำร้องต่อศาลภายในเจ็ดวัน นับแต่วันทราบพฤติการณ์อันเป็นมูลแห่งข้ออ้างนั้น เพื่อให้ศาลมีคำสั่ง ให้บุคคลเช่นว่านั้นรับผิดชอบในค่าฤชาธรรมเนียมดังกล่าว

ข้อ ๑๗๕ ถ้าผู้ที่ต้องชำระค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับคดี ค้างชำระค่าฤชาธรรมเนียมต่อศาลก็ดี หรือต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีก็ดี หรือต่อบุคคลอื่นที่มีใช้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาก็ดี ศาล เจ้าพนักงานบังคับคดี

หรือบุคคลเช่นว่านั้นอาจบังคับเอาแก่ทรัพย์สินของผู้นั้นเสมือนหนึ่งเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาเพื่อชำระค่าฤชาธรรมเนียมดังกล่าวได้

ในกรณีที่มิผู้ค้ำชำระค่าฤชาธรรมเนียมต่อศาล ให้ศาลออกหมายบังคับคดีตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีจัดการยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องของผู้นั้น

ในกรณีที่มิผู้ค้ำชำระค่าฤชาธรรมเนียมต่อเจ้าพนักงานบังคับคดี ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีรายงานศาลขอให้ออกหมายบังคับคดีตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีจัดการยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องของผู้นั้น

ในกรณีที่มิผู้ค้ำชำระค่าฤชาธรรมเนียมต่อบุคคลอื่นที่มีใช้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ให้บุคคลนั้นร้องขอต่อศาลขอให้ออกหมายบังคับคดีตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีจัดการยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องของผู้นั้น

กรณีตามวรรคสองและวรรคสาม ให้ถือว่าสำนักงานศาลปกครองเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา และเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการบังคับคดีจนแล้วเสร็จ

กรณีตามวรรคสี่ ให้บุคคลที่มีสิทธิได้รับค่าฤชาธรรมเนียมนั้นเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา

การบังคับคดีตามข้อนี้ ให้ได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับคดีทั้งปวง แต่หากยังมีเงินที่ได้จากการบังคับคดีคงเหลือภายหลังชำระให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับ ให้หักค่าฤชาธรรมเนียมที่ได้รับยกเว้นดังกล่าวไว้จากเงินนั้น

ข้อ ๑๗๖ กรณีตามข้อ ๑๗๕ วรรคสองและวรรคสาม เมื่อศาลออกหมายบังคับคดีแล้ว ให้แจ้งไปยังสำนักงานศาลปกครองในฐานะเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเพื่อทราบ

ให้สำนักงานศาลปกครองตรวจสอบหาทรัพย์สินของผู้ค้างชำระค่าฤชาธรรมเนียมจากที่อยู่ตามทะเบียนบ้านและตามหลักฐานทางทะเบียน หากพบว่ามียุทธทรัพย์ที่สามารถยึดหรืออายัดมาชำระค่าฤชาธรรมเนียมได้ ให้สำนักงานศาลปกครองยื่นคำแถลงพร้อมรายละเอียดของทรัพย์สินดังกล่าวต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีเพื่อดำเนินการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินนั้น หากไม่สามารถตรวจพบทรัพย์สินของผู้ค้างชำระค่าฤชาธรรมเนียมผู้นั้น ให้สำนักงานศาลปกครองรายงานต่อศาลที่ออกหมายบังคับคดีเพื่อพิจารณาสั่งการตามความเห็นสมควรต่อไป

เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของผู้ค้างชำระค่าฤชาธรรมเนียมแล้วไม่พอชำระค่าฤชาธรรมเนียมและไม่มีทรัพย์สินอื่นที่จะยึดหรืออายัดได้หรือมีเหตุอื่นที่ไม่สามารถบังคับคดีได้ ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีรายงานศาลเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งงดการบังคับคดีไว้ภายในระยะเวลาหรือเงื่อนไขตามที่ศาลกำหนด

หมวด ๑๒

เงินค้ำจ่าย

ข้อ ๑๓๗ บรรดาเงินต่าง ๆ ที่ค้ำจ่ายอยู่ในศาลหรือที่เจ้าพนักงานบังคับคดี ถ้าผู้มีสิทธิมิได้เรียกเอาภายในห้าปี ให้ตกเป็นของแผ่นดิน

ประกาศ ณ วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๓

อักษราทร จุฬารัตน

ประธานศาลปกครองสูงสุด

หมายเหตุ : -

๑. ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ – ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๗ ตอนที่ ๑๐๘ ก วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ (หน้า ๓๐-๕๙)

๒. ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๔ – ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๘ ตอนที่ ๑๗ ก วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๔ (หน้า ๖-๘)

๓. ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘ – ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๒ ตอนที่ ๑๕ ก วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ (หน้า ๒-๔)

๔. ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๘ – ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๒ ตอนที่ ๔๓ ก วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๔๘ (หน้า ๑๐)

๕. ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ – ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๓ ตอนที่ ๒๗ ก วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๙ (หน้า ๑-๓)

๖. ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ – ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๗๓ ก วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๐ (หน้า ๑)

๗. ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๒ - ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๑๕ ก วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ (หน้า ๑๐-๑๒)

๘. ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๖๒ - ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๓๓ ก วันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๒ (หน้า ๑-๒๓)

ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
ว่าด้วยองค์คณะ การจ่ายสำนวน การโอนคดี การปฏิบัติหน้าที่
ของตุลาการในคดีปกครอง การคัดค้านตุลาการศาลปกครอง
การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานคดีปกครอง และการมอบอำนาจ
ให้ดำเนินคดีปกครองแทน

พ.ศ. ๒๕๔๔

ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
ว่าด้วยองค์คณะ การจ่ายสำนวน การโอนคดี การปฏิบัติหน้าที่
ของตุลาการในคดีปกครอง การคัดค้านตุลาการศาลปกครอง
การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานคดีปกครอง และการมอบอำนาจ
ให้ดำเนินคดีปกครองแทน

พ.ศ. ๒๕๔๔*

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง มาตรา ๔๕ วรรคห้า
มาตรา ๕๖ วรรคสาม มาตรา ๕๗ วรรคห้า มาตรา ๕๘ วรรคห้าและวรรคหก
มาตรา ๖๑ (๕) และมาตรา ๖๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง
ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่ประชุมใหญ่
ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

* แก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
ว่าด้วยองค์คณะ การจ่ายสำนวน การโอนคดี การปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการ
ในคดีปกครอง การคัดค้านตุลาการศาลปกครอง การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงาน
คดีปกครอง และการมอบอำนาจให้ดำเนินคดีปกครองแทน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖
ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๐ ตอนที่ ๘๕ ก วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๖
(หน้า ๒)

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยองค์คณะ การจ่ายสำนวน การโอนคดี การปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการในคดีปกครอง การคัดค้านตุลาการศาลปกครอง การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานคดีปกครอง และการมอบอำนาจให้ดำเนินคดีปกครองแทน พ.ศ. ๒๕๔๔”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป^๑

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลปกครอง หรือตุลาการศาลปกครอง

“ศาลปกครอง” หมายความว่า ศาลปกครองชั้นต้น หรือศาลปกครองสูงสุด

“สำนักงานศาล” หมายความว่า สำนักงานศาลปกครองสูงสุด สำนักงานศาลปกครองกลาง หรือสำนักงานศาลปกครองในภูมิภาค

“ตุลาการหัวหน้าคณะ” หมายความว่า ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น หรือตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด

“ตุลาการเจ้าของสำนวน” หมายความว่า ตุลาการศาลปกครองซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นตุลาการเจ้าของสำนวน

“ตุลาการผู้แถลงคดี” หมายความว่า ตุลาการศาลปกครองซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้แถลงคดีปกครอง

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง

^๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๘ ตอนที่ ๑๑ ก วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ (หน้า ๙-๑๖)

“คำแถลงการณ์” หมายความว่า สรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และความเห็นของตุลาการผู้แถลงคดีที่เสนอต่อองค์คณะพิจารณาพิพากษา

ข้อ ๔ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ กับให้มีอำนาจออกประกาศหรือคำสั่งเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามระเบียบนี้

หมวด ๑

องค์คณะ

ข้อ ๕ ในศาลปกครองสูงสุด ให้ประธานศาลปกครองสูงสุด ประกาศจัดแบ่งตุลาการศาลปกครองออกเป็นองค์คณะโดยระบุเป็นหมายเลขขององค์คณะ และจะกำหนดให้องค์คณะใดเป็นองค์คณะที่มีความเชี่ยวชาญในคดีประเภทใด หรือรับผิดชอบคดีที่มูลคดีเกิดในพื้นที่ใด ก็ได้

ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดคนหนึ่งอาจทำหน้าที่ในองค์คณะหลายองค์คณะพร้อมกันได้

ข้อ ๖ ในศาลปกครองชั้นต้น ให้อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นประกาศจัดแบ่งตุลาการศาลปกครองออกเป็นองค์คณะโดยระบุเป็นหมายเลขขององค์คณะ และจะกำหนดให้องค์คณะใดเป็นองค์คณะที่มีความเชี่ยวชาญในคดีประเภทใด หรือรับผิดชอบคดีที่มูลคดีเกิดในพื้นที่ใด ก็ได้

ตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นคนหนึ่งอาจทำหน้าที่ในองค์คณะหลายองค์คณะพร้อมกันได้

ข้อ ๗ ในระหว่างการพิจารณาคดีใด หากมีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมีอาจก้าวล่วงได้ทำให้ตุลาการศาลปกครองซึ่งเป็นองค์คณะในการพิจารณาคดีนั้นไม่อาจนั่งพิจารณาคดีหรือทำคำพิพากษาได้ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้น หรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุดหรือตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นซึ่งประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นแต่งตั้ง มีอำนาจนั่งพิจารณาคดีนั้นหรือประชุมลงมติพิพากษาหรือมีคำสั่งหรือลงลายมือชื่อในคำพิพากษาหรือคำสั่งแทนได้

เหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นอันมีอาจก้าวล่วงได้ตามวรรคหนึ่ง หมายถึงกรณีที่ตุลาการศาลปกครองซึ่งเป็นองค์คณะพิจารณาคดีคดีนั้นพ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่ ถูกพักราชการ ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่น เจ็บป่วย ถูกคัดค้านและถอนตัวไปหรือได้รับคำสั่งให้งดการปฏิบัติหน้าที่ในคดีนั้น หรือไม่อาจปฏิบัติราชการจนไม่สามารถนั่งพิจารณาหรือทำคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีนั้นได้ และให้หมายความรวมถึงกรณีที่ตุลาการศาลปกครองในองค์คณะมีความเห็นแย้งกันจนหาเสียงข้างมากมิได้ด้วย

หมวด ๒

การจ่ายสำนวนและการโอนคดี

ข้อ ๘ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครอง
ชั้นต้นเป็นผู้จ่ายสำนวนให้แก่องค์คณะ โดยกำหนดให้ตุลาการผู้แถลงคดี
คนหนึ่งเป็นตุลาการผู้แถลงคดีสำหรับคดีนั้น

การกำหนดให้ตุลาการผู้แถลงคดีในศาลปกครองสูงสุดคนใด
เป็นตุลาการผู้แถลงคดีในคดีใดจะต้องไม่ปรากฏว่าตุลาการผู้แถลงคดี
ในศาลปกครองสูงสุดคนนั้นเป็นหรือเคยเป็นองค์คณะพิจารณาพิพากษา
หรือเป็นหรือเคยเป็นตุลาการผู้แถลงคดีสำหรับคดีนั้นในศาลปกครองชั้นต้น

เมื่อองค์คณะได้รับสำนวนแล้ว ให้ตุลาการหัวหน้าคณะแต่งตั้ง
ตุลาการศาลปกครองคนหนึ่งในองค์คณะนั้นเป็นตุลาการเจ้าของสำนวน
ทั้งนี้ ตุลาการหัวหน้าคณะจะแต่งตั้งตนเองเป็นตุลาการเจ้าของสำนวนก็ได้

ในกรณีที่ประธานศาลปกครองสูงสุดเห็นสมควรจะจ่ายสำนวนคดี
ให้องค์คณะพิเศษ ซึ่งประกอบด้วยองค์คณะในศาลปกครองสูงสุดสอง
หรือหลายองค์คณะเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีใดก็ได้ ในกรณีดังกล่าว
ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดกำหนดให้ตุลาการหัวหน้าคณะคนหนึ่ง
เป็นตุลาการหัวหน้าคณะขององค์คณะดังกล่าว

ในกรณีที่อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นเห็นสมควรจะจ่ายสำนวนคดี
ให้องค์คณะพิเศษ ซึ่งประกอบด้วยองค์คณะในศาลปกครองชั้นต้นสองหรือ
หลายองค์คณะเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีใดก็ได้ ในกรณีดังกล่าว
ให้อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นกำหนดให้ตุลาการหัวหน้าคณะคนหนึ่ง
เป็นตุลาการหัวหน้าคณะขององค์คณะดังกล่าว

ข้อ ๙ เมื่อได้จ่ายสำนวนคดีให้แก่องค์คณะใดหรือมอบสำนวนคดี
ให้แก่ตุลาการเจ้าของสำนวนคนใดแล้ว นอกจากกรณีตามมาตรา ๕๖
วรรคสาม (๒) และ (๓) ห้ามมิให้มีการเรียกคืนสำนวนคดีหรือโอนสำนวนคดี
เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) เมื่อปรากฏเหตุใด ๆ อันเป็นกรณีที่จะกระทบกระเทือนต่อความยุติธรรมในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลนั้น และประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นสั่งเรียกคืนสำนวนคดีหรือโอนสำนวนคดี

(๒) เมื่อมีการโอนคดีตามข้อ ๗๙ หรือข้อ ๘๑ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓

หมวด ๓

การปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการในคดีปกครอง

ข้อ ๑๐ ให้ตุลาการศาลปกครองซึ่งได้รับมอบหมายจากองค์คณะมีอำนาจไต่สวนหรือมีคำสั่งในเรื่องที่มีใช้การวินิจฉัยชี้ขาดคดีได้

ข้อ ๑๑ ในการดำเนินการเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงของตุลาการเจ้าของสำนวน ให้ถือว่าตุลาการเจ้าของสำนวนเป็นผู้ได้รับมอบหมายจากองค์คณะให้ใช้อำนาจตามมาตรา ๖๑ ในส่วนที่เกี่ยวกับคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน

นอกจากกรณีที่กำหนดไว้โดยเฉพาะในข้อ ๑๐ และในวรรคหนึ่งแล้ว ให้ตุลาการเจ้าของสำนวนใช้อำนาจตามที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ และระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือตามกฎหมายหรือระเบียบอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจของศาล เว้นแต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณา การพิพากษา

หรือมีคำสั่งที่โดยสภาพต้องกระทำเป็นองค์คณะ หรือเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจของประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้น

ข้อ ๑๒ การแต่งตั้งตุลาการศาลปกครองคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นตุลาการผู้แถลงคดีในศาลปกครองสูงสุดหรือในศาลปกครองชั้นต้นศาลใด ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นนั้น แล้วแต่กรณี ประกาศแต่งตั้งเป็นระยะเวลาแน่นอน

ตุลาการผู้แถลงคดีในศาลปกครองสูงสุด โดยปกติให้แต่งตั้งจากตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งอาจเป็นผู้ดำรงตำแหน่งรองประธานศาลปกครองสูงสุด ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด หรือจะแต่งตั้งจากตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นผู้ดำรงตำแหน่งหนึ่งตำแหน่งใดก็ได้

ตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นคนหนึ่งอาจได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการผู้แถลงคดีในศาลปกครองสูงสุดและในศาลปกครองชั้นต้นในขณะเดียวกันได้

การแต่งตั้งตุลาการผู้แถลงคดีในศาลปกครองสูงสุดจากตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นใด ประธานศาลปกครองสูงสุดจะแต่งตั้งได้หลังจากได้หารือกับอธิบดีศาลปกครองชั้นต้นนั้นแล้ว

ตุลาการผู้แถลงคดีในศาลปกครองชั้นต้น โดยปกติให้แต่งตั้งจากตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นซึ่งอาจเป็นผู้ดำรงตำแหน่งอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น รองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น หรือตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้นก็ได้

ในระหว่างที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นตุลาการผู้แถลงคดีในคดีใด ตุลาการศาลปกครองผู้นั้นจะทำหน้าที่ใด ๆ ในองค์คณะเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีเดียวกันนั้นไม่ได้ แต่อาจเข้าร่วมประชุมใหญ่ตุลาการ

ในศาลปกครองสูงสุดหรือศาลปกครองชั้นต้น แล้วแต่กรณี โดยไม่มีสิทธิออกเสียงในการวินิจฉัยคดีนั้น^๒

วรรคเจ็ด (ยกเลิก)^๓

ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นมิอาจก้าวล่วงได้ตามที่กล่าวในข้อ ๗ วรรคสอง ทำให้ตุลาการผู้แถลงคดีไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ตุลาการผู้แถลงคดีซึ่งประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นกำหนด เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน และให้ตุลาการผู้แถลงคดีซึ่งเข้ามาแทนที่มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับตุลาการผู้แถลงคดีเดิม

ข้อ ๑๓ คำแถลงการณ์ให้จัดทำเป็นหนังสือ เว้นแต่คดีใดเป็นเรื่องเร่งด่วน เป็นเรื่องที่มีข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายไม่ยุ่งยาก หรือเป็นคำแถลงการณ์ในคำขอเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษาตามข้อ ๗๒ หรือข้อ ๗๖ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ตุลาการผู้แถลงคดีจะแถลงการณ์ด้วยวาจาแทนคำแถลงการณ์เป็นหนังสือหลังจาก

^๒ ความในข้อ ๑๒ วรรคหก แก้ไขเพิ่มเติมโดย ข้อ ๓ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยองค์คณะ การจ่ายสำนวน การโอนคดี การปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการในคดีปกครอง การคัดค้านตุลาการศาลปกครอง การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานคดีปกครอง และการมอบอำนาจให้ดำเนินคดีปกครองแทน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖

^๓ ความในข้อ ๑๒ วรรคเจ็ด ยกเลิกโดย ข้อ ๓ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยองค์คณะ การจ่ายสำนวน การโอนคดี การปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการในคดีปกครอง การคัดค้านตุลาการศาลปกครอง การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานคดีปกครอง และการมอบอำนาจให้ดำเนินคดีปกครองแทน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖

ที่ได้หารือกับประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นแล้วแต่กรณีและตุลาการหัวหน้าคณะแล้วก็ได้ ในการแถลงการณ์ด้วยวาจา ตุลาการผู้แถลงคดีต้องจัดทำบันทึกคำแถลงการณ์ดังกล่าวเป็นหนังสือ กล่าวถึงข้อสาระสำคัญในคำแถลงการณ์ติดไว้ในสำนวนคดีด้วย โดยจะจัดทำก่อนหรือหลังการเสนอคำแถลงการณ์ด้วยวาจาก็ได้ แต่ต้องก่อนมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง

หมวด ๔

การคัดค้านตุลาการศาลปกครอง

ข้อ ๑๔ ตุลาการศาลปกครองในองค์คณะพิจารณาพิพากษาคดี หรือที่เป็นตุลาการผู้แถลงคดีอาจถูกคัดค้านได้ตามเหตุแห่งการคัดค้าน ผู้พิพากษาที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง รวมทั้งเหตุอื่นใดอันมีสภาพร้ายแรง ซึ่งอาจทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีเสียความยุติธรรม

เมื่อมีเหตุที่จะคัดค้านอย่างหนึ่งอย่างใดดังที่กล่าวในวรรคแรกเกิดขึ้นแก่ตุลาการศาลปกครองคนใด ตุลาการศาลปกครองนั้นเองจะยื่นคำบอกกล่าวต่อประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้น แสดงเหตุที่ตนอาจถูกคัดค้าน แล้วขอถอนตัวออกจากคดีนั้นก็ได้

ข้อ ๑๕ เมื่อมีเหตุที่ตุลาการศาลปกครองอาจถูกคัดค้านได้ตามข้อ ๑๔ วรรคหนึ่ง คู่กรณีที่เกี่ยวข้องอาจยกข้อคัดค้านขึ้นอ้าง โดยทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลได้ ไม่ว่าในเวลาใด ๆ ก่อนศาลมีคำพิพากษา

หรือคำสั่งชี้ขาดคดี แต่ต้องไม่ช้ากว่าสิบห้าวันนับแต่วันที่คู่กรณีนั้นทราบถึงเหตุที่จะคัดค้าน

เมื่อได้มีการยื่นคำคัดค้านตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ตุลาการศาลปกครองซึ่งถูกคัดค้านงดการปฏิบัติหน้าที่ไว้จนกว่าจะได้มีการชี้ขาดในเรื่องที่คัดค้านนั้นแล้ว แต่ความในข้อนี้มีให้ใช้แก่การดำเนินคดีปกครองซึ่งต้องดำเนินการต่อเนื่องหรือจะต้องดำเนินการโดยมิชักช้า

ข้อ ๑๖ การที่ตุลาการศาลปกครองผู้ถูกคัดค้านถูกสั่งให้งดการปฏิบัติหน้าที่หรือตุลาการศาลปกครองถอนตัวเพราะมีเหตุที่อาจถูกคัดค้านนั้น ย่อมไม่กระทบกระเทือนถึงการกระทำใด ๆ ของตุลาการศาลปกครองคนนั้นที่ได้กระทำไปแล้ว รวมทั้งการดำเนินคดีปกครองทั้งหลายในคดีปกครองที่ต้องดำเนินการต่อเนื่องหรือจะต้องดำเนินการโดยไม่ชักช้า แม้ว่าจะได้ดำเนินการหลังจากที่ได้มีการยื่นคำคัดค้านการดำเนินคดีปกครองดังกล่าวย่อมสมบูรณ์ไม่เสียไปเพราะเหตุที่ศาลมีคำสั่งยอมรับคำคัดค้าน เว้นแต่ศาลจะได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ข้อ ๑๗ การพิจารณาคำคัดค้านตุลาการศาลปกครองนั้น ในกรณีที่ตุลาการศาลปกครองซึ่งมิได้ถูกคัดค้านในศาลใดมีจำนวนครบที่จะเป็นองค์คณะ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นแต่งตั้งตุลาการศาลปกครองซึ่งมิได้ถูกคัดค้านขึ้นเป็นองค์คณะเพื่อเป็นผู้ชี้ขาดคำคัดค้าน

ในกรณีที่ตุลาการศาลปกครองทั้งหมดในศาลปกครองชั้นต้นใดถูกคัดค้าน หรือตุลาการศาลปกครองที่เหลืออยู่ในศาลปกครองชั้นต้นนั้นไม่เพียงพอจะเป็นองค์คณะได้ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดกำหนดให้

องค์คณะในศาลปกครองสูงสุดคณะหนึ่งคณะใดเป็นผู้ชี้ขาดคำคัดค้านดังกล่าว

ในกรณีที่ตุลาการศาลปกครองทั้งหมดในศาลปกครองสูงสุด ถูกคัดค้าน หรือตุลาการศาลปกครองที่เหลือในศาลปกครองสูงสุดไม่เพียงพอที่จะเป็นองค์คณะได้ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นผู้ชี้ขาดคำคัดค้านนั้น

ข้อ ๑๘ เมื่อมีการยื่นคำคัดค้านตุลาการศาลปกครองคนใด และตุลาการศาลปกครองที่ถูกคัดค้านไม่ขอถอนตัวออกจากคดีนั้น ให้องค์คณะที่พิจารณาคำคัดค้านนั้นพิจารณาคำคัดค้านและบันทึกคำชี้แจงของตุลาการศาลปกครองที่ถูกคัดค้าน โดยอาจฟังค่าแถลงของคู่กรณีเกี่ยวข้อง และตุลาการศาลปกครองที่ถูกคัดค้าน รวมทั้งพยานอื่นตามที่เหมาะสมแล้วออกคำสั่งยอมรับหรือยกเสียซึ่งคำคัดค้านนั้น คำสั่งดังกล่าวให้เป็นที่สุด

ถ้าตุลาการศาลปกครองคนใดได้รับอนุญาตให้ถอนตัวออกจากคดีก็ดี หรือองค์คณะที่พิจารณาคำคัดค้านได้ยอมรับคำคัดค้านตุลาการศาลปกครองคนใดก็ดี ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้น แต่งตั้งตุลาการศาลปกครองหรือตุลาการผู้แถลงคดีอื่น แล้วแต่กรณี ในศาลนั้นหรือศาลอื่นหรือตนเองปฏิบัติหน้าที่แทน

หมวด ๕

การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานคดีปกครอง

ข้อ ๑๙ เมื่อได้เปิดทำการศาลปกครองแห่งใดแล้ว ให้เลขาธิการจัดให้มีพนักงานคดีปกครองจำนวนหนึ่งทำหน้าที่ช่วยเหลือตุลาการในศาลปกครองดังกล่าว

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานศาลปกครองแต่ละแห่ง โดยคำแนะนำ
ของประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้น กำหนดให้
พนักงานคดีปกครองคนหนึ่งหรือหลายคนทำหน้าที่ช่วยเหลือตุลาการ
ศาลปกครองคนใด

การทำหน้าที่ช่วยเหลือตุลาการศาลปกครองของพนักงาน
คดีปกครองตามวรรคหนึ่งและวรรคสองเป็นการช่วยเหลือการดำเนิน
คดีปกครองตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง
และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการ
ในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง ระเบียบนี้
และระเบียบอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตามที่ได้รับมอบหมายจากตุลาการ
ศาลปกครองและต้องอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม ในการนี้ ประธาน
ศาลปกครองสูงสุดโดยข้อเสนอแนะของเลขาธิการอาจประกาศหลักเกณฑ์
และวิธีการในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานคดีปกครองและการมอบหมาย
งานระหว่างตุลาการศาลปกครองกับพนักงานคดีปกครองได้

เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานบุคคลของสำนักงานศาลปกครอง
ให้เลขาธิการพิจารณาโดยคำนึงถึงความเห็นของตุลาการศาลปกครอง
เกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของพนักงานคดีปกครองด้วย

หมวด ๖

การมอบอำนาจให้ดำเนินคดีปกครองแทน

ข้อ ๒๐ คู่กรณีในคดีปกครองอาจมอบอำนาจให้ทนายความ
หรือบุคคลอื่นซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วและมีความรู้ความสามารถที่อาจ
ดำเนินการแทนผู้มอบอำนาจได้ ฟ้องคดีหรือดำเนินคดีปกครองแทนคู่กรณีได้

คู่มือซึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ อาจมอบอำนาจให้ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างแล้วแต่กรณี ของหน่วยงานทางปกครองนั้น หรือของหน่วยงานทางปกครองที่เจ้าหน้าที่ ของรัฐนั้นสังกัดอยู่ หรือพนักงานอัยการฟ้องคดีหรือดำเนินคดีปกครองแทนได้

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๒๑ ภายในระยะเวลาสามปีนับแต่วันที่ระเบียบฉบับนี้ใช้บังคับ การประกาศจัดแบ่งตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นออกเป็นองค์คณะ ให้กระทำหลังจากที่ได้หารือกับประธานศาลปกครองสูงสุดแล้ว

ข้อ ๒๒ ในระยะเริ่มแรกที่คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง ยังไม่ครบตามที่กฎหมายกำหนดเป็น ก.ศป. หรือในกรณีที่สำนักงาน ศาลปกครองยังไม่อาจแต่งตั้งข้าราชการในสังกัดสำนักงานศาลปกครอง เป็นพนักงานคดีปกครองได้เพียงพอ เลขาธิการหรือผู้อำนวยการสำนักงาน ศาลปกครองอาจกำหนดได้ข้าราชการฝ่ายศาลปกครองจำนวนหนึ่งปฏิบัติ หน้าที่ช่วยตุลาการศาลปกครองในการดำเนินคดีปกครองเป็นการชั่วคราวได้ และให้ข้าราชการฝ่ายศาลปกครองดังกล่าวซึ่งได้รับมอบหมาย จากตุลาการศาลปกครองทำหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาคดีปกครอง เช่นเดียวกับพนักงานคดีปกครอง

ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๔

อักษราทร จุฬารัตน

ประธานศาลปกครองสูงสุด

หมายเหตุ : -

๑. ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยองค์คณะ การจ่ายสำนวน การโอนคดี การปฏิบัติหน้าที่ของตุลาการ ในคดีปกครอง การคัดค้านตุลาการศาลปกครอง การปฏิบัติหน้าที่ ของพนักงานคดีปกครอง และการมอบอำนาจให้ดำเนินคดีปกครองแทน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๖ - ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๐ ตอนที่ ๘๕ ก วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๖ (หน้า ๒)

ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
ว่าด้วยการกำหนดคดี หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
ในการขอบังคับคดีตามคำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้น
พ.ศ. ๒๕๖๐

ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
ว่าด้วยการกำหนดคดี หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
ในการขอบังคับคดีตามคำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้น
พ.ศ. ๒๕๖๐

โดยที่มาตรา ๗๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๙ บัญญัติให้คู่กรณีฝ่ายชนะคดี ในคดีที่กำหนดโดยระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดอาจยื่นคำขอต่อศาลปกครอง ให้บังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นได้โดยไม่ต้องรอนกว่าคดีจะถึงที่สุด โดยให้ชี้แจงเหตุผลอันสมควรที่ขอให้มีการปฏิบัติตามคำบังคับและให้ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาคำขอและมีคำสั่งตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดโดยระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๘)

พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดจึงออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการกำหนดคดี หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอบังคับคดีตามคำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้น พ.ศ. ๒๕๖๐”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป^๑

ข้อ ๓ คดีดังต่อไปนี้ เมื่อมีการอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด คู่กรณีฝ่ายชนะคดีในศาลปกครองชั้นต้นอาจยื่นคำขอต่อศาลปกครองชั้นต้นหรือศาลปกครองสูงสุดให้มีการปฏิบัติตามคำบังคับของศาลปกครองชั้นต้นได้ โดยไม่ต้องรอจนกว่าคดีจะถึงที่สุด

(๑) คดีที่ศาลปกครองชั้นต้นมีคำบังคับห้ามการกระทำทั้งหมดหรือบางส่วนตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๑)

(๒) คดีที่ศาลปกครองชั้นต้นมีคำบังคับให้หัวหน้าหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติหน้าที่ภายในเวลาที่ศาลปกครองชั้นต้นกำหนดตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๒)

(๓) คดีที่ศาลปกครองชั้นต้นมีคำบังคับตามมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง (๓) (๔) (๕) และคู่กรณีที่ต้องปฏิบัติตามคำบังคับดังกล่าวมิได้อุทธรณ์คำพิพากษา

^๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๑๑ ก วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๐ (หน้า ๑๖-๑๗)

ข้อ ๔ การยื่นคำขอตามข้อ ๓ ให้ยื่นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่
พ้นกำหนดระยะเวลาอันอุทธรณ์ โดยทำเป็นคำขอยื่นต่อศาล พร้อมทั้งให้
ชี้แจงเหตุผลอันสมควรที่ขอให้มีการปฏิบัติตามคำบังคับไว้ในคำขอนั้นด้วย
คำขอตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นต่อศาลปกครองชั้นต้นที่พิจารณาและ
ชี้ขาดตัดสินคดีนั้น ถ้าเป็นกรณีที่ศาลปกครองชั้นต้นนั้นได้มีคำสั่ง
รับอุทธรณ์แล้ว ให้ยื่นต่อศาลปกครองสูงสุด แต่ถ้าผู้ยื่นคำขอได้ยื่นต่อ
ศาลปกครองชั้นต้นก็ให้ศาลปกครองชั้นต้นรับส่งคำขอนั้นไปยัง
ศาลปกครองสูงสุดโดยพลัน

ข้อ ๕ การมีคำสั่งไม่รับคำขอ ยกคำขอ หรือสั่งให้ปฏิบัติตาม
คำบังคับของศาลปกครองชั้นต้นให้กระทำโดยองค์คณะ ในกรณีที่ศาล
เห็นสมควร ศาลจะไต่สวนหรือแสวงหาข้อเท็จจริงด้วยวิธีอื่นใดก่อนมีคำสั่ง
เกี่ยวกับคำขอดังกล่าวด้วยก็ได้

ในกรณีที่ศาลเห็นว่าคดีที่ยื่นคำขอเป็นคดีที่ไม่มีการอุทธรณ์
ต่อศาลปกครองสูงสุดหรือมิใช่คดีที่กำหนดในข้อ ๓ ให้ศาลสั่งไม่รับคำขอ

ในกรณีที่ศาลเห็นว่าคำขอนั้นไม่มีเหตุผลอันสมควรแก่การ
ขอให้ศาลสั่งยกคำขอนั้น

ให้แจ้งคำสั่งศาลตามวรรคหนึ่งให้ผู้ยื่นคำขอทราบ เว้นแต่คำสั่งให้
ปฏิบัติตามคำบังคับของศาลปกครองชั้นต้น ให้แจ้งคู่กรณีทราบด้วย

เมื่อศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งให้ปฏิบัติตามคำบังคับ
ของศาลปกครองชั้นต้นแล้ว ให้ศาลปกครองสูงสุดส่งสำเนาคำสั่งดังกล่าว
สำเนาคำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้น และสำเนาคำขอให้มีการปฏิบัติตาม
คำบังคับของศาลปกครองชั้นต้นได้โดยไม่ต้องรอจนกว่าคดีจะถึงที่สุด
ไปยังศาลปกครองชั้นต้นที่พิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีนั้น เพื่อดำเนินการ
บังคับคดีต่อไป

ข้อ ๖ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ กับให้มีอำนาจออกประกาศหรือคำสั่งเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๐

ปิยะ ปะตังทา

ประธานศาลปกครองสูงสุด

ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการปรับหน่วยงาน
ทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีได้ปฏิบัติตามคำบังคับ
ของศาลปกครองให้ถูกต้องครบถ้วนหรือปฏิบัติล่าช้าเกินสมควร

พ.ศ. ๒๕๖๐

ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการปรับหน่วยงาน
ทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีได้ปฏิบัติตามคำสั่ง
ของศาลปกครองให้ถูกต้องครบถ้วนหรือปฏิบัติล่าช้าเกินสมควร

พ.ศ. ๒๕๖๐

โดยที่มาตรา ๗๕/๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและ
วิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๙
บัญญัติให้ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจออกระเบียบ
กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการปรับหน่วยงานทางปกครอง
หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีได้ปฏิบัติตามคำสั่งของศาลปกครองให้ถูกต้อง
ครบถ้วนหรือปฏิบัติล่าช้าเกินสมควร

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗๕/๔ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม
โดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๘)
พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดจึงออกระเบียบไว้
ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการปรับหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีได้ปฏิบัติตามคำบังคับของศาลปกครองให้ถูกต้องครบถ้วนหรือปฏิบัติล่าช้าเกินสมควร พ.ศ. ๒๕๖๐”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป^๑

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้ ถ้าข้อความมิได้แสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่น “ศาล” หมายความว่า ศาลปกครอง หรือตุลาการศาลปกครอง “ศาลปกครอง” หมายความว่า ศาลปกครองชั้นต้น หรือศาลปกครองสูงสุด

ข้อ ๔ เมื่อความปรากฏแก่ศาลหรือคู่กรณียื่นคำขอต่อศาลหรือเจ้าพนักงานบังคับคดีรายงานต่อศาลว่า หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมิได้ปฏิบัติตามคำบังคับของศาลปกครองให้ถูกต้องครบถ้วน หรือปฏิบัติล่าช้าเกินสมควร ให้ศาลไต่สวนหรือแสวงหาข้อเท็จจริง ถ้าศาลได้ไต่สวนแล้วเห็นว่า การที่มีได้ปฏิบัติตามคำบังคับของศาลปกครองให้ถูกต้องครบถ้วนหรือปฏิบัติล่าช้าเป็นไปโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ศาลมีคำสั่งให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวชำระค่าปรับต่อศาลตามจำนวนที่เห็นสมควร ครั้งละไม่เกินห้าหมื่นบาท ทั้งนี้ ศาลอาจแจ้งผู้บังคับบัญชา ผู้กำกับดูแลผู้ควบคุม

^๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๑๑ ก วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๐ (หน้า ๑๘-๒๐)

หรือนายกรัฐมนตรี เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ หรือสั่งการหรือลงโทษทางวินัยต่อไปก็ได้และแจ้งผลให้ศาลทราบ

ในกรณีที่ศาลปกครองชั้นต้นมีคำสั่งให้หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวชำระค่าปรับ ให้ผู้ได้รับคำสั่งมีสิทธิอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุดได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งศาล โดยให้ยื่นต่อศาลปกครองชั้นต้นที่มีคำสั่งนั้น และให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลรีบส่งคำร้องพร้อมด้วยคำสั่งนั้นและสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้องไปยังศาลปกครองสูงสุดโดยพลัน และให้ศาลมีคำสั่งเกี่ยวกับคำร้องดังกล่าวโดยเร็ว

ในกรณีที่ศาลได้ไต่สวนหรือแสวงหาข้อเท็จจริงแล้วปรากฏว่าไม่มีข้อเท็จจริงที่จะรับฟังได้ว่า หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐมิได้ปฏิบัติตามคำบังคับของศาลปกครองให้ถูกต้องครบถ้วนหรือปฏิบัติล่าช้าโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ศาลมีคำสั่งยกคำขอหรือมีคำสั่งตามที่เห็นสมควร คำสั่งดังกล่าวให้เป็นที่สุด

คำสั่งศาลตามข้อนี้ให้กระทำโดยองค์คณะ

ข้อ ๕ เมื่อความปรากฏแก่ศาลว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นไม่ชำระค่าปรับภายในเวลาที่ศาลกำหนดให้ศาลออกหมายบังคับคดีแต่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีเพื่อทำการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นและขายทอดตลาดเสมือนหนึ่งเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา โดยให้ถือว่าสำนักงานศาลปกครองเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาและเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการบังคับคดีจนแล้วเสร็จ

การบังคับคดีตามวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม และให้ได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมในการบังคับคดีทั้งปวง

ข้อ ๖ เมื่อศาลออกหมายบังคับคดีแล้ว ให้แจ้งไปยังสำนักงานศาลปกครองในฐานะเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาเพื่อทราบ

ให้สำนักงานศาลปกครองตรวจสอบทรัพย์สินของเจ้าหนี้ที่ของรัฐที่ไม่ชำระค่าปรับดังกล่าวจากที่อยู่ตามทะเบียนบ้านและตามหลักฐานทางทะเบียน หากพบว่ามียุทธทรัพย์ที่สามารถยึดหรืออายัดมาชำระค่าปรับได้ ให้สำนักงานศาลปกครองยื่นคำแถลงพร้อมรายละเอียดของทรัพย์สินดังกล่าวต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีเพื่อดำเนินการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินนั้น หากไม่สามารถตรวจพบทรัพย์สินของเจ้าหนี้ที่ของรัฐผู้นั้น ให้สำนักงานศาลปกครองรายงานต่อศาลที่ออกหมายบังคับคดีเพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เหมาะสมต่อไป

ข้อ ๗ เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของเจ้าหนี้ที่ของรัฐที่ไม่ชำระค่าปรับแล้ว ไม่พอชำระค่าปรับและไม่มีทรัพย์สินอื่นที่จะยึดหรืออายัดได้ หรือมีเหตุอื่นที่ไม่สามารถบังคับคดีได้ ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีรายงานศาลเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งงดการบังคับคดีไว้ภายในระยะเวลาหรือเงื่อนไขตามที่ศาลกำหนด

ข้อ ๘ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ กับให้มีอำนาจออกประกาศหรือคำสั่งเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๐
ปิยะ ปะตังทา
ประธานศาลปกครองสูงสุด

ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครองทางอิเล็กทรอนิกส์
พ.ศ. ๒๕๖๒

ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครองทางอิเล็กทรอนิกส์

พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่มาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๖๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดให้การดำเนินการทั้งปวงเกี่ยวกับการฟ้อง การร้องสอด การเรียกบุคคล หน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาเป็นคู่กรณีในคดี การดำเนินกระบวนการพิจารณา การรับฟังพยานหลักฐาน และการพิพากษาคดีปกครอง รวมทั้งการยื่นคำฟ้องโดยส่งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ สื่อดิจิทัลอื่นใด หรือโทรสาร และการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือระบบการประชุมทางจอภาพ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๖๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครองทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป^๑

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้ ถ้าข้อความมิได้แสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่น “กระบวนการพิจารณาคดีปกครองโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า กระบวนการที่ใช้ระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และให้หมายความรวมถึงระบบการประชุมทางจอภาพ

“ระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า ระบบงานที่ศาลปกครองจัดให้มีขึ้นเพื่อการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีปกครองโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น การฟ้องคดี การยื่น ส่ง และรับ คำให้การ คำคัดค้านคำให้การ คำให้การเพิ่มเติม คำชี้แจง คำแถลง คำร้อง คำขอ

^๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๒๖ ก วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๒ (หน้า ๘-๑๓)

หรือพยานหลักฐาน รวมถึงคำสั่งศาล หมายถึง หรือเอกสารอื่นใด
ในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

“ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า ข้อความที่ได้สร้าง ส่ง รับ
เก็บรักษา หรือประมวลผลด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิธีการ
แลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์
หรือสื่อดิจิทัลอื่นใด

“ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า อักษร อักษรระ ตัวเลข
เสียงหรือสัญลักษณ์อื่นใดที่สร้างขึ้นให้อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์
ซึ่งนำมาใช้ประกอบกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อแสดงความสัมพันธ์
ระหว่างบุคคลกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุตัวบุคคล
ผู้เป็นเจ้าของลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น
และเพื่อแสดงว่าบุคคลดังกล่าวยอมรับข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น

“สิ่งพิมพ์ออก” หมายความว่า สิ่งพิมพ์ออกของข้อมูล
อิเล็กทรอนิกส์ที่มีการนำเสนอหรือเก็บรักษาไว้ในระบบงานคดีปกครอง
อิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๔ วิธีพิจารณาคดีปกครองที่ระเบียบนี้มีได้กำหนดไว้
โดยเฉพาะ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครอง
และวิธีพิจารณาคดีปกครอง และระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการ
ในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓

ข้อ ๕ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดรักษาการตามระเบียบนี้
และให้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้
กับให้มีอำนาจออกประกาศหรือคำสั่งเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ส่วนที่ ๑ บททั่วไป

ข้อ ๖ ผู้ประสงค์จะฟ้องคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ตามส่วนที่ ๒ หรือดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามส่วนที่ ๓ จะต้องลงทะเบียนในระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ ตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนด

การลงทะเบียนในระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ ให้ระบุข้อมูลตามที่กำหนดในระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ และให้ถือว่าผู้ลงทะเบียนได้รับรองความถูกต้องของข้อมูลที่ให้ไว้ในการลงทะเบียนนั้น

การลงทะเบียนเป็นอันเสร็จสมบูรณ์ เมื่อผู้ลงทะเบียนได้นำชื่อผู้ใช้และรหัสผ่านที่ระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ได้แจ้งไปยังที่อยู่ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เข้ายืนยันการลงทะเบียน

ข้อ ๗ ชื่อผู้ใช้ระบบและรหัสผ่านสำหรับระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ลงทะเบียนจะต้องเก็บรักษาไว้เป็นความลับ การนำชื่อผู้ใช้ระบบและรหัสผ่านเข้าใช้งานในระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ให้ถือว่าผู้ลงทะเบียนเป็นผู้ใช้ระบบ

ข้อ ๘ ผู้ลงทะเบียนต้องยอมรับและปฏิบัติตามข้อกำหนดการใช้งานระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ตามที่สำนักงานศาลปกครองประกาศกำหนด

ผู้ลงทะเบียนที่ไม่ได้ปฏิบัติหรือฝ่าฝืนข้อกำหนดการใช้งาน ศาลอาจมีคำสั่งให้ระงับการใช้งานระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ของผู้นั้นได้ เว้นแต่ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อระบบงาน

คดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ ให้เจ้าหน้าที่ที่สามารถดำเนินการระงับการใช้งานของผู้นั้นไปก่อนได้ แล้วรายงานศาลเพื่อมีคำสั่งต่อไป

ข้อ ๙ คำฟ้อง คำให้การ คำคัดค้านคำให้การ คำให้การเพิ่มเติม คำชี้แจง คำแถลง คำร้อง คำขอ พยานหลักฐาน หรือเอกสารอื่นใดที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อ หรือรับรองข้อความในเอกสารดังกล่าว เมื่อผู้ยื่นได้ยื่นหรือส่งเอกสารดังกล่าวทางระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ ให้ถือว่าผู้ยื่นได้ลงลายมือชื่อหรือรับรองข้อความในเอกสารนั้นแล้ว

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้การใดต้องทำเป็นหนังสือ มีหลักฐานเป็นหนังสือ มีเอกสารมาแสดง หรือแสดงพยานหลักฐานที่เป็นหนังสือ ถ้าได้มีการจัดทำข้อความขึ้นเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเข้าถึงและนำกลับมาใช้ได้โดยความหมายไม่เปลี่ยนแปลง ให้ถือว่าข้อความนั้นได้ทำเป็นหนังสือ มีหลักฐานเป็นหนังสือ มีเอกสารมาแสดง หรือแสดงพยานหลักฐานที่เป็นหนังสือแล้ว

ข้อ ๑๑ สำนวนคดี เอกสารของคู่กรณี พยานหลักฐาน รายงาน กระบวนพิจารณา คำพิพากษา คำสั่ง หรือเอกสารอื่นใดที่รวมไว้ในสำนวนคดีไม่ว่าจะเป็นเอกสารต้นฉบับหรือสำเนาฉบับ ถ้าศาลเห็นสมควร จะมีคำสั่งให้เก็บรักษาหรือนำเสนอในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้ และให้ถือว่าข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวที่รับรองโดยวิธีการที่กำหนดในประกาศประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นสำเนาเอกสารและให้ใช้แทนต้นฉบับได้

ข้อ ๑๒ รูปแบบหรือขนาดของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการยื่นหรือส่งเอกสารทางระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ ให้เป็นไปตามที่สำนักงานศาลปกครองประกาศกำหนด

ข้อ ๑๓ รายงานกระบวนการพิจารณาที่กระทำในกระบวนการพิจารณาคดีปกครองโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หากเป็นกรณีที่ได้กระทำต่อหน้าคู่กรณีหรือพยาน ให้ถือว่าคู่กรณีหรือพยานนั้นได้ทราบและลงลายมือชื่อในรายงานกระบวนการพิจารณานั้นแล้ว เมื่อศาลได้อ่านรายงานกระบวนการพิจารณาให้คู่กรณีหรือพยานได้รับฟัง

ความในวรรคหนึ่งให้ใช้กับบันทึกถ้อยคำของคู่กรณีหรือพยานด้วย

ข้อ ๑๔ การลงลายมือชื่อของตุลาการศาลปกครองในคำพิพากษา คำสั่งศาล หมายเรียก หรือเอกสารอื่นใดที่กระทำเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ให้ใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ และให้ถือว่าเป็นต้นฉบับเอกสาร

ข้อ ๑๕ การเริ่มเปิดใช้ระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ในศาลปกครองสูงสุดหรือศาลปกครองชั้นต้นใด ให้เป็นไปตามประกาศประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นแล้วแต่กรณี

ส่วนที่ ๒

การฟ้องคดีทางอิเล็กทรอนิกส์หรือโทรสาร

ข้อ ๑๖ การยื่นคำฟ้องโดยส่งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อดิจิทัลอื่นใด ให้ผู้ที่ประสงค์ยื่นคำฟ้องซึ่งได้ลงทะเบียนในระบบงาน

คดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์แล้ว ระบุข้อมูลเกี่ยวกับคำฟ้องตามวิธีการที่กำหนดในระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๑๗ การยื่นคำฟ้องโดยส่งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือสื่อดิจิทัลอื่นใด ให้ถือว่าวันที่ข้อมูลเข้าสู่ระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์เสร็จสมบูรณ์ เป็นวันที่ส่งคำฟ้องต่อศาลปกครอง

ข้อ ๑๘ คำฟ้องอาจยื่นได้ในเวลาทำการหรือนอกเวลาทำการปกติของศาลปกครองและในเวลาทีระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์เปิดใช้งาน ทั้งนี้ การยื่นคำฟ้องนอกเวลาทำการปกติให้ถือว่าเป็นการยื่นในวันทำการแรกที่ศาลเปิดทำการปกติถัดไป โดยให้ถือตามเวลาของระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๑๙ การยื่นคำฟ้องต่อศาลด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้ถือว่าผู้ฟ้องคดีมีความประสงค์ที่จะให้มีการดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ในเวลาต่อไปด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่ผู้ฟ้องคดีได้ยื่นคำร้องต่อศาลพร้อมแสดงเหตุผลความจำเป็นที่ไม่อาจดำเนินกระบวนการต่อไปด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ และศาลอนุญาต

ข้อ ๒๐ การยื่นคำฟ้องโดยส่งทางโทรสาร ให้ผู้ยื่นคำฟ้องส่งไปยังหมายเลขโทรสารของศาลตามที่สำนักงานศาลแต่ละแห่งประกาศกำหนด และจัดส่งต้นฉบับคำฟ้องต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลในโอกาสแรกที่จะกระทำได้ ทั้งนี้ ให้ถือว่าวันที่ปรากฏในหลักฐานการรับโทรสารของสำนักงานศาลเป็นวันที่ส่งคำฟ้องต่อศาลปกครอง เว้นแต่จะมีการพิสูจน์ได้ว่าไม่มีการได้รับหรือได้รับก่อนหรือหลังจากนั้น

ต้นฉบับคำฟ้องและพยานหลักฐานที่ส่งพร้อมกับคำฟ้อง ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ยื่นต้องมีการลงลายมือชื่อหรือรับรองข้อความ ในเอกสารดังกล่าว ผู้ยื่นต้องลงลายมือชื่อหรือรับรองข้อความในเอกสารดังกล่าวด้วย

ส่วนที่ ๓

การยื่น ส่ง และรับ คำให้การ คำคัดค้านคำให้การ คำให้การเพิ่มเติม คำชี้แจง คำแถลง คำร้อง คำขอ พยานหลักฐาน คำสั่งศาล หมายถึง หรือเอกสารอื่นใด โดยข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์หรือโดยโทรสาร

ข้อ ๒๑ คู่กรณี หน่วยงานทางปกครอง เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลที่ศาลมีคำสั่งให้ชี้แจงข้อเท็จจริง ให้ความเห็นเป็นหนังสือ หรือให้ถ้อยคำประกอบการพิจารณา อาจยื่นคำให้การ คำคัดค้านคำให้การ คำให้การเพิ่มเติม คำชี้แจง คำแถลง คำร้อง คำขอ พยานหลักฐาน หรือเอกสารอื่นใดต่อศาลโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

การยื่นเอกสารตามวรรคหนึ่ง ต้องกระทำในระบบงานคดีปกครอง อิเล็กทรอนิกส์ และให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการในการฟ้องคดีทางอิเล็กทรอนิกส์ มาบังคับใช้โดยอนุโลม

ข้อ ๒๒ ในการยื่นคำให้การ คำคัดค้านคำให้การ คำให้การเพิ่มเติม คำชี้แจง คำแถลง คำร้อง คำขอ พยานหลักฐาน หรือเอกสารอื่นใดโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้ถือว่าวันที่มีการนำเข้าสู่ข้อมูลมาถึงระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์เสร็จสมบูรณ์ เป็นวันที่ยื่นเอกสารต่อศาลปกครอง

ข้อ ๒๓ ผู้ยื่นอายยื่นเอกสารในเวลาทำการหรือนอกเวลาทำการปกติของศาลปกครองและในเวลาทีระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์เปิดใช้งาน ทั้งนี้ การยื่นเอกสารนอกเวลาทำการปกติให้ถือว่าเป็นการยื่นในวันทำการแรกที่ศาลเปิดทำการปกติถัดไป โดยให้ถือตามเวลาของระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๒๔ การส่งหรือแจ้งคำให้การ คำคัดค้านคำให้การ คำให้การเพิ่มเติม คำชี้แจง คำแถลง คำร้อง คำขอ หรือพยานหลักฐาน รวมถึงคำสั่งศาลหมายเรียก หรือเอกสารอื่นใดแก่คู่กรณีหรือบุคคลที่ลงทะเบียนไว้แล้ว ให้ส่งหรือแจ้งทางระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ และให้ถือว่าผู้รับได้รับแจ้งเมื่อมีการแจ้งสถานะการส่งหรือแจ้งดังกล่าวเข้าสู่ระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ไปยังที่อยู่ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ให้ไว้ในการลงทะเบียน

ข้อ ๒๕ การยื่นคำให้การ คำคัดค้านคำให้การ คำให้การเพิ่มเติม คำชี้แจง คำแถลง คำร้อง คำขอ พยานหลักฐาน หรือเอกสารอื่นใดโดยส่งทางโทรสาร ให้ผู้ยื่นส่งไปยังหมายเลขโทรสารของศาลตามที่ตั้งสำนักงานศาลแต่ละแห่งประกาศกำหนด และให้จัดส่งต้นฉบับเอกสารต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลในโอกาสแรกที่จะกระทำได้ ทั้งนี้ ให้ถือว่าวันที่ปรากฏในหลักฐานการรับโทรสารของสำนักงานศาล เป็นวันที่ยื่นเอกสารต่อศาลปกครอง เว้นแต่จะมีการพิสูจน์ได้ว่าไม่มีการได้รับหรือได้รับก่อนหรือหลังจากนั้น

ต้นฉบับเอกสารตามวรรคหนึ่ง ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ยื่นต้องมีการลงลายมือชื่อหรือรับรองข้อความในเอกสารดังกล่าว ผู้ยื่นต้องลงลายมือชื่อหรือรับรองข้อความในเอกสารดังกล่าวด้วย

ข้อ ๒๖ กรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ส่งหรือแจ้งคำให้การ คำคัดค้าน คำให้การ คำให้การเพิ่มเติม คำชี้แจง คำแถลง คำร้อง คำขอ หรือ พยานหลักฐาน รวมถึงคำสั่งศาล หมายถึง หรือเอกสารอื่นใดแก่คู่กรณี ให้ส่งไปยังหมายเลขโทรสารที่คู่กรณีได้ให้ไว้ ในกรณีนี้ให้ถือว่าวันที่ปรากฏ ในหลักฐานการส่งโทรสารของสำนักงานศาล เป็นวันที่คู่กรณีได้รับเอกสาร

ส่วนที่ ๔

การพิจารณาคดีโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

หรือระบบการประชุมทางจอภาพ

ข้อ ๒๗ เมื่อศาลเห็นสมควร หรือเมื่อคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง มีคำขอและศาลเห็นว่าจะจะเป็นประโยชน์แก่ความยุติธรรมหรือเพื่ออำนวยความสะดวกแก่คู่กรณี ศาลอาจมีคำสั่งให้ดำเนินกระบวนการพิจารณา โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือระบบการประชุมทางจอภาพ

ในกรณีที่คู่กรณีมีคำขอ ให้ยื่นคำขอต่อศาลที่จะทำการพิจารณาคดีนั้น โดยระบบสถานที่ที่ใช้เชื่อมโยงสัญญาณกับศาลและวิธีการที่จะใช้ ทั้งนี้ ให้ยื่นคำขอล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนที่จะมีการพิจารณาคดีเช่นว่านั้น เว้นแต่จะได้แสดงเหตุผลให้เป็นที่พอใจแก่ศาลว่ามีเหตุจำเป็นเร่งด่วน ที่ไม่อาจยื่นคำขอล่วงหน้าตามกำหนดดังกล่าวได้ ในกรณีที่คู่กรณี ซึ่งได้ลงทะเบียนในระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์แล้ว การยื่นคำขอ ให้ยื่นในระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์

สถานที่ที่ใช้เชื่อมโยงสัญญาณกับศาลและวิธีการที่จะใช้ตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามประกาศของสำนักงานศาลปกครอง

ในการพิจารณามีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลคำนึงถึงมาตรฐานของวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือระบบการประชุมทางจอภาพในการถ่ายทอดภาพและเสียงได้อย่างชัดเจนและต่อเนื่องประกอบด้วย

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๒๘ ในวาระเริ่มแรก ในกรณีที่คู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดประสงค์ที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ แต่คู่กรณีอื่นไม่ได้ใช้ระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ บรรดาสำเนาเอกสารหรือสำเนายานหลักฐานที่ต้องส่งให้แก่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งในรูปกระดาษหรือข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ให้สำนักงานศาลปกครองเป็นผู้จัดทำสิ่งพิมพ์ออกของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นเอกสารในรูปกระดาษ หรือแปลงเอกสารในรูปกระดาษเป็นรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายในการจัดทำสิ่งพิมพ์ออกหรือแปลงเอกสารดังกล่าวให้เป็นไปตามประกาศของสำนักงานศาลปกครอง

ข้อ ๒๙ ในวาระเริ่มแรก การลงลายมือชื่อของตุลาการศาลปกครองในคำพิพากษา คำสั่งศาล หมายเรียก หรือเอกสารอื่นใดที่กระทำเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ให้ใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือลงลายมือชื่อในเอกสารรูปกระดาษแล้วนำเข้าไปในระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ และให้ถือว่าเป็นต้นฉบับเอกสาร

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒

ปิยะ ปะตังทา

ประธานศาลปกครองสูงสุด

ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
ว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครอง

พ.ศ. ๒๕๖๒

ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
ว่าด้วยการไต่ถามข้อพิพาทในคดีปกครอง

พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการไต่ถามข้อพิพาทในคดีปกครองเพื่อให้ข้อพิพาททางปกครอง ยุติลงได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้นด้วยความสมัครใจของคู่กรณีและรักษาไว้ซึ่งสัมพันธที่ดีระหว่างกัน ตลอดจนส่งเสริมให้การบริหารจัดการคดี ของศาลปกครองมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ภายใต้ หลักความชอบด้วยกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖๖/๑ วรรคสอง แห่ง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๒) พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ประชุมใหญ่ ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดจึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการ ในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการไต่ถามข้อพิพาทในคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป^๑

ข้อ ๓ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีปกครองนอกจากที่บัญญัติไว้
ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง
แล้ว ให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้ ถ้าข้อความมิได้แสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่น

“**ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท**” หมายความว่า ตุลาการศาลปกครอง
ที่ผู้รับผิดชอบราชการศาลแต่งตั้งให้เป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

“**ผู้รับผิดชอบราชการศาล**” หมายความว่า ประธานศาลปกครองสูงสุด
รองประธานศาลปกครองสูงสุดหรือประธานแผนกในศาลปกครองสูงสุด
ซึ่งประธานศาลปกครองสูงสุดมอบหมายอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น
หรือรองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้นซึ่งอธิบดีศาลปกครองชั้นต้นมอบหมาย

“**ศาล**” หมายความว่า ศาลปกครองหรือตุลาการศาลปกครอง

“**องค์คณะ**” หมายความว่า องค์คณะพิจารณาพิพากษา

ข้อ ๕ การดำเนินการตามระเบียบนี้ที่กระทำโดยวิธีการ
ทางอิเล็กทรอนิกส์หรือระบบการประชุมทางจอภาพ ให้นำระเบียบ
ของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี
ปกครองทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

^๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๙๔ ก วันที่ ๓๐
สิงหาคม ๒๕๖๒ (หน้า ๙-๑๕)

ข้อ ๖ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ กับให้มีอำนาจออกข้อกำหนด ประกาศ หรือคำสั่งเพื่อประโยชน์ ในการปฏิบัติตามระเบียบนี้

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๗ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้ดำเนินการโดยยึดถือความสมัครใจ และความไว้วางใจของคู่กรณีที่มีต่อกัน

ข้อ ๘ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต้องไม่เป็นการสร้างหรือเพิ่มความขัดแย้งหรือความเป็นปฏิปักษ์ระหว่างคู่กรณี

ข้อ ๙ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และให้เสร็จโดยเร็ว และต้องไม่ให้มีผลเสียหายต่อการพิจารณา พิพากษาคดีของศาลปกครอง หรือมีผลเป็นการประวิงหรือเป็นอุปสรรค ให้การพิจารณาพิพากษาคดีต้องล่าช้าออกไปโดยไม่สมควร

ข้อ ๑๐ ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้ศาลดำเนินการด้วยความเป็นกลาง และปราศจากอคติในการปฏิบัติหน้าที่

ข้อ ๑๑ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้ดำเนินการแยกต่างหากจากการพิจารณาพิพากษาคดี โดยจัดให้มีสำนวนและสารบบสำนวนไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแยกต่างหากจากสำนวนคดีและสารบบคดีของศาล

หมวด ๒ กระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ส่วนที่ ๑ การริเริ่มให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ข้อ ๑๒ ในเวลาใด ๆ นับแต่มีการฟ้องคดีต่อศาลจนถึงวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริง คู่กรณีที่ประสงค์จะให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอาจริเริ่มให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยยื่นคำขอต่อศาลนั้นเพื่อให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ ในการนี้ คู่กรณีอาจยื่นคำขอร่วมกับคู่กรณีอื่นที่ประสงค์จะให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือยื่นหลักฐานเป็นหนังสือที่แสดงความตกลงหรือยินยอมของคู่กรณีอื่นที่จะให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อศาลด้วยก็ได้

ข้อ ๑๓ เมื่อได้รับคำขอตามข้อ ๑๒ แล้ว ให้ตุลาการเจ้าของสำนวนตรวจสำนวนและคำขอให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ถ้าเห็นว่าเป็นคดีที่อาจจัดให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ เป็นกรณีที่ไม่มียกเว้นต้องห้ามมิให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และเป็นกรณีที่ศาลรับไว้พิจารณาแล้ว ให้ตุลาการเจ้าของสำนวนแจ้งคู่กรณีอื่นที่ไม่ได้ร่วมกันยื่นคำขอ

ตามข้อ ๑๒ ทราบ และให้แจ้งความประสงค์หรือยืนยันความประสงค์แล้วแต่กรณี เป็นหนังสือที่แสดงความตกลงหรือยินยอมให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือไม่ ภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด

เมื่อตุลาการเจ้าของสำนวนได้รับหนังสือแจ้งความประสงค์ตามวรรคหนึ่ง หรือเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ตุลาการเจ้าของสำนวนเสนอองค์คณะเพื่อพิจารณาต่อไปโดยเร็ว

ข้อ ๑๔ ให้องค์คณะตรวจสำนวนและคำขอให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ถ้าเห็นว่าเป็นคดีที่อาจจัดให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ เป็นกรณีที่ไม่ต้องมีลักษณะต้องห้ามมิให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท รวมทั้งมีคู่กรณีพิพาทกันมากกว่าหนึ่งฝ่ายได้แสดงความตกลงหรือยินยอมให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและองค์คณะเห็นสมควรให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้องค์คณะเสนอผู้รับผิดชอบราชการศาลเพื่อพิจารณาต่อไปโดยเร็ว

ในกรณีที่องค์คณะเห็นว่าคดีที่ขอให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นไม่เป็นคดีที่ศาลมีอำนาจไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ หรือเป็นคดีที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท หรือไม่มีคู่กรณีฝ่ายอื่นแสดงความตกลงหรือยินยอมให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท หรือองค์คณะไม่เห็นสมควรให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้องค์คณะมีคำสั่งไม่รับคำขอให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ข้อ ๑๕ เมื่อผู้รับผิดชอบราชการศาลได้ตรวจสำนวนและคำขอให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแล้วว่าเป็นคดีที่อาจจัดให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ และไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท และผู้รับผิดชอบราชการศาลเห็นว่าเป็นกรณีที่สมควรให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ ให้ผู้รับผิดชอบราชการศาลเห็นชอบให้มีการไกล่เกลี่ย

ข้อพิพาท แล้วแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในสำนวนคดีนั้นในการนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลตั้งสำนวนไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแยกต่างหาก จากสำนวนคดีนั้น

ข้อ ๑๖ ในกรณีที่องค์คณะเห็นสมควรให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท องค์คณะอาจริเริ่มให้มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีนั้นได้ ในการนี้ ให้นำความในข้อ ๑๓ ข้อ ๑๔ และข้อ ๑๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๗ ในกรณีที่องค์คณะเห็นสมควร หรือในกรณีที่คู่กรณีที่ยังไม่ได้เข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทมีความประสงค์จะเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่ดำเนินการอยู่นั้น ให้คู่กรณีดังกล่าวเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ เมื่อได้มีหนังสือแสดงความประสงค์ต่อศาล

ส่วนที่ ๒

ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ข้อ ๑๘ ผู้รับผิดชอบราชการศาลอาจแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คนหนึ่งหรือหลายคนให้ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันเป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีนั้นได้

ในการแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้ผู้รับผิดชอบราชการศาล คำนึงถึงความรู้ความเชี่ยวชาญและความเหมาะสมของผู้นั้น

ข้อ ๑๙ ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต้องวางตนเป็นกลางและปราศจากอคติในการปฏิบัติหน้าที่การคัดค้านและการถอนตัวของผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามมาตรา ๖๖/๖ วรรคสอง ให้นำความในมาตรา ๖๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๒๐ เมื่อมีเหตุที่ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอาจถูกคัดค้านได้ คู่กรณี queเข้าร่วมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอาจยกข้อคัดค้านขึ้นอ้างโดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อผู้รับผิดชอบราชการศาลได้ ไม่ว่าเวลาใด ๆ ก่อนกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสิ้นสุดลง แต่ต้องไม่ช้ากว่าเจ็ดวันนับแต่วันที่คู่กรณีนั้นทราบถึงเหตุที่จะคัดค้าน

ให้ผู้รับผิดชอบราชการศาลแจ้งการคัดค้านต่อผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาททราบ และให้ผู้รับผิดชอบราชการศาลชี้ขาดเกี่ยวกับคำคัดค้านนั้นโดยเร็ว คำชี้ขาดของผู้รับผิดชอบราชการศาลให้เป็นที่สุด

ข้อ ๒๑ เมื่อมีเหตุที่จะคัดค้านเกิดขึ้นแก่ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคนใด ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นเองจะยื่นคำบอกกล่าวต่อผู้รับผิดชอบราชการศาล แสดงเหตุที่ตนอาจถูกคัดค้าน แล้วขอถอนตัวออกจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีนั้นก็ได้

การที่ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทถอนตัวไม่ถือว่าเป็นการยอมรับข้อเท็จจริงตามเหตุแห่งการคัดค้านนั้น

ข้อ ๒๒ เมื่อความปรากฏแก่ผู้รับผิดชอบราชการศาลว่าผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคนใดมีเหตุที่อาจถูกคัดค้านได้ ไม่ว่าจะโดยคู่กรณีที่เข้าร่วมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทยกเหตุขึ้นคัดค้าน หรือโดยการบอกกล่าวของผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้ผู้รับผิดชอบราชการศาลสั่งให้การปฏิบัติหน้าที่

ของผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นสิ้นสุดลง และแต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอื่น
ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในสำนวนนั้นแทน

ส่วนที่ ๓ การดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ข้อ ๒๓ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้ดำเนินการในศาลนั้น เว้นแต่
กรณีมีเหตุสมควรผู้รับผิดชอบราชการศาลอาจเห็นชอบให้การไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาทครั้งใดดำเนินการในสถานที่อื่นก็ได้

ข้อ ๒๔ ให้ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นผู้กำหนดแนวทาง ขั้นตอน
และระยะเวลาการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามที่เห็นสมควรซึ่งต้อง
ไม่เกินเก้าสิบวันนับแต่วันนัดไกล่เกลี่ยข้อพิพาทครั้งแรกโดยคำนึงถึง
พฤติการณ์แห่งคดี ความประสงค์ของคู่กรณี การปฏิบัติต่อคู่กรณี
อย่างเป็นธรรม และการระงับข้อพิพาทได้ด้วยความรวดเร็ว

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น ผู้รับผิดชอบราชการศาลอาจให้ขยาย
ระยะเวลาดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามวรรคหนึ่งออกไปได้ตามที่
เห็นสมควร

ข้อ ๒๕ เพื่อประโยชน์ในการเตรียมแนวทางและขั้นตอน
การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทที่จะทำให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทดำเนินไป
โดยเรียบร้อย ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอาจร้องขอต่อตุลาการเจ้าของสำนวน
เพื่ออนุญาตให้ตรวจสอบสำนวนคดีนั้นได้เท่าที่จำเป็นต่อการดำเนินการ
ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้น

ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอาจกำหนดให้คู่กรณีที่เข้าร่วมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเสนอข้อเท็จจริงหรือข้อมูลเบื้องต้นแห่งข้อพิพาท ตลอดจนข้อเสนอของตนในการระงับข้อพิพาทต่อผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ ในการนี้ ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอาจให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลดังกล่าวระหว่างคู่กรณีที่เข้าร่วมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก็ได้

ข้อ ๒๖ ก่อนเริ่มทำการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแจ้งคู่กรณีที่เข้าร่วมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททราบถึงแนวทาง ขั้นตอน และระยะเวลาการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสิทธิและหน้าที่ของคู่กรณี ตลอดจนบทบาทหน้าที่ของผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ข้อ ๒๗ ในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท คู่กรณีที่เข้าร่วมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต้องร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยตนเอง เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่น คู่กรณีนั้นอาจให้ตัวแทนหรือผู้แทนที่มีอำนาจตัดสินใจและมีอำนาจทำความตกลงร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทแทนได้

เพื่อประโยชน์ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอาจอนุญาตให้ตัวแทน ทัศนคติที่ปรึกษาของคู่กรณีที่เข้าร่วมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทด้วยก็ได้

ข้อ ๒๘ ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต้องไกล่เกลี่ยข้อพิพาทต่อหน้าคู่กรณีที่เข้าร่วมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาททุกฝ่าย เว้นแต่เพื่อประโยชน์ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอาจกำหนดให้เฉพาะคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือคนใดคนหนึ่งอยู่ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในช่วงเวลาหนึ่ง

เป็นการชั่วคราวก็ได้ แต่ต้องแจ้งถึงการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เช่นว่านั้นให้คู่กรณีอื่นที่มีได้ร่วมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทครั้งนั้นทราบด้วย

ข้อ ๒๙ เพื่อประโยชน์ในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทอาจขอให้ผู้เชี่ยวชาญดำเนินการทำความเข้าใจ รายงานข้อมูล ตรวจสอบข้อเท็จจริง หรือการวิเคราะห์ประเมินผลเพื่อประกอบการพิจารณาไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ ทั้งนี้ โดยความตกลงยินยอมของคู่กรณีที่เข้าร่วมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ในกรณีที่การดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามวรรคหนึ่งเป็นกรณีที่มีค่าใช้จ่าย ให้ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทจัดให้มีการดำเนินการเช่นว่านั้นได้ต่อเมื่อคู่กรณีที่เข้าร่วมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตกลงที่จะรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายดังกล่าวแล้ว

ข้อ ๓๐ เพื่อให้การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทดำเนินไปโดยเรียบร้อย ผู้รับผิดชอบราชการศาลอาจออกข้อกำหนดทั่วไปเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติในการดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลนั้น

ส่วนที่ ๔ ผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ข้อ ๓๑ ในกรณีที่การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสำเร็จและทำให้ประเด็นแห่งคดีเสร็จสิ้นไปทั้งหมดหรือบางส่วน ให้คู่กรณีที่เข้าร่วมในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทร่วมกันทำบันทึกข้อตกลงหรือสัญญาประนีประนอมยอมความ เป็นหนังสือโดยลงลายมือชื่อต่อหน้าผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

บันทึกข้อตกลงหรือสัญญาประนีประนอมยอมความตามวรรคหนึ่ง
คู่กรณีอาจตกลงกันให้ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นผู้ช่วยเหลือในการจัดทำก็ได้

เมื่อคู่กรณีได้ทำบันทึกข้อตกลงหรือสัญญาประนีประนอมยอมความ
ตามวรรคหนึ่งแล้วให้ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทรายงานผลการไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาท พร้อมเสนอบันทึกข้อตกลงหรือสัญญาประนีประนอมยอมความ
ดังกล่าวต่อองค์คณะเพื่อพิจารณาต่อไปโดยเร็ว

ข้อ ๓๒ ให้องค์คณะพิจารณาผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามบันทึก
ข้อตกลงหรือสัญญาประนีประนอมยอมความของคู่กรณี หากองค์คณะ
เห็นว่าไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ทำการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท หรือมีคู่กรณี
ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฉ้อฉล หรือผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นการละเมิด
ต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรม
อันดีของประชาชน และเป็นกรณีที่มีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทสำเร็จ และทำให้
ประเด็นแห่งคดีเสร็จสิ้นไปทั้งหมด ให้องค์คณะมีคำพิพากษาไปตามนั้น
โดยเร็ว

ในกรณีที่องค์คณะเห็นว่าผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามบันทึก
ข้อตกลงหรือสัญญาประนีประนอมยอมความของคู่กรณีถูกต้องตามวรรคหนึ่ง
และเป็นกรณีที่ทำให้คดีเสร็จสิ้นไปบางส่วน ให้องค์คณะจดยางาน
แสดงข้อความแห่งข้อตกลงในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทไว้ แล้วให้พิจารณา
ประเด็นข้อพิพาทที่ตกลงกันไม่ได้ต่อไป และนำมารวมพิพากษา
กับข้อพิพาทที่ตกลงกันได้ไปในคราวเดียวกัน

ข้อ ๓๓ ในกรณีที่องค์คณะเห็นว่าผลการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
ตามบันทึกข้อตกลงหรือสัญญาประนีประนอมยอมความของคู่กรณี
ไม่ถูกต้องตามข้อ ๓๒ วรรคหนึ่ง ให้องค์คณะส่งบันทึกข้อตกลง

หรือสัญญาประนีประนอมยอมความนั้นให้ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เพื่อดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในส่วนที่มีเหตุไม่ถูกต้องนั้นเสียใหม่

เมื่อผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทได้ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ตามวรรคหนึ่งแล้ว ความยังคงปรากฏแก่องค์คณะว่าผลการไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทดังกล่าวไม่ถูกต้องตามข้อ ๓๒ วรรคหนึ่ง ให้องค์คณะดำเนินการ ตามข้อ ๓๒ วรรคสอง หรือข้อ ๓๔ แล้วแต่กรณี โดยอนุโลม

ข้อ ๓๔ ในกรณีที่ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเห็นว่า การไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทต่อไปนั้นไม่เป็นประโยชน์แก่คดี ไม่อาจสำเร็จได้ เป็นการประวิงคดี เป็นการฝ่าฝืน หรือเป็นการขัดหรือแย้งต่อหลักการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ให้ผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทรายงานองค์คณะโดยเร็ว

เมื่อองค์คณะได้รับรายงานของผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทตามวรรคหนึ่ง แล้วเห็นว่า มีกรณีตามที่รายงานให้องค์คณะพิจารณา มีคำสั่งให้ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทนั้นสิ้นสุดลง

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ปิยะ ปะดังทา

ประธานศาลปกครองสูงสุด

ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
ว่าด้วยการดำเนินการตามมาตรา ๖ และมาตรา ๒๒
แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย
และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒
พ.ศ. ๒๕๖๔

ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
ว่าด้วยการดำเนินการตามมาตรา ๖ และมาตรา ๒๒
แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย
และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒
พ.ศ. ๒๕๖๔

โดยที่เป็นการสมควรมีระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการ
ในศาลปกครองสูงสุดว่าด้วยการดำเนินการตามมาตรา ๖ และมาตรา ๒๒
แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมิน
ผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ วรรคสี่ และมาตรา ๒๒ วรรคเก้า
แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผล
สัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการ
ในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการดำเนินการตามมาตรา ๖ และมาตรา ๒๒
แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผล
สัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ พ.ศ. ๒๕๖๔”

ข้อ ๒^๑ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ การดำเนินการของศาลและที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดกรณีมีปัญหาว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีหมดความจำเป็น หรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพหรือไม่ตามระเบียบนี้ ให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น ๆ และมีให้เป็นการก้าวล่วงหรือใช้อำนาจที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้เป็นอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติหรือศาลอื่น

วิธีพิจารณาใดซึ่งระเบียบนี้มีได้กำหนดไว้โดยเฉพาะ ให้ดำเนินการตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง ซึ่งออกตามความในกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

ข้อ ๔ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ กับให้มีอำนาจออกข้อกำหนด ประกาศ หรือคำสั่ง เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามระเบียบนี้

หมวด ๑

การดำเนินการกรณีตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

พ.ศ. ๒๕๖๒

^๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๘ ตอนที่ ๗๔ ก วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ (หน้า ๑)

ข้อ ๕ ในการพิจารณาคดีของศาลปกครองชั้นต้นและศาลปกครองสูงสุด ถ้าคู่กรณีประสงค์จะได้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีโทษปรับทางปกครอง ซึ่งจะใช้บังคับกับคดีนั้นหมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ และมีใช้กรณีที่ บทบัญญัตินั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญอันเป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ และยังมีคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัตินั้น ให้ทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลที่พิจารณาคดีนั้น ภายในกำหนดวันสิ้นสุดการแสวงหาข้อเท็จจริง

ข้อ ๖ คำร้องต้องทำเป็นหนังสือแยกจากเอกสารอื่นของคู่กรณี ใช้ถ้อยคำสุภาพ และอย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้อง

(๒) เหตุผลพร้อมหลักฐานประกอบตามสมควรที่ทำให้เชื่อได้ว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่อ้างนั้นหมดความจำเป็น หรือไม่สอดคล้องกับ สภาพการณ์ หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ รวมทั้งชี้แจงถึงผลกระทบต่อผู้ร้องและสังคมด้วย

(๓) ลายมือชื่อผู้ร้อง

ในกรณีที่คำร้องใดไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลมีคำสั่ง ให้แก้ไขให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนด ถ้าไม่มีการแก้ไขภายในระยะเวลา ดังกล่าว ให้ตุลาการเจ้าของสำนวนเสนอองค์คณะสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา

ข้อ ๗ ให้ตุลาการเจ้าของสำนวนเสนอองค์คณะสั่งไม่รับคำร้อง ไว้พิจารณา ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่อ้างไม่ใช่บทบัญญัติที่มีโทษปรับทางปกครอง

(๒) ศาลไม่จำเป็นต้องใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายตาม (๑) บังคับแก้คดี

(๓) บทบัญญัติแห่งกฎหมายตาม (๑) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญอันเป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

(๔) เคยมีคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายตาม (๑) และไม่มีข้อเท็จจริงที่เปลี่ยนแปลงไป

(๕) มีมาตรการอื่นตามกฎหมายที่เยียวยาผลกระทบของบทบัญญัติแห่งกฎหมายตาม (๑) นอกเหนือจากการอาศัยผลคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

(๖) เป็นคำร้องที่ยื่นเข้ามาโดยมีลักษณะเพื่อประวิงคดี หรือเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต

(๗) เหตุอื่นอันไม่สมควรรับไว้พิจารณาวินิจฉัย

ข้อ ๘ เมื่อคำร้องมีรายการถูกต้องครบถ้วนตามข้อ ๖ และไม่ใช่กรณีตามข้อ ๗ ให้ตุลาการเจ้าของสำนวนส่งรับคำร้องและส่งสำเนาคำร้องให้คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง และผู้รักษาการตามกฎหมาย เพื่อให้ทำคำคัดค้านภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้องหรือภายในเวลาที่ตุลาการเจ้าของสำนวนกำหนด และเมื่อได้รับคำคัดค้านครบถ้วนแล้วหรือพ้นกำหนดดังกล่าวแล้ว ไม่ว่าจะมีความคัดค้านครบถ้วนหรือไม่ให้ศาลจัดทำความเห็นต่อไป ให้นำความในข้อ ๖ มาใช้กับคำคัดค้านด้วยโดยอนุโลม

ข้อ ๙ เมื่อศาลได้รับคำร้องและคำคัดค้านแล้ว ให้องค์คณะจัดทำความเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่อ้างในคำร้องนั้นหมดความจำเป็น

หรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต หรือการประกอบอาชีพหรือไม่ พร้อมเหตุผลประกอบ

ในกรณีที่ศาลเห็นว่า คำร้องมีเหตุผลอันสมควรว่าบทบัญญัติ แห่งกฎหมายนั้นหมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือ เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ ให้องค์คณะส่งคำร้อง และความเห็นเช่นว่านั้นต่อประธานศาลปกครองสูงสุดเพื่อดำเนินการต่อไป

ในกรณีที่ศาลเห็นว่า คำร้องไม่มีเหตุผลอันสมควรว่าบทบัญญัติ แห่งกฎหมายนั้นหมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือเป็น อุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ หรือเหตุอื่นอันไม่สมควร วินิจฉัย ให้องค์คณะสั่งยกคำร้อง

เมื่อศาลจัดทำความเห็นประการใดตามข้อนี้แล้ว ให้ศาลมีหนังสือแจ้ง ความเห็นหรือคำสั่งของศาลให้คู่กรณีและผู้รักษาการตามกฎหมายทราบ

ข้อ ๑๐ คำสั่งไม่รับหรือคำสั่งยกคำร้องตามข้อ ๖ ข้อ ๗ และข้อ ๘ ให้ถือเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา

ข้อ ๑๑ ศาลมีอำนาจแสวงหาข้อเท็จจริงจากหน่วยงานทางปกครอง เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลใดที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการจัดทำความเห็น

ข้อ ๑๒ การทำความเห็นขององค์คณะต้องแสดงโดยชัดแจ้ง ซึ่งเหตุผลที่ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดควรรับคำร้องของผู้ร้อง ไว้พิจารณาวินิจฉัย และในกรณีที่ศาลที่จัดทำความเห็นไม่ใช่ศาลปกครองสูงสุด อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นอาจทำความเห็นประกอบด้วยก็ได้

ข้อ ๑๓ ในกรณีที่ศาลเห็นเองว่า เป็นกรณีตามข้อ ๕ ให้ศาลสอบถามความเห็นของคู่กรณีและผู้รักษาการตามกฎหมาย และให้ศาลดำเนินการตามข้อ ๑๑ และข้อ ๑๒ โดยอนุโลม

ข้อ ๑๔ เมื่อจัดทำความเห็นตามข้อ ๑๒ หรือข้อ ๑๓ เสร็จแล้ว ให้ศาลส่งความเห็นพร้อมเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องไปยังประธานศาลปกครองสูงสุดเพื่อเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

ข้อ ๑๕ ในระหว่างที่ยังไม่มีคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดให้ศาลดำเนินการพิจารณาต่อไปได้ แต่ให้รอการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด

ข้อ ๑๖ การขอถอนคำร้องไม่ว่ากระทำก่อนหรือหลังเสนอเรื่องไปยังประธานศาลปกครองสูงสุดแล้วให้เสนอต่อศาลที่ยื่นคำร้อง โดยให้ศาลมีอำนาจพิจารณาสั่งตามที่เห็นสมควร หากเสนอเรื่องไปยังประธานศาลปกครองสูงสุดแล้ว ให้แจ้งประธานศาลปกครองสูงสุดทราบด้วย แต่การอนุญาตให้ถอนคำร้องนั้นไม่ตัดอำนาจที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดในการดำเนินการตามระเบียบนี้ต่อไป

ข้อ ๑๗ เมื่อได้รับความเห็นของศาล และเป็นคดีของศาลปกครองชั้นต้น ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดมอบหมายองค์คณะในศาลปกครองสูงสุดจัดทำความเห็นเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดว่าควรรับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือไม่

ในกรณีที่ต้องคัดณะตุลาการในศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า มีเหตุตามข้อ ๗ ให้เสนอที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดไม่รับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัย

ข้อ ๑๘ เมื่อประธานศาลปกครองสูงสุดรับความเห็นจากองค์คณะในศาลปกครองสูงสุด หรือได้ความเห็นตามข้อ ๑๗ แล้ว ให้พิจารณาเสนอที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดเพื่อจัดให้มีการลงมติว่าจะรับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือไม่

ในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดมีมติไม่รับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้องค์คณะในศาลปกครองสูงสุดที่พิจารณาเรื่องนั้นหรือที่จัดทำความเห็นตามข้อ ๑๗ แล้วแต่กรณี เป็นผู้จัดทำคำสั่งตามมติของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด และลงลายมือชื่อในคำสั่งนั้น

ข้อ ๑๙ เมื่อที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดมีมติให้รับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว ให้องค์คณะที่พิจารณาเรื่องดังกล่าวเสนอข้อเท็จจริงและความเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป และให้นำความในข้อ ๑๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๒๐ ภายใต้บังคับข้อ ๑๖ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนคำร้อง ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ประธานศาลปกครองสูงสุดมอบหมายองค์คณะในศาลปกครองสูงสุดจัดทำความเห็นตามข้อ ๑๗ แล้ว ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดแจ้งให้องค์คณะนั้นทราบคำสั่งอนุญาตให้ถอนคำร้องตามข้อ ๑๖ ด้วย และให้องค์คณะดังกล่าวระบุในความเห็นเสนอต่อ

ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดตามข้อ ๑๗ ถึงกรณีคำสั่งอนุญาตให้ถอนคำร้องตามข้อ ๑๖ ด้วย

(๒) ในกรณีที่องค์คณะในศาลปกครองสูงสุดตามข้อ ๑๗ ส่งความเห็นต่อประธานศาลปกครองสูงสุดตามข้อ ๑๘ แล้ว ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดระบุงกรณีคำสั่งอนุญาตให้ถอนคำร้องตามข้อ ๑๖ ในท้ายความเห็นดังกล่าวด้วย

(๓) ในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดมีมติสั่งรับเรื่องไว้พิจารณาตามข้อ ๑๙ แล้ว ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดแจ้งให้องค์คณะที่พิจารณาเรื่องดังกล่าวตามข้อ ๑๙ ทราบคำสั่งอนุญาตให้ถอนคำร้องตามข้อ ๑๖ ด้วย เพื่อเสนอเป็นข้อเท็จจริงต่อที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดเพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

ให้นำความในข้อนี้ไปใช้บังคับกับกรณีความเห็นขององค์คณะในศาลปกครองสูงสุดที่มีใช้กรณีตามข้อ ๑๗ ด้วยโดยอนุโลม

ข้อ ๒๑ เมื่อที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดพิจารณาและมีคำวินิจฉัยแล้ว ให้องค์คณะในศาลปกครองสูงสุดที่พิจารณาเรื่องนั้นหรือที่จัดทำความเห็นตามข้อ ๑๗ แล้วแต่กรณี จัดทำคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด และลงลายมือชื่อในคำวินิจฉัยนั้น

ข้อ ๒๒ คำสั่งหรือคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดให้ทำเป็นหนังสือและอย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อคู่กรณี
- (๒) สรุปคำร้อง คำคัดค้าน และความเห็นของศาล
- (๓) สรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากการรวบรวมขององค์คณะ
- (๔) บทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง
- (๕) เหตุผลในการวินิจฉัย

(๖) คำชี้ขาดและผลของคำชี้ขาด

(๗) ลายมือชื่อขององค์คณะที่ทำคำสั่งหรือคำวินิจฉัย คำสั่งหรือคำวินิจฉัยอาจมีความเห็นแย้งได้

ข้อ ๒๓ เมื่อที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งหรือคำวินิจฉัยแล้ว ให้ศาลปกครองสูงสุดอ่านคำสั่งหรือคำวินิจฉัยนั้นโดยเปิดเผย โดยให้มีผลในวันที่ศาลปกครองสูงสุดอ่านหรือถือว่ามี การอ่านพร้อมปิดประกาศไว้ที่ศาลปกครองไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

ในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดมีคำวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายหมดความจำเป็น หรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพให้ประกาศผล คำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดดังกล่าว ในราชกิจจานุเบกษาโดยเร็ว

ข้อ ๒๔ ให้ศาลปกครองสูงสุดแจ้งคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ให้ศาลที่พิจารณาคดีดังกล่าวทราบและ ดำเนินการต่อไป ดังนี้

(๑) กรณีมีคำสั่งไม่รับหรือยกคำร้อง ให้แจ้งให้ผู้ร้อง ผู้คัดค้าน และ ผู้รักษาการตามกฎหมายทราบโดยเร็ว และให้ดำเนินการพิจารณาและ พิพากษาคดีต่อไป

(๒) กรณีมีคำวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายตามที่ศาลเสนอ ความเห็นหมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือเป็นอุปสรรค ต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ ให้แจ้งให้ผู้ร้อง ผู้คัดค้าน และ ผู้รักษาการตามกฎหมายทราบโดยเร็ว และให้พิจารณาใช้ดุลพินิจไม่ลงโทษ

ลงโทษน้อยกว่า ที่กฎหมายกำหนด หรือกำหนดสภาพบังคับที่เป็นผลร้าย แตกต่างจากที่กฎหมายกำหนด ตามที่เห็นสมควรต่อไป

ข้อ ๒๕ ให้ศาลปกครองสูงสุดแจ้งคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดตามข้อ ๒๔ ไปยังสำนักงานศาลปกครอง เพื่อแจ้งศาลปกครองชั้นต้นทั่วราชอาณาจักรทราบ

หมวด ๒

การดำเนินการกรณีตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์
การจัดทำร่างกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อ ๒๖ ในการพิจารณาคดีของศาลปกครองชั้นต้นและศาลปกครองสูงสุด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่กรณีมีความประสงค์จะโต้แย้งว่า บทบัญญัติใดสิ้นผลบังคับหรือมีผลใช้บังคับได้โดยไม่ต้องมีการออกกฎ หรือไม่ต้องให้รัฐดำเนินการอย่างใด ๆ หรือจะโต้แย้งเพื่อให้ศาลใช้ดุลพินิจ ไม่ใช่บังคับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดนั้น ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๒ วรรคสอง และวรรคหก แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือกรณีที่ศาลเห็นเอง ให้นำความในหมวด ๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๒๗ ในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด วินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นมีลักษณะ ที่ศาลจะไม่ใช่บังคับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น

ก็ได้ ตามมาตรา ๒๒ วรรคหก แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำ
ร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒
ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดส่งผลคำวินิจฉัยให้สำนักงานศาลปกครอง
แจ้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหรือ
ประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจในส่วนที่
เกี่ยวกับการจงใจปฏิบัติหน้าที่ขัดต่อกฎหมายต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔
ชาญชัย แสวงศักดิ์
ประธานศาลปกครองสูงสุด

ระเบียบ ก.ศป.

ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ประธานศาลปกครองสูงสุด
และอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น และการบริหารงานศาลปกครอง

พ.ศ. ๒๕๔๔

ระเบียบ ก.ศป.

ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ประธานศาลปกครองสูงสุด
และอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น และการบริหารงานศาลปกครอง
พ.ศ. ๒๕๔๔

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง วรรคสองและวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ก.ศป. โดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ประธานศาลปกครองสูงสุดและอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น และการบริหารงานศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๔”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป^๑

^๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๘ ตอนที่ ๕๘ ก หน้า ๖ วันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๔๔ (หน้า ๖-๑๐)

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลปกครองหรือตุลาการศาลปกครอง

“ศาลปกครอง” หมายความว่า ศาลปกครองชั้นต้นหรือศาลปกครองสูงสุด

“สำนักงานศาล” หมายความว่า สำนักงานศาลปกครองสูงสุด สำนักงานศาลปกครองกลาง หรือสำนักงานศาลปกครองในภูมิภาคต่าง ๆ

“ตุลาการหัวหน้าคณะ” หมายความว่า ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้นหรือตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด

“ตุลาการเจ้าของสำนวน” หมายความว่า ตุลาการศาลปกครองซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นตุลาการเจ้าของสำนวน

“ตุลาการผู้แถลงคดี” หมายความว่า ตุลาการศาลปกครองซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้แถลงคดีปกครอง

“พนักงานคดีปกครอง” หมายความว่า ข้าราชการฝ่ายศาลปกครองซึ่งดำรงตำแหน่งพนักงานคดีปกครอง ซึ่งได้รับมอบหมายจากศาลให้ดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับคดีปกครอง

ข้อ ๔ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจออกระเบียบ หรือคำสั่งเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ข้อ ๕ ให้ ก.ศป. มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

หมวด ๑

อำนาจหน้าที่ประธานศาลปกครองสูงสุดและอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น

ข้อ ๖ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินกระบวนการพิจารณาและพิพากษาหรือมีคำสั่งคดีใด ๆ แทนตุลาการศาลปกครองคนใดในองค์คณะ ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอันอันมิอาจก้าวล่วงได้ ทำให้ตุลาการศาลปกครองในองค์คณะนั้นไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้

(๒) เข้าร่วมกับองค์คณะในการดำเนินกระบวนการพิจารณาและพิพากษาหรือมีคำสั่งคดีที่มีความสำคัญเป็นพิเศษ แต่ถ้าจะร่วมกับองค์คณะทำคำพิพากษาหรือมีคำสั่งจะต้องปรากฏว่าประธานศาลปกครองสูงสุดได้ร่วมในการนั่งพิจารณาคดีนั้น หรือเป็นกรณีตาม (๑)

(๓) สั่งให้ตุลาการศาลปกครองไปช่วยทำงานชั่วคราวในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แก่ราชการศาลปกครองในตำแหน่งตุลาการศาลปกครองที่ไม่ต่ำกว่าตำแหน่งที่ผู้นั้นดำรงอยู่ได้ โดยมีกำหนดระยะเวลาไม่เกินหกเดือน

(๔) ออกคำสั่งในเรื่องต่าง ๆ ตามที่กฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องให้อำนาจไว้หรือสั่งคำขอ หรือคำร้องต่าง ๆ ที่ยื่นต่อตนตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(๕) วางระเบียบราชการของศาลเพื่อให้กิจการของศาลดำเนินไปโดยเรียบร้อยและเป็นระเบียบเดียวกัน รวมทั้งสอดส่องดูแลและระมัดระวังการปฏิบัติงานของศาลในการใช้ระเบียบและวิธีการต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นโดยกฎหมายหรือโดยประการอื่นให้เป็นไปโดยถูกต้อง

(๖) ให้คำแนะนำแก่ตุลาการศาลปกครองในการปฏิบัติหน้าที่

(๗) สั่งให้ตุลาการศาลปกครองหรือพนักงานคดีปกครองที่ทำหน้าที่ช่วยตุลาการศาลปกครองรายงานเกี่ยวกับคดีหรือการดำเนินการอื่นของศาล

ข้อ ๗ ให้อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นมีอำนาจดังต่อไปนี้

(๑) ดำเนินกระบวนการพิจารณาและพิพากษาหรือมีคำสั่งคดีใด ๆ แทนตุลาการศาลปกครองคนใดในองค์คณะในศาลของตน ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ ทำให้ตุลาการศาลปกครองในองค์คณะนั้นไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้

(๒) เข้าร่วมกับองค์คณะในศาลของตนในการดำเนินกระบวนการพิจารณาและพิพากษา หรือมีคำสั่งคดีที่มีความสำคัญพิเศษ แต่ถ้าจะร่วมกับองค์คณะทำคำพิพากษาหรือมีคำสั่ง จะต้องปรากฏว่าอธิบดีศาลปกครองชั้นต้นได้ร่วมในการนั่งพิจารณาคดีนั้น หรือเป็นกรณีตาม (๑)

(๓) ออกคำสั่งในเรื่องต่าง ๆ ตามที่กฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้องให้อำนาจไว้ หรือสั่งคำขอ หรือคำร้องต่าง ๆ ที่ยื่นต่อตนตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(๔) สอดส่องดูแลและระมัดระวังการปฏิบัติงานของศาลของตนในการใช้ระเบียบ และวิธีการต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นโดยกฎหมายหรือโดยประการอื่นให้เป็นไปโดยถูกต้อง

(๕) ให้คำแนะนำแก่ตุลาการศาลปกครองในศาลของตนในการปฏิบัติหน้าที่

(๖) สั่งให้ตุลาการศาลปกครองหรือพนักงานคดีปกครองที่ทำหน้าที่ช่วยตุลาการศาลปกครองรายงานเกี่ยวกับคดีหรือการดำเนินการอื่นของศาลของตน

ข้อ ๘ อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินการอื่นที่ประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นจะพึงปฏิบัติ หรือดำเนินการตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับ ประกาศหรือคำสั่งใด ถ้ากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศหรือคำสั่งนั้น มิได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่นหรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นอาจมอบอำนาจเป็นหนังสือให้รองประธานศาลปกครองสูงสุด ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด ตุลาการศาลปกครองสูงสุด รองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น ตุลาการศาลปกครองชั้นต้น แล้วแต่กรณี ปฏิบัติหน้าที่แทนได้

ข้อ ๙ เมื่อมีการมอบอำนาจตามข้อ ๘ โดยชอบแล้ว ผู้รับมอบอำนาจต้องปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบอำนาจตามวัตถุประสงค์ของการมอบอำนาจดังกล่าว และจะมอบอำนาจนั้นให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นต่อไปไม่ได้

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่ตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นว่างลงหรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานศาลปกครองสูงสุด คนที่ ๑ หรือรองประธานศาลปกครองสูงสุด คนที่ ๒ ตามลำดับ หรือรองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น แล้วแต่กรณี ปฏิบัติหน้าที่แทน

ในกรณีที่ไม่มีรองประธานศาลปกครองสูงสุดหรือรองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด ตุลาการศาลปกครองสูงสุด ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น ตุลาการศาลปกครองชั้นต้น แล้วแต่กรณี เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน

ในกรณีที่ในตำแหน่งชั้นเดียวกันมีตุลาการศาลปกครองหลายคน ให้ผู้ที่อาวุโสสูงสุด โดยการนับอายุราชการตั้งแต่เริ่มเป็นตุลาการ ในศาลปกครองนั้น ๆ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน และถ้าอาวุโสเท่ากัน ให้ใช้วิธีจับฉลาก

ข้อ ๑๑ ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนตามข้อ ๑๐ มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับ ผู้ซึ่งตนแทน

ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนตามข้อ ๑๐ มอบหมายหรือมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติหน้าที่แทน ให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ซึ่งมอบหมาย หรือมอบอำนาจ

ในกรณีที่มีกฎหมายอื่นแต่งตั้งให้ผู้ดำรงตำแหน่งใดเป็นกรรมการ หรือให้มีอำนาจหน้าที่อย่างใดให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนมีอำนาจหน้าที่ เป็นกรรมการหรือมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ดำรงตำแหน่งนั้นในระหว่าง ที่ปฏิบัติหน้าที่แทน

หมวด ๒

ความสัมพันธ์ระหว่างศาลปกครองกับสำนักงานศาลปกครอง

ข้อ ๑๒ ให้สำนักงานศาลปกครองจัดให้มีสำนักงานศาลปกครองสูงสุด สำนักงานศาลปกครองกลาง และสำนักงานศาลปกครองชั้นต้นในภูมิภาค ที่มีการจัดตั้งศาลปกครองชั้นต้น เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับ งานธุรการศาลและเกี่ยวกับคดีปกครองของศาลนั้น ๆ

ให้หัวหน้าสำนักงานศาลและเจ้าหน้าที่ในสำนักงานศาลปฏิบัติ ตามคำสั่ง ให้ความร่วมมือและประสานงานกับศาลในการดำเนินการ ตามอำนาจหน้าที่ของศาลเพื่อให้การอำนวยความสะดวกดำเนินไป อย่างมีประสิทธิภาพ

ให้อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติงาน ของหัวหน้าสำนักงานศาลและเจ้าหน้าที่ในสำนักงานศาลให้มีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

ในกรณีที่มีข้อขัดข้องในการปฏิบัติราชการระหว่างศาล กับสำนักงานศาล ให้อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นนั้นรายงานไปยังประธาน ศาลปกครองสูงสุด เพื่อให้ประธานศาลปกครองสูงสุดทราบและพิจารณา แก้ไขข้อขัดข้องดังกล่าว

หมวด ๓

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๑๓ ให้ถือว่าบรรดากิจการหรือการกระทำใดที่กระทำไป ตามประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด เรื่อง อำนาจหน้าที่ของประธาน ศาลปกครองสูงสุดและอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น และการแต่งตั้งให้ ตุลาการศาลปกครองชั้นต้นปฏิบัติหน้าที่ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นกิจการหรือการกระทำที่ได้ กระทำไปตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๔ ให้ตุลาการศาลปกครองชั้นต้นซึ่งที่ประชุมใหญ่ตุลาการ ในศาลปกครองสูงสุดกำหนดให้ทำหน้าที่ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น

ตามประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด เรื่องอำนาจหน้าที่ของประธานศาลปกครองสูงสุดและอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น และการแต่งตั้งให้ตุลาการศาลปกครองชั้นต้นปฏิบัติหน้าที่ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๔ ยังคงทำหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้นตามที่บัญญัติในมาตรา ๑๙ วรรคสอง ขององค์คณะนั้นแล้ว

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๔
อักษราทร จุฬารัตน
ประธานศาลปกครองสูงสุด
ประธานกรรมการตุลาการศาลปกครอง

ระเบียบ ก.ศป.

ว่าด้วยหลักเกณฑ์และค่าธรรมเนียมการตรวจดู การคัดสำเนา และการรับรอง
สำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่ง^{นี้}ชี้ขาดคดีปกครอง

พ.ศ. ๒๕๖๑

ระเบียบ ก.ศป.

ว่าด้วยหลักเกณฑ์และค่าธรรมเนียมการตรวจดู
การคัดสำเนา และการรับรองสำเนาคำพิพากษา
หรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครอง

พ.ศ. ๒๕๖๑

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงหลักเกณฑ์และค่าธรรมเนียมการตรวจดู การคัดสำเนา และการรับรองสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครอง เพื่อให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ตลอดจนเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวกและรวดเร็ว จึงมีการเพิ่มทางเลือกให้ประชาชนสามารถขอตรวจดู คัดสำเนา และให้รับรองสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครองทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ด้วย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖๙ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ก.ศป. จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และค่าธรรมเนียมการตรวจดู การคัดสำเนา และการรับรองสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๑”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป^๑

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และค่าธรรมเนียมการตรวจดู การคัดสำเนา และการรับรองสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๔

(๒) ระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และค่าธรรมเนียมการตรวจดู การคัดสำเนา และการรับรองสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครอง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๒

(๓) ระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และค่าธรรมเนียมการตรวจดู การคัดสำเนา และการรับรองสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครอง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๗

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“**สำนักงานศาล**” หมายความว่า สำนักงานศาลปกครองสูงสุด สำนักงานศาลปกครองกลาง สำนักงานศาลปกครองในภูมิภาค และสำนักประชาสัมพันธ์

^๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๓๕ ก วันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๑ (หน้า ๑๕-๑๗)

“คำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครอง” หมายความว่า ความรวมถึง คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น และศาลปกครองสูงสุด รวมทั้งคำสั่งชี้ขาดคดีปกครองของศาลดังกล่าว คำสั่งเกี่ยวกับการละเมิดอำนาจศาล หรือคำสั่งอื่นใดที่ทำให้คดีเสร็จเด็ดขาด

“ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า ข้อมูลที่ได้สร้าง ส่ง รัว เก็บรักษา หรือประมวลผลด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

“ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า อักษร อักษร ตัวเลข เสียง หรือสัญลักษณ์อื่นใดที่สร้างขึ้นให้อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งนำมาใช้ประกอบกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุตัวบุคคล ผู้เป็นเจ้าของลายมือชื่อ อิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น และเพื่อแสดงว่าบุคคลดังกล่าวยอมรับข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น

“ระบบอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า ระบบสารสนเทศหรือ แอปพลิเคชันของศาลปกครองที่ให้บริการบนคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับรองรับการตรวจดู การคัดสำเนา หรือการรับรองสำเนา คำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครอง

ข้อ ๕ ผู้ที่ประสงค์จะขอตรวจดู ขอคัดสำเนา หรือขอให้รับรองสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครอง ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีขอตรวจดู ขอคัดสำเนา หรือขอให้รับรองสำเนาคำพิพากษา หรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครองในรูปแบบเอกสาร ให้ยื่นคำขอเป็นหนังสือ หรือตามแบบคำขอทำระเบียบนี้ต่อเจ้าหน้าที่ของสำนักงานศาล หรือยื่นคำขอในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

(๒) กรณีขอตรวจดู ขอคัดสำเนา หรือขอให้รับรองสำเนาคำพิพากษา หรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครองในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ให้ยื่นคำขอในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์

ทั้งนี้ คำขอตามวรรคหนึ่งต้องระบุวัตถุประสงค์ในการขอไว้ด้วย

ข้อ ๖ ให้ผู้อำนวยการสำนักงานศาลหรือผู้ซึ่งผู้อำนวยการสำนักงานศาลมอบหมายเป็นผู้พิจารณาอนุญาตตามคำขอตรวจดู ขอคัดสำเนา หรือขอให้รับรองสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครอง

ข้อ ๗ การรับรองสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครองในรูปแบบเอกสาร ให้ข้าราชการฝ่ายศาลปกครองตั้งแต่ประเภทวิชาการระดับปฏิบัติการขึ้นไป ซึ่งผู้อำนวยการสำนักงานศาลมอบหมายเป็นผู้มีอำนาจลงลายมือชื่อของตนรับรองเอกสารดังกล่าว

ในกรณีการรับรองสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครองในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ให้บุคคลตามวรรคหนึ่งเป็นผู้มีอำนาจลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ของสำนักงานศาลปกครองรับรองสำเนา คำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครองดังกล่าว

ข้อ ๘ ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมการคัดสำเนาหรือการรับรองสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครอง ดังต่อไปนี้

(๑) ค่าธรรมเนียมการคัดสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครอง หน้าละ ๑ บาท

(๒) ค่าธรรมเนียมการรับรองสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครอง ฉบับละ ๒๐ บาท

ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้คัดสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครองในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ให้ได้รับยกเว้นการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการคัดสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครอง

คู่กรณีที่ได้รับอนุญาตให้รับรองสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครองรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในคดีของตน ให้ได้รับยกเว้นการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการรับรองสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครอง

ข้อ ๙ ให้ถือว่าบรรดากิจการหรือการกระทำใดที่กระทำไปตามระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ และค่าธรรมเนียมการตรวจดูการคัดสำเนา และการรับรองสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ ให้ถือว่าเป็นกิจการหรือการกระทำที่ได้กระทำไปตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๐ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ กับให้มีอำนาจออกประกาศหรือคำสั่งเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

ปิยะ ปะตังทา

ประธานศาลปกครองสูงสุด

ประธานกรรมการตุลาการศาลปกครอง

ระเบียบ ก.ศป.

ว่าด้วยวิธีการสอบสวนและสิทธิของข้าราชการตุลาการศาลปกครอง
ซึ่งถูกกล่าวหาว่ามีเหตุให้ต้องพ้นจากตำแหน่งหรือกระทำผิดวินัย

พ.ศ. ๒๕๖๒

ระเบียบ ก.ศป.

ว่าด้วยวิธีการสอบสวนและสิทธิของข้าราชการตุลาการศาลปกครอง
ซึ่งถูกกล่าวหาว่ามีเหตุให้ต้องพ้นจากตำแหน่งหรือกระทำผิดวินัย

พ.ศ. ๒๕๖๒

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๓/๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐ และมาตรา ๒๔ วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ก.ศป. โดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยวิธีการสอบสวนและสิทธิของข้าราชการตุลาการศาลปกครองซึ่งถูกกล่าวหาว่ามีเหตุให้ต้องพ้นจากตำแหน่งหรือกระทำผิดวินัย พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป^๑

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยวิธีการสอบสวนและสิทธิของตุลาการศาลปกครองซึ่งถูกกล่าวหาว่ามีเหตุให้ต้องพ้นจากตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๔๔

(๒) ระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยวิธีการสอบสวนและสิทธิของตุลาการศาลปกครองซึ่งถูกกล่าวหาว่ามีเหตุให้ต้องพ้นจากตำแหน่ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘

ข้อ ๔ เมื่อมีการกล่าวหาข้าราชการตุลาการศาลปกครองว่ามีกรณีดังต่อไปนี้ ให้ดำเนินการพิจารณาตามวิธีการที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

(๑) ปฏิบัติหน้าที่บกพร่องอย่างร้ายแรงหรือประพฤติตนไม่สมควรตามที่กำหนดในประกาศ ก.ศป. ว่าด้วยวินัยแห่งการเป็นข้าราชการตุลาการศาลปกครอง

(๒) หย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือเจ็บป่วยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการได้โดยสม่ำเสมอแต่ไม่ถึงเหตุทุพพลภาพตามมาตรา ๒๒ วรรคสอง (๒)

(๓) ขาดคุณสมบัติของการจะได้รับแต่งตั้งเป็นตุลาการในศาลปกครองสูงสุด หรือตุลาการในศาลปกครองชั้นต้น ตามมาตรา ๑๓ หรือมาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง แล้วแต่กรณี

^๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๗๔ ก ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๒ (หน้า ๑๓ - ๒๔)

(๔) มีลักษณะต้องห้ามในขณะดำรงตำแหน่งเป็นตุลาการในศาลปกครองสูงสุด หรือตุลาการในศาลปกครองชั้นต้น ตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๘ วรรคสอง แล้วแต่กรณี

(๕) เป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคหรือมีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นตุลาการศาลปกครอง ตามประกาศ ก.ศป. ที่ออกตามความในมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง (๖) หรือ (๗)

(๖) พุจริตต่อหน้าที่ราชการ

(๗) กระทำผิดวินัยตามที่กำหนดในประกาศ ก.ศป. ว่าด้วยวินัยแห่งการเป็นข้าราชการตุลาการศาลปกครอง

ข้อ ๕ ให้ ก.ศป. แต่งตั้งคณะกรรมการตุลาการศาลปกครองชั้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุดคนหนึ่งเป็นประธานอนุกรรมการ ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดจำนวนสองคน และตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นจำนวนสองคน เป็นอนุกรรมการมีอำนาจหน้าที่พิจารณากลับกรองเรื่องที่มีการกล่าวหาข้าราชการตุลาการศาลปกครอง

ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี นับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง

ข้อ ๖ เมื่อข้าราชการตุลาการศาลปกครองผู้ใดถูกกล่าวหาให้ผู้อำนวยการหลักสูตรการฝึกอบรมตุลาการประจำศาลปกครองชั้นต้น อธิบดีศาลปกครองชั้นต้น ประธานศาลปกครองสูงสุดหรือประธานกรรมการตุลาการศาลปกครอง แล้วแต่กรณี ซึ่งได้รับเรื่องที่ถูกกล่าวหาส่งเรื่องที่ถูกกล่าวหาขึ้นให้คณะกรรมการตุลาการศาลปกครองตามข้อ ๕

พิจารณาและเสนอความเห็นต่อ ก.ศป. ว่าเรื่องที่กล่าวหานั้นเป็นการกล่าวหาว่าข้าราชการตุลาการศาลปกครองมีกรณีตามข้อ ๔ หรือไม่

ในกรณีที่ ก.ศป. เห็นว่าเรื่องที่กล่าวหาเป็นการกล่าวหาว่าข้าราชการตุลาการศาลปกครองมีกรณีตามข้อ ๔ ให้ ก.ศป. ส่งเรื่องที่กล่าวหาให้ข้าราชการตุลาการศาลปกครองดังต่อไปนี้ดำเนินการสอบข้อเท็จจริงในเบื้องต้นโดยมิชักช้า

(๑) ผู้อำนวยการหลักสูตรฝึกอบรมตุลาการประจำศาลปกครองชั้นต้น ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาเป็นตุลาการประจำศาลปกครองชั้นต้น

(๒) อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นของแต่ละศาล ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาเป็นตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นในศาลนั้น

(๓) ประธานศาลปกครองสูงสุด ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาเป็นอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น หรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุด หรือตุลาการศาลปกครองที่ปฏิบัติหน้าที่ในศาลปกครองสูงสุด

ในการสอบข้อเท็จจริงในเบื้องต้นจะให้ผู้กล่าวหาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องชี้แจงเรื่องราวเป็นหนังสือหรือโดยบันทึกเรื่องราวและความเห็น หรือโดยตั้งคณะบุคคลขึ้นสอบข้อเท็จจริงในเบื้องต้นก็ได้

ให้ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามวรรคสองรายงานผลการสอบข้อเท็จจริงในเบื้องต้นพร้อมความเห็นต่อ ก.ศป. เพื่อพิจารณา

ให้นำความในวรรคหนึ่ง วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ มาใช้บังคับกับกรณีที่ผู้อำนวยการหลักสูตรฝึกอบรมตุลาการประจำศาลปกครองชั้นต้น อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นของแต่ละศาลมีเหตุอันควรสงสัยโดยมีหลักฐานตามสมควรว่า ตุลาการประจำศาลปกครองชั้นต้น หรือตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นในศาลนั้น แล้วแต่กรณี มีกรณีตามข้อ ๔ หรือกรณีที่ประธานศาลปกครองสูงสุดมีเหตุอันควรสงสัยโดยมีหลักฐานตามสมควรว่า อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุดหรือตุลาการ

ศาลปกครองที่ปฏิบัติหน้าที่ในศาลปกครองสูงสุดมีกรณีตามข้อ ๔ หรือกรณีที่ ก.ศป. มีเหตุอันควรสงสัยโดยมีหลักฐานตามสมควรว่าประธานศาลปกครองสูงสุดมีกรณีตามข้อ ๔ ด้วยโดยอนุโลม

ก.ศป. อาจมีมติให้สอบข้อเท็จจริงในเบื้องต้นเพิ่มเติมได้ตามความจำเป็น หากเห็นว่าการสอบข้อเท็จจริงนั้นยังไม่สมบูรณ์ เพื่อให้ได้ความจริง และเป็นธรรมโดยมิชักช้า และให้เสนอ ก.ศป. พิจารณาต่อไป

ข้อ ๗ ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาเป็นประธานศาลปกครองสูงสุด และ ก.ศป. เห็นว่าเป็นการกล่าวหาว่าประธานศาลปกครองสูงสุดมีกรณีตามข้อ ๔ ให้ ก.ศป. แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งประกอบด้วยตุลาการในศาลปกครองสูงสุดจำนวนสามคน เพื่อดำเนินการสอบข้อเท็จจริงในเบื้องต้นโดยมิชักช้า และเมื่อได้สอบข้อเท็จจริงแล้วเสร็จ ให้รายงานผลการสอบข้อเท็จจริงในเบื้องต้นพร้อมความเห็นให้ ก.ศป. พิจารณาต่อไป
ให้นำความในวรรคสามและวรรคหกของข้อ ๖ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ข้อ ๘ ในกรณีที่ ก.ศป. เห็นว่ามีมูลควรกล่าวหาว่าข้าราชการตุลาการศาลปกครองมีกรณีตามข้อ ๔ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) หรือกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามที่กำหนดในประกาศ ก.ศป. ว่าด้วยวินัยแห่งการเป็นข้าราชการตุลาการศาลปกครอง ให้ ก.ศป. แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ตุลาการประจำศาลปกครองชั้นต้นถูกกล่าวหาให้คณะกรรมการสอบสวนประกอบด้วยตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นที่ ก.ศป. แต่งตั้งคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการ ตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นที่ ก.ศป. แต่งตั้งจำนวนสามคน และเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการ

พลเรือนหรือรองเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนที่เลขาธิการ
คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนมอบหมายจำนวนหนึ่งคน เป็นกรรมการ

(๒) ในกรณีที่ตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นถูกกล่าวหา
ให้คณะกรรมการสอบสวนประกอบด้วยตุลาการในศาลปกครองชั้นต้น
ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าข้าราชการตุลาการศาลปกครองผู้ถูกกล่าวหา
ที่ ก.ศป. แต่งตั้งคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการ ตุลาการในศาลปกครองชั้นต้น
ที่ ก.ศป. แต่งตั้งจำนวนสามคน และเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
หรือรองเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนที่เลขาธิการ
คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนมอบหมายจำนวนหนึ่งคน เป็นกรรมการ

(๓) ในกรณีที่อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นถูกกล่าวหา
ให้คณะกรรมการสอบสวนประกอบด้วยตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
ที่ ก.ศป. แต่งตั้งคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการ ตุลาการในศาลปกครองชั้นต้น
ที่ ก.ศป. แต่งตั้งจำนวนสามคน และเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
หรือรองเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนที่เลขาธิการ
คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนมอบหมายจำนวนหนึ่งคน เป็นกรรมการ

(๔) ในกรณีที่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดถูกกล่าวหา
ให้คณะกรรมการสอบสวนประกอบด้วยตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าข้าราชการตุลาการศาลปกครองผู้ถูกกล่าวหา
ที่ ก.ศป. แต่งตั้งคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการ ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
ที่ ก.ศป. แต่งตั้งจำนวนสามคน และเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
หรือรองเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนที่เลขาธิการ
คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนมอบหมายจำนวนหนึ่งคน เป็นกรรมการ

(๕) ในกรณีที่ประธานศาลปกครองสูงสุด รองประธานศาลปกครองสูงสุด
หรือประธานแผนกคดีในศาลปกครองสูงสุดถูกกล่าวหา ให้คณะกรรมการ
สอบสวนประกอบด้วยตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ซึ่งดำรงตำแหน่ง

ไม่ต่ำกว่าตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุดที่ ก.ศป. แต่งตั้งคนหนึ่ง เป็นประธานกรรมการ ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ซึ่งดำรงตำแหน่ง ไม่ต่ำกว่าตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุดที่ ก.ศป. แต่งตั้งจำนวน สามคน และเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนหรือ รองเลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนที่เลขาธิการ คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนมอบหมายจำนวนหนึ่งคน เป็นกรรมการ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งที่จะแต่งตั้งเป็นกรรมการครบตามจำนวน หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ ก.ศป. แต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการ ศาลปกครองสูงสุด เป็นกรรมการแทนตามจำนวนที่ขาด

ทั้งนี้ ให้แต่งตั้งกรรมการซึ่งเป็นตุลาการศาลปกครองตาม (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) แล้วแต่กรณี ทำหน้าที่เป็นเลขานุการของคณะกรรมการ สอบสวน และแต่งตั้งข้าราชการฝ่ายศาลปกครองจำนวนไม่เกินสองคน เป็นผู้ช่วยเลขานุการด้วย

คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตาม แบบ สส. ๑ ท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๙ ในกรณีที่ ก.ศป. เห็นว่ามีมูลควรกล่าวหาว่าข้าราชการ ตุลาการศาลปกครองกระทำผิดวินัยไม่ถึงขั้นจะต้องให้ออกหรือไล่ออก ให้ ก.ศป. แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่ตุลาการประจำศาลปกครองชั้นต้นถูกกล่าวหา ให้คณะกรรมการสอบสวนประกอบด้วยตุลาการในศาลปกครองชั้นต้น ที่ ก.ศป. แต่งตั้งคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการ ตุลาการในศาลปกครองชั้นต้น ที่ ก.ศป. แต่งตั้งจำนวนสองคน เป็นกรรมการ

(๒) ในกรณีที่ตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นถูกกล่าวหาให้คณะกรรมการสอบสวนประกอบด้วยตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าข้าราชการตุลาการศาลปกครองผู้ถูกกล่าวหาที่ ก.ศป. แต่งตั้งคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการ ตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นที่ ก.ศป. แต่งตั้งจำนวนสองคน เป็นกรรมการ

(๓) ในกรณีที่อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นถูกกล่าวหาให้คณะกรรมการสอบสวนประกอบด้วยตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ ก.ศป. แต่งตั้งคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการ ตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นที่ ก.ศป. แต่งตั้งจำนวนสองคน เป็นกรรมการ

(๔) ในกรณีที่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดถูกกล่าวหาให้คณะกรรมการสอบสวนประกอบด้วยตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าข้าราชการตุลาการศาลปกครองผู้ถูกกล่าวหาที่ ก.ศป. แต่งตั้งคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการ ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ ก.ศป. แต่งตั้งจำนวนสองคน เป็นกรรมการ

(๕) ในกรณีที่ประธานศาลปกครองสูงสุด รองประธานศาลปกครองสูงสุด หรือประธานแผนกคดีในศาลปกครองสูงสุดถูกกล่าวหา ให้คณะกรรมการสอบสวนประกอบด้วยตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุดที่ ก.ศป. แต่งตั้งคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการ ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุดที่ ก.ศป. แต่งตั้งจำนวนสี่คน เป็นกรรมการ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งที่จะแต่งตั้งเป็นกรรมการครบตามจำนวน หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ ก.ศป. แต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุดเป็นกรรมการแทนตามจำนวนที่ขาด

ทั้งนี้ ให้แต่งตั้งกรรมการตาม (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) แล้วแต่กรณี ทำหน้าที่เป็นเลขานุการของคณะกรรมการสอบสวน และแต่งตั้งข้าราชการ ฝ่ายศาลปกครองจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการด้วย

คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตาม แบบ สส. ๒ ท้ายระเบียบนี้

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่กรรมการสอบสวนในคณะกรรมการสอบสวน ตามข้อ ๘ หรือข้อ ๙ พ้นจากตำแหน่ง หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ ก.ศป. มีคำสั่งแต่งตั้งบุคคลอื่นที่มีคุณสมบัติตามข้อ ๘ หรือข้อ ๙ แล้วแต่กรณี เป็นกรรมการแทน และให้แจ้งคำสั่งตามวิธีการที่กำหนด ในข้อ ๑๑ ทั้งนี้ ไม่กระทบกระเทือนถึงการสอบสวนที่ได้กระทำไปแล้ว

ข้อ ๑๑ ให้คณะกรรมการสอบสวนมีหนังสือแจ้งคำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการสอบสวนให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยเร็ว โดยให้ผู้ถูกกล่าวหา ลงลายมือชื่อและวันที่รับทราบไว้เป็นหลักฐาน ในการนี้ ให้มอบสำเนา คำสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหาหนึ่งฉบับด้วย

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ยอมรับทราบคำสั่งหรือไม่อาจแจ้งให้ ผู้ถูกกล่าวหาทราบได้ให้คณะกรรมการสอบสวนบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

ข้อ ๑๒ การประชุมคณะกรรมการสอบสวนตามข้อ ๘ หรือข้อ ๙ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การลงมติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนนและห้ามมิให้งดออกเสียง ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ ๑๓ ผู้ถูกกล่าวหาที่มีสิทธิคัดค้านกรรมการสอบสวน ถ้าผู้นั้นมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

- (๑) รู้เห็นเหตุการณ์ในขณะที่ผู้ถูกกล่าวหากระทำการตามเรื่องที่ถูกกล่าวหา
 - (๒) มีประโยชน์ได้เสียในเรื่องที่สอบสวน
 - (๓) มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้ถูกกล่าวหา
 - (๔) เป็นผู้กล่าวหา หรือเป็นเจ้านี่หรือลูกหนี้ของผู้ถูกกล่าวหา
 - (๕) เป็นคู่หมั้น คู่สมรส หรือบุพการีหรือผู้สืบสันดานไม่ว่าชั้นใด ๆ หรือเป็นพี่น้องหรือลูกพี่ลูกน้องนับได้เพียงภายในสามชั้น หรือเป็นญาติเกี่ยวพันทางแต่งงานนับได้เพียงสองชั้นของผู้กล่าวหา
- (๖) มีเหตุอื่นซึ่งอาจทำให้การสอบสวนไม่เป็นกลางหรือเสียความเป็นธรรม

การคัดค้านกรรมการสอบสวนต้องทำเป็นหนังสือยื่นต่อ ก.ศป. ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ทราบหรือถือว่าทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนหรือนับแต่วันที่ทราบว่ามีเหตุคัดค้านตามวรรคหนึ่ง โดยหนังสือคัดค้านต้องแสดงข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เป็นเหตุแห่งการคัดค้านตามที่กำหนดในวรรคหนึ่ง

ในกรณีที่ ก.ศป. เห็นว่าการคัดค้านไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในวรรคสอง ให้ ก.ศป. สั่งไม่รับคำคัดค้านและแจ้งคำสั่งให้ผู้คัดค้านทราบ แต่ถ้าเห็นว่าการคัดค้านเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในวรรคสอง ให้ส่งสำเนาหนังสือคัดค้านไปให้ผู้ถูกคัดค้านและประธานกรรมการสอบสวนเพื่อทราบและเก็บรวบรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน โดยต้อง

ให้โอกาสผู้ถูกคัดค้านได้ชี้แจงเป็นหนังสือต่อ ก.ศป. ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาหนังสือคัดค้าน ในกรณีนี้ ผู้ถูกคัดค้านต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ กรรมการสอบสวนตั้งแต่วันที่ได้รับสำเนาหนังสือคัดค้าน

ในกรณีที่ ก.ศป. เห็นว่าคำคัดค้านไม่มีเหตุผลรองรับได้ ให้สั่งยกคำคัดค้าน แต่ถ้าเห็นว่าคำคัดค้านมีเหตุผลรองรับได้ ให้สั่งให้ผู้ถูกคัดค้านพ้นจากการเป็นกรรมการสอบสวนและสั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวนคนใหม่ เข้าทำหน้าที่แทนให้ครบจำนวนตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๘ หรือข้อ ๙ แล้วแต่กรณี และให้แจ้งคำสั่งตามวิธีการที่กำหนดในข้อ ๑๑

การพ้นจากการเป็นกรรมการสอบสวน ไม่กระทบกระเทือนถึงการสอบสวนที่ได้กระทำไปแล้ว

ข้อ ๑๔ ในกรณีที่ผู้ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการสอบสวนผู้ใดเห็นว่าตนมีเหตุอันอาจถูกคัดค้านตามข้อ ๑๓ วรรคหนึ่ง ให้ผู้นั้นรายงานต่อ ก.ศป. และให้นำข้อ ๑๓ วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้ามาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๕ ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการสอบสวนให้เสร็จโดยเร็ว แต่ต้องไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันที่ประธานกรรมการสอบสวนได้รับแจ้งคำสั่งแต่งตั้ง ถ้ามีความจำเป็นไม่อาจสอบสวนได้ทันภายในกำหนดเวลานั้น ให้ขยายเวลาออกไปได้ไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน โดยการขยายเวลาแต่ละครั้งให้แจ้ง ก.ศป. ทราบ แต่ถ้าขยายเวลาแล้วยังสอบสวนไม่เสร็จ จะขยายเวลาต่อไปอีกได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุมัติจาก ก.ศป.

ข้อ ๑๖ เมื่อได้รับแจ้งคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้ว ให้ประธานกรรมการเรียกประชุมคณะกรรมการสอบสวนเพื่อกำหนดแนวทางการสอบสวนต่อไป

ข้อ ๑๗ ในกรณีที่ ก.ศป. เห็นว่ามีมูลควรกล่าวหาว่าข้าราชการตุลาการศาลปกครองมีกรณีตามข้อ ๔ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) หรือกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามที่กำหนดในประกาศ ก.ศป. ว่าด้วยวินัยแห่งการเป็นข้าราชการตุลาการศาลปกครอง และ ก.ศป. เห็นว่า หากให้ผู้ถูกกล่าวหาปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอาจเกิดความเสียหายแก่ราชการ ก.ศป. มีอำนาจสั่งพักราชการผู้ถูกกล่าวหา

ความในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนเห็นว่า การให้ผู้ถูกกล่าวหาปฏิบัติหน้าที่ต่อไปอาจเกิดความเสียหายแก่ราชการ และเสนอความเห็นดังกล่าวต่อ ก.ศป. ด้วย

การให้พักราชการนั้นให้พักตลอดเวลาที่สอบสวนหรือพิจารณาผลการสอบสวน เมื่อสอบสวนหรือพิจารณาผลการสอบสวนเสร็จแล้ว ถ้าปรากฏว่าผู้ถูกให้พักราชการมิได้กระทำการตามที่ถูกสอบสวนหรือพิจารณา ก็ให้ ก.ศป. มีคำสั่งให้ผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติหน้าที่ต่อไป

ข้อ ๑๘ เมื่อเริ่มการสอบสวน ให้คณะกรรมการสอบสวนเรียกผู้ถูกกล่าวหามาพบเพื่อแจ้งข้อกล่าวหาและอธิบายข้อกล่าวหาให้ทราบ โดยไม่ต้องระบุชื่อพยาน

การแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้ทำเป็นหนังสือตามแบบ สส. ๓ ทำयरระเบียบนี้ และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อรับทราบข้อกล่าวหาในหนังสือดังกล่าวด้วย

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบในหนังสือแจ้งข้อกล่าวหา ให้คณะกรรมการสอบสวนจดแจ้งเหตุที่ไม่มีลายมือชื่อนั้นไว้ในหนังสือดังกล่าวแทนการลงลายมือชื่อ

ข้อ ๑๙ ให้คณะกรรมการสอบสวนสอบถามผู้ถูกกล่าวหาว่ามีกรณีตามที่ถูกกล่าวหาหรือไม่ และจะชี้แจงหรือให้ถ้อยคำอย่างไร

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำรับว่ามีกรณีตามที่ถูกกล่าวหา ให้คณะกรรมการสอบสวนบันทึกถ้อยคำรับ รวมทั้งเหตุผลและข้อเท็จจริงอื่นที่เกี่ยวข้องไว้ด้วย ถ้ามี ในกรณีนี้ คณะกรรมการสอบสวนจะดำเนินการสอบสวนต่อไปหรือไม่ก็ได้

ข้อ ๒๐ ในการสอบปากคำพยาน ผู้กล่าวหา และผู้ถูกกล่าวหา คณะกรรมการสอบสวนต้องดำเนินการ ดังนี้

(๑) ต้องมีกรรมการสอบสวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสอบสวนทั้งหมดจึงจะสอบสวนได้

(๒) ห้ามมิให้กรรมการสอบสวนผู้ใดกระทำการล่อลวง ชูเชิญ ให้คำมั่นสัญญา จูงใจ หรือกระทำโดยมิชอบประการใด ๆ เพื่อให้บุคคลนั้นให้ถ้อยคำ

(๓) ให้คณะกรรมการสอบสวนเรียกผู้ซึ่งจะถูกสอบปากคำเข้ามาในที่สอบสวนคราวละหนึ่งคน ห้ามมิให้บุคคลอื่นอยู่ในที่สอบสวน เว้นแต่เป็นทนายความหรือที่ปรึกษาของผู้ถูกกล่าวหาหรือเป็นบุคคลซึ่งคณะกรรมการสอบสวนอนุญาตให้อยู่ในที่สอบสวนเพื่อประโยชน์แห่งการสอบสวน

การสอบปากคำพยาน ผู้กล่าวหา และผู้ถูกกล่าวหา ให้บันทึกถ้อยคำไว้ตามแบบ สส. ๔ ทำयरระเบียบนี้ เมื่อได้บันทึกถ้อยคำเสร็จแล้ว

ให้อ่านให้ผู้ให้ถ้อยคำฟัง หรือจะให้ผู้ให้ถ้อยคำอ่านเองก็ได้ เมื่อผู้ให้ถ้อยคำรับว่าถูกต้องแล้ว ให้ผู้ให้ถ้อยคำและผู้บันทึกถ้อยคำลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานและให้กรรมการสอบสวนทุกคนซึ่งร่วมสอบสวนลงลายมือชื่อรับรองไว้ในบันทึกถ้อยคำนั้นด้วย ถ้าบันทึกถ้อยคำมีหลายหน้า ให้กรรมการสอบสวนอย่างน้อยหนึ่งคนกับผู้ให้ถ้อยคำลงลายมือชื่อกำกับไว้ทุกหน้า

ในการบันทึกถ้อยคำ ห้ามมิให้ชุดลบหรือบันทึกข้อความทับ ถ้าจะต้องแก้ไขข้อความที่ได้บันทึกไว้แล้ว ให้ใช้วิธีขีดฆ่าหรือตอกเติม และให้กรรมการสอบสวนผู้ร่วมสอบสวนอย่างน้อยหนึ่งคนกับผู้ให้ถ้อยคำลงลายมือชื่อกำกับไว้ทุกแห่งที่ขีดฆ่าหรือตอกเติม

ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำไม่ยอมลงลายมือชื่อ ให้จดแจ้งเหตุที่ไม่มีลายมือชื่อนั้นไว้ในบันทึกถ้อยคำด้วย

ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำไม่สามารถลงลายมือชื่อได้ ให้นำมาตรา ๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๒๑ ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนเห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหา มีกรณีตามข้อ ๔ แต่เป็นเรื่องอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ให้คณะกรรมการสอบสวนรายงานให้ ก.ศป. ทราบโดยเร็ว หาก ก.ศป. เห็นว่ากรณีดังกล่าวมีมูล ให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนสำหรับเรื่องนั้น โดยจะแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนคณะเดิมเป็นผู้ทำการสอบสวนหรือจะแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนใหม่ก็ได้

ข้อ ๒๒ ในกรณีที่การสอบสวนพาดพิงไปถึงข้าราชการตุลาการศาลปกครองผู้อื่น เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่น หรือบุคคลอื่น และคณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าข้าราชการตุลาการศาลปกครองผู้นั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นหรือบุคคลนั้นมีส่วนร่วมกระทำการในเรื่องที่สอบสวนนั้นด้วย

ให้คณะกรรมการสอบสวนรายงานไปยัง ก.ศ.ป. เพื่อพิจารณาดำเนินการตามที่เหมาะสม

ข้อ ๒๓ ให้คณะกรรมการสอบสวนมีอำนาจเรียกให้หน่วยงานทางปกครองหรือบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริง ให้ถ้อยคำ หรือให้ส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่สอบสวนได้

ข้อ ๒๔ ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนเรียกบุคคลใดมาเป็นพยานให้บุคคลนั้นมาชี้แจงหรือให้ถ้อยคำตามวัน เวลา และสถานที่ที่คณะกรรมการสอบสวนกำหนด

ในกรณีที่พยานไม่มา หรือมาแต่ไม่ให้ถ้อยคำ หรือคณะกรรมการสอบสวนเรียกพยานไม่ได้ภายในเวลาอันสมควร คณะกรรมการสอบสวนจะไม่สอบสวนพยานนั้นก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุนั้นไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วย

ข้อ ๒๕ ในกรณีที่คณะกรรมการสอบสวนเห็นว่าการสอบสวนพยานหลักฐานใดจะทำให้การสอบสวนล่าช้าไปโดยไม่จำเป็นหรือมิใช่พยานหลักฐานในประเด็นสำคัญ คณะกรรมการสอบสวนจะงดการสอบสวนพยานหลักฐานนั้นเสียก็ได้ แต่ต้องบันทึกเหตุนั้นไว้ในสำนวนการสอบสวน

ข้อ ๒๖ เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้ทำการสอบสวนเสร็จแล้ว และเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีกรณีตามข้อ ๔ ให้คณะกรรมการสอบสวนเรียกผู้ถูกกล่าวหา มาพบเพื่อแจ้งให้ทราบ ว่า จากการสอบสวนมีพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาอย่างไร รวมทั้งให้ระบุวัน เวลา สถานที่ และการกระทำที่มีลักษณะเป็นการสนับสนุนข้อกล่าวหาด้วย

การแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้ทำเป็นหนังสือตามแบบ สส. ๕ ทำระเบียบนี้ และให้ผู้ถูกกล่าวหาลงลายมือชื่อรับทราบในหนังสือดังกล่าวด้วย

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบในหนังสือแจ้งสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาตามวรรคสอง ให้คณะกรรมการสอบสวนจัดแจ้งเหตุที่ไม่มีลายมือชื่อนั้นไว้ในหนังสือดังกล่าวแทนการลงลายมือชื่อ

ข้อ ๒๗ ให้คณะกรรมการสอบสวนเปิดโอกาสให้ผู้ถูกกล่าวหาชี้แจงหรือนำพยานหลักฐานเข้าสืบแก้ข้อกล่าวหาได้ ภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการสอบสวนกำหนด

ในการนำพยานหลักฐานเข้าสืบแก้ข้อกล่าวหาตามวรรคหนึ่ง ผู้ถูกกล่าวหาจะนำพยานหลักฐานมาเองหรือจะขอให้คณะกรรมการสอบสวนเรียกพยานหลักฐานนั้นมาก็ได้

ข้อ ๒๘ ในกรณีการสอบสวนตามข้อ ๘ เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้ทำการสอบสวนเสร็จหรือได้ดำเนินการตามข้อ ๒๖ และข้อ ๒๗ แล้ว ให้ทำรายงานการสอบสวนเสนอต่อ ก.ศป. กรรมการสอบสวนผู้ใดมีความเห็นแย้งให้ทำความเห็นแย้งแนบไว้กับรายงานการสอบสวน โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการสอบสวนด้วย

รายงานการสอบสวนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบ สส. ๖ ทำระเบียบนี้ โดยอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน และระยะเวลาที่ใช้ในการสอบสวน ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาให้ถ้อยคำรับว่ามีกรณีตามที่ถูกกล่าวหาให้มีบันทึกถ้อยคำรับ รวมทั้งเหตุผลและข้อเท็จจริงอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย ถ้ามี

(๒) วินิจฉัยเปรียบเทียบพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา กับพยานหลักฐานที่หักล้างข้อกล่าวหา

(๓) ความเห็นของคณะกรรมการสอบสวน ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

(ก) ผู้ถูกกล่าวหาไม่กระผิดตามข้อ ๔ ในเรื่องที่สอบสวนหรือไม่

(ข) ถ้าผู้ถูกกล่าวหาไม่กระผิดตามข้อ ๔ ในเรื่องที่ถูกสอบสวน ให้ระบุด้วยว่าเป็นกระผิดตามข้อ ๔ (๑) (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) หรือกระผิดกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามที่กำหนดในประกาศ ก.ศ.ป. ว่าด้วยวินัยแห่งการเป็นข้าราชการตุลาการศาลปกครอง และมีเหตุอันควรลดหย่อนโทษหรือไม่

(ค) ควรให้ออกจากราชการ ให้ออกหรือไล่ออก

(ง) หากเห็นว่าการมีกระผิดตามข้อ ๔ นั้น ยังไม่ถึงขั้นที่จะให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งให้เสนอความเห็นว่าการให้ลดเงินเดือนหรืองดเงินเดือนเป็นเวลาเท่าใด มีเหตุสมควรปรานีที่จะลดโทษเพียงภาคทัณฑ์ โดยจะให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือว่ากล่าวตักเตือนด้วยหรือไม่

ข้อ ๒๙ ในกรณีการสอบสวนตามข้อ ๙ เมื่อคณะกรรมการสอบสวนได้ทำการสอบสวนเสร็จแล้วหรือได้ดำเนินการตามข้อ ๒๖ และข้อ ๒๗ แล้ว ให้ทำรายงานการสอบสวนเสนอต่อ ก.ศ.ป. กรรมการสอบสวนผู้ใดมีความเห็นแย้งให้ทำความเห็นแย้งแนบไว้กับรายงานการสอบสวน โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการสอบสวนด้วย

รายงานการสอบสวนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามแบบ สส. ๗ ทำระเบียบนี้ โดยอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) สรุปข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน และระยะเวลาที่ใช้ในการสอบสวนในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาให้อภัยคำรับสารภาพ ให้มีบันทึกให้อภัยคำรับสารภาพ รวมทั้งเหตุผลและข้อเท็จจริงอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย ถ้ามี

(๒) วินิจฉัยเปรียบเทียบพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหากับพยานหลักฐานที่หักล้างข้อกล่าวหา

(๓) ความเห็นของคณะกรรมการสอบสวน ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

(ก) ผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยตามที่กำหนดในประกาศ ก.ศ.ป. ว่าด้วยวินัยแห่งการเป็นข้าราชการตุลาการศาลปกครอง ซึ่งไม่ใช่การทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรงในเรื่องที่สอบสวนหรือไม่

(ข) ถ้ามีกรณีตาม (ก) ควรลงโทษโดยให้งดเลื่อนตำแหน่งหรืองดเลื่อนเงินเดือนเป็นเวลาเท่าใด มีเหตุสมควรปรานีที่จะลงโทษเพียงภาคทัณฑ์ โดยจะให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือว่ากล่าวตักเตือนด้วยหรือไม่

(ค) หากเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาปฏิบัติหน้าที่บกพร่องอย่างร้ายแรงหรือประพฤติตนไม่สมควรหรือทุจริตต่อหน้าที่ราชการ หรือกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามที่กำหนดในประกาศ ก.ศ.ป. ว่าด้วยวินัยแห่งการเป็นข้าราชการตุลาการศาลปกครอง ให้เสนอความเห็นต่อ ก.ศ.ป. เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

ข้อ ๓๐ ในกรณีการสอบสวนตามข้อ ๘ เมื่อ ก.ศ.ป. ได้พิจารณารายงานการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนแล้วเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีกรณีตามข้อ ๔ ให้ ก.ศ.ป. ยุติเรื่อง แต่หาก ก.ศ.ป. เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหา มีกรณีตามข้อ ๔ ให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) หากเห็นว่าการมีกรณีตามข้อ ๔ ถึงขั้นที่จะให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่ง ก.ศ.ป. อาจมีมติ ดังนี้

(ก) ไล่ออก ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาทุจริตต่อหน้าที่ราชการ ตามมาตรา ๒๓ (๑) หรือกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามที่กำหนด ในประกาศ ก.ศป. ว่าด้วยวินัยแห่งการเป็นข้าราชการตุลาการศาลปกครอง

(ข) ให้ออก ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามที่กำหนดในประกาศ ก.ศป. ว่าด้วยวินัยแห่งการเป็นข้าราชการ ตุลาการศาลปกครอง แต่ยังไม่ถึงขั้นที่จะถูกไล่ออก

(ค) ให้ออกจากราชการ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาหย่อนความสามารถ ในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือเจ็บป่วยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการได้ โดยสม่ำเสมอแต่ไม่ถึงเหตุทุพพลภาพ หรือได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษา ถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ตามมาตรา ๒๒ วรรคสอง (๒) หรือ (๓) หรือมีกรณีตามมาตรา ๒๑ (๔) หรือ (๗) หรือเป็นคนวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๒) หากเห็นว่าการมีกรณีตามข้อ ๔ นั้น ยังไม่ถึงขั้นที่จะให้ ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่ง ก.ศป. อาจลงโทษงดเลื่อนตำแหน่ง หรืองดเลื่อนเงินเดือนเป็นเวลาไม่เกินสามปี แต่หากมีเหตุสมควรปรานี จะลงโทษเพียงภาคทัณฑ์ โดยจะให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือว่ากล่าว ตักเตือนด้วยก็ได้

ข้อ ๓๑ ในกรณีการสอบสวนตามข้อ ๙ เมื่อ ก.ศป. ได้พิจารณา รายงานการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนแล้วเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหา ไม่มีกรณีตามข้อ ๔ ให้ ก.ศป. ยุติเรื่อง แต่หาก ก.ศป. เห็นว่าผู้ถูกกล่าวหา มีกรณีตามข้อ ๔ ให้มีมติลงโทษงดเลื่อนตำแหน่งหรืองดเลื่อนเงินเดือน เป็นเวลาไม่เกินสามปี แต่หากมีเหตุสมควรปรานีจะลงโทษเพียงภาคทัณฑ์ โดยจะให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือว่ากล่าวตักเตือนด้วยก็ได้

ข้อ ๓๒ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองซึ่งมาจากข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง ข้าราชการพลเรือนข้าราชการฝ่ายอื่น หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานอื่นของรัฐผู้ใดมีกรณีกระทำผิดวินัยอยู่ก่อนวันที่ได้รับแต่งตั้งเป็นข้าราชการตุลาการศาลปกครอง ให้ ก.ศป. เป็นผู้พิจารณาดำเนินการตามมาตรา ๒๔/๑

ข้อ ๓๓ ให้นำความในระเบียบนี้มาใช้บังคับกับการดำเนินการทางวินัยกรณีข้าราชการตุลาการศาลปกครองถูกคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนแล้วมีมติวินิจฉัยว่ากระทำผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ข้อ ๓๔ การสอบสวนในขั้นตอนใดหากกระทำไม่ถูกต้องตามวิธีการที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ก็ไม่ทำให้การสอบสวนทั้งหมดเสียไป ทั้งนี้ หากการสอบสวนในขั้นตอนใดมิใช่สาระสำคัญอันจะทำให้เสียความเป็นธรรม ก.ศป. จะสั่งให้แก้ไขหรือดำเนินการในส่วนของขั้นตอนนั้นให้ถูกต้องหรือไม่ก็ได้ แต่หากการสอบสวนในขั้นตอนใดเป็นสาระสำคัญอันจะทำให้เสียความเป็นธรรม ให้ ก.ศป. สั่งให้คณะกรรมการสอบสวนแก้ไขหรือดำเนินการสอบสวนขั้นตอนนั้นให้ถูกต้องโดยเร็ว

ข้อ ๓๕ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองผู้ใดมีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามข้อ ๔ (๑) (๒) หรือตามที่กำหนดในประกาศ ก.ศป. ว่าด้วยวินัยแห่งการเป็นข้าราชการตุลาการศาลปกครองและเป็นการกล่าวหาเป็นหนังสือต่อหรือโดยผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัย

ของข้าราชการตุลาการศาลปกครองผู้นั้น แม้ภายหลังข้าราชการตุลาการศาลปกครองผู้นั้นจะพ้นจากตำแหน่งไปแล้วให้ผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยสอบสวนหรือพิจารณาลงโทษหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งได้เสมือนผู้นั้นยังมีได้พ้นจากตำแหน่ง เว้นแต่ข้าราชการตุลาการศาลปกครองผู้นั้นจะพ้นจากตำแหน่งเพราะตาย

ข้อ ๓๖ ในกรณีที่ได้มีการสั่งให้สอบสวนข้าราชการตุลาการศาลปกครองผู้ใดตามกฎหมาย กฎ ระเบียบหรือหลักเกณฑ์ที่ใช้อยู่ก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการต่อไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบหรือหลักเกณฑ์ที่ใช้อยู่ในขณะที่ยังไม่เสร็จ

ข้อ ๓๗ ในกรณีที่ได้มีการสั่งพักราชการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบหรือหลักเกณฑ์ที่ใช้อยู่ก่อนวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ และการสอบสวนหรือการพิจารณานั้นยังไม่เสร็จ ให้การสั่งพักการนั้นมีผลต่อไปตามระเบียบนี้ จนกว่าจะมีการสั่งการเป็นอย่างอื่นตามระเบียบนี้

ข้อ ๓๘ ให้ ก.ศ.ป. มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ข้อ ๓๙ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดรักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ปิยะ ปะตังทา

ประธานศาลปกครองสูงสุด

ประธานกรรมการตุลาการศาลปกครอง

คำสั่ง ก.ศป.

ที่ .../ ๒๕....

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

ด้วย.....ข้าราชการตุลาการศาลปกครอง
ตำแหน่ง.....
ศาลปกครอง..... ถูกกล่าวหาว่ามีกรณีตาม
ข้อ ๔ ของระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยวิธีการสอบสวนและสิทธิของข้าราชการตุลาการศาลปกครองซึ่งถูกกล่าวหาว่า
มีเหตุให้ต้องพ้นจากตำแหน่งหรือกระทำผิดวินัย พ.ศ. ๒๕๖๒ เรื่อง.....

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง
และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธี
พิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑ และข้อ ๘ ของระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยวิธีการสอบสวน
และสิทธิของข้าราชการตุลาการศาลปกครองซึ่งถูกกล่าวหาว่ามีเหตุให้ต้องพ้นจากตำแหน่งหรือกระทำผิด
วินัย พ.ศ. ๒๕๖๒ ก.ศป. มีมติให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อสอบสวนผู้ถูกกล่าวหาในเรื่องดังกล่าว
ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

- ๑.เป็นประธานกรรมการ
๒.เป็นกรรมการ
๓.เป็นกรรมการ
๔.เป็นกรรมการ
๕.เป็นกรรมการ

ให้.....(กรรมการลำดับที่ ๒, ๓ หรือ ๔).....ทำหน้าที่เป็น

เลขานุการของคณะกรรมการสอบสวน และนาย/นาง/นางสาว..... และ
นาย/นาง/นางสาว.....เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการสอบสวนและพิจารณาตามวิธีการ
ที่กำหนดในระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยวิธีการสอบสวนและสิทธิของข้าราชการตุลาการศาลปกครอง
ซึ่งถูกกล่าวหาว่ามีเหตุให้ต้องพ้นจากตำแหน่งหรือกระทำผิดวินัย พ.ศ. ๒๕๖๒ ออกตามความในมาตรา ๒๔
วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว
แล้วเสนอสำนวนการสอบสวนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

สั่ง ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

(.....)
(.....)

ประธานศาลปกครองสูงสุด
ประธานกรรมการตุลาการศาลปกครอง

คำสั่ง ก.ศ.ป.
ที่ .../๒๕....

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน

ด้วย.....ข้าราชการตุลาการศาลปกครอง
ตำแหน่ง.....
ศาลปกครอง.....ถูกกล่าวหาว่ามีกรณีความ
ข้อ ๔ ของระเบียบ ก.ศ.ป. ว่าด้วยวิธีการสอบสวนและสิทธิของข้าราชการตุลาการศาลปกครองซึ่งถูกกล่าวหาว่า
มีเหตุให้ต้องพ้นจากตำแหน่งหรือกระทำผิดวินัย พ.ศ. ๒๕๖๒ เรื่อง.....

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๓/๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง
ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้ง
ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐ และข้อ ๙ ของระเบียบ ก.ศ.ป. ว่าด้วย
วิธีการสอบสวนและสิทธิของข้าราชการตุลาการศาลปกครองซึ่งถูกกล่าวหาว่ามีเหตุให้ต้องพ้นจาก
ตำแหน่งหรือกระทำผิดวินัย พ.ศ. ๒๕๖๒ ก.ศ.ป. มีมติให้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนเพื่อสอบสวน
ผู้ถูกกล่าวหาในเรื่องดังกล่าว ประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

- ๑.เป็นประธานกรรมการ
- ๒.เป็นกรรมการ
- ๓.เป็นกรรมการ
- ๔.เป็นกรรมการ
- ๕.เป็นกรรมการ

ให้.....(กรรมการลำดับที่ ๒, ๓, ๔ หรือ ๕).....ทำหน้าที่เป็น
เลขานุการของคณะกรรมการสอบสวน และนาย/นาง/นางสาว.....และ
นาย/นาง/นางสาว.....เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการสอบสวนดำเนินการสอบสวนและพิจารณาตามวิธีการ
ที่กำหนดในระเบียบ ก.ศ.ป. ว่าด้วยวิธีการสอบสวนและสิทธิของข้าราชการตุลาการศาลปกครอง
ซึ่งถูกกล่าวหาว่ามีเหตุให้ต้องพ้นจากตำแหน่งหรือกระทำผิดวินัย พ.ศ. ๒๕๖๒ ออกตามความ
ในมาตรา ๒๓/๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง
พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙)
พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว แล้วเสนอสำนวนการสอบสวนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

สั่ง ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

(.....)

ประธานศาลปกครองสูงสุด
ประธานกรรมการตุลาการศาลปกครอง

บันทึกการแจ้งข้อกล่าวหา

เรื่อง การสอบสวน.....ข้าราชการตุลาการศาลปกครองซึ่งถูกกล่าวหาว่า มีกรณีตามข้อ ๔ ของระเบียบ ก.ศ.ป. ว่าด้วยวิธีการสอบสวนและสิทธิของข้าราชการตุลาการศาลปกครองซึ่งถูกกล่าวหาว่ามีเหตุให้ต้องพ้นจากตำแหน่งหรือกระทำผิดวินัย พ.ศ. ๒๕๖๒

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

คณะกรรมการสอบสวนตามคำสั่ง ก.ศ.ป. ที่..../๒๕....เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน ลงวันที่.....เดือน..... พ.ศ.ได้แจ้ง และอธิบายข้อกล่าวหาให้

ข้าราชการตุลาการศาลปกครองซึ่งถูกกล่าวหาทราบดังนี้

ทั้งนี้ คณะกรรมการสอบสวนได้แจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบแล้วว่า ในการสอบสวนนี้ ผู้ถูกกล่าวหา มีสิทธิชี้แจงหรือให้ถ้อยคำแก้ข้อกล่าวหา ตลอดจนอ้างพยานหลักฐานหรือนำพยานหลักฐานมาสืบแก้ข้อกล่าวหาได้

ลงชื่อ ประธานกรรมการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการและเลขานุการ
(.....)

ข้าพเจ้า ได้ทราบข้อกล่าวหาแล้ว

ลงชื่อ ผู้ถูกกล่าวหา
(.....)

ผู้ถูกกล่าวหาไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบข้อกล่าวหา

ลงชื่อ ประธานกรรมการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการและเลขานุการ
(.....)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า คณะกรรมการสอบสวนมิได้กระทำการล่อลวง ชูเชิญ ให้คำมั่น สัญญา จูงใจ หรือกระทำโดยมิชอบประการใด ๆ และข้าพเจ้าได้ฟังบันทึกถ้อยคำที่อ่านให้ฟังแล้ว/อ่าน บันทึกถ้อยคำเองแล้ว ขอรับรองว่าเป็นบันทึกถ้อยคำที่ถูกต้อง จึงลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าคณะกรรมการสอบสวน

ลงชื่อผู้ถูกกล่าวหา
(.....)

ลงชื่อผู้บันทึกถ้อยคำ
(.....)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า.....ได้ให้ถ้อยคำและ
ลงลายมือชื่อต่อหน้าข้าพเจ้า^๑

ลงชื่อ ประธานกรรมการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการและเลขานุการ
(.....)

๑ ในกรณีที่ผู้ให้ถ้อยคำไม่ยอมลงลายมือชื่อ ให้ใช้ข้อความว่า “ข้าพเจ้าขอรับรองว่า.....

.....ได้ให้ถ้อยคำต่อหน้าข้าพเจ้า แต่ไม่ยอมลงลายมือชื่อ”

บันทึกการแจ้งสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา

เรื่อง การสอบสวน.....ข้าราชการตุลาการศาลปกครอง
ซึ่งถูกกล่าวหาว่ามีกรณีตามข้อ ๔ ของระเบียบ ก.ศ.ป. ว่าด้วยวิธีการสอบสวนและสิทธิของ
ข้าราชการตุลาการศาลปกครองซึ่งถูกกล่าวหาว่ามีเหตุให้ต้องพ้นจากตำแหน่งหรือกระทำผิด
วินัย พ.ศ. ๒๕๖๒

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

คณะกรรมการสอบสวนตามคำสั่ง ก.ศ.ป. ที่.../๒๕...เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการ
สอบสวน ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ. ได้สรุปพยานหลักฐานสนับสนุน
ข้อกล่าวหาให้.....

ข้าราชการตุลาการศาลปกครองซึ่งถูกกล่าวหาทราบดังนี้

๑. ข้อกล่าวหา.....

.....
.....
.....

๒. สรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหา.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

ลงชื่อ ประธานกรรมการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการและเลขานุการ
(.....)

ข้าพเจ้า.....ได้รับการแจ้งสรุป
พยานหลักฐานที่สนับสนุนข้อกล่าวหาแล้ว

ลงชื่อ ผู้ถูกกล่าวหา
(.....)

ผู้ถูกกล่าวหาไม่ยอมลงลายมือชื่อรับทราบการแจ้งสรุปพยานหลักฐานที่สนับสนุน
ข้อกล่าวหา

ลงชื่อ ประธานกรรมการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการและเลขานุการ
(.....)

ดำเนินการต่อไป คณะกรรมการสอบสวนจึงขอเสนอรายงานการสอบสวนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ลงชื่อ ประธานกรรมการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการและเลขานุการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการ
(.....)

ลงชื่อ กรรมการและเลขานุการ
(.....)

ระเบียบ ก.ศป.

ว่าด้วยวิธีการคัดเลือกตุลาการศาลปกครองสูงสุด
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด ประธานแผนกในศาลปกครองสูงสุด
รองประธานศาลปกครองสูงสุด และประธานศาลปกครองสูงสุด

พ.ศ. ๒๕๖๐

ระเบียบ ก.ศป.

ว่าด้วยวิธีการคัดเลือกตุลาการศาลปกครองสูงสุด
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด ประธานแผนกในศาลปกครองสูงสุด
รองประธานศาลปกครองสูงสุด และประธานศาลปกครองสูงสุด
พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕ วรรคสี่ และมาตรา ๑๕/๑ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐ ก.ศป. โดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยวิธีการคัดเลือกตุลาการศาลปกครองสูงสุด ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด ประธานแผนกในศาลปกครองสูงสุด รองประธานศาลปกครองสูงสุด และประธานศาลปกครองสูงสุด พ.ศ. ๒๕๖๐”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป^๑

^๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๑๑๕ ก วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ (หน้า ๗ - ๙)

ข้อ ๓ ให้ยกเลิก

(๑) ระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยวิธีการคัดเลือกตุลาการศาลปกครองสูงสุด ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด รองประธานศาลปกครองสูงสุด และประธานศาลปกครองสูงสุด พ.ศ. ๒๕๔๔

(๒) ระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยวิธีการคัดเลือกตุลาการศาลปกครองสูงสุด ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด รองประธานศาลปกครองสูงสุด และประธานศาลปกครองสูงสุด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓

ข้อ ๔ การคัดเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุดให้คัดเลือกจากตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นและจากบุคคลซึ่งมิได้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองในขณะนั้น

ข้อ ๕ การคัดเลือกตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นเพื่อเลื่อนขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุด ให้ ก.ศป. พิจารณาจากผู้ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น โดยพิจารณาตามหลักอาวุโส ความรู้ความสามารถ ความรับผิดชอบ ความเหมาะสม ประวัติและผลงานการปฏิบัติราชการ และประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ได้รับการพิจารณาคัดเลือกนั้น

การเสนอรายชื่อผู้ได้รับการพิจารณาคัดเลือกเพื่อเลื่อนขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุดให้เสนอรายชื่อตามลำดับอาวุโสในขณะดำรงตำแหน่งตุลาการในศาลปกครองชั้นต้น

ข้อ ๖ การคัดเลือกบุคคลซึ่งมิได้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองในขณะนั้นเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุดให้ดำเนินการโดยวิธีตรวจสอบคุณสมบัติ ตรวจสอบสุขภาพ พิจารณาหลักฐานที่แสดงประสบการณ์

ในการทำงานหรือผลงานทางวิชาการ ทดสอบความรู้ความสามารถ และความเหมาะสมโดยการสอบสัมภาษณ์ และรับฟังความคิดเห็นของบุคคล ในแวดวงกฎหมาย และการบริหารราชการแผ่นดิน

ให้ ก.ศป. ออกประกาศรับสมัครบุคคลซึ่งมีได้ดำรงตำแหน่งตุลาการ ศาลปกครองในขณะนั้น เข้ารับการคัดเลือกเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง ตุลาการศาลปกครองสูงสุด โดยกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับตำแหน่งที่คัดเลือก คุณสมบัติของผู้สมัคร การสมัคร ขั้นตอนการคัดเลือก การประเมินผล การคัดเลือก และการประกาศผลการคัดเลือก

การเสนอรายชื่อผู้ได้รับการพิจารณาคัดเลือกเพื่อแต่งตั้งให้ดำรง ตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุด ให้เสนอรายชื่อเรียงตามลำดับคะแนน ของผู้ผ่านการคัดเลือกตามประกาศผลการคัดเลือก

ข้อ ๗ ให้ ก.ศป. แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วย รองประธานศาลปกครองสูงสุดที่มีอาวุโสสูงสุด เป็นประธานกรรมการ รองประธานศาลปกครองสูงสุดที่มีอาวุโส ลำดับถัดไป เป็นรองประธานกรรมการ รองประธานศาลปกครองสูงสุดที่เหลือ ประธานแผนกในศาลปกครองสูงสุด และตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด ทุกคน เป็นกรรมการ เพื่อดำเนินการตามข้อ ๕ และข้อ ๖ แล้วเสนอความเห็นต่อ ก.ศป. และเมื่อ ก.ศป. พิจารณาให้ความเห็นชอบผู้จะดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุด เรียบร้อยแล้ว ให้ประกาศรายชื่อผู้ได้รับความเห็นชอบดังกล่าวโดยเปิดเผย

ข้อ ๘ การคัดเลือกผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด ให้ ก.ศป. พิจารณาคัดเลือกจากตุลาการศาลปกครองสูงสุด โดยพิจารณา ตามหลักอาวุโส ประกอบกับความรู้ความสามารถและความเหมาะสม ที่จะดำรงตำแหน่งตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด

ข้อ ๙ การคัดเลือกผู้ดำรงตำแหน่งประธานแผนกในศาลปกครองสูงสุด ให้ ก.ศป. พิจารณาคัดเลือกจากตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด โดยพิจารณาตามหลักอาวุโส ประกอบกับความรู้ความสามารถและความเหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งประธานแผนกในศาลปกครองสูงสุด

ข้อ ๑๐ การคัดเลือกผู้ดำรงตำแหน่งรองประธานศาลปกครองสูงสุด ให้ ก.ศป. พิจารณาคัดเลือกจากประธานแผนกในศาลปกครองสูงสุด โดยพิจารณาตามหลักอาวุโส ประกอบกับความรู้ความสามารถและความเหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งรองประธานศาลปกครองสูงสุด

ข้อ ๑๑ การคัดเลือกผู้ดำรงตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุด ให้ ก.ศป. พิจารณาคัดเลือกจากรองประธานศาลปกครองสูงสุด โดยพิจารณาตามหลักอาวุโส ประกอบกับความรู้ความสามารถและความเหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งประธานศาลปกครองสูงสุด

ข้อ ๑๒ กรณีที่ไม่อาจปฏิบัติตามวิธีการที่กำหนดในข้อ ๘ ข้อ ๙ ข้อ ๑๐ หรือข้อ ๑๑ ก.ศป. อาจพิจารณาคัดเลือกตุลาการในศาลปกครองสูงสุด โดยพิจารณาตามหลักอาวุโส ประกอบกับความรู้ความสามารถและความเหมาะสม เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด ประธานแผนกในศาลปกครองสูงสุด รองประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานศาลปกครองสูงสุด หรือตำแหน่งที่เทียบเท่ากับตำแหน่งต่าง ๆ ข้างต้น แล้วแต่กรณี

ข้อ ๑๓ การจัดลำดับอาวุโสของตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ให้พิจารณาตามลำดับ ดังนี้

(๑) ตำแหน่งปัจจุบันผู้ใดดำรงตำแหน่งก่อน

(๒) ถ้าดำรงตำแหน่งปัจจุบันพร้อมกันให้พิจารณาเทียบการดำรงตำแหน่งในศาลปกครองสูงสุด ย้อนหลังลงไปตามลำดับว่าผู้ใดดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ก่อน

(๓) ถ้าดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุดพร้อมกัน ผู้ที่ผ่านการคัดเลือกให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุดตามประกาศ ก.ศป. ตั้งแต่ประกาศ ก.ศป. เรื่อง รายชื่อผู้ที่ผ่านการคัดเลือกเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุด ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นต้นไป ให้พิจารณาจากลำดับที่ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองสูงสุด

(๔) ถ้าพิจารณาตาม (๑) (๒) และ (๓) แล้ว ยังจัดลำดับอาวุโสไม่ได้ ให้ ก.ศป. พิจารณาเป็นรายบุคคล

ข้อ ๑๔ ให้ ก.ศป. มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติ ตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๕ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจออกประกาศหรือคำสั่งเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติ ตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

ปิยะ ปะตังทา

ประธานศาลปกครองสูงสุด

ประธานกรรมการตุลาการศาลปกครอง

ระเบียบ ก.ศป.

ว่าด้วยวิธีการคัดเลือกบุคลากรศาลปกครองชั้นต้น
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น รองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น
และอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น

พ.ศ. ๒๕๖๐

ระเบียบ ก.ศป.

ว่าด้วยวิธีการคัดเลือกตุลาการศาลปกครองชั้นต้น
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น รองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น
และอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น พ.ศ. ๒๕๖๐

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงวิธีการคัดเลือกตุลาการศาลปกครองชั้นต้น
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น รองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น
และอธิบดีศาลปกครองชั้นต้นให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๙ วรรคสาม และมาตรา ๑๙/๑
วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดี
ปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้ง
ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐ ก.ศป.
โดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
ออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยวิธีการคัดเลือก
ตุลาการศาลปกครองชั้นต้น ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น
รองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น และอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น พ.ศ. ๒๕๖๐”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป^๑

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยวิธีการคัดเลือกตุลาการศาลปกครองชั้นต้น ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น รองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น และอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น พ.ศ. ๒๕๔๔

ข้อ ๔ การคัดเลือกผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองชั้นต้นให้ ก.ศป. พิจารณา คัดเลือกจากตุลาการประจำศาลปกครองชั้นต้นซึ่งผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่ ก.ศป. กำหนด และผลของการอบรมเป็นไปตามมาตรฐานของ ก.ศป. ว่าเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต ความรู้ความสามารถ ความรับผิดชอบและความประพฤติเหมาะสมที่จะเป็นตุลาการศาลปกครองเพื่อแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลปกครองชั้นต้น แล้วเสนอรายชื่อต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

การพิจารณาเสนอรายชื่อเพื่อนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองชั้นต้นตามวรรคหนึ่งให้ ก.ศป. พิจารณาจากลำดับรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือกเพื่อแต่งตั้งเป็นตุลาการประจำศาลปกครองชั้นต้น ตามที่ ก.ศป. ประกาศกำหนด

^๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๑๑๗ ก วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ (หน้าที่ ๑๖ - ๑๗)

ข้อ ๕ การคัดเลือกผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น หรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ให้ ก.ศป. พิจารณาคัดเลือกจากตุลาการศาลปกครองชั้นต้น ซึ่งมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่าสามปี เป็นผู้ผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่ ก.ศป. กำหนด และเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีความเหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น

ข้อ ๖ การคัดเลือกผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น หรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ให้ ก.ศป. พิจารณาคัดเลือกจากตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้นหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ซึ่งมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่าสองปี เป็นผู้ผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่ ก.ศป. กำหนด และเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีความเหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งรองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น

ข้อ ๗ การคัดเลือกผู้ดำรงตำแหน่งอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น หรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ให้ ก.ศป. พิจารณาคัดเลือกจากรองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้นหรือตำแหน่งที่เทียบเท่า ซึ่งมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งไม่น้อยกว่าสองปี เป็นผู้ผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่ ก.ศป. กำหนด และเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีความเหมาะสมที่จะดำรงตำแหน่งอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น

ข้อ ๘ หากมีความจำเป็นหรือมีเหตุอันสมควรหรือเป็นกรณีที่ไม่อาจปฏิบัติตามวิธีการที่กำหนดในข้อ ๕ ข้อ ๖ หรือข้อ ๗ ก.ศป. อาจพิจารณาคัดเลือกตุลาการในศาลปกครองชั้นต้นผู้มีความรู้ความสามารถและมีความเหมาะสมเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้น

รองอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น อธิบดีศาลปกครองชั้นต้น หรือตำแหน่งอื่น
ที่เทียบเท่า แล้วแต่กรณี

ข้อ ๙ ให้ ก.ศป. มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติ
ตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๐ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดรักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๐

ปิยะ ปะตังทา

ประธานศาลปกครองสูงสุด

ประธานกรรมการตุลาการศาลปกครอง

ระเบียบ ก.ศป.
ว่าด้วยการสอบคัดเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นตุลาการ
ประจำศาลปกครองชั้นต้น
พ.ศ. ๒๕๖๐

ระเบียบ ก.ศป.
ว่าด้วยการสอบคัดเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นตุลาการ
ประจำศาลปกครองชั้นต้น
พ.ศ. ๒๕๖๐

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยการสอบคัดเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นตุลาการประจำศาลปกครองชั้นต้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐ ก.ศป. โดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยการสอบคัดเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นตุลาการประจำศาลปกครองชั้นต้น พ.ศ. ๒๕๖๐”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป^๑

ข้อ ๓ บรรดาระเบียบ ประกาศ ซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“**คณะกรรมการ**” หมายความว่า คณะกรรมการสอบคัดเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นตุลาการประจำศาลปกครองชั้นต้น

“**ผู้สมัคร**” หมายความว่า ผู้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อแต่งตั้งเป็นตุลาการประจำศาลปกครองชั้นต้น

ข้อ ๕ เมื่อเห็นเป็นการสมควรให้มีการดำเนินการสอบคัดเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นตุลาการประจำศาลปกครองชั้นต้น ก.ศป. จะได้มีการประกาศรับสมัคร และแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่ง ประกอบด้วย ประธานกรรมการ และกรรมการ ตามจำนวนเท่าที่จำเป็นเพื่อทำหน้าที่สอบคัดเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นตุลาการประจำศาลปกครองชั้นต้นให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงคุณสมบัติ ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์เกี่ยวกับการสอบของผู้ซึ่งจะได้รับการแต่งตั้งเป็นสำคัญ

ประกาศรับสมัครตามวรรคหนึ่งให้ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับตำแหน่งที่สอบคัดเลือกคุณสมบัติของผู้สมัคร การสมัคร ค่าธรรมเนียมการสมัคร ขั้นตอน

^๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๔ ตอนที่ ๑๑๗ ก วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ (หน้าที่ ๑๓ - ๑๕)

การสอบคัดเลือก การรับฟังความคิดเห็น การประเมินผลการสอบคัดเลือก การตรวจสุขภาพ และการประกาศผลการสอบคัดเลือก

ก.ศป. อาจแต่งตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการของคณะกรรมการ ตามที่ ก.ศป. เห็นสมควร

ข้อ ๖ ให้ผู้สมัครยื่นใบสมัครด้วยตนเองต่อเจ้าหน้าที่รับสมัคร หรือโดยวิธีการอื่นตามที่กำหนดไว้ในประกาศรับสมัคร

ข้อ ๗ ให้มีค่าธรรมเนียมการสมัครสอบคัดเลือกเพื่อแต่งตั้งเป็นบุคลากรประจำศาลปกครองชั้นต้น ในอัตรารายละ ๑,๐๐๐ บาท หรือตามที่ ก.ศป. ประกาศกำหนด

ค่าธรรมเนียมตามวรรคหนึ่ง จะไม่คืนให้ผู้สมัครไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น เว้นแต่ ก.ศป. ได้ประกาศยกเลิกการสอบคัดเลือกในครั้งนั้น

ข้อ ๘ ผู้สมัครต้องมีสุขภาพกายและจิตใจที่เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ตุลาการศาลปกครอง

ข้อ ๙ การสอบคัดเลือกให้ดำเนินการโดยประกอบด้วยภาคการสอบข้อเขียน การประเมิน ประสพการณ์ในการทำงานหรือผลงานทางวิชาการ และการสอบสัมภาษณ์

ข้อ ๑๐ วิชาที่ใช้ในการสอบข้อเขียน ประกอบด้วย

(๑) กลุ่มกฎหมายวิธีสบัญญัติ เช่น หลักการพื้นฐานของกฎหมาย วิธีพิจารณาความกฎหมาย ว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณา

คดีปกครอง กฎหมายว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล และกฎหมายอื่นตามที่ ก.ศป. ประกาศกำหนด

(๒) กลุ่มกฎหมายสารบัญญัติ เช่น หลักการพื้นฐานของกฎหมายมหาชน และกฎหมายปกครอง รัฐธรรมนูญ กฎหมายว่าด้วยการบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการต่าง ๆ กฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง กฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ กฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการ กฎหมายว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น และกฎหมายอื่นตามที่ ก.ศป. ประกาศกำหนด

การสอบข้อเขียนมี ๒ วัน โดยมีคะแนนเต็ม ๒๐๐ คะแนน ผู้ที่ผ่านการสอบข้อเขียน จะต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ของคะแนนการสอบข้อเขียนทั้งหมด

ข้อ ๑๑ ผู้สมัครที่ผ่านการสอบข้อเขียนต้องส่งหลักฐานที่แสดงประสบการณ์ในการทำงานหรือผลงานทางวิชาการที่บ่งชี้ถึงความรู้ความสามารถที่เหมาะสมสำหรับตำแหน่งตุลาการศาลปกครองชั้นต้น จำนวน ๕ เรื่อง/ชิ้น ได้แก่

(๑) เรื่องที่เป็นหลักฐานที่แสดงประสบการณ์ในการทำงาน เช่น (ก) ผลการทำงานสำคัญ ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการทำงานที่เหมาะสมกับตำแหน่งตุลาการศาลปกครองชั้นต้น และสอดคล้องกับคุณสมบัติที่สมัคร (ข) รายงาน บันทึกความเห็น รายงานการประชุมหรือเอกสารอื่นใดที่แสดงให้เห็นว่าเป็นผลงานหรือความเห็นที่แสดงความรู้ความสามารถของผู้สมัคร (ค) คู่มือที่จัดทำขึ้นในการปฏิบัติราชการ หรือปฏิบัติงานในองค์การหรือหน่วยงานนั้น โดยผู้สมัครได้รับมอบหมายให้จัดทำขึ้น และได้มีการนำไปใช้ประโยชน์หรือใช้เป็นคู่มือสำหรับการปฏิบัติงานใดงานหนึ่งโดยเฉพาะ หรือ

(๒) ชิ้นของผลงานทางวิชาการ เช่น (ก) ตำราทางวิชาการ (ข) บทความทางวิชาการที่ลงพิมพ์ในหนังสือวารสารหรือหนังสือพิมพ์ (ค) วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ หรือรายงานที่เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี หรือหลักสูตรการอบรมสำหรับผู้ที่มีความรู้ตั้งแต่ ระดับปริญญาตรีขึ้นไป (ง) ผลงานศึกษาหรือวิจัยที่เสนอต่อองค์การหรือหน่วยงานภาครัฐ หรือเอกชน (จ) บทความที่เสนอต่อที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการ

การประเมินประสพการณ์ในการทำงานหรือผลงานทางวิชาการ มีคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน โดยหลักฐานที่แสดงประสพการณ์ในการทำงานหรือผลงานทางวิชาการมีค่าคะแนนเรื่อง/ชิ้นละ ๒๐ คะแนน ผู้ที่ผ่านการประเมินประสพการณ์ในการทำงานหรือผลงานทางวิชาการต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่า ๕๐ คะแนน

ข้อ ๑๒ การสอบสัมภาษณ์ ให้ผู้เข้าสอบสัมภาษณ์เลือกและตอบคำถามหลักหนึ่งคำถามจากคำถามหลักสองคำถาม ได้แก่ คำถามเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน หรือคำถามเกี่ยวกับกฎหมายที่ศาลปกครองใช้ในการพิจารณาคดี ทั้งนี้ นอกจากคำถามหลักผู้สัมภาษณ์อาจมีคำถามอื่นเพิ่มเติมที่เป็นการสอบถามความคิดเห็นเพื่อพิจารณาความรู้ทั่วไป ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ปฏิภาณ ไหวพริบ ประสพการณ์ ท่วงทีวาจา อุปนิสัย อารมณ์ ทัศนคติ จริยธรรมและคุณธรรม จรรยาบรรณของข้าราชการ การปรับตัวกับผู้ร่วมงาน รวมทั้งสภาพสังคม สิ่งแวดล้อม และบุคลิกภาพอย่างอื่นก็ได้

การสอบสัมภาษณ์มีคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน ผู้ที่ผ่านการสอบสัมภาษณ์จะต้องได้คะแนนไม่ต่ำกว่า ๕๐ คะแนน

ข้อ ๑๓ ผู้สมัครที่มีผลรวมของคะแนนการสอบข้อเขียน คะแนนการประเมินประสบการณ์ในการทำงานหรือผลงานทางวิชาการ และคะแนนการสอบสัมภาษณ์ ในแต่ละภาคไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ และผลรวมของคะแนนทั้งสามภาคไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖๐ ของคะแนนเต็มทั้งหมด ให้เข้ารับการตรวจสุขภาพโดยค่าใช้จ่ายของผู้สมัครเอง

การตรวจสุขภาพ ให้ดำเนินการโดยคณะแพทย์ ซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะอนุกรรมการตามที่ ก.ศ.ป. กำหนด ทั้งนี้ ผู้ที่ ก.ศ.ป. ได้พิจารณารายงานผลการตรวจสุขภาพแล้วเห็นว่า เป็นผู้เหมาะสมที่จะเป็นบุคลากรประจำศาลปกครองชั้นต้นจึงให้ถือว่าเป็นผู้ผ่านการสอบคัดเลือก

ข้อ ๑๔ การประกาศผลการสอบคัดเลือกให้เรียงตามลำดับผลรวมของคะแนนการสอบข้อเขียน คะแนนการประเมินประสบการณ์ในการทำงานหรือผลงานทางวิชาการ และคะแนนการสอบสัมภาษณ์ หากผลรวมของคะแนนเท่ากันให้เรียงลำดับตามผลคะแนนการสอบข้อเขียน หากคะแนนการสอบข้อเขียนเท่ากันให้พิจารณาจากผลคะแนนการประเมินประสบการณ์ในการทำงานหรือผลงานทางวิชาการ และผลคะแนนการสอบสัมภาษณ์ตามลำดับ หากคะแนนเท่ากันอีกให้ใช้วิธีการจับสลากเพื่อจัดลำดับในระดับคะแนนเท่ากัน

ข้อ ๑๕ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดโดยความเห็นชอบของ ก.ศ.ป. มีคำสั่งแต่งตั้งผู้ผ่านการสอบคัดเลือกเป็นบุคลากรประจำศาลปกครองชั้นต้น โดยเรียงตามลำดับคะแนนเพื่อเข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่ ก.ศ.ป. กำหนด

ข้อ ๑๖ ให้ ก.ศป. มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๗ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดรักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๐

ปิยะ ปะตังทา

ประธานศาลปกครองสูงสุด

ประธานกรรมการตุลาการศาลปกครอง

ประกาศ ก.ศป.
เรื่อง วินัยแห่งการเป็นข้าราชการตุลาการศาลปกครอง
(ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒)

ประกาศ ก.ศป.

เรื่อง วินัยแห่งการเป็นข้าราชการตุลาการศาลปกครอง

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงประกาศ ก.ศป. เรื่อง วินัยแห่งการเป็นตุลาการศาลปกครอง ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๖๑ ก.ศป. ออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศ ก.ศป. เรื่อง วินัยแห่งการเป็นข้าราชการตุลาการศาลปกครอง”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป^๒

^๒ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๓๙ ก วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๖๒ (หน้า ๓๖-๓๘)

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกประกาศ ก.ศป. เรื่อง วินัยแห่งการเป็นตุลาการศาลปกครอง ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

ข้อ ๔ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองต้องประพฤติตนตามวินัยที่กำหนดไว้ในประกาศนี้อย่างเคร่งครัด

การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามวินัยที่กำหนดไว้ในประกาศนี้ ให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดวินัยและเป็นการประพฤติตนไม่สมควร

ข้อ ๕ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองต้องเคารพและปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการอย่างเคร่งครัด

การปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยไม่ถือปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ข้อ ๖ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรมและต้องไม่ใช้หรือยินยอมให้ผู้อื่นใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนแสวงหาประโยชน์อันมิชอบ

การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ข้อ ๗ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความอดุสาหะ เอาใจใส่ ระมัดระวังมิให้เสียหายแก่ราชการและไม่ประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ

การประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ข้อ ๘ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองต้องไม่รายงานเท็จต่อข้าราชการตุลาการศาลปกครอง ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเหนือตนขึ้นไป การรายงานโดยปกปิดข้อความซึ่งควรต้องแจ้งถือว่าเป็นการรายงานเท็จ การรายงานเท็จอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ข้อ ๙ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองต้องอุทิศเวลาของตนให้แก่ราชการ จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการมิได้ การละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่ราชการโดยไม่มีเหตุอันสมควร อันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง หรือการละทิ้งหน้าที่ราชการติดต่อในคราวเดียวกันเป็นเวลาเกินสิบห้าวันโดยไม่มีเหตุอันสมควร เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ข้อ ๑๐ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสียโดยไม่กระทำการใด ๆ อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว การกระทำอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ข้อ ๑๑ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองต้องไม่ดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงบุคคลใด ๆ การดูหมิ่น เหยียดหยาม กดขี่ หรือข่มเหงประชาชนผู้ติดต่อราชการ เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ข้อ ๑๒ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองต้องรักษาความลับของทางราชการและต้องไม่เปิดเผยความลับแก่บุคคลใดซึ่งไม่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่จะล่วงรู้ความลับนั้น

การเปิดเผยความลับของทางราชการอันเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ข้อ ๑๓ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากการพิจารณาพิพากษาคดีของตุลาการศาลปกครองอื่น หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการก้าวก่ายการพิจารณาพิพากษาคดีของตุลาการศาลปกครองอื่น เป็นเหตุให้การพิจารณาพิพากษาคดีนั้นขาดความเป็นอิสระหรือเสียความยุติธรรม และต้องดูแลให้บุคคลในครอบครัวปฏิบัติเช่นเดียวกันด้วยการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ข้อ ๑๔ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองต้องไม่รับทรัพย์สินหรือประโยชน์ใด ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติหน้าที่ของตน จากคู่กรณีหรือบุคคลอื่น และต้องดูแลให้บุคคลในครอบครัวปฏิบัติเช่นเดียวกันด้วยการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ข้อ ๑๕ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองต้องยึดถือจริยธรรมและประเพณีอันดีงาม ทั้งต้องวางตนให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาของบุคคลทั่วไป

ข้อ ๑๖ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองต้องไม่กระทำการอันเป็นเหตุให้แตกความสามัคคีในหมู่ข้าราชการศาลปกครอง

ข้อ ๑๗ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองผู้ใดซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบ
ในงานของศาลปกครองให้เป็นไปโดยเรียบร้อยรู้ว่าข้าราชการตุลาการ
ศาลปกครองในศาลของตนกระทำผิดวินัยตามประกาศนี้ แต่ไม่ดำเนินการ
ให้มีการดำเนินการทางวินัยตามระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยวิธีการสอบสวน
และสิทธิของข้าราชการตุลาการศาลปกครองซึ่งถูกกล่าวหาว่ามีเหตุ
ให้ต้องพ้นจากตำแหน่งหรือกระทำผิดวินัย ให้ถือว่าข้าราชการตุลาการ
ศาลปกครองผู้นั้นกระทำผิดวินัย

ข้อ ๑๘ ให้ ก.ศป. มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการ
ปฏิบัติตามประกาศนี้

ข้อ ๑๙ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดรักษาการตามประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ปิยะ ปะตังทา

ประธานศาลปกครองสูงสุด

ประธานกรรมการตุลาการศาลปกครอง

ระเบียบ ก.บ.ศป.
ว่าด้วยเบี้ยประชุมในการประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
พ.ศ. ๒๕๖๔

ระเบียบ ก.บ.ศป.

ว่าด้วยระเบียบประชุมในการประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด
พ.ศ. ๒๕๖๔

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดระเบียบประชุมในการประชุมใหญ่ตุลาการ
ในศาลปกครองสูงสุด

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๑/๘ (๖/๑) แห่งพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไข
เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง
(ฉบับที่ ๑๓) พ.ศ. ๒๕๖๔ ก.บ.ศป. จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบ ก.บ.ศป. ว่าด้วยระเบียบประชุม
ในการประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด พ.ศ. ๒๕๖๔”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป^๑

^๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๘ ตอนที่ ๑๕ ก วันที่ ๒ มีนาคม
๒๕๖๔ (หน้า ๘๓-๘๔)

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ประธาน” หมายความว่า ประธานศาลปกครองสูงสุด

“การประชุม” หมายความว่า การประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด เพื่อวินิจฉัยปัญหาหรือคดีใดที่ประธานเห็นสมควรหรือที่มีกฎหมายหรือระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดให้วินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ หรือที่กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองกำหนดให้ดำเนินการโดยที่ประชุมใหญ่ แต่ไม่รวมถึงการประชุมใหญ่ที่มีกฎหมายกำหนดเรื่องเบี่ยงประชุมไว้เป็นการเฉพาะ

“องค์ประชุม” หมายความว่า ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งเข้าร่วมการประชุมในที่ประชุมใหญ่

“ผู้เข้าร่วมประชุม” หมายความว่า ข้าราชการตุลาการศาลปกครองซึ่งประธานมีคำสั่งให้เข้าประชุมเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของที่ประชุม

“เลขานุการ” หมายความว่า ข้าราชการตุลาการศาลปกครองซึ่งประธานกำหนดให้ทำหน้าที่เลขานุการในการประชุม

“ผู้ช่วยเลขานุการ” หมายความว่า ข้าราชการตุลาการศาลปกครองซึ่งประธานกำหนดให้ทำหน้าที่ผู้ช่วยเลขานุการในการประชุม

ข้อ ๔ ในการประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ให้ประธาน องค์ประชุม ผู้เข้าร่วมประชุม เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการได้รับเบี้ยประชุมเป็นรายครั้ง ตามบัญชีอัตราการจ่ายเบี้ยประชุมท้ายระเบียบนี้ ทั้งนี้ ประธานให้ได้รับเบี้ยประชุมไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน องค์ประชุมให้ได้รับเบี้ยประชุมไม่เกิน ๑๖,๐๐๐ บาทต่อเดือน ผู้เข้าร่วมประชุม เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการให้ได้รับเบี้ยประชุมไม่เกิน ๑๖,๐๐๐ บาทต่อเดือน หรือไม่เกิน ๑๒,๐๐๐ บาทต่อเดือน แล้วแต่กรณี

ข้อ ๕ เลขานุการมีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมไม่เกินหนึ่งคน และผู้ช่วยเลขานุการมีสิทธิได้รับเบี้ยประชุมไม่เกินสองคน หากองค์ประชุม หรือผู้เข้าร่วมประชุมผู้ใดเป็นเลขานุการหรือผู้ช่วยเลขานุการด้วยให้เบิก เบี้ยประชุมในอัตราที่จ่ายแก่ตำแหน่งองค์ประชุมหรือผู้เข้าร่วมประชุม ได้เพียงตำแหน่งเดียว

ข้อ ๖ วิธีการเบิกจ่าย ให้ปฏิบัติตามระเบียบ ก.บ.ศป. ว่าด้วยการเงิน

ข้อ ๗ ให้เลขาธิการสำนักงานศาลปกครองรักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔

ปิยะ ปะตังทา

ประธานศาลปกครองสูงสุด

ประธานกรรมการบริหารศาลปกครอง

บัญชีอัตราการจ่ายเบี้ยประชุม

เบี้ยประชุม รายครั้ง	ประธาน	องค์ประชุม	ผู้เข้าร่วมประชุม เลขานุการ และ ผู้ช่วยเลขานุการ ที่ได้รับเงินเดือน ชั้น ๓	ผู้เข้าร่วมประชุม เลขานุการ และ ผู้ช่วยเลขานุการ ที่ได้รับเงินเดือน ชั้น ๒ ลงมา
	๑๐,๐๐๐ บาท	๘,๐๐๐ บาท	๘,๐๐๐ บาท	๖,๐๐๐ บาท

ระเบียบ ก.บ.ศป.
ว่าด้วยเงินค่าธรรมเนียม เงินค่าปรับ และเงินกลาง
พ.ศ. ๒๕๖๒

ระเบียบ ก.บ.ศป.

ว่าด้วยเงินค่าธรรมเนียม เงินค่าปรับ และเงินกลาง

พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรมีระเบียบว่าด้วยเงินค่าธรรมเนียม เงินค่าปรับ และเงินกลาง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๑/๘ (๖) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๖๐ ก.บ.ศป. จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบ ก.บ.ศป. ว่าด้วยเงินค่าธรรมเนียม เงินค่าปรับ และเงินกลาง พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป^๑

^๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖ ตอนที่ ๗๖ ก วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๒ (หน้า ๒๙ - ๓๕)

ข้อ ๓ บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งอื่นใดในส่วนที่มีกำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลปกครองหรือตุลาการศาลปกครอง

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง

“เจ้าหน้าที่การเงิน” หมายความว่า ข้าราชการฝ่ายศาลปกครอง ซึ่งได้รับมอบหมายหรือแต่งตั้งตามระเบียบนี้ให้ปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี

“เงินค่าธรรมเนียม” หมายความว่า เงินค่าธรรมเนียมศาล ในการฟ้องคดีหรือการอุทธรณ์ หรือเงินค่าธรรมเนียมในการบังคับคดี ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล

“เงินค่าปรับ” หมายความว่า เงินค่าปรับที่ศาลสั่งลงโทษหรือสั่งปรับ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

“เงินกลาง” หมายความว่า เงินที่คู่กรณีหรือผู้ที่เกี่ยวข้องนำมาวางศาล เพื่อชำระให้แก่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง หรือนำมาวางศาลตามบทบัญญัติของกฎหมาย และให้หมายความรวมถึงเงินที่ได้จากการบังคับคดีเพื่อชำระให้แก่คู่กรณี ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล

“ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า ข้อความที่ได้สร้าง ส่ง รับ เก็บรักษา หรือประมวลผลด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิธีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อดิจิทัลอื่นใด

“ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า อักษร อักขระ ตัวเลข เสียงหรือสัญลักษณ์อื่นใด ที่สร้างขึ้นให้อยู่ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งนำมาใช้ ประกอบกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุตัวบุคคลผู้เป็นเจ้าของลายมือชื่อ

อิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น และเพื่อแสดงว่าบุคคลดังกล่าวยอมรับข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นั้น

ข้อ ๕ หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการรับเงินและการคืนเงิน ที่มีได้กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ให้ปฏิบัติตามระเบียบเกี่ยวกับการงบประมาณการเงิน และทรัพย์สิน รวมทั้งการพัสดุของสำนักงานศาลปกครองโดยอนุโลม

ข้อ ๖ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้ ก.บ.ศป. เป็นผู้วินิจฉัยคำวินิจฉัยนั้นให้เป็นที่ยุติ

ข้อ ๗ ให้เลขาธิการรักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจออกประกาศ คำสั่ง หรือหลักเกณฑ์เพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบนี้

หมวด ๑

การรับเงิน

ข้อ ๘ ให้สำนักบริหารการเงินและต้นทุนเป็นหน่วยงานรับเงิน ค่าธรรมเนียม เงินค่าปรับ หรือเงินกลาง ในคดีของศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองกลาง และให้สำนักงานศาลปกครองในภูมิภาค เป็นหน่วยงานรับเงินค่าธรรมเนียม เงินค่าปรับ หรือเงินกลาง ในคดีของศาลปกครองในภูมิภาค

เมื่อได้รับเงินตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้เจ้าหน้าที่การเงินออกใบรับเงินไว้เป็นหลักฐานสี่ฉบับ ประกอบด้วยต้นฉบับและสำเนาสามฉบับ โดยต้นฉบับมอบให้ผู้นำเงินมาชำระ สำเนาฉบับที่หนึ่งเก็บไว้ในสำนวนคดี สำเนาฉบับที่สอง

มอบให้เจ้าหน้าที่การเงินใช้เป็นหลักฐานในการบันทึกบัญชี และสำเนาฉบับที่สามติดไว้ในเล่มเพื่อการตรวจสอบ

ใบรับเงินค่าธรรมเนียม เงินค่าปรับ และเงินกลาง ให้เป็นไปตามแบบที่เลขาธิการกำหนด

ข้อ ๙ ใบรับเงินสำหรับการรับเงินค่าธรรมเนียม เงินค่าปรับ หรือเงินกลาง ทางระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ ให้เจ้าหน้าที่การเงินออกใบรับเงินในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามแบบที่เลขาธิการกำหนด และให้ถือเป็นใบรับเงินในราชการศาลปกครอง ทั้งนี้ ผู้รับเงินหรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าตรวจสอบและพิมพ์ใบรับเงินเพื่อเป็นหลักฐานได้

ใบรับเงินตามวรรคหนึ่งต้องมีปีงบประมาณกำกับและให้มีเลขที่เรียงกันไปในปีหนึ่ง ๆ เมื่อขึ้นปีงบประมาณใหม่ระบบจะกำหนดปีงบประมาณใหม่และเลขที่ใหม่ สำหรับลำดับที่ให้เรียงลำดับกันไปในวันหนึ่ง ๆ

ข้อ ๑๐ การรับชำระเงินค่าธรรมเนียม เงินค่าปรับ และเงินกลาง ให้รับชำระด้วยวิธีการตามที่กำหนดในข้อ ๓๔ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๓ ค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายอย่างอื่นในการเรียกเก็บเงินตามวิธีการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้ผู้มีหน้าที่ต้องชำระเงินดังกล่าวเป็นผู้รับภาระ

ข้อ ๑๑ ให้สำนักบริหารการเงินและต้นทุนหรือสำนักงานศาลปกครองในภูมิภาค แล้วแต่กรณีดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) เปิดบัญชีเงินฝากธนาคารโดยใช้ชื่อบัญชี “เงินค่าธรรมเนียมและเงินค่าปรับของสำนักงานศาล (ระบุชื่อ)” กับธนาคารซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจ

จำนวนสองบัญชี คือ บัญชีประเภทเผื่อเรียกหรือออมทรัพย์ และบัญชีประเภทกระแสรายวัน

(๒) เปิดบัญชีเงินฝากธนาคารโดยใช้ชื่อบัญชี “เงินกลางของ (ระบุชื่อ)” กับธนาคารซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจ จำนวนสองบัญชี คือ บัญชีประเภทเผื่อเรียกหรือออมทรัพย์ และบัญชีประเภทกระแสรายวัน

การดำเนินการตาม (๑) และ (๒) ให้ตกลงเงื่อนไขกับธนาคารว่า สำนักบริหารการเงินและต้นทุน หรือสำนักงานศาลปกครองในภูมิภาค แล้วแต่กรณี จะฝากเงินเข้าบัญชีประเภทเผื่อเรียกหรือออมทรัพย์ แต่จะถอนเงินผ่านบัญชีประเภทกระแสรายวัน

ข้อ ๑๒ ให้สำนักบริหารการเงินและต้นทุนหรือสำนักงานศาลปกครองในภูมิภาค แล้วแต่กรณี นำเงินค่าธรรมเนียมและเงินค่าปรับฝากเข้าบัญชีประเภทเผื่อเรียกหรือออมทรัพย์ตามข้อ ๑๑ วรรคหนึ่ง (๑) และเงินกลางฝากเข้าบัญชีประเภทเผื่อเรียกหรือออมทรัพย์ตามข้อ ๑๑ วรรคหนึ่ง (๒) ในวันที่ได้รับเงินนั้น หรืออย่างช้าภายในวันทำการถัดไป

ในกรณีที่มีการจ่ายเงินตามข้อ ๑๘ ให้นำเงินคงเหลือฝากเข้าบัญชีตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในวรรคหนึ่ง

หมวด ๒ การจ่ายเงิน

ข้อ ๑๓ ในกรณีที่ต้องดำเนินการจ่ายเงินค่าธรรมเนียมหรือเงินค่าปรับ ให้ศาลบันทึกไว้ในสำนวนคดีว่าจ่ายเงินให้แก่ผู้ใด เป็นจำนวนเท่าใด แล้วออกใบสั่งคืนเงินดังกล่าว โดยให้ตุลาการศาลปกครองหนึ่งคนลงลายมือชื่อไว้ในใบสั่งคืนจำนวนสามฉบับ แล้วให้ผู้รับเงินลงลายมือชื่อรับเงิน ทั้งสามฉบับ

เพื่อรวมไว้ในสำนวนคดีหนึ่งฉบับ เก็บไว้เป็นหลักฐานในการลงบัญชีหนึ่งฉบับ และเก็บไว้เป็นหลักฐานการจ่ายเงินอีกหนึ่งฉบับ

ใบส่งคืนเงินค่าธรรมเนียมและเงินค่าปรับ ให้เป็นไปตามแบบที่เลขาธิการกำหนด

ข้อ ๑๔ ในกรณีที่ต้องดำเนินการจ่ายเงินกลาง ให้เจ้าหน้าที่การเงินจัดทำหลักฐานการจ่ายเงินกลางจำนวนสามฉบับ แล้วให้ผู้รับเงินลงลายมือชื่อรับเงินทั้งสามฉบับ เพื่อรวมไว้ในสำนวนคดีหนึ่งฉบับ เก็บไว้เป็นหลักฐานในการลงบัญชีหนึ่งฉบับ และเก็บไว้เป็นหลักฐานการจ่ายเงินอีกหนึ่งฉบับ หลักฐานการจ่ายเงินกลาง ให้เป็นไปตามแบบที่เลขาธิการกำหนด

ข้อ ๑๕ การจ่ายเงินค่าธรรมเนียมหรือเงินค่าปรับตามข้อ ๑๓ ให้ส่งจ่ายจากบัญชีเงินฝากธนาคารประเภทกระแสรายวันตามข้อ ๑๑วรรคหนึ่ง (๑) โดยให้บุคคลดังต่อไปนี้ลงนามในเช็คร่วมกัน

(๑) การลงนามในเช็คในส่วนกลาง ให้ผู้อำนวยการสำนักงานศาลปกครองสูงสุด ผู้อำนวยการสำนักงานศาลปกครองกลาง หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย แล้วแต่กรณี ลงนามในเช็คร่วมกับผู้อำนวยการสำนักบริหารการเงินและต้นทุนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานศาลปกครองกำหนด

(๒) การลงนามในเช็คในส่วนภูมิภาค ให้ผู้อำนวยการสำนักงานศาลปกครองในภูมิภาคหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายลงนามในเช็คร่วมกับผู้อำนวยการกลุ่มที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเงินหรือเจ้าหน้าที่ผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานศาลปกครองในภูมิภาค

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิรับเงินประสงค์ให้นำเช็คตามวรรคหนึ่งเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารของผู้มีสิทธิรับเงิน และยินยอมให้หักเงินค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายอย่างอื่นที่ธนาคารเรียกเก็บจากเงินที่ได้รับสำนักบริหารการเงินและต้นทุน

หรือสำนักงานศาลปกครองในภูมิภาค แล้วแต่กรณี จะดำเนินการให้ตามความประสงค์ก็ได้

ข้อ ๑๖ การจ่ายคืนเงินกลางตามข้อ ๑๔ ให้ส่งจ่ายจากบัญชีเงินฝากธนาคารประเภทกระแสรายวันตามข้อ ๑๑ วรรคหนึ่ง (๒) โดยให้บุคคลดังต่อไปนี้ลงนามในเช็คร่วมกัน

(๑) การลงนามในเช็คในส่วนกลาง ให้ผู้อำนวยการสำนักบังคับคดีปกครอง หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายลงนามในเช็คร่วมกับผู้อำนวยการสำนักบริหารการเงิน และต้นทุนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานศาลปกครองกำหนด

(๒) การลงนามในเช็คในส่วนภูมิภาค ให้ผู้อำนวยการสำนักงานศาลปกครองในภูมิภาค หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายลงนามในเช็คร่วมกับผู้อำนวยการกลุ่มที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเงินหรือเจ้าหน้าที่ผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการสำนักงานศาลปกครองในภูมิภาค

ให้นำความในข้อ ๑๕ วรรคสอง มาใช้บังคับกับการจ่ายเงินกลางโดยอนุโลม

ข้อ ๑๗ การเขียนเช็คส่งจ่ายตามข้อ ๑๕ และข้อ ๑๖ ให้ปฏิบัติดังนี้

(๑) ให้ออกเช็คส่งจ่ายในนามของผู้มีสิทธิรับเงินหรือตามที่ศาลมีคำสั่ง โดยขีดฆ่าคำว่า “หรือตามคำสั่ง” หรือ “หรือผู้ถือ” ออก และขีดคร่อมด้วย

(๒) การเขียนหรือพิมพ์จำนวนเงินในเช็คที่เป็นตัวอักษร ให้เขียนหรือพิมพ์ให้ขีดคำว่า “บาท” และขีดเส้นหน้าจำนวน อย่าให้มีช่องว่างที่จะเขียนหรือพิมพ์จำนวนเงินเพิ่มเติมได้ และให้ขีดเส้นตรงหลังชื่อสกุล ชื่อบริษัทหรือห้างหุ้นส่วน จนขีดคำว่า “หรือตามคำสั่ง” หรือ “หรือผู้ถือ” แล้วแต่กรณี โดยมีให้มีการเขียนหรือพิมพ์ชื่อบุคคลอื่นเพิ่มเติมได้อีก

ในกรณีที่มีการระบุงบรายการในเช็คผิดพลาด ให้ยกเลิกเช็คโดยประทับ คำว่า “ยกเลิก” ด้วยตราวางสีแดงไว้ที่ด้านหน้าเช็คนั้น และให้คงเช็ค ที่ยกเลิกนั้นไว้กับต้นขั้วเพื่อการตรวจสอบ

ข้อ ๑๘ การจ่ายเงินค่าธรรมเนียม เงินค่าปรับ หรือเงินกลางที่ไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท จะจ่ายด้วยเงินสดก็ได้

การจ่ายเงินตามวรรคหนึ่ง ให้จ่ายจากเงินสดที่ได้รับในวันนั้น

หมวด ๓ เงินค้ำจ่าย

ข้อ ๑๙ ถ้าผู้มีสิทธิไม่มาขอรับเงินที่ค้ำจ่ายอยู่ในศาลหรือที่ เจ้าพนักงานบังคับคดีภายในระยะเวลาห้าปี ตามข้อ ๑๗๗ แห่งระเบียบของ ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ให้นำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน

ข้อ ๒๐ เมื่อได้มีการออกเช็คสั่งจ่ายเงินค่าธรรมเนียม เงินค่าปรับ และเงินกลางแล้ว ให้เจ้าหน้าที่การเงินดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าผู้มีสิทธิรับเงินไม่มาขอรับเช็คจนเกินระยะเวลาห้าปี ตามข้อ ๑๗๗ แห่งระเบียบของ ที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี ปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ให้ยกเลิกเช็ค และนำเงินนั้นส่งเป็นรายได้แผ่นดิน

(๒) ถ้าผู้มีสิทธิรับเงินได้มาขอรับเช็คนั้นเกินระยะเวลาหกเดือน นับแต่ วันออกเช็ค แต่ยังไม่เกินระยะเวลาห้าปี ให้ยกเลิกเช็คนั้น แล้วออกเช็คให้ใหม่

ข้อ ๒๑ เมื่อผู้มีสิทธิรับเงินได้รับเช็คเงินค่าธรรมเนียม เงินค่าปรับ และเงินกลางไปแล้ว แต่ธนาคารยังไม่มี การจ่ายเงินตามเช็คนั้นให้เจ้าหน้าที่การเงินดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) เช็คเงินค่าธรรมเนียมและเงินค่าปรับ หากเช็คนั้นเกินระยะเวลาหนึ่งปี นับแต่วันออกเช็ค ตามมาตรา ๑๐๐๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้นำเงินจำนวนดังกล่าวส่งเป็นรายได้แผ่นดิน

(๒) เช็คเงินกลาง หากเช็คนั้นเกินระยะเวลาหนึ่งปี นับแต่วันออกเช็ค ตามมาตรา ๑๐๐๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และเกินระยะเวลาห้าปี ตามข้อ ๑๗๗ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ให้นำเงินจำนวนดังกล่าวส่งเป็นรายได้แผ่นดิน

(๓) เช็คเงินค่าธรรมเนียม เงินค่าปรับ และเงินกลาง หากเช็คนั้นเกินระยะเวลาหกเดือน นับแต่วันออกเช็ค และเกินระยะเวลาห้าปี ตามข้อ ๑๗๗ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ถ้าธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๙๙๑ และผู้มีสิทธิรับเงินได้นำเช็คนั้นมาขอให้เปลี่ยนเช็คให้ใหม่ภายในระยะเวลาหนึ่งปี นับแต่วันออกเช็คให้เจ้าหน้าที่การเงินดำเนินการออกเช็คให้ใหม่

(๔) เช็คเงินค่าธรรมเนียม เงินค่าปรับ และเงินกลาง หากเช็คนั้นไม่ได้นำไปเรียกเก็บเงิน จนเกินระยะเวลาหนึ่งปี นับแต่วันออกเช็ค แต่ไม่เกินระยะเวลาห้าปี ตามข้อ ๑๗๗ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ถ้าผู้มีสิทธิรับเงินได้นำเช็คนั้นมาขอให้เปลี่ยนเช็คใหม่ ให้ดำเนินการยกเลิกเช็คนั้น แล้วออกเช็คให้ใหม่

ข้อ ๒๒ ภายใต้บังคับข้อ ๒๐ และข้อ ๒๑ เมื่อผู้มีสิทธิรับเงินได้รับเช็คเงินค่าธรรมเนียม เงินค่าปรับ และเงินกลางไปแล้ว และผู้มีสิทธิรับเงินได้ทำเช็คนั้นชำรุดหรือสูญหายไป หรือในกรณีธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ให้เจ้าหน้าที่การเงินดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) เช็คชำรุดและธนาคารได้ปฏิเสธการจ่ายเงิน ให้ผู้มีสิทธิรับเงินนำเช็คนั้นพร้อมหลักฐานที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินมาแสดง และให้เจ้าหน้าที่การเงินดำเนินการยกเลิกเช็คนั้น แล้วออกเช็คให้ใหม่

(๒) เช็คสูญหาย เมื่อผู้มีสิทธิรับเงินแสดงหลักฐานบันทึกประจำวันของเจ้าหน้าที่ตำรวจว่าเช็คสูญหาย ให้เจ้าหน้าที่การเงินดำเนินการแจ้งธนาคารระงับการจ่ายเงินตามเช็คนั้นโดยเร็ว เมื่อธนาคารแจ้งว่าได้ระงับการจ่ายเงินตามเช็คนั้นแล้ว ให้เจ้าหน้าที่การเงินดำเนินการยกเลิกเช็คนั้น แล้วออกเช็คให้ใหม่

(๓) เช็คที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินเพราะเหตุอื่น ให้ผู้มีสิทธิรับเงินนำเช็คนั้นพร้อมหลักฐานที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินมาแสดง และให้เจ้าหน้าที่การเงินดำเนินการแก้ไขตามที่จำเป็นหรือออกเช็คให้ใหม่ แล้วแต่กรณี

หมวด ๔ **การส่งเงินเป็นรายได้แผ่นดิน**

ข้อ ๒๓ เมื่อสิ้นปีงบประมาณหนึ่ง ๆ ให้สำนักบริหารการเงินและต้นทุน สำนักงานศาลปกครองสูงสุด สำนักงานศาลปกครองกลาง สำนักงานศาลปกครองในภูมิภาค และสำนักบังคับคดีปกครอง สำนวจเงินค่าธรรมเนียม เงินค่าปรับ

และเงินกลาง ค้างจ่าย ถ้าปรากฏว่ามีเงินค้างจ่าย ตามข้อ ๑๗๗ แห่งระเบียบ
ของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง
พ.ศ. ๒๕๔๓ หรือเช็คค้างจ่าย ให้ดำเนินการตรวจสอบเงินค่าธรรมเนียม
เงินค่าปรับ และเงินกลาง ค้างจ่ายนั้นกับสำนวนความ เมื่อถูกต้องตรงกัน
ให้จัดทำรายงานเจ้าหน้าที่เสนอศาลเพื่อสั่งให้นำส่ง เป็นรายได้แผ่นดิน

ดอกเบี้ยที่เกิดจากการนำเงินค่าธรรมเนียม เงินค่าปรับ และเงินกลาง
ฝากธนาคารตามข้อ ๑๒ ให้สำนักบริหารการเงินและต้นทุน สำนักงาน
ศาลปกครองสูงสุด สำนักงานศาลปกครองกลาง สำนักงานศาลปกครอง
ในภูมิภาค และสำนักบังคับคดีปกครอง ถอนจากบัญชีธนาคารเมื่อสิ้นปี
งบประมาณ แล้วนำส่งเป็นรายได้แผ่นดินภายในเดือนตุลาคมของทุกปี

ข้อ ๒๔ ให้สำนักบริหารการเงินและต้นทุนและสำนักงานศาลปกครอง
ในภูมิภาคกันเงินค่าธรรมเนียมและเงินค่าปรับไว้ในบัญชีธนาคารเพื่อการถนอม
จนกว่าคดีจะถึงที่สุด และเมื่อสิ้นปีงบประมาณให้สำนักบริหารการเงินและต้นทุน
หรือสำนักงานศาลปกครองในภูมิภาค แล้วแต่กรณี ถอนเงินค่าธรรมเนียม
และเงินค่าปรับเฉพาะคดีที่ถึงที่สุดแล้วและศาลมิได้สั่งคืน พร้อมทั้งดอกเบี้ย
จากบัญชีธนาคารเพื่อนำส่งเป็นรายได้แผ่นดินภายในเดือนตุลาคมของทุกปี

ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

ปิยะ ปะตังทา

ประธานศาลปกครองสูงสุด

ประธานกรรมการบริหารศาลปกครอง

ประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด
เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราค่าใช้จ่ายในการแจ้งข้อความ
การส่งเอกสาร การคัดสำเนาและการรับรองเอกสารในคดีปกครอง
(ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๔)

ประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด
เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราค่าใช้จ่ายในการแจ้งข้อความ
การส่งเอกสาร การคัดสำเนาและการรับรองเอกสารในคดีปกครอง*

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๒๔ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่
ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓
ประธานศาลปกครองสูงสุดออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และอัตรา
ค่าใช้จ่ายในการแจ้งข้อความ การส่งเอกสาร การคัดสำเนาและการรับรอง
เอกสารในคดีปกครองไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในกรณีที่คู่กรณีหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องยื่นคำขอต่อศาล
เพื่อขอให้ศาลหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลแจ้งข้อความหรือส่งเอกสาร
โดยวิธีอื่นที่มีค่าใช้จ่ายไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ให้ศาลพิจารณาอนุญาต
ตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ โดยให้เสียค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดไว้ในประกาศนี้

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๘ ตอนที่ ๕๔ ก วันที่ ๑๑
กรกฎาคม ๒๕๔๔ (หน้า ๑๓-๑๖)

เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ผู้ยื่นคำขอชำระค่าใช้จ่ายตามจำนวนและภายในระยะเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลกำหนด

ข้อ ๒ การแจ้งข้อความหรือส่งเอกสารของศาลปกครองสูงสุดหรือศาลปกครองกลาง โดยวิธีให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลหรือบุคคลอื่นนำไปส่ง ให้เสียค่าใช้จ่ายตามอัตราดังนี้

(๑) เขตท้องที่กรุงเทพมหานคร

(ก) อัตรา ๑๐๐ บาท

๑. เขตบางรัก

๒. เขตสาทร

(ข) อัตรา ๑๕๐ บาท

๑. เขตคลองเตย

๒. เขตคลองสาน

๓. เขตจอมทอง

๔. เขตธนบุรี

๕. เขตบางกอกน้อย

๖. เขตบางกอกใหญ่

๗. เขตบางคอแหลม

๘. เขตปทุมวัน

๙. เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย

๑๐. เขตพระนคร

๑๑. เขตภาษีเจริญ

๑๒. เขตยานนาวา

๑๓. เขตราชเทวี

๑๔. เขตราชบุรีบูรณะ

๑๕. เขตวัฒนา

๑๖. เขตสัมพันธวงศ์

(ค) อัตรา ๒๕๐ บาท

๑. เขตจตุจักร

๒. เขตดินแดง

๓. เขตดุสิต

๔. เขตตลิ่งชัน

๕. เขตทุ่งครุ

๖. เขตบางกะปิ

๗. เขตบางแค

๘. เขตบางซื่อ

๙. เขตบางเขน

๑๐. เขตบางพลัด

๑๑. เขตพญาไท	๑๒. เขตพระโขนง
๑๓. เขตลาดพร้าว	๑๔. เขตวังทองหลาง
๑๕. เขตสวนหลวง	๑๖. เขตห้วยขวาง
- (ง) อัตรา ๓๐๐ บาท
๑. เขตคันนายาว	๒. เขตคลองสามวา
๓. เขตดอนเมือง	๔. เขตทวีวัฒนา
๕. เขตบางขุนเทียน	๖. เขตบางเขน
๗. เขตบางบอน	๘. เขตบึงกุ่ม
๙. เขตประเวศ	๑๐. เขตมีนบุรี
๑๑. เขตลาดกระบัง	๑๒. เขตสะพานสูง
๑๓. เขตสายไหม	๑๔. เขตหนองแขม
๑๕. เขตหนองจอก	๑๖. เขตหลักสี่

(๒) จังหวัดใกล้เคียงกรุงเทพมหานคร

(ก) จังหวัดสมุทรปราการ	อัตรา ๓๐๐ บาท
(ข) จังหวัดนนทบุรี	อัตรา ๓๘๐ บาท
(ค) จังหวัดปทุมธานี	อัตรา ๔๐๐ บาท
(ง) จังหวัดนครปฐม	อัตรา ๔๕๐ บาท
(จ) จังหวัดสมุทรสาคร	อัตรา ๔๕๐ บาท
(ฉ) จังหวัดสมุทรสงคราม	อัตรา ๕๐๐ บาท
(ช) จังหวัดราชบุรี	อัตรา ๕๕๐ บาท

(๓) จังหวัดอื่นนอกจาก (๒) ที่มีระยะทางจากกรุงเทพมหานครไม่เกินสามร้อยกิโลเมตรอัตรา ๘๐๐ บาท

(๔) จังหวัดอื่นที่มีระยะทางจากกรุงเทพมหานครเกินสามร้อยกิโลเมตร ให้เสียค่าใช้จ่ายในอัตราที่ศาลกำหนดเป็นกรณี ๆ ไป ในอัตรา

กิโลเมตรละ ๓ บาท โดยประมาณ โดยคิดตามระยะทางจากกรุงเทพมหานคร ถึงจังหวัดนั้นเป็นเกณฑ์

ค่าใช้จ่ายตามข้อนี้ให้คิดตามจำนวนเอกสารเป็นรายฉบับ ในกรณีที่มีเอกสารหลายฉบับ ถ้าผู้รับแจ้งข้อความหรือเอกสารอยู่ในสถานที่เดียวกัน ใกล้เคียงกัน หรือในเส้นทางเดียวกัน ศาลอาจลดหรืองดค่าใช้จ่ายสำหรับ เอกสารตั้งแต่ฉบับที่สองเป็นต้นไปได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๓ การแจ้งข้อความหรือส่งเอกสารของศาลปกครองในภูมิภาค ต่าง ๆ โดยวิธีให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลหรือบุคคลอื่นนำไปส่ง ให้เสียค่าใช้จ่ายในอัตราที่ศาลกำหนด ในอัตรากิโลเมตรละ ๓ บาท โดยประมาณ โดยคิดระยะทางจากที่ตั้งศาลถึงสถานที่นั้นเป็นเกณฑ์ แต่อัตราขั้นต่ำต้องไม่น้อยกว่า ๑๐๐ บาท และให้นำความในวรรคสอง มาบังคับใช้โดยอนุโลม

ข้อ ๔ การแจ้งข้อความหรือส่งเอกสารทางไปรษณีย์ด่วนพิเศษ ให้เสียค่าใช้จ่ายในอัตราที่การสื่อสารแห่งประเทศไทยประกาศกำหนด

ข้อ ๕ การคัดสำเนาเอกสาร ให้เสียค่าใช้จ่ายดังนี้

(๑) กระดาษขนาด เอ ๔ อัตราหน้าละ ๓ บาท เอกสารส่วนที่เกิน ห้าหน้า ให้เสียค่าใช้จ่ายในอัตราหน้าละ ๒ บาท

(๒) กระดาษขนาด เอ ๓ อัตราหน้าละ ๔ บาท

ข้อ ๖ การรับรองสำเนาเอกสาร ให้เสียค่าใช้จ่ายในอัตรา ๒๐ บาท ต่อสำเนาเอกสารหนึ่งฉบับ

ข้อ ๗ ค่าใช้จ่ายในการแจ้งข้อความ การส่งเอกสาร หรือการคัดสำเนาเอกสารโดยวิธีอื่นหรือในกรณีอื่นซึ่งมิได้กำหนดไว้ในข้อ ๒ ถึงข้อ ๕ ให้ศาลเป็นผู้กำหนดเป็นกรณี ๆ ไป ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสภาพของการดำเนินการโดยเทียบเคียงกับอัตราที่กำหนดไว้แล้ว

ข้อ ๘ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๔

อัครราชทูต จุฬารัตน

ประธานศาลปกครองสูงสุด

ประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด
เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจดู
การคัดสำเนา และการรับรองสำเนาเอกสารในสำนวนคดี
(ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๔)

ประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด
เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจดู
การคัดสำเนา และการรับรองสำเนาเอกสารในสำนวนคดี*

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๒๐ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่
ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓
ประธานศาลปกครองสูงสุดออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ
และเงื่อนไขในการตรวจดู การคัดสำเนา และการรับรองสำเนาเอกสาร
ในสำนวนคดีของศาลปกครองสูงสุดไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ คู่กรณี พยานเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการให้ถ้อยคำ
ของตน หรือบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้เสียซึ่งประสงค์จะขอตรวจดู
ขอคัดสำเนา หรือขอสำเนาอันรับรองถูกต้องของเอกสารในสำนวนคดี
ของศาลปกครองสูงสุดตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อ ๑๗ หรือข้อ ๑๘
แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วย
วิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ให้ยื่นคำขอเป็นหนังสือต่อศาล

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๘ ตอนที่ ๕๔ ก วันที่ ๑๑
กรกฎาคม ๒๕๔๔ (หน้า ๑๑-๑๒)

โดยจะยื่นด้วยตนเองหรือมอบฉันทะให้ผู้อื่นยื่นคำขอแทน หรือจะกระทำโดยวิธีส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนก็ได้ เว้นแต่ในระหว่างการไต่สวนการนั่งพิจารณาคดี หรือการไปตรวจดูสถานที่ บุคคล หรือสิ่งอื่นใดของศาล คู่กรณี พยาน หรือบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้เสียอาจทำคำขอด้วยวาจาต่อศาล ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ศาลบันทึกไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณา

ข้อ ๒ คำขอที่ยื่นตามข้อ ๑ ให้ตุลาการเจ้าของสำนวนพิจารณา และมีคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาต

ในกรณีที่ตุลาการเจ้าของสำนวนในคดีที่มีคำขอไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลปกครองสูงสุดเสนอคำขอต่อตุลาการหัวหน้าคณะขององค์คณะดังกล่าวเพื่อมอบหมายให้ตุลาการศาลปกครองในองค์คณะคนหนึ่งพิจารณาและมีคำสั่ง ในกรณีที่ตุลาการหัวหน้าคณะไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดมอบหมายให้ตุลาการศาลปกครองคนหนึ่งพิจารณาและมีคำสั่ง

ในกรณีคดีที่ยื่นคำฟ้องตามมาตรา ๑๑ (๑) (๒) และ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ต่อศาลปกครองสูงสุด และศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งเสร็จเด็ดขาดไปจากศาลปกครองสูงสุดแล้ว ให้ยื่นคำขอต่อศาลปกครองสูงสุด และให้ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุดขององค์คณะที่คดีดังกล่าวเคยอยู่ในความรับผิดชอบมอบหมายให้ตุลาการศาลปกครองสูงสุดในองค์คณะคนหนึ่งพิจารณาและมีคำสั่ง^๑

^๑ ความในข้อ ๒ วรรคสาม แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑ ของประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจดู การคัดสำเนา และการรับรองสำเนาเอกสารในสำนวนคดี (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔

ในกรณีคดีอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งต่อศาลปกครองสูงสุด และศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ทำให้คดีเสร็จเด็ดขาดไปจากศาลปกครองสูงสุดแล้ว ให้ยื่นคำขอต่อศาลปกครองชั้นต้นที่พิจารณาคดีนั้น และให้ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองชั้นต้นขององค์คณะที่คดีดังกล่าว เคยอยู่ในความรับผิดชอบมอบหมายให้ตุลาการศาลปกครองชั้นต้น ในองค์คณะคนหนึ่งพิจารณาและมีคำสั่ง^๒

ข้อ ๓ ในการพิจารณาคำขอตามข้อ ๒ ให้ตุลาการศาลปกครองพิจารณาตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๗ ข้อ ๑๘ และข้อ ๑๙ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณา คดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓

ข้อ ๔ ในกรณีที่ตุลาการศาลปกครองมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอ ให้ผู้ขอหรือบุคคลซึ่งได้รับมอบอำนาจจากผู้ขอเป็นผู้ตรวจดู คัดสำเนา หรือคัดสำเนาอันรับรองถูกต้องของเอกสารในสำนวนคดี โดยศาล จะกำหนดเงื่อนไขหรือวิธีการในการตรวจดูหรือคัดสำเนาเอกสารก็ได้ และการตรวจดูหรือคัดสำเนาเอกสารให้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแล ของพนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลปกครอง^๓

^๒ ความในข้อ ๒ วรรคสี่ เพิ่มโดยข้อ ๑ ของประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจดู การคัดสำเนา และการรับรอง สำเนาเอกสารในสำนวนคดี (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔

^๓ ความในข้อ ๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดย ข้อ ๒ ของประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจดู การคัดสำเนา และการรับรอง สำเนาเอกสารในสำนวนคดี (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔

ข้อ ๕ การรับรองสำเนาเอกสารในสำนวนคดี ให้พนักงานคดีปกครองหรือข้าราชการฝ่ายศาลปกครองซึ่งได้รับมอบหมายจากตุลาการศาลปกครองผู้มีอำนาจพิจารณาและมีคำสั่งตามข้อ ๒ เป็นผู้รับรอง

ข้อ ๖ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๔
อัครราชทูต จุฬารัตน
ประธานศาลปกครองสูงสุด

ประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด
เรื่อง การตรวจคำอุทธรณ์ที่มีข้อเท็จจริง
หรือข้อกฎหมายที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย
(ประกาศ ณ วันที่ ๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙)

ประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด
เรื่อง การตรวจคำอุทธรณ์ที่มีข้อเท็จจริง
หรือข้อกฎหมายที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย

โดยที่มาตรา ๗๓ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติว่า ในกรณีที่ศาลปกครองสูงสุด เห็นว่าคำอุทธรณ์ใดมีข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลปกครองสูงสุดจะสั่งไม่รับอุทธรณ์นั้นไว้พิจารณาก็ได้ จึงสมควรกำหนดให้มีการดำเนินการตรวจคำอุทธรณ์ว่ามีข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยหรือไม่ และแนะนำแนวทางการพิจารณาลักษณะของคำอุทธรณ์ที่มีข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย เพื่อพิจารณาสั่งไม่รับอุทธรณ์ไว้พิจารณาต่อไป

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ ของระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ประธานศาลปกครองสูงสุดออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามข้อ ๑๐๘ วรรคสอง ของระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ หมายถึง ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ไม่หนักแน่นหรือเพียงพอในการสนับสนุนข้อกล่าวอ้างตามคำอุทธรณ์อันอาจทำให้ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยคดีแตกต่างไปจากศาลปกครองชั้นต้นได้ ให้หมายความรวมถึงกรณีดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) เป็นอุทธรณ์ที่คัดค้านเนื้อหาของคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นว่าไม่ถูกต้อง แต่ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างในคำอุทธรณ์ไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นใด ๆ หรือประเด็นที่ศาลจำเป็นต้องใช้ในการวินิจฉัยคดีหรือเป็นข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่ไม่มีผลเปลี่ยนแปลงการรับฟังข้อเท็จจริงหรือการวินิจฉัยข้อกฎหมายของศาลปกครองชั้นต้นหรือเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้อุทธรณ์ได้เคยยอมรับไว้แล้วในชั้นการพิจารณาของศาลปกครองชั้นต้น

(๒) เป็นอุทธรณ์ที่คัดค้านเนื้อหาของคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นว่าวินิจฉัยไม่ครบถ้วนตามประเด็นที่คู่กรณียกขึ้นกล่าวอ้าง แต่ข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างในคำอุทธรณ์ในส่วนที่คัดค้านนั้นไม่เกี่ยวกับประเด็นที่ศาลจำเป็นต้องใช้ในการวินิจฉัยคดี

(๓) เป็นอุทธรณ์เกี่ยวกับข้อบกพร่องในการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลปกครองชั้นต้น แต่ข้อบกพร่องนั้นไม่กระทบต่อความสมบูรณ์ของกระบวนการพิจารณาในส่วนที่เป็นสาระสำคัญหรือไม่เป็นเหตุให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นไม่ยุติธรรม

(๔) เป็นอุทธรณ์โต้แย้งคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นซึ่งคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นมีได้ขัดกับแนวบรรทัดฐานอันเป็นที่ประจักษ์ของคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองสูงสุดและข้อกฎหมาย

ที่ยกขึ้นอ้างในคำอุทธรณ์มิได้อ้างหลักกฎหมายที่อาจเปลี่ยนแนวคำพิพากษา
หรือคำสั่งเดิม

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๙
เป็นต้นไป^๑

ประกาศ ณ วันที่ ๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙
ปิยะ ปะดังทา
ประธานศาลปกครองสูงสุด

^๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๓ ตอนที่ ๘๒ ก วันที่ ๒๑ กันยายน
๒๕๕๙ (หน้า ๒๗-๒๘)

ประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด
เรื่อง การพิจารณาคำขอให้มีการปฏิบัติตามคำพิพากษา
ของศาลปกครองชั้นต้นโดยไม่ต้องรอนกว่าคดีจะถึงที่สุด
(ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐)

ประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด
เรื่อง การพิจารณาคำขอให้มีการปฏิบัติตามคำพิพากษา
ของศาลปกครองชั้นต้นโดยไม่ต้องรอจนกว่าคดีจะถึงที่สุด

โดยที่มาตรา ๗๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๘) พ.ศ. ๒๕๕๙ และระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการกำหนดคดี หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอบังคับคดีตามคำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้น พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้คู่กรณีฝ่ายชนะคดีในคดีที่กำหนดโดยระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด อาจยื่นคำขอให้มีการปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นได้โดยไม่ต้องรอจนกว่าคดีจะถึงที่สุด และให้ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาคำขอและมีคำสั่งตามที่เห็นสมควร

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๖ ของระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการกำหนดคดี หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอบังคับคดีตามคำพิพากษาศาลปกครองชั้นต้น พ.ศ. ๒๕๖๐ ประธานศาลปกครองสูงสุดจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ในการพิจารณาคำขอให้มีการปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นโดยไม่ต้องรอจนกว่าคดีจะถึงที่สุด ให้ศาลปกครองสูงสุดคำนึงถึงเหตุดังต่อไปนี้ประกอบด้วย

(๑) ปัญหาอุปสรรคที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงที่ยากแก่การเยียวยาแก้ไขในภายหลังหากให้มีการบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นไปก่อนที่คดีจะถึงที่สุด

(๒) ปัญหาอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นแก่การบริหารงานของรัฐหรือแก่บริการสาธารณะ

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐ เป็นต้นไป^๑

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๐

ปิยะ ปะตังทา

ประธานศาลปกครองสูงสุด

^๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๖ ก วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๐ (หน้า ๒๕)

ประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด
เรื่อง การชำระค่าธรรมเนียมศาล พ.ศ. ๒๕๖๐
(ประกาศ ณ วันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๐)

ประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด
เรื่อง การชำระค่าธรรมเนียมศาล
พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๔ และข้อ ๓๔ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ ประธานศาลปกครองสูงสุดจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศประธานศาลปกครองสูงสุด เรื่อง การชำระค่าธรรมเนียมศาล พ.ศ. ๒๕๖๐”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป^๑

^๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๗๓ ก วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๐ (หน้า ๓-๔)

ข้อ ๓ การชำระค่าธรรมเนียมศาลอาจชำระได้โดยวิธีการดังต่อไปนี้

(๑) เงินสด

(๒) เช็คซึ่งธนาคารรับรอง หรือเช็คซึ่งส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจเป็นผู้สั่งจ่าย

(๓) บัตรเครดิต บัตรเดบิต หรือบัตรอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

(๔) หักบัญชีธนาคาร หรือชำระผ่านธนาคาร สถาบันการเงิน นิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจการบริการรับชำระหนี้แทนหรือด้วยเครื่องฝากถอนเงินสดอัตโนมัติ (ATM)

(๕) ทางอินเทอร์เน็ต

การชำระค่าธรรมเนียมศาลตามวรรคหนึ่งจะต้องเป็นกรณีที่ชำระภายในระยะเวลาที่กฎหมายหรือศาลกำหนดไว้ และหากมีค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายอื่นในการเรียกเก็บเงินตามวิธีการดังกล่าว ให้ผู้มีหน้าที่ต้องชำระค่าธรรมเนียมศาลเป็นผู้รับภาระ

ข้อ ๔ การชำระค่าธรรมเนียมศาลโดยบัตรเครดิต บัตรเดบิต หรือบัตรอื่นใดในลักษณะเดียวกัน ให้อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นบัตรเครดิต บัตรเดบิตหรือบัตรอื่นใดในลักษณะเดียวกันที่ออกโดยธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่นใดซึ่งได้ทำความตกลงกับสำนักงานศาลปกครอง

(๒) กรณีบัตรที่ใช้ชำระมิใช่เป็นบัตรของผู้มีหน้าที่ต้องชำระค่าธรรมเนียมศาลหรือเป็นการชำระแทนในนามของผู้มีหน้าที่ต้องชำระค่าธรรมเนียมศาล สามารถดำเนินการได้โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลออกไปรับเงินในนามของผู้มีหน้าที่ต้องชำระค่าธรรมเนียมดังกล่าว

ข้อ ๕ การชำระค่าธรรมเนียมศาลโดยการหักบัญชีธนาคาร หรือสถาบันการเงินต้องได้รับอนุญาตจากศาลและผู้มีหน้าที่ต้องชำระค่าธรรมเนียมศาลได้แสดงเจตนาเป็นหนังสือยินยอมให้ธนาคาร หรือสถาบันการเงินหักเงินจากบัญชีของตนเพื่อชำระค่าธรรมเนียมศาล ซึ่งธนาคารหรือสถาบันการเงินดังกล่าวได้อนุมัติและแจ้งผลให้ศาลทราบแล้ว โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลออกไปรับเงินให้

ข้อ ๖ การชำระค่าธรรมเนียมศาลโดยผ่านธนาคาร สถาบันการเงิน หรือนิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจบริการรับชำระหนี้แทนได้ ให้อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ธนาคารหรือสถาบันการเงินหรือนิติบุคคลนั้นได้ทำความตกลงกับสำนักงานศาลปกครองแล้ว

(๒) พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลต้องออกใบแจ้งการชำระค่าธรรมเนียมศาล เพื่อให้ผู้มีหน้าที่ต้องชำระค่าธรรมเนียมศาลใช้เป็นหลักฐานในการชำระ

(๓) ผู้มีหน้าที่ต้องชำระค่าธรรมเนียมศาลต้องนำหลักฐานการชำระเงินมาแสดงต่อศาลเพื่อออกไปรับเงิน

สำหรับการชำระค่าธรรมเนียมศาลผ่านเครื่องฝากถอนเงินสดอัตโนมัติ (ATM) ผู้มีหน้าที่ต้องชำระค่าธรรมเนียมศาลต้องนำหลักฐานการชำระผ่านเครื่องดังกล่าวมาแสดงต่อศาลเพื่อออกไปรับเงิน

ข้อ ๗ การชำระค่าธรรมเนียมศาลโดยทางอินเทอร์เน็ต ให้อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) การชำระค่าธรรมเนียมศาลโดยทางอินเทอร์เน็ตจะต้องเป็นการชำระผ่านทางเว็บไซต์ของธนาคารหรือสถาบันการเงินที่สำนักงานศาลปกครองกำหนดไว้

(๒) การชำระค่าธรรมเนียมศาลโดยทางอินเทอร์เน็ตด้วยบัตรเครดิตธนาคารหรือสถาบันการเงินเจ้าของบัตรได้ทำความตกลงกับสำนักงานศาลปกครองแล้ว

(๓) ผู้มีหน้าที่ต้องชำระค่าธรรมเนียมศาลต้องนำหลักฐานการชำระค่าธรรมเนียมศาลมาแสดงต่อศาลเพื่อออกใบรับเงิน

ข้อ ๘ ให้เลขาธิการสำนักงานศาลปกครองรักษาการตามประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

ปิยะ ปะตังทา

ประธานศาลปกครองสูงสุด

ประกาศอธิบดีศาลปกครองกลาง
เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจดู
การตัดสำเนา และการรับรองสำเนาเอกสารในสำนวนคดี
(ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๔)

ประกาศอธิบดีศาลปกครองกลาง
เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตรวจดู
การคัดสำเนา และการรับรองสำเนาเอกสารในสำนวนคดี*

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๒๐ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่
ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓
อธิบดีศาลปกครองกลางออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ
และเงื่อนไขในการตรวจดู การคัดสำเนา และการรับรองสำเนาเอกสาร
ในสำนวนคดีของศาลปกครองกลางไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ คู่กรณี พยานเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการให้ถ้อยคำ
ของตน หรือบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้เสียซึ่งประสงค์จะขอตรวจดู
ขอคัดสำเนา หรือขอสำเนาอันรับรองถูกต้องของเอกสารในสำนวนคดี
ของศาลปกครองกลางตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อ ๑๗ หรือข้อ ๑๘
แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วย

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๘ ตอนที่ ๕๔ ก วันที่ ๑๑
กรกฎาคม ๒๕๔๔ (หน้า ๑๗-๑๘)

วิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ให้ยื่นคำขอเป็นหนังสือต่อศาล โดยจะยื่นด้วยตนเองหรือมอบฉันทะให้ผู้อื่นยื่นคำขอแทน หรือจะกระทำโดยวิธีส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนก็ได้ เว้นแต่ในระหว่างการไต่สวน การนั่งพิจารณาคดี หรือการไปตรวจดูสถานที่ บุคคล หรือสิ่งอื่นใด ของศาล คู่กรณี พยานหรือบุคคลภายนอกผู้มีส่วนได้เสียอาจทำคำขอ ด้วยวาจาต่อศาล ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ศาลบันทึกไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณา

ข้อ ๒ คำขอที่ยื่นตามข้อ ๑ ให้ตุลาการเจ้าของสำนวนพิจารณา และมีคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาต

ในกรณีที่ตุลาการเจ้าของสำนวนในคดีที่มีคำขอไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลปกครองกลางเสนอคำขอต่อตุลาการหัวหน้าคณะขององค์คณะดังกล่าวเพื่อมอบหมายให้ตุลาการศาลปกครองในองค์คณะคนหนึ่งพิจารณาและมีคำสั่ง ในกรณีที่ตุลาการหัวหน้าคณะไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้อธิบดีศาลปกครองกลางมอบหมายให้ตุลาการศาลปกครองชั้นต้นคนหนึ่งพิจารณาและมีคำสั่ง

ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือมีคำสั่งที่ทำให้คดีเสร็จเด็ดขาดไปจากศาลแล้ว ให้ตุลาการหัวหน้าคณะขององค์คณะที่คดีดังกล่าวเคยอยู่ในความรับผิดชอบมอบหมายให้ตุลาการศาลปกครองในองค์คณะคนหนึ่งพิจารณาและมีคำสั่ง ในกรณีที่ไม่มีองค์คณะดังกล่าวในศาลปกครองกลาง ให้ถือว่าคดีดังกล่าวเคยอยู่ในความรับผิดชอบขององค์คณะลำดับสุดท้ายในศาลปกครองกลาง

ข้อ ๓ ในการพิจารณาคำขอตามข้อ ๒ ให้ตุลาการศาลปกครอง พิจารณาตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อ ๑๗ ข้อ ๑๘ และข้อ ๑๙ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓

ข้อ ๔ ในกรณีที่ตุลาการศาลปกครองมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอให้ผู้ขอหรือบุคคลซึ่งได้รับมอบอำนาจจากผู้ขอเป็นผู้ตรวจดู คัดสำเนา หรือคัดสำเนาอันรับรองถูกต้องของเอกสารในสำนวนคดีโดยศาล จะกำหนดเงื่อนไขหรือวิธีการในการตรวจดูหรือคัดสำเนาเอกสารก็ได้ และการตรวจดูหรือคัดสำเนาเอกสารให้อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลปกครองกลาง

ข้อ ๕ การรับรองสำเนาเอกสารในสำนวนคดี ให้พนักงาน คดีปกครองหรือข้าราชการฝ่ายศาลปกครองซึ่งได้รับมอบหมายจากตุลาการ ศาลปกครองผู้มีอำนาจพิจารณาและมีคำสั่งตามข้อ ๒ เป็นผู้รับรอง

ข้อ ๖ ให้อธิบดีศาลปกครองกลางมีอำนาจตีความและวินิจฉัย ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๔

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์

อธิบดีศาลปกครองกลาง

คำแนะนำของประธานศาลปกครองสูงสุด
ว่าด้วยการจำแนกลักษณะสำนวนคดี
(ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๙)

คำแนะนำของประธานศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการจำแนกลักษณะสำนวนคดี

โดยที่เห็นว่ามีความจำเป็นในการบริหารจัดการคดีเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของศาลปกครองอันได้แก่การพิจารณาพิพากษาคดีปกครองให้เป็นไปโดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งจะ
เป็นประโยชน์ทั้งแก่การบริหารราชการแผ่นดินและเป็นประโยชน์ต่อเอกชน
ในฐานะคู่กรณีให้ได้รับการคุ้มครองการใช้สิทธิและเสรีภาพโดยสมบูรณ์
และได้รับการแก้ไขเยียวยาความเดือดร้อนหรือเสียหายภายในระยะเวลา
อันรวดเร็วยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบข้อ ๖ (๕)
และ (๖) ของระเบียบ ก.ศ.ป. ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ประธานศาลปกครองสูงสุด
และอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น และการบริหารงานศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๔
ประธานศาลปกครองสูงสุดจึงออกคำแนะนำว่าด้วยการจำแนกลักษณะ
สำนวนคดี ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้คำแนะนำนี้

“**สำนวนคดีทั่วไป**” หมายความว่า สำนวนคดีที่ผู้จ่ายสำนวนคดี
มิได้กำหนดไว้ว่ามีลักษณะเป็นสำนวนคดีเร่งด่วน หรือสำนวนคดีสำคัญ

“**สำนวนคดีเร่งด่วน**” หมายความว่า สำนวนคดีที่มีความจำเป็น
หรือเหมาะสมที่จะพิจารณาและพิพากษาคดีให้เป็นไปโดยรวดเร็ว
เป็นพิเศษ อันได้แก่

- (๑) คำสั่งคำขอวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษา
- (๒) คดีที่มีคำขอเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษา^๑
- (๓) คำสั่งที่ไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา ยกอุทธรณ์ หรือไม่รับอุทธรณ์
- (๔) คำสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความโดยไม่มีการวินิจฉัยชี้ขาด
ในเนื้อหาแห่งคดี
- (๕) คดีที่วินิจฉัยเฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย
- (๖) คดีที่มีประเด็นข้อกฎหมายที่ไม่ยุ่งยากและมีแนวคำพิพากษา
ศาลปกครองสูงสุดวางบรรทัดฐานไว้แน่นอนแล้ว
- (๗) คดีละเมิดอำนาจศาลตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒
- (๘) คดีที่มีการร้องขอให้เร่งรัดการพิจารณาพิพากษาและประธาน
ศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้น แล้วแต่กรณี เห็นสมควร
ให้เร่งรัด
- (๙) คดีที่คู่กรณีมีเหตุจำเป็นต้องได้รับการเยียวยาโดยรวดเร็ว เช่น
คู่กรณีใกล้เกษียณอายุราชการ
- (๑๐) คดีที่มีคำขอให้พิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งชี้ขาดคดีใหม่
ตามมาตรา ๗๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณา
คดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒
- (๑๑) คดีที่มีระยะเวลาเร่งรัดอยู่โดยเนื้อหาแห่งคดี
- (๑๒) คดีซึ่งข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อุทธรณ์ไม่เป็นสาระ
อันควรได้รับการวินิจฉัย

^๑ ข้อ ๑ วรรคสาม (๒) แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑ คำแนะนำของประธาน
ศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการจำแนกลักษณะสำนวนคดี (เพิ่มเติม) ลงวันที่
๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๙

(๑๓) คดีที่มีคำร้องโต้แย้งเขตอำนาจศาล^๒

(๑๔) คดีที่เกี่ยวข้องกันกับคดีที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาในศาลปกครองสูงสุดหรือศาลปกครองชั้นต้น^๓

(๑๕) คดีตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑^๔

“สำนวนคดีสำคัญ” หมายความว่า สำนวนคดีของคดีที่มีลักษณะดังนี้

(๑) คดีเกี่ยวข้องกับประชาชนเป็นจำนวนมากหรือประโยชน์แก่ส่วนรวมที่สำคัญ

(๒) คดีที่มีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยเกี่ยวกับหลักกฎหมายปกครองที่สำคัญ

(๓) คดีที่อาจมีผลเป็นการกลับหรือแก้ไขแนวคำพิพากษาเดิมของศาลปกครองชั้นต้น หรือศาลปกครองสูงสุด

(๔) คดีที่มีมูลคดีเกิดขึ้นในเขตอำนาจศาลปกครองชั้นต้นหลายศาล

(๕) คดีที่มีทุนทรัพย์สูง

(๖) คดีที่เป็นที่สนใจของสื่อมวลชนหรือประชาชน เช่น คดีที่มีความสำคัญเกี่ยวกับตัวบุคคล ได้แก่ คดีที่บุคคลสำคัญ นักการเมือง

^๒ ข้อ ๑ วรรคสาม (๑๓) แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๒ คำแนะนำของประธานศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการจำแนกลักษณะสำนวนคดี (เพิ่มเติม) ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๙

^๓ ข้อ ๑ วรรคสาม (๑๔) แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑ คำแนะนำของประธานศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการจำแนกลักษณะสำนวนคดี (เพิ่มเติม) ฉบับที่ ๒ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

^๔ ข้อ ๑ วรรคสาม (๑๕) แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๑ คำแนะนำของประธานศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการจำแนกลักษณะสำนวนคดี (เพิ่มเติม) ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๓ ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๒

ผู้พิพากษาหรือตุลาการ ผู้มีชื่อสกุลพ้องกับผู้พิพากษาหรือตุลาการ
ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่เป็นคู่กรณี เป็นต้น หรือคดีที่มีพฤติการณ์
แห่งความไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นที่สนใจของสื่อมวลชนหรือประชาชน
หรือคดีอื่น ๆ ที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน^๕

ข้อ ๒ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุด อธิบดีศาลปกครองชั้นต้น
หรือตุลาการศาลปกครองซึ่งประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดี
ศาลปกครองชั้นต้นมอบอำนาจ แล้วแต่กรณี ใช้ปกสำนักงานสีม่วงบันทึก
หรือประทับที่หน้าปกสำนวนด้วยเครื่องหมายวงกลม และอาจจะบุข้อมูล
โดยย่อให้เห็นความเร่งด่วนของสำนวนคดี หากพิจารณาแล้วเห็นว่าคดีนั้น
สมควรกำหนดเป็นสำนวนคดีเร่งด่วน

ให้ประธานศาลปกครองสูงสุด อธิบดีศาลปกครองชั้นต้น
หรือตุลาการศาลปกครองซึ่งประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดี
ศาลปกครองชั้นต้นมอบอำนาจ แล้วแต่กรณี ใช้ปกสำนวนสีน้ำเงินบันทึก
หรือประทับที่หน้าปกสำนวนด้วยเครื่องหมายสี่เหลี่ยม และอาจจะบุข้อมูล
โดยย่อให้เป็นข้อความสำคัญของคดีหากพิจารณาแล้วเห็นว่าคดีนั้นสมควร
กำหนดเป็นสำนวนคดีสำคัญ

กรณีปกสำนวนคดีเร่งด่วนในคดีที่ผู้ฟ้องคดียื่นคำฟ้องพร้อมกับ
คำขอเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษาในคราวเดียวกันเพื่อขอให้
ศาลมีคำสั่งตามข้อ ๑ วรรคสาม (๑) ให้ตั้งสำนวนคดีโดยใช้ปกสำนวนสี
อย่างเดียวกันกับปกสำนวนคดีทั่วไป หรือคดีของทุกแผนกคดี หากศาล

^๕ ข้อ ๑ วรรคสี่ (๖) แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๓ คำแนะนำของประธานศาลปกครองสูงสุด
ว่าด้วยการจำแนกลักษณะสำนวนคดี (เพิ่มเติม) ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๙

มีคำสั่งไม่รับหรือยกคำขอวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษา ให้ถือว่าเป็น
สำนวนคดีทั่วไป เว้นแต่ผู้จ่ายสำนวนคดีจะได้กำหนดเป็นสำนวนคดีเร่งด่วน^๖

คดีที่ผู้ฟ้องคดียื่นคำฟ้องพร้อมกับคำขอเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวก่อน
การพิพากษาหากศาลมีคำสั่งให้กำหนดวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษา
ให้ถือว่าเป็นสำนวนคดีเร่งด่วนตามข้อ ๑ วรรคสาม (๒) ถึงแม้ว่าการ
ตั้งสำนวนคดีจะใช้ปกสำนวนสื่ออย่างเดียวกันกับปกสำนวนคดีทั่วไป
หรือคดีของทุกแผนกคดี^๗

ข้อ ๓^๘ ให้อธิบดีศาลปกครองชั้นต้น หรือตุลาการศาลปกครอง
ที่ประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นมอบอำนาจ
แล้วแต่กรณี รายงานคดีต่อประธานศาลปกครองสูงสุดในคดีสำคัญตามข้อ ๑
วรรคสี่ ทันทีเมื่อรับคำฟ้องรับคำร้อง หรือเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงในภายหลัง
และเมื่ออ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยให้รายงานทางโทรศัพท์ โทรสาร
สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น จากนั้น
ให้รายงานเป็นหนังสือภายใน ๗ วัน

ให้อธิบดีศาลปกครองชั้นต้น หรือหรือตุลาการศาลปกครอง
ที่ประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นมอบอำนาจ

^๖ ข้อ ๒ วรรคสาม แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๒ คำแนะนำของประธานศาลปกครองสูงสุด
ว่าด้วยการจำแนกลักษณะสำนวนคดี (เพิ่มเติม) ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๒

^๗ ข้อ ๒ วรรคสี่ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๒ คำแนะนำของประธานศาลปกครองสูงสุด
ว่าด้วยการจำแนกลักษณะสำนวนคดี (เพิ่มเติม) ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๒

^๘ ข้อ ๓ เพิ่มเติมโดยข้อ ๑ คำแนะนำของประธานศาลปกครองสูงสุด
ว่าด้วยการจำแนกลักษณะสำนวนคดี (เพิ่มเติม) ฉบับที่ ๔ ลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๒

แล้วแต่กรณี ประทับตราอย่างโดยใช้ข้อความว่า “รายงานคดี” ที่หน้าปก
สำนวนคดีดังกล่าว

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๙
ปิยะ ปะดังทา
ประธานศาลปกครองสูงสุด

คำแนะนำของประธานศาลปกครองสูงสุด
ว่าด้วยการจำแนกลักษณะสำนวนคดี (เพิ่มเติม)
(ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๙)

คำแนะนำของประธานศาลปกครองสูงสุด
ว่าด้วยการจำแนกลักษณะสำนวนคดี (เพิ่มเติม)

ข้อ ๔ สำนวนคดีเร่งด่วน ตามคำแนะนำของประธานศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการจำแนกลักษณะสำนวนคดี ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ควรจำแนก ดังนี้

๔.๑ **ด่วนที่สุด** ได้แก่ ข้อ ๑ วรรคสาม (๑) คำสั่งคำขอ วิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษา (๒) คดีที่มีคำขอเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราว ก่อนการพิพากษา (๑๓) คดีที่มีคำร้องโต้แย้งเขตอำนาจศาล และ (๑๕) คดีตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑^๑

๔.๒ **ด่วนมาก** ได้แก่ ข้อ ๑ วรรคสาม (๓) คำสั่งคำร้อง อุทธรณ์คำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา คำสั่งยกอุทธรณ์ หรือคำสั่งไม่รับ อุทธรณ์ และ (๔) คำสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความโดยไม่มี การวินิจฉัยชี้ขาดในเนื้อหาแห่งคดี (๑๔) คดีที่เกี่ยวข้องกันกับคดีที่อยู่ในระหว่าง การพิจารณาในศาลปกครองสูงสุด หรือศาลปกครองชั้นต้น^๒

^๑ ความใน ๔.๑ ของข้อ ๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๓ คำแนะนำของประธาน ศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการจำแนกลักษณะสำนวนคดี (เพิ่มเติม) ฉบับที่ ๓ ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๒

^๒ ความใน ๔.๒ ของข้อ ๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อ ๒ คำแนะนำของประธาน ศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยการจำแนกลักษณะสำนวนคดี (เพิ่มเติม) ฉบับที่ ๒ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

๔.๓ ต่วน ได้แก่ ข้อ ๑ วรรคสาม (๕) คดีที่มีวินิจฉัย เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย (๖) คดีที่มีประเด็นข้อกฎหมายที่ไม่ยุ่งยากและมีแนวคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดวางบรรทัดฐานไว้แน่นอนแล้ว (๗) คดีละเมิดอำนาจศาลตามมาตรา ๖๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (๘) คดีที่มีการร้องขอให้เร่งรัดการพิจารณาพิพากษาและประธานศาลปกครองสูงสุด หรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้น แล้วแต่กรณี เห็นสมควรให้เร่งรัด (๙) คดีที่คู่กรณีมีเหตุจำเป็นต้องได้รับการเยียวยาโดยรวดเร็ว เช่น คู่กรณี ใกล้เกษียณอายุราชการ (๑๐) คดีที่มีคำขอให้พิจารณาพิพากษาหรือ มีคำสั่งชี้ขาดคดีใหม่ตามมาตรา ๗๕ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ (๑๑) คดีที่มี ระยะเวลาเร่งรัดอยู่โดยเนื้อแห่งคดี และ (๑๒) คดีซึ่งข้อเท็จจริง หรือข้อกฎหมายที่อุทธรณ์ไม่เป็นสาระสำคัญอันควรได้รับการวินิจฉัย

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๙

ปิยะ ปะดังทา

ประธานศาลปกครองสูงสุด

คำแนะนำของประธานศาลปกครองสูงสุด
เรื่อง การดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์
หรือระบบการประชุมทางจอภาพ
(ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒)

คำแนะนำของประธานศาลปกครองสูงสุด
เรื่อง การดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์
หรือระบบการประชุมทางจอภาพ

โดยที่มาตรา ๖๐/๑ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง
และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบกับข้อ ๒๗ แห่งระเบียบ
ของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดี
ปกครองทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๒ บัญญัติรองรับให้มีการดำเนิน
กระบวนการพิจารณาโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือระบบการประชุม
ทางจอภาพ กรณีจึงสมควรให้ตุลาการศาลปกครองและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
ได้มีแนวทางปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
และสามารถบรรลุเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งหมายให้เกิดประโยชน์
แก่ความยุติธรรม อำนวยความสะดวกแก่คู่กรณีหรือกรณีอื่นใดตามที่
ศาลเห็นสมควร

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง
ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ประกอบข้อ ๖ (๕)
และ (๖) ของระเบียบ ก.ศป. ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ประธานศาลปกครองสูงสุด
และอธิบดีศาลปกครองชั้นต้น และการบริหารงานศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๔
ประธานศาลปกครองสูงสุดจึงออกคำแนะนำไว้ ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ ๑
คำแนะนำทั่วไป

ข้อ ๑ ศาลอาจใช้การดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือระบบการประชุมทางจอภาพได้ในการดำเนินกระบวนการพิจารณาขั้นตอนต่างๆ อาทิเช่น การไต่สวน การนั่งพิจารณาคดี การอ่านคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาล หรือกรณีอื่น ๆ ทั้งนี้ ตามที่ศาลเห็นว่าจะเป็นประโยชน์แก่ความยุติธรรมหรือเพื่ออำนวยความสะดวกแก่คู่กรณี หรือตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๒ กรณีที่ศาลเห็นว่าจะเป็นประโยชน์แก่ความยุติธรรมหรือเพื่ออำนวยความสะดวกแก่คู่กรณี หรือกรณีอื่นตามที่ศาลเห็นสมควรตามข้อ ๑ นั้น ศาลอาจพิจารณาจากความจำเป็นเร่งด่วนของการดำเนินกระบวนการพิจารณา ระยะทาง ระยะเวลาหรือค่าใช้จ่ายในการเดินทางของคู่กรณีหรือพยาน ความพร้อมหรือความสามารถของคู่กรณีในการให้ข้อเท็จจริงหรือแสดงพยานหลักฐานต่อศาล เป็นต้น

ข้อ ๓ ในกรณีที่คู่กรณียื่นคำขอ เมื่อศาลได้คำนึงถึงมาตรฐานของวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือระบบการประชุมทางจอภาพในการถ่ายทอดภาพและเสียงได้อย่างชัดเจนและต่อเนื่องแล้ว ศาลพึงพิจารณาในทางส่งเสริมหรือให้โอกาสแก่คู่กรณีที่จะดำเนินการตามวิธีการดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาบรรลุเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งให้มีการดำเนินการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่คู่กรณี

ข้อ ๔ ในกรณีที่ศาลจะมีหมายแจ้งคำสั่งนัดไต่สวน นัดนั่งพิจารณาคดี นัดอ่านคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาล หรือกรณีอื่นใด พึงให้มีการระบุข้อความในส่วนหนึ่งส่วนใดของหมาย ที่จะให้คู่กรณีทราบถึงสิทธิ

ที่จะขอให้ศาลมีคำสั่งให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือระบบการประชุมทางจอภาพ รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการใช้งาน อาทิเช่น อาจมีการระบุข้อความว่า “คู่กรณีมีสิทธิยื่นคำขอต่อศาลเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือระบบการประชุมทางจอภาพ โดยระบุสถานที่ที่ใช้เชื่อมโยงสัญญาณกับศาลและวิธีการที่จะใช้งาน ทั้งนี้ ให้ยื่นคำขอล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนที่จะมีการพิจารณาคดีนั้น เว้นแต่กรณีที่มีเหตุจำเป็นเร่งด่วน” เป็นต้น

ข้อ ๕ สำนักงานศาลปกครองพึงจัดให้มีเครื่องมืออุปกรณ์และระบบสัญญาณที่พร้อมสำหรับการดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือระบบการประชุมทางจอภาพ ตามที่ศาลมีคำสั่ง

ข้อ ๖ เมื่อศาลที่จะทำการพิจารณาคดีมีคำสั่งให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือระบบการประชุมทางจอภาพแล้ว ให้สำนักงานศาลของศาลนั้นเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการประสานเตรียมความพร้อมกับสถานที่ที่คู่กรณีหรือพยานจะให้ถ้อยคำ ชี้แจงหรือเข้าร่วมการพิจารณาคดีของศาล และให้สำนักงานศาลของสถานที่ปลายทางจัดให้มีเจ้าหน้าที่ของศาลอยู่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานที่นั้นเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ศาลมีคำสั่ง

ข้อ ๗ แนวทางหรือวิธีปฏิบัติอื่นใดที่ไม่ได้ระบุไว้ในคำแนะนำนี้ ให้ศาลพิจารณาไปตามที่เห็นว่าจะจะเป็นประโยชน์แก่ความยุติธรรมหรือการอำนวยความสะดวกแก่คู่กรณี

ส่วนที่ ๒

การดำเนินกระบวนการพิจารณา

ในกรณีที่สำนวนคดีเป็นสำนวนอิเล็กทรอนิกส์

ข้อ ๘ ในกรณีที่สำนวนคดีได้จัดทำหรือดำเนินการเป็นสำนวนคดีอิเล็กทรอนิกส์ในระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์อยู่แล้วก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือระบบการประชุมทางจอภาพ การยื่นคำขอของคู่กรณี การแจ้งคำสั่งของศาลที่จะให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือระบบการประชุมทางจอภาพ ตลอดจนการยื่นคำชี้แจง คำแถลง คำร้อง พยานหลักฐาน หรือเอกสารอื่นใด ให้ปฏิบัติโดยให้เป็นไปตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครองทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๒

ส่วนที่ ๓

การดำเนินกระบวนการพิจารณา

ในกรณีที่สำนวนคดีเป็นสำนวนกระดาษ

ข้อ ๙ ในกรณีที่สำนวนคดีได้จัดทำเป็นสำนวนกระดาษอยู่แล้วก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือระบบการประชุมทางจอภาพ หากศาลเห็นสมควรศาลอาจพิจารณา มีคำสั่งให้สำนักงานศาลจัดทำสำนวนดังกล่าวให้อยู่ในรูปของสำนวนอิเล็กทรอนิกส์แล้ว จึงพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนิน

กระบวนการพิจารณาโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือระบบการประชุมทางจอภาพต่อไป ตามระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครองทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ก็ได้

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่ศาลมิได้มีคำสั่งให้สำนักงานศาลจัดทำสำนวนคดีให้อยู่ในรูปของสำนวนอิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ ๙ แต่เห็นว่าอาจมีกรณีที่คู่กรณีจะยื่นคำชี้แจง คำแถลง คำร้อง พยานหลักฐาน หรือเอกสารอื่นใดในการพิจารณาคดีต่อศาลโดยไม่ได้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ศาลอาจพิจารณามีคำสั่งให้คู่กรณียื่นคำชี้แจง คำแถลง คำร้อง พยานหลักฐาน หรือเอกสารอื่นใด ต่อศาลเป็นการล่วงหน้าก่อนถึงกำหนดนัดก็ได้ เว้นแต่เป็นกรณีที่คู่กรณีมีสิทธิตามกฎหมายที่จะดำเนินการได้ภายหลังจากนั้น

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่คู่กรณียื่นคำชี้แจง คำแถลง คำร้อง พยานหลักฐาน หรือเอกสารอื่นใดในระหว่างที่ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือกระบวนการหรือระบบการประชุมทางจอภาพและเป็นสิทธิของคู่กรณีที่จะดำเนินการเช่นนั้นได้ตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ ให้เป็นดุลพินิจของศาลที่จะพิจารณาให้คู่กรณียื่นเอกสารดังกล่าวโดยทางหนึ่งทางใดหรือหลายทางประกอบกันก็ได้ เช่น การให้ยื่นในระบบงานคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ หรือโดยส่งทางโทรสาร ทั้งนี้ตามข้อ ๒๒ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ ประกอบข้อ ๒๑ หรือข้อ ๒๕ แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๖๒ แล้วแต่กรณี หรืออาจให้ยื่นต่อสำนักงานศาลที่เป็นสถานที่ปลายทางและจัดให้มีการลงรับ

เอกสารดังกล่าวไว้ในขณะที่ทำการพิจารณานั้น โดยถือว่าเป็นการยื่น
ต่อศาลที่ทำการพิจารณาแล้ว

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๒
ปิยะ ปะตังทา
ประธานศาลปกครองสูงสุด

ประกาศสำนักงานศาลปกครอง
เรื่อง ค่าธรรมเนียมการทำสำเนาและการรับรองสำเนา
ข้อมูลข่าวสารของสำนักงานศาลปกครอง
(ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔)

ประกาศสำนักงานศาลปกครอง
เรื่อง ค่าธรรมเนียมการทำสำเนาและการรับรองสำเนา
ข้อมูลข่าวสารของสำนักงานศาลปกครอง*

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดค่าธรรมเนียมการทำสำเนา
และการรับรองสำเนาข้อมูลข่าวสารของสำนักงานศาลปกครอง

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๗ แห่งระเบียบสำนักงาน
ศาลปกครองว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของสำนักงานศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๔
เลขาธิการ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการข้อมูลข่าวสาร
ของสำนักงานศาลปกครอง จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้เก็บค่าธรรมเนียมการทำสำเนาโดยเครื่องถ่ายเอกสาร
ดังนี้

(๑) กระดาษขนาด เอ ๔ หน้าละ ๑ บาท

(๒) กระดาษขนาด เอ ๓ หน้าละ ๓ บาท

* ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๘ ตอนที่ ๒๔ ก วันที่ ๑๙ เมษายน
เมษายน ๒๕๔๔ (หน้า๖)

ข้อ ๒ ในกรณีที่ผู้ขอสำเนาขอให้สำนักงานทำสำเนาด้วยกระดาษประเภทอื่นหรือขนาดอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ในข้อ ๑ และสำนักงานสามารถดำเนินการให้ได้ ให้เลขาธิการหรือผู้ซึ่งเลขาธิการมอบหมายพิจารณากำหนดค่าธรรมเนียมเป็นกรณี ๆ ไป

ข้อ ๓ ให้เก็บค่าธรรมเนียมการรับรองสำเนาข้อมูลข่าวสาร คำรับรองหน้าละ ๕ บาท

ข้อ ๔ ในกรณีที่ผู้ขอสำเนาหรือขอสำเนาที่มีคำรับรองถูกต้องของข้อมูลข่าวสาร ประสงค์จะขอยกเว้นหรือลดค่าธรรมเนียมให้ทำคำขอเป็นหนังสือยื่นต่อเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยงานที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารตามระเบียบสำนักงานศาลปกครอง ว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของสำนักงานศาลปกครอง และถ้าเลขาธิการหรือผู้ซึ่งเลขาธิการมอบหมายเห็นว่าผู้ยื่นคำขอเป็นผู้มีรายได้น้อย หรือเห็นว่ามีเหตุอันจำเป็นหรือสมควรอย่างอื่น ให้มีอำนาจพิจารณาให้ยกเว้นหรือลดค่าธรรมเนียมได้ตามที่เห็นสมควร

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

ชาญชัย แสวงศักดิ์

รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง

คำแนะนำของสำนักงานศาลปกครอง

ที่ ๑/๒๕๕๔

เรื่อง หลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการฟ้องคดีปกครอง

(แนบท้ายหนังสือสำนักงานศาลปกครอง ที่ ศป ๐๐๐๓/๒๑๗

ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๔)

คำแนะนำของสำนักงานศาลปกครอง

ที่ ๑/๒๕๕๔

เรื่อง หลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการฟ้องคดีปกครอง (แบบทำหนังสือสำนักงานศาลปกครอง ที่ สป ๐๐๐๓/๒๐๗ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๔)

ด้วยสำนักงานศาลปกครองมีความเห็นว่า ตามที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๒ บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๐^๑ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวว่า ผู้ออกคำสั่งทางปกครองต้องระบุวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในคำสั่งดังกล่าว ดังนั้น เพื่อเป็นการวางแนวทางในการปฏิบัติราชการทางปกครองในเรื่องการแจ้งสิทธิในการฟ้องคดีปกครองของเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครอง สมควรแนะนำให้เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองปฏิบัติให้ครบถ้วนถูกต้องตามมาตรา ๕๐

^๑ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๕๐ คำสั่งใดที่อาจฟ้องต่อศาลปกครองได้ ให้ผู้ออกคำสั่งระบุวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในคำสั่งดังกล่าวด้วย

ในกรณีที่ปรากฏต่อผู้ออกคำสั่งใดในภายหลังว่า ตนมิได้ปฏิบัติตามวรรคหนึ่งให้ผู้นั้นดำเนินการแจ้งข้อความซึ่งพึงระบุตามวรรคหนึ่งให้ผู้รับ คำสั่งทราบโดยไม่ชักช้า ในกรณีนี้ให้ระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องเริ่มนับใหม่ นับแต่วันที่ผู้รับคำสั่งได้รับแจ้งข้อความดังกล่าว

ถ้าไม่มีการแจ้งใหม่ตามวรรคสองและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องมีกำหนดน้อยกว่าหนึ่งปี ให้ขยายเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้รับคำสั่ง

แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองพ.ศ. ๒๕๔๒ และเนื่องจากมาตรา ๔๐^๒ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองต้องแจ้งรายละเอียดและระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งต่อไปได้ให้ผู้รับคำสั่งทางปกครองทราบด้วยเช่นกัน คำแนะนำนี้จึงได้กำหนดขึ้นโดยเชื่อมโยงกับการแจ้งสิทธิอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙^๓ ด้วย ดังนี้

๑. รายละเอียดในการแจ้งสิทธิในการฟ้องคดีปกครอง
มี ๓ ประการ ดังนี้

(๑) คำสั่งทางปกครองใดที่อาจถูกฟ้องต่อศาลปกครองได้ ให้ผู้ออกคำสั่งทางปกครองระบุว่าผู้มีส่วนได้เสียอาจฟ้องต่อศาลปกครองไว้ท้ายคำสั่งหรือในหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าว

^๒ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๔๐ คำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งต่อไปได้ให้ระบุกรณีที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้ง การยื่นคำอุทธรณ์หรือคำโต้แย้ง และระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งดังกล่าวไว้ด้วย

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้ระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งเริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง แต่ถ้าไม่มีการแจ้งใหม่และระยะเวลาดังกล่าวมีระยะเวลาสั้นกว่าหนึ่งปี ให้ขยายเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งทางปกครอง

^๓ คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้ออกคำแนะนำที่ ๑/๒๕๔๐ เรื่องหลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองตามมาตรานี้และแจ้งเวียนให้ส่วนราชการต่าง ๆ ทราบและปฏิบัติแล้ว

(๒) ระบุวิธีการยื่นคำฟ้องว่าการยื่นคำฟ้องอาจทำเป็นหนังสือ ไปยื่นต่อศาล โดยตรงหรือยื่นคำฟ้องทางไปรษณีย์ลงทะเบียนและศาลที่จะฟ้องได้แก่ศาลปกครองสูงสุด ศาลปกครองกลาง หรือศาลปกครองจังหวัดใด

(๓) ระบุระยะเวลาสำหรับการยื่นคำฟ้องตามมาตรา ๔๙^๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

ตัวอย่างเช่น ใช้ข้อความว่า “ถ้าหากท่านประสงค์จะฟ้องโต้แย้งคำสั่ง (หรือคำวินิจฉัยอุทธรณ์) นี้ ให้ทำคำฟ้องเป็นหนังสือยื่นต่อศาลปกครอง หรือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนไปยังศาลปกครอง (ระบุชื่อศาลปกครองสูงสุด ศาลปกครองกลาง หรือศาลปกครองจังหวัดใด) ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่รับแจ้งหรือทราบคำสั่ง (หรือคำวินิจฉัยอุทธรณ์)”

๒. วิธีการแจ้งสิทธิในการฟ้องคดีในกรณีต่าง ๆ ซึ่งอาจแยกเป็น ๓ กรณี ดังนี้

(๑) กรณีที่คำสั่งทางปกครองนั้นออกโดยผู้ออกคำสั่งทางปกครอง ซึ่งต้องอุทธรณ์หรือโต้แย้งก่อนจึงจะฟ้องต่อศาลปกครองได้ กรณีนี้ผู้ออกคำสั่งทางปกครองต้องแจ้งสิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองตามคำแนะนำของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ที่ ๑/๒๕๕๐ ตามนัยของมาตรา ๔๐ แห่ง

^๔ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔๙ การฟ้องคดีปกครองจะต้องยื่นฟ้องภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี หรือนับแต่วันที่พ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือร้องขอต่อหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดและไม่ได้รับหนังสือชี้แจงจากหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือได้รับแต่เป็นคำชี้แจงที่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าไม่มีเหตุผล แล้วแต่กรณี เว้นแต่จะมีบทกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ พร้อมทั้ง
แจ้งสิทธิฟ้องคดีปกครอง ตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง
ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ด้วย โดยอาจแยก
วิธีการแจ้งสิทธิเป็น ๔ กรณี ดังต่อไปนี้

(๑.๑) กรณีกฎหมายกำหนดวิธีการและระยะเวลา
ในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองไว้ และกำหนดระยะเวลา
ในการฟ้องคดีต่อศาลไว้ด้วย

ในกรณีนี้ เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครอง
นอกจากจะต้องแจ้งให้ผู้รับคำสั่งยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครอง
ต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจวินิจฉัยอุทธรณ์ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด
ไว้แล้ว เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองจะต้องแจ้งวิธีการยื่นคำฟ้อง
ต่อศาลปกครองและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ด้วยว่า

ก. ถ้ามีการวินิจฉัยอุทธรณ์แล้ว

ผู้รับคำสั่งมีสิทธิฟ้องคดีคัดค้านคำวินิจฉัยอุทธรณ์
ภายในเวลา ๙๐ วัน นับแต่วันที่รับแจ้งหรือทราบคำวินิจฉัยอุทธรณ์
หรือภายในเวลาที่กฎหมายเฉพาะกำหนดซึ่งอาจสั้นหรือยาวกว่า ๙๐ วัน ก็ได้

ข. ถ้าในกรณีที่ครบกำหนดระยะเวลาในการพิจารณา
อุทธรณ์แล้ว แต่ผู้มีอำนาจยังไม่วินิจฉัยอุทธรณ์

ผู้รับคำสั่งทางปกครองสามารถยื่นคำฟ้อง
ต่อศาลปกครองในประเด็นการพิจารณาอุทธรณ์ล่าช้า รวมทั้งสามารถฟ้อง
ในประเด็นเกี่ยวกับเนื้อหาของคำสั่งทางปกครองนั้นว่าชอบด้วยกฎหมาย
หรือไม่ด้วยก็ได้ โดยต้องใช้สิทธิฟ้องภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันครบกำหนด
ระยะเวลาในการพิจารณาอุทธรณ์ หรือภายในระยะเวลาที่กฎหมายเฉพาะ
กำหนดซึ่งอาจสั้นหรือยาวกว่า ๙๐ วัน ก็ได้

ตัวอย่างของบทบัญญัติตาม (๑.๑) นี้ ได้แก่

มาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา ๕๒ ผู้ขอรับใบอนุญาต ผู้ได้รับใบอนุญาต ผู้แจ้งตามมาตรา ๓๙ ทวิ และผู้ได้รับคำสั่งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัตินี้มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง

การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ให้ทำเป็นหนังสือและยื่นต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นผู้ออกคำสั่งดังกล่าว และให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นจัดส่งอุทธรณ์และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดไปยังคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์

ให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์แล้วแจ้งคำวินิจฉัยพร้อมด้วยเหตุผลเป็นหนังสือไปยังผู้อุทธรณ์และเจ้าพนักงานท้องถิ่น

ถ้าผู้อุทธรณ์ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ให้เสนอคดีต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์
ฯลฯ ฯลฯ”

มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา ๒๕ ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนตามมาตรา ๑๘ ผู้ใดไม่พอใจในราคาของอสังหาริมทรัพย์หรือจำนวนเงินค่าทดแทนที่คณะกรรมการกำหนด ตามมาตรา ๙ มาตรา ๑๐ ทวิ มาตรา ๒๓ หรือมาตรา ๒๘ วรรคสาม มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีผู้รักษาการ

ของข้อ (๑.๑) ข้างต้น การที่กฎหมายกำหนดให้คำวินิจฉัยอุทธรณ์เป็นที่สุดท้ายนั้น มีผลเป็นที่สุดท้ายฝ่ายบริหารเท่านั้น ไม่ตัดสิทธิผู้มีส่วนได้เสียที่จะฟ้องคดี ต่อศาลปกครอง

ตัวอย่างของบทบัญญัติตาม (๑.๒) นี้มี ๓ มาตรา ได้แก่ มาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมแร่ดีบุก พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา ๑๐ ผู้รับใบอนุญาตแร่รายใดไม่พอใจในจำนวนแร่ทำเหมืองของตน ให้อุทธรณ์ต่อรัฐมนตรี โดยยื่นคำอุทธรณ์ต่อทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ภายในกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันรับใบอนุญาตแร่คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุดท้าย”

มาตรา ๑๙ จัตวา แห่งพระราชบัญญัติน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๒๑ ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา ๑๙ จัตวา ผู้ค้าน้ำมันตามมาตรา ๖ ทวิ หรือผู้ขนส่งน้ำมันตามมาตรา ๑๓ ทวิ ที่ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา ๑๙ ทวิ หรือมาตรา ๑๙ ตริ แล้วแต่กรณี มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต คำสั่งของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุดท้าย

ฯลฯ ฯลฯ”

มาตรา ๓๙ แห่งพระราชบัญญัติการฉ้อโกง พ.ศ. ๒๕๑๗ ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา ๓๙ ฯลฯ ฯลฯ

ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งให้เพิกถอนมติของที่ประชุมใหญ่กรรมการของสมาคมฉ้อโกงคนหนึ่งคนใด มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อปลัดกระทรวงได้ โดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อนายทะเบียนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

คำวินิจฉัยของปลัดกระทรวงให้เป็นที่สุด”

(๑.๓) กรณีที่กฎหมายมิได้กำหนดวิธีการและระยะเวลาในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองไว้ และไม่ได้กำหนดวิธีการและระยะเวลาในการฟ้องคดีต่อศาลไว้ด้วย

ในกรณีนี้ นอกจากเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองจะต้องแจ้งให้ผู้รับคำสั่งทราบว่าจะยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งต่อเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๔^๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้ว เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองจะต้องแจ้งวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในคำสั่งดังกล่าวด้วยว่า ในกรณีที่ครบกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาของผู้มีอำนาจ

^๕พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๔๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๘ ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองใดไม่ได้ ออกโดยรัฐมนตรี และไม่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ ให้คู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้นโดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว

คำอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบด้วย

การอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครอง เว้นแต่จะมีการสั่งให้ทุเลาการบังคับตามมาตรา ๖๓/๒ วรรคหนึ่ง

พิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๕^๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีการปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว ไม่ว่าจะมีความวินิจฉัยของผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์หรือไม่ ผู้รับคำสั่งทางปกครองสามารถที่จะยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองภายในระยะเวลา ๙๐ วันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยแยกออกเป็น ๒ กรณีเช่นเดียวกับ ก. และ ข. ของข้อ (๑.๑) ข้างต้น

^๖พระราชบัญญัติวิธีการปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๔๕ ให้เจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง พิจารณาคำอุทธรณ์ และแจ้งผู้อุทธรณ์โดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ ในกรณีที่เห็นด้วยกับ คำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครองตามความเห็นของตนภายในกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย

ถ้าเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้เร่งรายงานความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตนได้รับรายงาน ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์มีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าว ในการนี้ ให้ขยายระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ออกไปได้ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

เจ้าหน้าที่ผู้ใดจะเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

บทบัญญัติมาตรานี้ไม่ใช้กับกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

(๑.๔) กรณีคำสั่งทางปกครองที่ไม่อยู่ในบังคับที่จะต้องแจ้งให้คู่กรณีทราบถึงการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

คำสั่งด้วยวาจาโดยสภาพไม่สามารถแจ้งวิธีการและระยะเวลาอุทธรณ์ได้ แต่ถ้าผู้รับคำสั่งร้องขอโดยมีเหตุอันสมควรภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่มีคำสั่งดังกล่าว เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งต้องยืนยันคำสั่งนั้นเป็นหนังสือตามมาตรา ๓๕^๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และในคำสั่งยืนยันเป็นหนังสือดังกล่าวเจ้าหน้าที่จะต้องแจ้งรายละเอียดและระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้ ตลอดจนระบุวิธีการและระยะเวลายื่นฟ้องต่อศาลปกครองไว้ด้วย ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อ (๑.๑) (๑.๒) หรือ (๑.๓)

(๒) กรณีที่คำสั่งทางปกครองนั้นออกโดยผู้ออกคำสั่งทางปกครองที่เป็นรัฐมนตรีคณะรัฐมนตรี คณะกรรมการ หรือ คณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท

โดยหลักแล้วคำสั่งดังกล่าวไม่ต้องมีการอุทธรณ์ (เว้นแต่กรณีที่มีกฎหมายเฉพาะบัญญัติให้ต้องอุทธรณ์) ดังนั้น ในการแจ้งคำสั่งดังกล่าวจะต้องระบุวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องให้ครบถ้วนตามคำแนะนำในข้อ ๑.

^๗พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองเป็นคำสั่งด้วยวาจา ถ้าผู้รับคำสั่งนั้นร้องขอและการร้องขอได้กระทำโดยมีเหตุอันสมควรภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีคำสั่งดังกล่าว เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งต้องยืนยันคำสั่งนั้นเป็นหนังสือ

(๓) กรณีที่คำสั่งทางปกครองนั้นเป็นคำสั่ง
ในชั้นอุทธรณ์ โดยผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ (ซึ่งอาจเป็นเจ้าหน้าที่คนเดียว
หรือคณะกรรมการ)

(๓.๑) กรณีที่กฎหมายกำหนดวิธีการและระยะเวลา
ในการฟ้องคดีไว้

เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ (เจ้าหน้าที่
คนเดียวหรือคณะกรรมการ) จะต้องระบุวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลา
สำหรับยื่นคำฟ้องให้ผู้รับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ทราบว่า ผู้รับคำวินิจฉัยอุทธรณ์
สามารถยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองด้วยวิธีการอย่างไรและภายในระยะเวลา
ที่กฎหมายเฉพาะเรื่องกำหนดไว้ นับแต่วันที่ได้รับแจ้งหรือทราบคำวินิจฉัย
อุทธรณ์

(๓.๒) กรณีที่กฎหมายเฉพาะเรื่องมิได้กำหนด
วิธีการและระยะเวลาในการฟ้องคดีไว้

ในกรณีนี้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์
จะต้องแจ้งวิธีการและระยะเวลาในการฟ้องคดีต่อศาลปกครองเช่นเดียวกัน
โดยแยกเป็น ๒ กรณี คือ

ก. กรณีที่กฎหมายกำหนดให้คำวินิจฉัยอุทธรณ์
มีผลเป็นที่สุด

แม้กฎหมายจะบัญญัติให้คำวินิจฉัยอุทธรณ์มีผล
เป็นที่สุด แต่เป็นที่สุดในฝ่ายบริหารเท่านั้น ไม่ตัดสิทธิผู้มีส่วนได้เสีย
ที่จะฟ้องต่อศาลปกครองได้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์
(เจ้าหน้าที่คนเดียวหรือคณะกรรมการ) จะต้องระบุวิธีการยื่นคำฟ้อง
และระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องให้ผู้รับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ทราบว่า
ผู้รับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ สามารถยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองภายในระยะเวลา

๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งหรือทราบคำวินิจฉัยอุทธรณ์ ตามมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

ข. กรณีที่เป็นการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความใน พระราชบัญญัติดังกล่าว จะต้องระบุวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องให้ผู้รับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ทราบว่าผู้รับคำวินิจฉัยอุทธรณ์สามารถยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองภายในระยะเวลา ๙๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งหรือทราบคำวินิจฉัยอุทธรณ์ตามระยะเวลาที่ระบุในมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

๓. แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับคำสั่งทางปกครองที่ออกตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๒ เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองมิได้ระบุวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในคำสั่งทางปกครอง

บรรดาคำสั่งทางปกครองที่ออกตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๒ ซึ่งเป็นวันที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ใช้บังคับเป็นต้นมา ถ้าเจ้าหน้าที่มิได้ระบุวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องให้ผู้รับคำสั่งทราบผลทางกฎหมาย จะทำให้ระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องซึ่งมีกำหนดน้อยกว่าหนึ่งปีขยายไปเป็นหนึ่งปี ฉะนั้น เจ้าหน้าที่ควรพิจารณาว่าจะแจ้งวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องให้ผู้รับคำสั่งทราบหรือไม่เพื่อให้ระยะเวลายื่นคำฟ้องเริ่มนับใหม่ นับแต่วันที่ผู้รับคำสั่งได้รับแจ้งข้อความดังกล่าวซึ่งจะสั้นกว่าหนึ่งปี ทั้งนี้ เพื่อมิให้การใช้สิทธิในการฟ้องคดีปกครองทุกเรื่องต้องขยายระยะเวลาออกไปเป็นหนึ่งปี อันจะทำให้ความไม่แน่นอนเกี่ยวกับคำสั่ง

ทางปกครองขยายออกไป ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการบริหารราชการ
และไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

อนึ่ง สำหรับคำสั่งทางปกครองที่ออกก่อนวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๒
ไม่อยู่ในบังคับที่จะต้องแจ้งวิธีการและระยะเวลาการยื่นฟ้องคดี
ต่อศาลปกครองแต่ประการใด

ชาญชัย แสวงศักดิ์

รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง

คำแนะนำของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
ที่ ๑/๒๕๔๐
เรื่อง หลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์
หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครอง
(แนบท้ายหนังสือสำนักงานศาลปกครอง ที่ ศป ๐๐๐๓/๒๑๗
ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๔)

คำแนะนำของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
ที่ ๑/๒๕๕๐

เรื่อง หลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์
หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครอง

(แบบทำหนังสือสำนักงานศาลปกครอง ที่ ศป ๐๐๐๓/๒๑๗
ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๔)

ด้วยคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมีความเห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มีผลใช้บังคับ (ตั้งแต่วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๔๐) การแจ้งคำสั่งทางปกครองให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องจะมีหลักเกณฑ์บางประการที่แตกต่างไปจากที่เคยเป็นมา กล่าวคือ การแจ้งคำสั่งทางปกครองจะต้องปฏิบัติตามมาตรา ๔๐^๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่กำหนดว่า คำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งต่อไปได้ เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองต้องแจ้งให้ผู้รับคำสั่งทราบถึงรายละเอียดและระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งดังกล่าวด้วย ในกรณีที่เจ้าหน้าที่

^๑ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๔๐ คำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งต่อไปได้ให้ระบุ กรณีที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้ง การยื่นคำอุทธรณ์หรือคำโต้แย้ง และระยะเวลา สำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งดังกล่าวไว้ด้วย

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้ระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งเริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง แต่ถ้าไม่มีการแจ้งใหม่และระยะเวลาดังกล่าวมีระยะเวลาสั้นกว่าหนึ่งปี ให้ขยายเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งทางปกครอง

ผู้ออกคำสั่งทางปกครองมิได้แจ้งรายละเอียดและระยะเวลาในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้ในคำสั่งและไม่มี การแจ้งการใช้สิทธิในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งใหม่ ในภายหลัง ระยะเวลาในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งจะขยายออกไปเป็นหนึ่งปี ตามมาตรา ๔๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้รับคำสั่งทางปกครองและ จะส่งผลให้ทางราชการต้องผูกพันในการพิจารณาอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่ง ทางปกครองนานขึ้นกว่ากฎหมายในเรื่องนั้น ๆ ได้บัญญัติไว้

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเห็นว่า การแจ้ง รายละเอียดและระยะเวลาในการใช้สิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่ง ทางปกครองแก่คู่กรณีเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเพราะเป็นการคุ้มครองสิทธิ ของคู่กรณีผู้รับคำสั่ง สมควรแนะนำให้เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครอง ปฏิบัติให้ครบถ้วนถูกต้องตามข้อกำหนดที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนี้

๑. รายละเอียดในการแจ้งสิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่ง ทางปกครอง

(๑) ระบุกรณีที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้ในคำสั่งในกรณีเป็น คำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งต่อไปได้

(๒) ระบุการยื่นคำอุทธรณ์หรือคำโต้แย้ง ประกอบด้วย บุคคล ผู้รับคำอุทธรณ์หรือคำโต้แย้ง สถานที่ยื่นคำอุทธรณ์หรือคำโต้แย้ง เงื่อนไข อันเป็นสาระสำคัญในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งในกรณีที่กฎหมายกำหนดไว้

(๓) ระบุระยะเวลาสำหรับการยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้ง

ตัวอย่างเช่น ใช้ข้อความว่า “ถ้าหากท่านประสงค์จะอุทธรณ์ หรือโต้แย้งคำสั่งนี้ ให้ยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งดังกล่าวต่อ(๑)..... ภายใน.....(๒).....นับแต่วันที่รับทราบคำสั่งนี้”

วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๕^๒ ของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เช่น มาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔

“มาตรา ๒๑ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๖ ออกจากเขตอุทยานแห่งชาติหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ในเขตอุทยานแห่งชาติ”

๓. กรณีคำสั่งทางปกครองที่ไม่อยู่ในบังคับที่ต้องแจ้งให้คู่กรณีทราบถึงการใช้สิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งตามมาตรา ๔๐^๓

คำสั่งด้วยวาจาโดยสภาพไม่สามารถแจ้งรายละเอียดและระยะเวลาให้ใช้สิทธิอุทธรณ์ได้ ถ้าผู้รับคำสั่งร้องขอโดยมีเหตุอันสมควรภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีคำสั่งดังกล่าว เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งต้องยืนยันคำสั่งนั้นเป็นหนังสือตามมาตรา ๓๕^๔ และในคำสั่งยืนยันเป็นหนังสือดังกล่าว

^๒ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๔๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๘ ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองใดไม่ได้ ออกโดยรัฐมนตรี และไม่มีกฎหมายกำหนดขั้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้ เป็นการเฉพาะ ให้คู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้นโดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว

คำอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบด้วย

การอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครอง เว้นแต่จะมีการสั่งให้ทุเลาการบังคับตามมาตรา ๖๓/๒ วรรคหนึ่ง

^๓ โปรตดูเชิงอรรถ ๑

^๔ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองเป็นคำสั่งด้วยวาจา ถ้าผู้รับคำสั่งนั้นร้องขอและการร้องขอได้กระทำโดยมีเหตุอันสมควรภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีคำสั่งดังกล่าว เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งต้องยืนยันคำสั่งนั้นเป็นหนังสือ

เจ้าหน้าที่ต้องแจ้งรายละเอียดและระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้ในหนังสือแนบด้วยโดยปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ระบุไว้ในข้อ (ก) หรือ (ข) กล่าวคือ ถ้ามีกฎหมายเฉพาะกำหนดระยะเวลาในการใช้สิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้ก็ให้แจ้งรายละเอียดและระยะเวลาตามนั้น ถ้ากฎหมายเฉพาะไม่ได้กำหนดระยะเวลาดังกล่าวไว้ ก็ให้เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งแจ้งให้ผู้รับคำสั่งยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งต่อเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

๔. กรณีที่ไม่อยู่ในบังคับที่ต้องแจ้งการใช้สิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

โดยที่หน้าที่ต้องแจ้งสิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้ในคำสั่งทางปกครองนี้จะใช้บังคับเฉพาะในกรณีที่มีบทบัญญัติแจ้งชัดไว้ในกฎหมายว่าคำสั่งทางปกครองใดของเจ้าหน้าที่ต้องอุทธรณ์หรือโต้แย้งอย่างไรและภายในระยะเวลาเท่าใดเท่านั้น ส่วนกรณีที่กระบวนการพิจารณาของฝ่ายปกครองสิ้นสุดลงแล้ว และคู่กรณียังไม่พอใจในผลของคำสั่งทางปกครองนั้น คู่กรณีย่อมมีสิทธิที่จะนำเรื่องไปฟ้องเป็นคดีต่อศาลปกครองได้ต่อไปตามหลักการทบทวนทางกฎหมาย ซึ่งการที่จะแจ้งให้ทราบในกรณีดังกล่าวเป็นการแจ้งตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ มิใช่การแจ้งรายละเอียดและระยะเวลาในการใช้สิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

๕. ปัญหาคาบเกี่ยวในการใช้พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

เนื่องจากหลักการในพระราชบัญญัติดังกล่าวถือว่าการแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองเป็นส่วนหนึ่งของการทำคำสั่งทางปกครอง การไม่แจ้งรายละเอียดและระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์

หรือโต้แย้งจะมีผลเป็นการขยายระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งที่สั้นกว่าหนึ่งปีออกไปเป็นหนึ่งปีและมีผลใช้บังคับแก่คำสั่งทางปกครองที่ออกตั้งแต่วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๔๐ เป็นต้นไป ดังนั้น คำสั่งทางปกครองที่ออกก่อนวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๔๐ การไม่แจ้งรายละเอียดและระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งจึงไม่อยู่ในบังคับของมาตรา ๔๐^๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

๖. แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับคำสั่งทางปกครองที่ออกตั้งแต่วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๔๐ และเจ้าหน้าที่ไม่ได้แจ้งสิทธิในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้ในคำสั่งทางปกครอง

บรรดาคำสั่งทางปกครองที่ออกตั้งแต่วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๔๐ เป็นต้นมา ถ้าเจ้าหน้าที่ไม่ได้แจ้งรายละเอียดและระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งให้ผู้รับคำสั่งทราบ ผลทางกฎหมายจะทำให้ระยะเวลาการใช้สิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งที่สั้นกว่าหนึ่งปีขยายไปเป็นหนึ่งปีเสมอ ฉะนั้น เจ้าหน้าที่ควรพิจารณาว่าจะแจ้งคำสั่งใหม่หรือไม่ หากเห็นเป็นการสมควรก็ให้แจ้งคำสั่งทางปกครองไปใหม่พร้อมทั้งกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งไปด้วย เพื่อให้ระยะเวลาอุทธรณ์เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายเฉพาะหรือตามมาตรา ๔๔^๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้วแต่กรณี ทั้งนี้เพื่อมิให้การใช้สิทธิอุทธรณ์ในทุกเรื่องต้องขยายระยะเวลาออกไปเป็นหนึ่งปีอันจะทำให้การบริหารราชการไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

เฉลิมชัย วสินนท์

ประธานคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

^๕ ปรอตตุเชิงอรธ ๑

^๖ ปรอตตุเชิงอรธ ๒

พระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

พ.ศ. ๒๕๔๒

(แก้ไขเพิ่มเติมถึงพระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๖๔)

พระราชบัญญัติ
ว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

พ.ศ. ๒๕๔๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๒
เป็นปีที่ ๕๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. ๒๕๔๒”

มาตรา ๒^๑ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นหกสิบวันนับตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“**ศาล**” หมายความว่า ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร หรือศาลอื่น

“**ศาลยุติธรรม**” หมายความว่า ศาลทั้งหลายตามพระธรรมนูญ ศาลยุติธรรม หรือศาลที่มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นและกำหนดให้อยู่ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม หรือกำหนดให้เป็นศาลยุติธรรม

“**ศาลปกครอง**” หมายความว่า ศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครอง

“**ศาลทหาร**” หมายความว่า ศาลทหารตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหาร

“**คณะกรรมการ**” หมายความว่า คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

“**กรรมการ**” หมายความว่า กรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

มาตรา ๔ ให้มีคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล คณะหนึ่ง ประกอบด้วยประธานศาลฎีกาเป็นประธานกรรมการ ประธานศาลปกครองสูงสุด หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นอีกสี่คนเป็นกรรมการ

^๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖ ตอนที่ ๑๐๔ ก วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๒ (หน้า ๕)

ในกรณีที่มีการจัดตั้งศาลอื่นขึ้น ให้ประธานศาลอื่นนั้นเป็น
กรรมการโดยตำแหน่งตามวรรคหนึ่งด้วย

คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับ
อำนาจหน้าที่ระหว่างศาลและอำนาจหน้าที่อื่นตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วยบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้มีความรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดี
ของศาลยุติธรรม ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา
จำนวนหนึ่งคน

(๒) ผู้มีความรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดี
ของศาลปกครอง ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาล
ปกครองสูงสุด จำนวนหนึ่งคน

(๓) ผู้มีความรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาคดี
ของศาลทหาร ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญ
ในศาลทหารสูงสุด จำนวนหนึ่งคน

(๔) ผู้มีความรู้และมีประสบการณ์ด้านกฎหมายที่มีใช้เป็นผู้พิพากษา
หรือตุลาการประจำศาล ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากกรรมการโดยตำแหน่ง
และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๑) (๒) และ (๓) จำนวนหนึ่งคน

มาตรา ๖ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องมีคุณสมบัติและไม่มี
ลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์

(๓) ไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือไม่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ

(๔) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหาร พรรคการเมือง สมาชิกพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง

(๕) ไม่เป็นกรรมการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษา ลูกจ้าง หรือดำรงตำแหน่งอื่นใด ที่มีลักษณะคล้ายกันในบริษัท ห้างหุ้นส่วน หรือธุรกิจเอกชน ในรูปแบบอื่น

มาตรา ๗ ในการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ประธานกรรมการ แจ้งไปยังประธานของศาลแต่ละศาล และหัวหน้าสำนักตุลาการทหาร สำหรับศาลทหาร เพื่อดำเนินการคัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตาม มาตรา ๕ (๑) (๒) หรือ (๓) และเสนอรายชื่อต่อประธานกรรมการ

ให้กรรมการโดยตำแหน่งและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๕ (๑) (๒) และ (๓) ประชุมร่วมกันคัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๕ (๔)

วิธีการคัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๕ (๑) (๒) และ (๓) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ที่ประชุมใหญ่ของศาลแต่ละศาล แล้วแต่กรณี เป็นผู้กำหนด สำหรับกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๕ (๔) ให้รับสมัครจากผู้ที่มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๖ วิธีการรับสมัครและการคัดเลือกให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ที่ประชุมร่วมกัน ตามวรรคสองกำหนด

ให้ประธานกรรมการประกาศรายชื่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๘ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปีนับแต่วันประกาศรายชื่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในราชกิจจานุเบกษา

ถ้ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิว่างลง ให้ดำเนินการคัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนตำแหน่งที่ว่างโดยเร็ว ตามหลักเกณฑ์ในมาตรา ๗ และให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับการคัดเลือกใหม่มีวาระอยู่ในตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง

ในระหว่างที่ยังมิได้คัดเลือกกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคสอง และยังมีกรรมการเหลืออยู่เกินกึ่งหนึ่ง ให้กรรมการที่เหลืออยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ แต่ต้องไม่เกินสามสิบวัน

มาตรา ๙ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- (๖) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๖

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาลใด ถ้าคู่ความฝ่ายที่ถูกฟ้องเห็นว่าคดีดังกล่าวอยู่ในเขตอำนาจของอีกศาลหนึ่ง ให้ยื่นคำร้องต่อศาลที่รับฟ้องก่อนวันสืบพยานสำหรับศาลยุติธรรมหรือศาลทหาร หรือภายในกำหนดระยะเวลายื่นคำให้การหรือก่อนพ้นระยะเวลาที่ศาลอนุญาตให้ยื่นคำให้การเป็นอย่างช้าสำหรับศาลปกครองหรือศาลอื่น ในการนี้ศาลที่รับฟ้องอาจรอการพิจารณาไว้ชั่วคราวก็ได้ และให้จัดทำความคิดเห็น

ส่งไปให้ศาลที่คู่ความร้องว่าคดีนั้นอยู่ในเขตอำนาจโดยเร็ว ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ศาลที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าศาลที่ส่งความเห็นมีความเห็นว่าคดีนั้นอยู่ในเขตอำนาจของศาลตน และศาลที่รับความเห็นมีความเห็นพ้องกับศาลดังกล่าว ให้แจ้งความเห็นไปยังศาลที่ส่งความเห็นเพื่อมีคำสั่งให้ดำเนินกระบวนการพิจารณา คดีในศาลเดิมนั้นต่อไป

(๒) ถ้าศาลที่ส่งความเห็นมีความเห็นว่าคดีนั้นอยู่ในเขตอำนาจของอีกศาลหนึ่งที่คู่ความอ้าง และศาลที่รับความเห็นมีความเห็นพ้องกับศาลดังกล่าว ให้แจ้งความเห็นไปยังศาลที่ส่งความเห็นเพื่อมีคำสั่งให้โอนคดีไปยังศาลนั้น หรือสั่งจำหน่ายคดีเพื่อให้คู่ความไปฟ้องศาลที่มีเขตอำนาจ ทั้งนี้ ตามที่ศาลเห็นสมควรโดยคำนึงถึงประโยชน์แห่งความยุติธรรม

(๓) ถ้าศาลที่ส่งความเห็นและศาลที่รับความเห็นมีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องเขตอำนาจศาลในคดีนั้น ให้ศาลที่ส่งความเห็นส่งเรื่องไปให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดให้เสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับเรื่อง แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นให้คณะกรรมการลงมติให้ขยายเวลาออกไปได้ไม่เกินสามสิบวัน โดยให้บันทึกเหตุแห่งความจำเป็นนั้นไว้ด้วย^๒

คำสั่งของศาลตามวรรคหนึ่ง (๑) และ (๒) และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการที่เกี่ยวกับเขตอำนาจศาลตามวรรคหนึ่ง (๓) ให้เป็นที่ที่สุด และมีให้ศาลที่อยู่ในลำดับสูงขึ้นไปของศาลตามวรรคหนึ่งยกเรื่องเขตอำนาจศาลขึ้นพิจารณาอีก

ความในมาตรานี้ให้ใช้บังคับกับกรณีที่ศาลเห็นเอง ก่อนมีคำพิพากษา ด้วยโดยอนุโลม

^๒ มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่คณะกรรมการได้วินิจฉัยชี้ขาดว่าคดีอยู่ในเขตอำนาจของศาลที่รับฟ้อง ให้ศาลนั้นดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป แต่ถ้าวินิจฉัยชี้ขาดว่าคดีอยู่ในเขตอำนาจของอีกศาลหนึ่ง ให้ศาลที่รับฟ้องสั่งโอนคดีหรือสั่งจำหน่ายคดีเพื่อให้คู่ความไปฟ้องศาลที่มีเขตอำนาจ ทั้งนี้ ตามที่ศาลเห็นสมควรโดยคำนึงถึงประโยชน์แห่งความยุติธรรม

มาตรา ๑๒ ในกรณีที่มีการนำคดีซึ่งมีข้อเท็จจริงเรื่องเดียวกันฟ้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจแตกต่างกันตั้งแต่สองศาลขึ้นไป ถ้าคู่ความหรือศาลเห็นว่าคดีนั้นไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลใดศาลหนึ่งที่รับฟ้อง ให้นำความในมาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาลใด แต่ศาลนั้นไม่รับฟ้องเพราะเหตุว่าคดีดังกล่าวอยู่ในเขตอำนาจของอีกศาลหนึ่ง เมื่อมีการฟ้องคดีต่ออีกศาลหนึ่งแล้วหากศาลดังกล่าวเห็นว่าคดีนั้นไม่อยู่ในเขตอำนาจเช่นกัน ให้ศาลนั้นส่งเรื่องไปให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัย โดยให้นำความในมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๓ ในการโอนคดีตามคำสั่งศาลตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าบรรดากระบวนการพิจารณาที่ได้ดำเนินการไปแล้วในศาลที่มีคำสั่งโอนคดีเป็นกระบวนการพิจารณาของศาลที่รับโอนคดีด้วย เว้นแต่ศาลที่รับโอนคดีจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

เมื่อมีเหตุต้องฟ้องคดีใดใหม่ต่อศาลที่มีเขตอำนาจ อันเนื่องจากการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าอายุความหรือกำหนดเวลาในการฟ้องคดีครบกำหนดไปแล้วในระหว่างการพิจารณาของศาลหรือของคณะกรรมการ แล้วแต่กรณี หรือจะครบกำหนดก่อนหกสิบวันนับแต่วันที่

คำสั่งของศาลหรือของคณะกรรมการ แล้วแต่กรณี ให้ขยายอายุความหรือกำหนดเวลาการฟ้องคดีออกไปจนถึงหกสิบวันนับแต่วันที่ที่มีคำสั่งของศาลหรือของคณะกรรมการ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๔ ถ้ามีคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ถึงที่สุดระหว่างศาลขัดแย้งกันในคดีที่มีข้อเท็จจริงเป็นเรื่องเดียวกัน จนเป็นเหตุให้คู่ความไม่ได้รับการเยียวยาความเสียหายหรือไม่ได้รับความเป็นธรรมหรือมีความขัดแย้งในเรื่องฐานะหรือความสามารถของบุคคล คู่ความ หรือบุคคลซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรงจากคำพิพากษาหรือคำสั่งดังกล่าวอาจยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการเพื่อขอให้วินิจฉัยเกี่ยวกับการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลดังกล่าวได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่คำพิพากษาหรือคำสั่งที่ออกภายหลังถึงที่สุด

ให้คณะกรรมการพิจารณาคำร้องตามวรรคหนึ่ง โดยคำนึงถึงประโยชน์แห่งความยุติธรรมและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล แล้วให้กำหนดแนวทางการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลดังกล่าว คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้เป็นที่ที่สุด

ให้นำกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง (๓) มาใช้บังคับกับกรณีนี้โดยอนุโลม^๓

มาตรา ๑๕ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๐ ถึงมาตรา ๑๔ ไปใช้กับวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษา การยื่นคำร้องต่อศาลก่อนการฟ้องคดีตามที่

^๓ มาตรา ๑๔ วรรคสาม แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔

กฎหมายบัญญัติ การสืบพยานหลักฐานไว้ก่อนฟ้องคดี การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล และการปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่ประการอื่นของศาลโดยอนุโลม

มาตรา ๑๖ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดในที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๗ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้ทำเป็นหนังสือ ระบุเหตุผลแห่งคำวินิจฉัยและลงลายมือชื่อกรรมการทุกคนที่วินิจฉัย และบุคคลทั่วไปอาจขอคัดสำเนาได้ตามวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ให้คณะกรรมการมีอำนาจออกข้อบังคับเกี่ยวกับวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการ การพิจารณาและวินิจฉัยของคณะกรรมการ และการอื่นที่จำเป็นเท่าที่ไม่ขัดต่อพระราชบัญญัตินี้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๘ ให้เลขานุการศาลฎีกาเป็นเลขานุการคณะกรรมการ และให้มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการตามที่คณะกรรมการกำหนด

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานของเลขานุการคณะกรรมการ ให้ประธานกรรมการแต่งตั้งข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรมตามกฎหมาย

ว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมจำนวนสองคน
เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ^๔

มาตรา ๑๙^๕ ให้คณะกรรมการ เลขานุการคณะกรรมการ และ
ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการได้รับประโยชน์ตอบแทนตามที่กำหนด
ในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๒๐ เมื่อศาลปกครองได้เปิดทำการแล้ว ให้ดำเนินการคัดเลือก
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๕ (๒) ภายในหกสิบวันนับแต่วันเปิด
ทำการศาลปกครอง

ภายในสี่ปีนับแต่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ตุลาการใน
ศาลปกครองสูงสุดเป็นผู้มีสิทธิที่จะได้รับการคัดเลือกเป็นกรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๕ (๒) ได้

มาตรา ๒๑ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

^๔ มาตรา ๑๘ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัย
ชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔

^๕ มาตรา ๑๙ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาด
อำนาจหน้าที่ระหว่างศาล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔

หมายเหตุ:- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ มาตรา ๒๔๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้มี คณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ ระหว่างศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร หรือศาลอื่น โดยให้ ประกอบด้วยประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานศาลอื่น และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามที่กฎหมายบัญญัติและให้หลักเกณฑ์ การเสนอปัญหาดังกล่าวเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ จึงจำเป็นต้องตรา พระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔^๖

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวัน ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๗ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับกับบรรดาคดีที่ได้ยื่นคำร้อง ไว้แล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เว้นแต่คดีของศาลปกครองหรือ ศาลอื่นที่ได้ยื่นคำฟ้องไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ แต่ยังไม่ได้ยื่น คำร้องต่อศาลเพื่อโต้แย้งเขตอำนาจศาลตามกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ก่อน วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ยื่นคำร้องภายในกำหนดระยะเวลา หนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

^๖ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๘ ตอนที่ ๑๑ ก วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ (หน้า ๑๓)

มาตรา ๘ ให้ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมายเหตุ:- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. ๒๕๔๒ บังคับใช้มาเป็นเวลานาน บทบัญญัติบางมาตรามีข้อขัดข้องในการบังคับใช้หรือในทางปฏิบัติ สมควรแก้ไขเพิ่มเติมกรอบระยะเวลาของกระบวนการโต้แย้งเขตอำนาจศาลสำหรับการฟ้องคดีต่อศาลปกครองหรือศาลอื่นที่ไม่ใช่ศาลยุติธรรมและศาลทหาร และในระหว่างเข้าสู่กระบวนการวินิจฉัยชี้ขาดเขตอำนาจศาล ให้ศาลที่รับฟ้องมีดุลพินิจในการพิจารณาคดีต่อไปได้ แก้ไขเพิ่มเติมระยะเวลาการพิจารณาคำร้องขอให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดกรณีคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ถึงที่สุดระหว่างศาลขัดแย้งกัน รวมทั้งกำหนดให้มีผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลเพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลืองานของเลขานุการคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลกำหนด และให้ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลได้รับประโยชน์ตอบแทนตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ข้อบังคับคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล
ว่าด้วยวิธีการเสนอเรื่อง การพิจารณาและวินิจฉัย
พ.ศ. ๒๕๔๔

ข้อบังคับคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล
ว่าด้วยวิธีการเสนอเรื่อง การพิจารณาและวินิจฉัย
พ.ศ. ๒๕๔๔

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. ๒๕๔๒ คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลจึงออกข้อบังคับไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ว่าด้วยวิธีการเสนอเรื่อง การพิจารณาและวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๔๔”

ข้อ ๒^๑ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้ ถ้าข้อความมิได้แสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่น

^๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๘ ตอนที่ ๗๙ ก วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ (หน้า ๓)

“พระราชบัญญัติ”^๒ หมายความว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

“ประธาน” หมายความว่า ประธานกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

“เลขานุการ” หมายความว่า เลขานุการคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

“ผู้ช่วยเลขานุการ” หมายความว่า ข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรมที่ได้รับแต่งตั้งจากประธานให้เป็นผู้ช่วยเลขานุการ

“ศาล” หมายความว่า ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร หรือศาลอื่น

“ศาลผู้ส่ง” หมายความว่า ศาลซึ่งตามพระราชบัญญัติกำหนดให้เป็นผู้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการ

“คำร้อง” หมายความว่า คำร้องที่ได้ยื่นตามพระราชบัญญัติและให้หมายความรวมถึงคำร้องขอแก้ไขเพิ่มเติมคำร้องที่ยื่นไว้เดิมด้วย

“ผู้ร้อง” หมายความว่า ผู้ยื่นคำร้องตามพระราชบัญญัติหรือข้อบังคับนี้ และให้หมายความรวมถึงผู้รับมอบอำนาจและทนายความของผู้ร้องด้วย

^๒ ข้อ ๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ว่าด้วยวิธีการเสนอเรื่อง การพิจารณาและวินิจฉัย (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๔

หมวด ๑ บททั่วไป

ข้อ ๔ คณะกรรมการอาจดำเนินการหรือมีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใด ตามที่เห็นสมควรเท่าที่จำเป็นและไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม หรือเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้วิธีการ ตามพระราชบัญญัติไปในทางมิชอบหรือประวิงคดี

ข้อ ๕ การประชุมคณะกรรมการ ให้ประธานเป็นผู้เรียกประชุม โดยต้องแจ้งให้กรรมการทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน เว้นแต่ในกรณี ที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ประธานจะนัดประชุมโดยแจ้งให้กรรมการทราบ ล่วงหน้าน้อยกว่าสามวันก็ได้

ให้เลขานุการเป็นผู้ออกหนังสือแจ้งวันนัดประชุมให้กรรมการทราบ เว้นแต่กรรมการที่ได้ทราบนัดในที่ประชุมแล้ว

ข้อ ๖ ในการประชุมคณะกรรมการ ถ้ากรรมการคนใดมีผลประโยชน์ ได้เสียในเรื่องที่ประชุม ห้ามกรรมการผู้นั้นออกเสียงลงคะแนนในเรื่องดังกล่าว

ข้อ ๗ ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการในส่วนที่มีใช้ การวินิจฉัยชี้ขาด คณะกรรมการอาจแต่งตั้งบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือคณะบุคคล เพื่อปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการมอบหมายก็ได้

ข้อ ๘ ข้อบังคับ ประกาศ หรือหนังสืออื่นใดของคณะกรรมการ ให้ประธานเป็นผู้ลงลายมือชื่อ เว้นแต่พระราชบัญญัติ ข้อบังคับนี้ หรือ คณะกรรมการกำหนดเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๙ ในกรณีที่มีการดำเนินการโดยไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติ หรือข้อบังคับนี้ คณะกรรมการจะสั่งให้เพิกถอนการดำเนินการดังกล่าว หรือสั่งให้แก้ไขภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่คณะกรรมการเห็นสมควรก็ได้ คำสั่งของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

ข้อ ๑๐ ให้เลขานุการมีหน้าที่ดำเนินการตามข้อบังคับนี้หรือตามที่ คณะกรรมการมอบหมาย ตลอดจนดำเนินงานด้านธุรการของคณะกรรมการ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานของเลขานุการ ให้ประธานแต่งตั้ง ข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการ ฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมจำนวนสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ และในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง เลขานุการจะมอบหมายให้ ผู้ช่วยเลขานุการหรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดดำเนินการแทนก็ได้^๓

ข้อ ๑๑ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการตีความหรือการบังคับใช้ ข้อบังคับนี้ ให้วินิจฉัยโดยที่ประชุมของคณะกรรมการ

^๓ ข้อ ๑๐ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาด อำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ว่าด้วยวิธีการเสนอเรื่อง การพิจารณาและวินิจฉัย (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๔

หมวด ๒

การยื่นคำร้องและการเสนอเรื่อง

ข้อ ๑๒ คำร้องต้องทำเป็นหนังสือ ใช้ถ้อยคำสุภาพ และอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้อง

(๒) ชื่อและที่อยู่ของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุคคลผู้มีส่วนได้เสีย

(๓) เหตุแห่งการยื่นคำร้อง โดยระบุถึงศาลที่รับฟ้อง ศาลที่อ้างว่ามีเขตอำนาจ คำพิพากษาหรือคำสั่ง หรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ของศาลที่เป็นเหตุให้ต้องยื่นคำร้อง

(๔) คำขอให้ศาลหรือคณะกรรมการ แล้วแต่กรณี มีคำวินิจฉัยอย่างหนึ่งอย่างใด พร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุน

(๕) ลายมือชื่อผู้ร้อง

ข้อ ๑๓ ความสามารถของบุคคล การมอบอำนาจ และการแต่งตั้งทนายความในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติหรือข้อบังคับนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความ ซึ่งใช้บังคับในศาลที่มีการดำเนินกระบวนการพิจารณานั้น

ข้อ ๑๔ การยื่นคำร้องตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติ ให้ยื่นต่อศาลใดศาลหนึ่งที่ได้รับฟ้องไว้ก็ได้ หากเป็นกรณีที่ยื่นต่อศาลที่ผู้ร้องไม่ได้โต้แย้งเขตอำนาจศาล ให้ศาลนั้นส่งคำร้องไปยังศาลที่ผู้ร้องโต้แย้งเขตอำนาจศาลเพื่อพิจารณาทำความเข้าใจ

ในกรณีที่มีการยื่นคำร้องโต้แย้งเขตอำนาจศาลมากกว่าหนึ่งศาล และแต่ละศาลต้องทำความเห็นส่งไปยังอีกศาลหนึ่ง เมื่อศาลใดทำความเห็นส่งไปแล้วไม่ต้องทำความเห็นในเรื่องนั้นอีก แต่ถ้าได้รับความเห็นจากอีกศาลหนึ่งต้องแจ้งให้ศาลนั้นทราบว่าได้ทำความเห็นส่งไปแล้ว

ในกรณีที่ต้องส่งเรื่องให้คณะกรรมการวินิจฉัย ให้ศาลผู้ส่งแจ้งด้วยว่ามีคดีซึ่งมีข้อเท็จจริงเรื่องเดียวกันอยู่ในอีกศาลหนึ่ง

ข้อ ๑๕ ในการจัดทำความเห็นตามมาตรา ๑๐ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติ ให้ศาลจดแจ้งความเห็นของคุณความไว้ด้วย

ข้อ ๑๖ การยื่นคำร้องตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติ ให้ผู้ร้องยื่นต่อเลขานุการพร้อมสำเนาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่ขัดแย้งกัน และสำเนาเอกสารในสำนวนความที่จำเป็น

เมื่อได้รับคำร้องแล้ว ให้เลขานุการส่งสำเนาคำร้องให้ศาลที่เกี่ยวข้องโดยเร็ว เว้นแต่คำร้องที่เข้าลักษณะตามข้อ ๒๘ และข้อ ๒๙ แห่งข้อบังคับนี้ ให้เลขานุการเสนอคณะกรรมการเพื่อมีคำสั่งให้จำหน่ายเรื่องออกจากสารบบความ โดยยังไม่ต้องส่งสำเนาคำร้องให้ศาลที่เกี่ยวข้อง เมื่อคณะกรรมการมีคำสั่งให้จำหน่ายเรื่องออกจากสารบบความแล้ว ไม่ต้องดำเนินการตามข้อ ๑๗ วรรคหนึ่ง^๔

ให้เลขานุการหรือผู้ช่วยเลขานุการผู้รับผิดชอบสำนวนมีอำนาจขอให้ผู้ร้องหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องชี้แจงเพิ่มเติม และหากเห็นว่ามีข้อเท็จจริงเพียงพอที่คณะกรรมการจะพิจารณาวินิจฉัยคำร้องได้แล้วหรือการยื่นคำร้องหรือ

^๔ ข้อ ๑๖ วรรคสอง แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ว่าด้วยวิธีการเสนอเรื่อง การพิจารณาและวินิจฉัย (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๔

คำชี้แจงเพิ่มเติมกระทำเพื่อประวิงคดี หรือจะทำให้การพิจารณาวินิจฉัยล่าช้า จะปฏิเสธไม่รับคำร้องเพิ่มเติมหรือคำชี้แจงเพิ่มเติมนั้น แล้วสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย พร้อมเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการก็ได้^๕

ข้อ ๑๗ เมื่อได้รับคำร้องแล้ว ให้ศาลหรือเลขานุการ แล้วแต่กรณี ส่งสำเนาคำร้องให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุคคลผู้มีส่วนได้เสียทำคำชี้แจง ภายในสิบห้าวันนับแต่วันได้รับสำเนาคำร้อง

ให้นำความในข้อ ๑๒ มาใช้บังคับแก่คำชี้แจงโดยอนุโลม

ข้อ ๑๘ ผู้ร้องอาจขอถอนคำร้องได้ แต่ต้องกระทำก่อนมีการอ่าน คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของคณะกรรมการ ในกรณีที่ศาลยังไม่ได้ส่งเรื่องไปยัง คณะกรรมการ ให้ผู้ร้องยื่นต่อศาลและให้ศาลเป็นผู้พิจารณาสั่ง หากศาล ได้ส่งเรื่องไปยังคณะกรรมการแล้ว จะยื่นต่อเลขานุการหรือยื่นต่อศาลก็ได้ ในกรณีที่ยื่นต่อศาล ให้ศาลรีบส่งคำขอนั้นไปยังเลขานุการ และให้คณะกรรมการ เป็นผู้พิจารณาสั่ง ทั้งนี้ คำขอถอนคำร้องตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติ ให้คณะกรรมการเป็นผู้พิจารณาสั่ง

เมื่อศาลหรือคณะกรรมการ แล้วแต่กรณี อนุญาตให้ถอนคำร้อง ห้ามมิให้ยื่นคำร้องในเรื่องเดียวกันอีก

ข้อ ๑๙ ในกรณีที่พระราชบัญญัติกำหนดให้มีการส่งความเห็นจาก ศาลหนึ่งไปยังอีกศาลหนึ่งเพื่อทำความเห็น ให้ศาลซึ่งมีหน้าที่ส่งความเห็นส่งเรื่อง ไปยังหน่วยงานตุรการกลางของอีกศาลหนึ่ง และให้หน่วยงานตุรการกลางนั้น

^๕ ข้อ ๑๖ วรรคสาม เพิ่มโดยข้อบังคับคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจ หน้าที่ระหว่างศาล ว่าด้วยวิธีการเสนอเรื่อง การพิจารณาและวินิจฉัย (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๔

ส่งต่อไปให้ศาลในความรับผิดชอบของตนทำความเข้าใจ เมื่อศาลที่รับความเห็น
ทำความเข้าใจเสร็จแล้ว ให้รีบส่งเรื่องกลับไปยังศาลที่ส่งความเห็นโดยตรง
และแจ้งให้หน่วยงานธุรการกลางของตนทราบ

ในการส่งความเห็นระหว่างศาล ให้ศาลที่ส่งหรือรับความเห็นส่งเอกสาร
ในสำนวนความที่จำเป็นต่อการพิจารณาของอีกศาลหนึ่งไปพร้อมกับ
ความเห็นด้วย

ในกรณีที่ศาลใดศาลหนึ่งมีคำสั่งโอนคดีไปยังศาลอื่นตามที่กำหนด
ไว้ในพระราชบัญญัติ ให้ศาลผู้โอนส่งมอบสำนวนความพร้อมพยานหลักฐาน
ทั้งปวงในคดีดังกล่าวไปให้ศาลผู้รับโอนโดยตรงและแจ้งให้หน่วยงานธุรการกลาง
ของตนทราบ^๖

ข้อ ๒๐ การทำความเข้าใจของศาลจะต้องมีผู้พิพากษาหรือตุลาการ
ครบองค์คณะ เช่นเดียวกับที่กำหนดไว้สำหรับการพิจารณาพิพากษาคดี
ในศาลที่มีหน้าที่จัดทำความเห็นนั้น

ข้อ ๒๐/๑^๗ ในกรณีศาลที่ส่งความเห็นและรับความเห็นมีความเห็น
พ้องกันในเรื่องเขตอำนาจศาลตามพระราชบัญญัติ มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง (๑)
หรือ (๒) ให้ศาลที่ส่งความเห็นแจ้งเลขานุการทราบ โดยให้จัดส่งสำเนา
ความเห็นนั้นไปพร้อมด้วย

^๖ ข้อ ๑๙ วรรคสาม แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาด
อำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ว่าด้วยวิธีการเสนอเรื่อง การพิจารณาและวินิจฉัย (ฉบับที่ ๔)
พ.ศ. ๒๕๔๘

^๗ ข้อ ๒๐/๑ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจ
หน้าที่ระหว่างศาล ว่าด้วยวิธีการเสนอเรื่อง การพิจารณาและวินิจฉัย (ฉบับที่ ๕)
พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้อ ๒๑ การเสนอเรื่องให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัย ให้ศาลผู้ส่งจัดส่งคำร้อง คำชี้แจง ความเห็นของศาลที่เกี่ยวข้อง และเอกสารอื่นใดในสำนวนความที่จำเป็นต่อการพิจารณาวินิจฉัยของคณะกรรมการพร้อมสำเนาไปยังเลขานุการ โดยผ่านหน่วยงานธุรการกลางของศาลนั้น

ข้อ ๒๒ การส่งเอกสารซึ่งอยู่ในสำนวนความให้แก่ศาลอื่นหรือคณะกรรมการ ศาลที่จัดส่งอาจส่งสำเนาเอกสารที่รับรองแล้วไปให้แทนก็ได้

ข้อ ๒๒/๑ เพื่อให้กระบวนการพิจารณาเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และเที่ยงธรรม การติดต่อระหว่างศาล หรือระหว่างศาลกับคู่ความหรือผู้เกี่ยวข้องในคดี รวมถึงการยื่นคำคู่ความหรือเอกสารทางคดี อาจจะทำโดยทางโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นก็ได้ โดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วน และความเหมาะสมแก่ลักษณะเนื้อหาของเรื่องที่ทำกรติดต่อรวมทั้งจำนวน และลักษณะของเอกสาร หรือวัตถุอื่นที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๒๓ ให้เลขานุการมีหน้าที่ตรวจสอบคำร้องตามข้อ ๑๔ ข้อ ๑๖ และเรื่องที่ส่งมาตามข้อ ๒๑ หากปรากฏว่าไม่ได้มีการปฏิบัติให้ถูกต้องเกี่ยวกับการส่งและรับความเห็นระหว่างศาล การยื่นคำร้องต่อเลขานุการ การเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการตามที่พระราชบัญญัติหรือข้อบังคับนี้กำหนดไว้ หรือเอกสารที่ส่งมาไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ หรือยังไม่ได้มีการปฏิบัติให้ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินการใด ๆ ให้เลขานุการแจ้งให้ศาลผู้ส่งหรือ

“ ข้อ ๒๒/๑ เพิ่มโดยข้อบังคับคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ว่าด้วยวิธีการเสนอเรื่อง การพิจารณาและวินิจฉัย (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๒

ผู้ร้องดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่เลขานุการเห็นสมควร กำหนด หรือส่งเรื่องหรือคำร้องกลับคืนไปเพื่อให้จัดทำมาใหม่ก็ได้ ในกรณีที่ต้องมีการแก้ไข หากศาลผู้ส่งหรือผู้ร้องไม่แก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยไม่แจ้งเหตุขัดข้องหรือขอขยายเวลา ให้เลขานุการรายงานคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป

ถ้าเรื่องหรือคำร้องที่ส่งมาเป็นไปโดยถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์ หรือได้มีการแก้ไขข้อบกพร่องภายในเวลาที่กำหนดแล้ว ให้เลขานุการ มีคำสั่งรับเรื่องนั้นไว้เพื่อดำเนินการต่อไปและให้มีหนังสือแจ้งศาลผู้ส่งหรือผู้ร้องทราบคำสั่งดังกล่าว

หมวด ๓

การพิจารณา

ข้อ ๒๔ การแก้ไขเพิ่มเติมคำร้อง ความเห็น หรือเอกสารอื่นใดในเรื่อง ที่ได้เสนอต่อคณะกรรมการไว้แล้ว ให้ปฏิบัติเช่นเดียวกับการเสนอเรื่องให้ คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัย แต่ต้องกระทำก่อนที่คณะกรรมการจะเริ่ม พิจารณาเรื่องดังกล่าว เว้นแต่คณะกรรมการเห็นว่าไม่เหตุอันสมควร

ข้อ ๒๕ ให้เลขานุการมีหน้าที่รวบรวมความเห็น คำร้อง คำชี้แจง และเอกสารทั้งปวงที่จำเป็นต่อการพิจารณาวินิจฉัยของคณะกรรมการแล้ว ทำบันทึกสรุปข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย พร้อมทั้งเสนอความคิดเห็น เกี่ยวกับแนวทางการพิจารณาวินิจฉัยต่อคณะกรรมการ

เพื่อประโยชน์ในการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ให้เลขานุการ มีอำนาจเรียกให้บุคคลในส่งเอกสารหรือสิ่งใด ๆ หรือเรียกบุคคลใดมาให้

ถ้อยคำหรือความเห็น ตลอดจนขอให้ศาลที่เกี่ยวข้องดำเนินการอย่างหนึ่ง
อย่างใดอันเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาวินิจฉัยของคณะกรรมการได้

ข้อ ๒๖^๙ ในการประชุมคณะกรรมการ ให้ผู้ช่วยเลขานุการซึ่งได้รับ
มอบหมายจากเลขานุการให้เป็นผู้รับผิดชอบสำนวนในเรื่องที่พิจารณานั้น
เข้าร่วมประชุมเพื่อชี้แจงข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย และการเสนอความเห็นต่อ
คณะกรรมการด้วย

ข้อ ๒๗^{๑๐} ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นทำให้คณะกรรมการไม่อาจพิจารณา
และทำคำวินิจฉัยชี้ขาดตามความในหมวด ๔ ให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่
พระราชบัญญัติกำหนดและคณะกรรมการมีมติให้ขยายเวลาทำคำวินิจฉัยออกไป
ให้เลขานุการทำบันทึกแสดงถึงเหตุจำเป็นรวมทั้งเวลาที่ขยายออกไปนั้น
และให้มีหนังสือแจ้งให้ศาลผู้ส่ง หรือผู้ร้อง แล้วแต่กรณีทราบ

หมวด ๔ การวินิจฉัย

ข้อ ๒๘ หากคำร้องที่ยื่นไว้ไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติหรือเป็นการ
ร้องขอให้วินิจฉัยซ้ำในเรื่องที่คณะกรรมการได้วินิจฉัยไว้แล้วหรือกระทำไป

^๙ ข้อ ๒๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่
ระหว่างศาล ว่าด้วยวิธีการเสนอเรื่อง การพิจารณาและวินิจฉัย (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๔

^{๑๐} ข้อ ๒๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่
ระหว่างศาล ว่าด้วยวิธีการเสนอเรื่อง การพิจารณาและวินิจฉัย (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๔

โดยมีเจตนาที่จะประวิงคดีให้ล่าช้า คณะกรรมการจะมีคำสั่งให้ยกคำร้องเสียก็ได้

ข้อ ๒๙ ในกรณีดังต่อไปนี้ คณะกรรมการจะสั่งให้จำหน่ายเรื่องออกจากสารบบความก็ได้

(๑) เมื่อผู้ร้องขอถอนคำร้อง

(๒) การส่งเรื่องให้คณะกรรมการมิได้เป็นไปตามเงื่อนไขที่พระราชบัญญัติกำหนดไว้

(๓) เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงซึ่งคณะกรรมการเห็นว่าการพิจารณาไม่เป็นประโยชน์อีกต่อไป

ข้อ ๓๐ คำสั่งยกคำร้องหรือจำหน่ายเรื่องออกจากสารบบความให้ทำเป็นหนังสือระบุเหตุผลในการออกคำสั่ง และลงลายมือชื่อกรรมการทุกคนที่วินิจฉัย

ข้อ ๓๑ ในกรณีที่ศาลเป็นผู้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการ เมื่อคณะกรรมการทำคำวินิจฉัยเสร็จแล้วหรือได้มีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดตามข้อ ๒๘ หรือข้อ ๒๙ ให้เลขานุการส่งคำวินิจฉัยหรือคำสั่งดังกล่าวไปยังศาลผู้ส่งโดยตรงให้ศาลผู้ส่งอ่านให้ผู้ร้องและบุคคลที่เกี่ยวข้องฟังโดยเร็ว และให้เลขานุการแจ้งการส่งพร้อมทั้งสำเนาคำวินิจฉัยหรือคำสั่งให้หน่วยงานธุรการกลางของศาลที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งส่งสำเนาคำวินิจฉัยหรือคำสั่งให้ศาลที่เกี่ยวข้องทราบ^{๑๑}

^{๑๑} ข้อ ๓๑ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ว่าด้วยวิธีการเสนอเรื่อง การพิจารณาและวินิจฉัย (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๔

คำวินิจฉัยหรือคำสั่งของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งมีผลเมื่อศาลได้อ่านให้ผู้ร้องและบุคคลที่เกี่ยวข้องทราบตามความในวรรคหนึ่งแล้ว แต่ถ้าบุคคลใดทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มาศาล ให้ศาลบันทึกไว้และให้ถือว่าได้อ่านคำวินิจฉัยให้บุคคลนั้นฟังแล้วในวันนั้น และให้แจ้งผลการอ่านให้เลขานุการทราบด้วย

ข้อ ๓๒^{๑๒} ในกรณีที่เป็นการยื่นคำร้องตามข้อ ๑๖ เมื่อคณะกรรมการทำคำวินิจฉัยเสร็จหรือมีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดตามข้อ ๒๘ หรือข้อ ๒๙ ให้เลขานุการแจ้งคำวินิจฉัยหรือคำสั่งดังกล่าวไปยังศาลที่เกี่ยวข้อง ผู้ร้อง และบุคคลผู้มีส่วนได้เสียทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ หรือทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

หมวด ๕ เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๓๓^{๑๓} การขอคัดสำเนาคำวินิจฉัยหรือคำสั่งชี้ขาดของคณะกรรมการหรือขอคัดสำเนาเอกสารอื่นอันรับรองถูกต้อง ให้กระทำได้ภายหลังที่ได้มีการอ่านคำวินิจฉัยหรือคำสั่งตามข้อ ๓๑ หรือข้อ ๓๒ แล้ว โดยยื่นต่อเลขานุการหรือผู้ช่วยเลขานุการและเสียค่าใช้จ่ายตามระเบียบที่เลขานุการกำหนด

^{๑๒} ข้อ ๓๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ว่าด้วยวิธีการเสนอเรื่อง การพิจารณาและวินิจฉัย (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๔

^{๑๓} ข้อ ๓๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ว่าด้วยวิธีการเสนอเรื่อง การพิจารณาและวินิจฉัย (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๖๔

ข้อ ๓๔ บรรดาเอกสารในสำนวนความของคณะกรรมการที่เก็บไว้เกินกว่าสิบปี นับแต่วันที่ได้อ่านคำวินิจฉัยหรือคำสั่งตามข้อ ๓๑ หรือข้อ ๓๒ ให้จัดการปลดทำลายเสีย ยกเว้นบันทึกความเห็นของเลขานุการที่ทำขึ้นตามข้อ ๒๕ รายงานการประชุม และคำวินิจฉัยหรือคำสั่งชี้ขาดของคณะกรรมการ

บรรดาเอกสารในสำนวนความตามวรรคหนึ่ง หากได้ทำการจัดเก็บรักษาไว้ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามที่คณะกรรมการกำหนดแล้ว ให้ทำลายเสีย โดยไม่ต้องรอให้ครบกำหนดระยะเวลาที่ต้องปลดทำลาย^{๑๔}

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๔

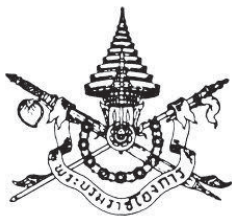
ธวัชชัย พิทักษ์พล

ประธานศาลฎีกา

ประธานกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล

^{๑๔} ข้อ ๓๔ วรรคสอง เพิ่มเติมโดยข้อบังคับคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ว่าด้วยวิธีการเสนอเรื่อง การพิจารณาและวินิจฉัย (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๒

พระราชบัญญัติ
กำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม
พ.ศ. ๒๕๖๕

พระราชบัญญัติ
กำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม
พ.ศ. ๒๕๖๕

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ
พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๕
เป็นปีที่ ๗ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ
พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า
โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยกำหนดระยะเวลาดำเนินงาน
ในกระบวนการยุติธรรม

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้
โดยคำแนะนำและยินยอมของรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติกำหนด
ระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๕”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป^๑

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“**หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม**” หมายความว่า หน่วยงาน หรือองค์กรซึ่งมีหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการดำเนินงาน ในกระบวนการยุติธรรมตามพระราชบัญญัตินี้

“**การดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม**” หมายความว่า การดำเนินงานทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง รวมทั้งการดำเนินงาน ในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ

“**ศาล**” หมายความว่า ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร และ ศาลรัฐธรรมนูญ

“**ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง**” หมายความว่า คู่ความ คู่กรณี ผู้ต้องหา และ ผู้เสียหาย ทั้งนี้ ให้หมายความรวมถึงผู้มีสิทธิกระทำการแทนบุคคลนั้น ๆ ตามกฎหมายหรือในฐานะทนายความ

มาตรา ๔ พระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยงาน ในกระบวนการยุติธรรมกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม ทุกขั้นตอนให้ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า และให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบได้ว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม จะพิจารณาเรื่องที่อยู่ระหว่างการดำเนินงานเสร็จสิ้นเมื่อใด รวมทั้งตรวจสอบ ความคืบหน้าได้โดยผ่านช่องทางที่หลากหลาย แต่ทั้งนี้จะกำหนดระยะเวลา

^๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๙ ตอนที่ ๖๖ ก วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕ (หน้า ๑ - ๕)

ดังกล่าวเพื่อให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอิสระในการอำนวยความสะดวกหรือการดำเนินงานโดยสุจริตของบุคคลใดไม่ได้ไม่ว่าทางใด

มาตรา ๕ ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมดังต่อไปนี้มีหน้าที่ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

- (๑) กระทรวงกลาโหม
- (๒) กระทรวงมหาดไทย
- (๓) กระทรวงยุติธรรม
- (๔) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- (๕) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- (๖) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ
- (๗) คณะกรรมการการเลือกตั้ง
- (๘) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- (๙) ศาล
- (๑๐) องค์การอัยการ
- (๑๑) หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๖ ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตามมาตรา ๕ กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาเรื่องในขั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของตนตามแต่ลักษณะสภาพ หรือประเภทคดี รวมทั้งปริมาณงานที่อยู่ในความรับผิดชอบ เว้นแต่มีกฎหมายกำหนดระยะเวลาไว้เป็นอย่างอื่น

กำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ประกาศและเผยแพร่ในรูปแบบที่ประชาชนสามารถเข้าถึงและเข้าใจได้โดยง่าย

มาตรา ๗ ให้ผู้รับผิดชอบดำเนินงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน ให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๖ หากไม่แล้วเสร็จภายใน กำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้บันทึกเหตุแห่งความล่าช้าให้ปรากฏ ตลอดจน กำหนดระยะเวลาที่คาดว่าจะแล้วเสร็จโดยเร็วที่สุด พร้อมทั้งรายงาน ให้ผู้บังคับบัญชาทราบทุกครั้งเพื่อพิจารณาสั่งการ แล้วให้หน่วยงานใน กระบวนการยุติธรรมแจ้งให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบถึงเหตุแห่งความล่าช้า ตลอดจนกำหนดระยะเวลาที่คาดว่าจะแล้วเสร็จโดยเร็วที่สุด ทั้งนี้ การรายงาน และการแจ้งให้เป็นไปตามวิธีการที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมกำหนด ซึ่งต้องมีหลักฐานที่สามารถตรวจสอบได้

ในกรณีที่ไม่มีรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ หรือในกรณีที่ผู้บังคับบัญชา เห็นว่าความล่าช้านั้นเกินสมควรแก่เหตุหรือไม่มีเหตุอันสมควร หรือไม่แจ้งให้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ ให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาดำเนินการทางวินัยต่อไป

มาตรา ๘ ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตามมาตรา ๕ จัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือวิธีการอื่นใดที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวกและรวดเร็ว เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถทราบหรือตรวจสอบความคืบหน้าของการดำเนินงานใน กระบวนการยุติธรรมได้

ในคดีใดที่กระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ให้หน่วยงานใน กระบวนการยุติธรรมจัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือวิธีการอื่นใด เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมนั้นกำหนด

มาตรา ๙ ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตามมาตรา ๕ จัดให้มีผู้รับผิดชอบเป็นการเฉพาะเพื่อรับเรื่องในกรณีที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับความเดือดร้อนอันเนื่องมาจากความล่าช้าและให้ตรวจสอบความคืบหน้าของการดำเนินงาน แล้วแจ้งผลการตรวจสอบไปยังผู้มีส่วนเกี่ยวข้องภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง พร้อมทั้งรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบทุกครั้ง

มาตรา ๑๐ ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตามมาตรา ๕ เก็บรวบรวมข้อมูลสถิติระยะเวลาของการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมในแต่ละขั้นตอน วัดผลการดำเนินงานเทียบกับขั้นตอนและกำหนดระยะเวลาดำเนินงานตามมาตรา ๖ พร้อมทั้งเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวให้ประชาชนทราบทุกปี

มาตรา ๑๑ ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตามมาตรา ๕ ตรวจสอบขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมรวมทั้งกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๖ ว่าเป็นขั้นตอนและระยะเวลาที่เหมาะสมหรือไม่ หากเห็นว่าไม่เหมาะสม ให้มีมาตรการเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงหน่วยงานหรือระบบการปฏิบัติราชการของหน่วยงานโดยเร็ว เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า ซึ่งอย่างน้อยต้องดำเนินการทุกสามปี

มาตรา ๑๒ ให้นายกรัฐมนตรี ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานศาลรัฐธรรมนูญ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ประธานกรรมการ

ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และอัยการสูงสุด รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของตน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๒๕๘ ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม โดยให้มีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า สมควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมขึ้น เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบได้ว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจะพิจารณาเรื่องที่อยู่ระหว่างการดำเนินงานเสร็จสิ้นเมื่อใด รวมทั้งตรวจสอบความคืบหน้าได้ อันจะยังประโยชน์ให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยสะดวกและรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ประกาศศาลปกครอง
เรื่อง กำหนดระยะเวลาดำเนินงานคดีในศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖
(ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖)

ประกาศศาลปกครอง

เรื่อง กำหนดระยะเวลาดำเนินงานคดีในศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖

โดยที่พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมทุกชั้นตอนให้ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ ประธานศาลปกครองสูงสุด จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศศาลปกครอง เรื่อง กำหนดระยะเวลาดำเนินงานคดีในศาลปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๖”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ กำหนดระยะเวลาดำเนินงานคดีในศาลปกครองให้เป็นไปตามกำหนดระยะเวลาดำเนินงานคดีในศาลปกครองชั้นต้น และกำหนดระยะเวลาดำเนินงานคดีในศาลปกครองสูงสุดท้ายประกาศนี้

ข้อ ๔ กำหนดระยะเวลานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า แต่ต้องไม่เกิดผลกระทบต่อความเป็นอิสระในการอำนวยความสะดวกหรือการดำเนินงานโดยสุจริตของบุคคลใดไม่ว่าทางใดก็ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๕

ข้อ ๕ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นผู้รักษาการตามประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์

(นายวรพจน์ วิศรุตพิชญ์)

ประธานศาลปกครองสูงสุด

กำหนดระยะเวลาดำเนินงานคดีในศาลปกครองชั้นต้น

ลำดับ ที่	ขั้นตอน	กำหนดเวลา (๑-๔๘ คดี)	กำหนดเวลา (๔๙-๗๒ คดี)	กำหนดเวลา (๗๓-๙๖ คดี)
๑	การตรวจคำฟ้อง การตรวจคำอุทธรณ์ การแสวงหาข้อเท็จจริง จนถึงวันสิ้นสุดการ แสวงหาข้อเท็จจริง	๒๐ เดือน	๒๕ เดือน	๓๐ เดือน
๒	การทำคำแถลงการณ์	๖ เดือน	๗ เดือน ๑๕ วัน	๙ เดือน
๓	การนั่งพิจารณาและการ จัดทำคำพิพากษา	๔ เดือน	๕ เดือน	๖ เดือน
	รวมระยะเวลา โดยประมาณ	๒ ปี ๖ เดือน	๓ ปี ๑ เดือน ๑๕ วัน	๓ ปี ๙ เดือน

กำหนดระยะเวลา ๒ ปี ๖ เดือนนี้ เป็นระยะเวลาในการดำเนินคดีปกติของศาลปกครองชั้นต้นที่ตุลาการมีคดีอยู่ในความครอบครองไม่เกิน ๔๘ คดี หากมีคดีอยู่ในความครอบครองเกินกว่า ๔๘ คดี ให้เพิ่มระยะเวลาในแต่ละขั้นตอนออกไปอีก ๐.๒๕ เท่า ทุกจำนวน ๒๔ คดี

สำหรับคดีที่ยื่นฟ้องก่อนวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๖ หากคดีนั้นอยู่ระหว่างการดำเนินคดีในชั้นตอนใด ให้เริ่มต้นนับระยะเวลาในชั้นตอนนั้น ๆ ตั้งแต่วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไป

ในคดีที่มีเหตุพิเศษดังต่อไปนี้ อันอาจทำให้ไม่สามารถจัดทำคดีให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาได้ ให้กำหนดระยะเวลาตามชั้นตอนนั้น ๆ เริ่มนับต่อจากระยะเวลาเดิมเมื่อการดำเนินกระบวนการพิจารณาในกรณีนั้น ๆ เสร็จสิ้นลงหรือเหตุพิเศษดังกล่าวหมดไป

(๑) กรณีที่มีเหตุที่จะต้องเรียกคืนสำนวนคดีหรือโอนคดี หรือกรณีที่มีการคัดค้านตุลาการ

(๒) กรณีที่คู่กรณีขอให้ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท แต่การไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จหรือสำเร็จบางส่วน หรือกรณีที่มีการพิจารณาคำขอเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษา หรือกรณีที่มีคำขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล หรือกรณีที่มีการฟ้องแย้ง หรือกรณีที่มีคำร้องสอดหรือศาลเห็นสมควรเรียกบุคคลผู้อาจมีผลกระทบหรือมีส่วนได้เสียเข้ามาในคดี หรือคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดถึงแก่ความตาย

(๓) กรณีที่อธิบดีศาลปกครองชั้นต้นมีข้อสังเกตหรือเห็นสมควรให้มีการวินิจฉัยปัญหาใดหรือคดีใดโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองชั้นต้น หรือกรณีที่มีการดำเนินการเกี่ยวกับการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล หรือส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

(๔) กรณีที่มีเหตุพิเศษอื่นที่ไม่อาจก้าวล่วงได้ เช่น มีภัยธรรมชาติ หรือมีเหตุจำเป็นอื่นที่เป็นอุปสรรคขัดขวางการดำเนินกระบวนการพิจารณา

อนึ่ง กำหนดระยะเวลานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า แต่ต้องไม่ให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอิสระในการอำนวยความสะดวกหรือการดำเนินงานโดยสุจริตของบุคคลใด ไม่ว่าทางใด ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๕

**กำหนดระยะเวลาดำเนินงานคดีในศาลปกครองสูงสุด
(กรณีคดีฟ้องตรงต่อศาลปกครองสูงสุด และคดีอุทธรณ์คำพิพากษาและ
คำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น)**

ลำดับ ที่	ขั้นตอน	กำหนดเวลา (๑-๑๐๐ คดี)	กำหนดเวลา (๑๐๑-๑๕๐คดี)	กำหนดเวลา (๑๕๑-๒๐๐ คดี)
๑	การตรวจคำฟ้อง การตรวจคำอุทธรณ์ การแสวงหาข้อเท็จจริง จนถึงวันสิ้นสุดการ แสวงหาข้อเท็จจริง	๑๘ เดือน	๒๒ เดือน ๑๕ วัน	๒๗ เดือน
๒	การทำคำแถลงการณ์	๖ เดือน	๗ เดือน ๑๕ วัน	๙ เดือน
๓	การนั่งพิจารณาและการ จัดทำคำพิพากษา	๖ เดือน	๗ เดือน ๑๕ วัน	๙ เดือน
	รวมระยะเวลา โดยประมาณ	๒ ปี ๖ เดือน	๓ ปี ๑ เดือน ๑๕ วัน	๓ ปี ๙ เดือน

กำหนดระยะเวลา ๒ ปี ๖ เดือนนี้ เป็นระยะเวลาในการดำเนินคดีปกติของศาลปกครองสูงสุดที่ตุลาการมีคดีอยู่ในความครอบครองไม่เกิน ๑๐๐ คดี หากมีคดีอยู่ในความครอบครองเกินกว่า ๑๐๐ คดี ให้เพิ่มระยะเวลาในแต่ละขั้นตอนออกไปอีก ๐.๒๕ เท่า ทุกจำนวน ๕๐ คดี

สำหรับคดีที่ยื่นฟ้องก่อนวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๖ หากคดีนั้นอยู่ระหว่างการดำเนินคดีในชั้นตอนใด ให้เริ่มต้นนับระยะเวลาในชั้นตอนนั้น ๆ ตั้งแต่วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไป

ในคดีที่มีเหตุพิเศษดังต่อไปนี้ อันอาจทำให้ไม่สามารถจัดทำคดีให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาได้ ให้กำหนดระยะเวลาตามชั้นตอนนั้น ๆ

เริ่มนับต่อจากระยะเวลาเดิมเมื่อการดำเนินกระบวนการพิจารณาในกรณีนั้น ๆ เสร็จสิ้นลงหรือเหตุพิเศษดังกล่าวหมดไป

(๑) กรณีที่มีเหตุที่จะต้องเรียกคืนสำนวนคดีหรือโอนคดี หรือกรณีที่มีการคัดค้านตุลาการ

(๒) กรณีที่คู่กรณีขอให้ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในคดีฟ้องตรง แต่การไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จหรือสำเร็จบางส่วน หรือกรณีที่มีการพิจารณาคำขอเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวก่อนการพิพากษา หรือกรณีที่มีคำขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล หรือกรณีที่มีการฟ้องแย้งในคดีฟ้องตรง หรือกรณีที่มีคำร้องสอด หรือศาลเห็นสมควรเรียกบุคคลผู้อาจมีผลกระทบหรือมีส่วนได้เสียเข้ามาในคดี หรือคู่กรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดถึงแก่ความตาย

(๓) กรณีที่ประธานศาลปกครองสูงสุดมีข้อสังเกตหรือเห็นสมควรให้มีการวินิจฉัยปัญหาใดหรือคดีใดโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด หรือกรณีที่มีการดำเนินการเกี่ยวกับการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลในคดีฟ้องตรง หรือส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

(๔) กรณีที่มีเหตุพิเศษอื่นที่ไม่อาจก้าวล่วงได้ เช่น มีภัยธรรมชาติ หรือมีเหตุจำเป็นอื่นที่เป็นอุปสรรคขัดขวางการดำเนินกระบวนการพิจารณา

อนึ่ง กำหนดระยะเวลานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า แต่ต้องไม่ให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอิสระในการอำนวยความสะดวกหรือการดำเนินงานโดยสุจริตของบุคคลใด ไม่ว่าทางใด ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๕

ประกาศศาลปกครอง
เรื่อง กำหนดคดีที่กระทบต่อประโยชน์สาธารณะ พ.ศ. ๒๕๖๖
(ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๖)

ประกาศศาลปกครอง

เรื่อง กำหนดคดีที่กระทบต่อประโยชน์สาธารณะ พ.ศ. ๒๕๖๖

โดยที่พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม กำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอนให้ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า และมาตรา ๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว บัญญัติว่า ในคดีใดที่กระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือวิธีการอื่นใด เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมนั้นกำหนด

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ กำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ ประธานศาลปกครองสูงสุดจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศศาลปกครอง เรื่อง กำหนดคดีที่กระทบต่อประโยชน์สาธารณะ พ.ศ. ๒๕๖๖”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ คดีที่ประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้น เห็นว่าเป็นคดีที่กระทบต่อประโยชน์สาธารณะ กล่าวคือ ผลแห่งคดีจะกระทบ ต่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน เป็นต้นว่า ความสงบเรียบร้อยหรือ ศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและทรัพย์สิน หรือความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน การให้บริการด้านการศึกษา การให้การรักษาพยาบาล การขนส่งมวลชน ระบบโทรคมนาคม การพลังงาน การคุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้ดำเนินการตามมาตรา ๘ วรคสอง แห่งพระราชบัญญัติกำหนด ระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๕

วิธีการเข้าถึงข้อมูลตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่สำนักงานศาลปกครอง กำหนด

ข้อ ๔ ให้ประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นผู้รักษาการตามประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๖

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์

(นายวรพจน์ วิศรุตพิชญ์)

ประธานศาลปกครองสูงสุด

ศาลปกครองและสำนักงานศาลปกครอง

เลขที่ ๑๒๐ หมู่ที่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่

กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

โทร ๐ ๒๑๔๑ ๑๑๑๑ สายด่วน ๑๓๕๕

<http://www.admincourt.go.th>

ห้องสมุดสื่อประชาสัมพันธ์อิเล็กทรอนิกส์

<http://bit.ly/2k1Fdws>

สแกนคิวอาร์โค้ด เพื่อรับชม
สื่อประชาสัมพันธ์ศาลปกครอง

ผู้สนใจสามารถติดตามรับชมและดาวน์โหลดสื่อประชาสัมพันธ์
ความรู้เกี่ยวกับศาลปกครองและตัวอย่างคดีปกครองในรูปแบบต่างา
 อาทิ หนังสือ สารคดีวิทยุ วิกิทัศน์ ภาพยนตร์การ์ตูน เป็นต้น
โดยสแกน QR Code